

THOMMESSEN

representantskapets samtykke å kjøpe skipet. Det ble også uttalt fra Anders Jahre's side at selgerne forbeholdt seg å overdra aksjene i det Panama-selskapet som skipet skulle overføres til.

Bilag 2: Utskrift av forhandlingsprotokollen for styret i Kosmos A/S av 9 desember 1939

Vi gjør oppmerksom på at Boet i saken fra Cayman har bestridt at dette styremøte er avholdt. Det er riktig at i en styreprotokoll som foreligger, er dette styremøte ikke nevnt, men i forbindelse med Skytteren-saken (jf nedenfor) har advokat Nerdrum overfor Oslo byrett på vegne av Jahre, fremlagt dette referat som avskrift av styremøtereferat.

Som nevnt ble Pankos stiftet 12 desember 1939, og ved avtale av 13 desember 1939 ble skipet solgt til Pankos. Skipet ble overlevert til Pankos i 1940. Skipet ble omdøpt til Janko. Selve avtalen er fremlagt av Boet, jf Utdraget s 25-26. Det er viktig å merke seg at salgsvilkårene nederst på s 26 er identiske med det som fremgår av styrereferatet inntatt i Bilag 2.

Etter avtalen skulle det betales NOK 2,7 millioner kontant. Det fremgår av regnskapene dvs, kassamemorialene og Hovedbøkene for Kosmos og Hvalfangerselskapet Kosmos II A/S at disse selskaper har lånt til sammen NOK 2,7 mill til Pankos med NOK 1.350.000 fra hver. Dette innebærer at det var Kosmos-selskapene som foresto finansieringen av Pankos.

Det ble ikke utstedt noen sikkerhet for disse lån, mens det derimot senere ble utstedt pantobligasjon for restbeløpet som var gjeld til selgerne (Anders Jahre). Dette er en klar indikasjon om at det var fellesskap mellom Kosmos og Pankos mens Jahre og hans medinvestorer sikret seg gjennom en pantobligasjon på samme måte som uavhengige selgere.

Bilag 3: Kopi av utskrifter av kassamemorialer og Hovedbøker for 1940 for Kosmos selskapene

Vi vedlegger også redegjørelse fra statsautorisert revisor Leif Landrø som har gjennomgått regnskapsbøkene.

Bilag 4: Redegjørelse fra Leif Landrø, datert 8 september 2003

Dette bekrefter at finansieringen av Pankos ble foretatt av Kosmos, noe som bare er forenlig med at Pankos var et datterselskap av Kosmos selskapene. Kosmos-selskapenes regnskapsmessige disposisjoner bekrefter at kjøpet av skipet ble gjennomført. At dette ble gjennomført ved at Kosmos finansierte Pankos endrer ikke den forretningsmessige realitet om at ervervet ble gjennomført, men da gjennom et nytt datterselskap som ble stiftet i anledning av ervervet. Det foreligger ingen bevis som tilsier at transaksjonen ikke ble gjennomført på nøyaktig den måten som ble beskrevet i styreprotokollen av 9 desember 1939.

I Fridtjof Bettums arkiver foreligger det en balanse for Pankos datert 8 november 1940. Det fremgår av denne balanse at selskapet har lån på til sammen NOK 2,7 millioner fra Kosmos selskapene.

Bilag 5: Kopi av gevinst og tap, samt balanse for Pankos datert 8 november 1940

THOMMESSEN

I de samme arkiver foreligger det regnskaper for Kosmos selskapene som oppgir lån til Pankos med NOK 1.350.000 fra hvert av selskapene. Et av disse regnskaper er fremlagt i saken, jfr. Utdraget s. 42-48. Vi vedlegger for begge selskapene:

Bilag 6a: Kopi av regnskap for Kosmos I datert 8 november 1940

Bilag 6b: Kopi av regnskap for Kosmos I per 31 oktober 1940

Bilag 7a: Kopi av regnskap for Kosmos II datert 8 november 1940

Bilag 7b: Kopi av regnskap for Kosmos II per 31 oktober 1940

Det fremgår av regnskapene til Kosmos-selskapene at gjelden fra Pankos til Kosmos selskapene ble delvis tilbakebetalt i 1940. Gjelden ble tilbakebetalt pr 31/10-1940 til NOK 391.042 hos Kosmos og NOK 355.292 hos Kosmos II. Dette ble trolig gjort gjennom Pankos' banklånsskudd i Bergens Privatbank. Dette fremgår også av regnskapene pr 31/10 1940 for begge selskapene

Kosmos selskapene hadde ikke i følge sine vedtekter anledning til å drive med utlånsvirksomhet. Det var heller ikke stillet noen sikkerhet for lånet, slik at et usikret lån bare kan forklares ved at Pankos var eiet av Kosmos selskapene.

Som man ser foreligger det herved bevis for at Anders Jahre som eier av et skip under ombygging henvendte seg til styret i Kosmos-selskapene og tilbød disse å kjøpe dette skip eller det selskap som skipet skulle overføres til for NOK 4,7 mill og at styret i de to selskaper aksepterte å kjøpe. Det er på det rene at Anders Jahre signerte styrebeslutningen. Dette innebærer at han var inneforstått med denne. At det fra hans side forelå en rettslig bindende disposisjon kan ikke bestrides. Det samme kan sies for Kosmos selskapene.

Aksjene i Pankos skulle angivelig være ihendehaveraksjer. Det er all grunn til å anta at aksjene aldri ble gyldig utstedt, men retten til å motta aksjer tillå selvsagt Kosmos selskapene som skulle ha aksjene.

Det er viktig for helhetens skyld å peke på at Boet hevder at det var Anders Jahre som kjøpte skipet og stiftet Pankos. Det er som nevnt mulig at han lot Pankos bli stiftet, men det er ingen grunn til å anta at dette var i noen annen egenskap enn som selger av skipet/Pankos eller som disponent for de kjøpende selskaper. Det er ikke lett å ha noe formening om det var det ene eller det andre, men det endrer ikke realiteten om at ervervet av selskapet Pankos, senere CTC, var en rettslig realitet for Kosmos-selskapene. At Anders Jahre kjøpte skipet er selvsagt ikke mulig fordi han var selger av skipet.

Boet har hatt kunnskap om disse bevis i årevis men har aldri gitt noen forklaring på disse disposisjoner og rettslige realiteter, men har nøyet seg med å si at Anders Jahre var eier av Pankos.

2.2 Aksjene i Pankos

Aksjene i Pankos skulle angivelig ha vært ihendehaveraksjer som ikke ble utstedt lydende på navn. Det foreligger ingen fortegnelse over aksjonærene i Pankos. Som nevnt er det tvilsomt om de overhode ble utstedt. Det foreligger i hvert fall sterk juridisk støtte for at aksjene aldri ble gyldig utstedt, selv om det kanskje ble utferdiget noen aksjebrev. Selv det er tvilsomt. Det er imidlertid

THOMMESSEN

ikke avgjørende for posisjonen som aksjonær idet den følger den underliggende rettsstilling. Det gjaldt frem til selskapet ble avviklet i 1984.

2.3 Rettstvist med Skips AS Skyttern

I november 1939 ble, som nevnt, skipet "Janko" ("Jaguar") solgt til Tønsberg rederiet Skips AS Skyttern. Umiddelbart etter salget kansellerte Jahre salget og overførte skipet til Pankos. Det ble innledet en rettslig tvist for Oslo byrett om denne kansellering. I forbindelse med prosessen krevde Skytteren levering av skipet. På bakgrunn av dette krav ble det et diskusjonstema i den skriftlige saksforberedelse hvorvidt Jahre var eier av skipet. Jahre benektet at han var eier av skipet og det ble dokumentert at skipet formelt var solgt til Pankos samtidig som at det ble dokumentert at styret i Kosmos hadde besluttet å kjøpe skipet eller aksjene i det nystiftede Panama selskapet som hadde overtatt skipet (Pankos). Det ble da hevdet fra Skytterens side at skipet i realiteten var solgt til Kosmos selskapene. Dette førte til at Skytteren også trakk Kosmos inn i saken. Grunnlaget for dette var Skytterens påstand om at Kosmos var reell eier av skipet. Det ble ikke benektet fra Kosmos' side at selskapet var reell eier av skipet. I 1942 skriver Skips AS Skytteren (Hvistendahl) og hans advokat i to forskjellige brev at skipet ble overført til et Panama registret selskap som var eiet av Kosmos. Rettssaken fortsatte ut til 1942 - 43, men ble stanset da Kosmos' advokat ble arrestert av de tyske myndigheter. Senere ble saken overført til voldgift uten at utfallet er kjent.

Dokumentene vedrørende Skyttern-saken er utlevert fra Statsarkivet i Kongsberg.

Under utvekslingen av prosesskrift ble det gjort særskilt poeng av at Jahre hadde foretatt manipulasjoner ved å overføre skipet til Kosmos hvor han var disponent og skjule det som et salg til et Panama selskap. Det ble fra Hvistendahl provosert opplyst hvem som var eier av aksjene i Pankos. I prosesskrift av 9. april 1941 skriver Jahre /Kosmos prosessfullmektig, h r advokat Odd Nerdrum, at skipet ble solgt til Kosmos-selskapene den 9 desember 1939. Han skriver også følgende:

«Utskrift av den konstituerende generalforsamling i Pankos Operating Company fremlegges som bil. 16 hertil. Det fremgår av samme at der ingen forandring fra stiftelsen av er m.h.t. styrets sammensetning. Selskapets oprindelige agent for Europa var Anders Jahre. Aktiene i selskapet - med undtagelse av de to stifter-aktier - synes å være gått direkte til de to Kosmos-selskaper.»

I samme prosesskrift gjøres det gjeldende at Skytteren ikke kan få medhold i sitt krav om levering av skipet fordi det er Pankos og ikke Jahre eller Kosmos som eier skipet. Det hevdes også at Skytteren ikke kan få medhold i sitt krav om overlevering av aksjene i Pankos fordi kontrakten lyder på salg av skip og ikke på levering av aksjer.

Bilag 8: Kopi av prosesskrift av 9 april 1941

I brev av 14 september 1941 fra adv Nerdrum til Oslo byrett er det uttalt at det i saken er trukket inn «skipets **endelige kjøpere** Hvalfangerselskapet Kosmos og Hvalfangerselskapet Kosmos II». I samme brev gjøres det endog referanse til at saken vedrører en meget stor krets av personer, noe som må være en referanse til alle aksjonærene i Kosmos.

Bilag 9: Kopi av avskrift av brev fra adv Nerdrum til Oslo byrett av 14 september 1941

THOMMESSEN

Saken ble angivelig stanset fordi Jahres og Kosmos-selskapenes prosessfullmektig advokat Odd Nerdrum måtte flykte landet på grunn av farer for å bli arrestert av de tyske myndigheter.

2.4 Janko og Pankos under krigen

I tiden fra mai 1940 til september 1941 ble «Janko» drevet som et nøytralt skip og hadde den økonomiske fordel av dette. Det ble bygget opp midler i Pankos. Gösta Dalman som eide skipsmeglerfirmaet August Leffler & Co AB ("Dalman") hadde en del diskusjon med svenske valutamyndigheter om bruk av den valuta som Pankos rådet over. Det ble inngått en avtale om at valutaen skulle kunne benyttes til å finansiere bygging av skip i Sverlge. Dette førte bl. a. til at Pankos lånte midler til et nystiftet selskap AB Jan og AB Fraternitas. Disse midler ble lånt ut på kommersielle vilkår. Det er på det rene at Dalman og til dels Jahre foresto bestyrelsen av Pankos frem til etter krigen.

Etter krigsutbruddet i Norge i 1940 var det viktig for Jahre å få etablert at "Janko", ikke var under norsk kontroll. Dalman ble angivelig anmodet om å overta som disponent for de skip som Jahre disponerte. Det vises i denne forbindelse til utdrag av brev datert 15 april 1940 fremlagt av Boet, faktisk utdrag s 38. Dalman fremsto utad som eier hele krigen. I realiteten var Dalman ikke eier, men en stråmann. Det foreligger sikre bevis for det, og herunder også hans egen erklæring, bl. a. brev av 14 september 1948 til det svenske valutakontoret, Utdraget s. 116.

Selv om "Janko" formelt var eiet av Pankos fra overtakelsen og frem til det sank i 1951, er det ingen tvil om at skipet reelt sett har vært bestyrt, i den utstrekning det har vært muligheter for å Jahre til å bestyre det, av Anders Jahre. Dette har imidlertid ingen innvirkning på selve eierposisjon.

Det er på det rene at de allierte var interessert i å få kontroll over så mange skip som mulig og var oppmerksom på at det kunne være skip som under dekke av nøytrale flagg kunne være kontrollert av selskaper hjemmehørende eller personer bosatt i tyskokkuperte territorier. I denne forbindelse utviste de allierte atskillig interesse for Janko og hvem som var reell eier av dette skip, og det foreligger omfattende korrespondanse mellom norske og britiske myndigheter om hvem som var reell eier av skipet. På bakgrunn av at skipet høsten 1941 var på vei til De nederlandske antiller ble også nederlandske myndigheter involvert. Det endte med at Janko ble prisettatt i Aruba i oktober 1941. Skipet ble liggende og det ble innledet en prisesak som skulle avgjøre om det var rettmessig å beslaglegge skipet. Saken ble i første omgang forlikt ved at det ble inngått en avtale mellom Dalman og norske myndigheter som hadde fått kontrollen over skipet. Janko ble overført til Notraship og fikk navnet Norsktank. Skipet seilte for Nortraship resten av krigen.

2.5 Korrespondanse og dokumenter som belyser eierforholdet

Som nevnt foreligger det atskillige dokumenter som belyser og berører eiendomsforholdene til Janko. En del av disse dokumenter betegner Janko som Jahre eiet. En del dokumenter angir Dalman som eier, mens en del dokumenter angir Kosmos-selskapene som eier. For de norske myndigheter var det uten betydning om skipet var eiet av Jahre eller Kosmos fordi under begge alternativer var prisetakingen berettiget. Det er etter Eiklands oppfatning viktig å feste seg ved de dokumenter som underbygger samtidig eller få år etter at Jaguar ble overført til Pankos den detaljerte historien om at det var Kosmos selskapene som skulle ha aksjene, men at begivenhetene etter krigsutbruddet gjorde at man ikke kunne overføre disse til Kosmos, og man lot Dalman og hans venner stå som pro forma eiere.

THOMMESSEN

Det er også viktig å merke seg ved at Anders Jahre var disponent for Kosmos selskapene og at det derfor var vel så naturlig å benevne Janko som et Jahre ship som et Kosmos eiet skip. Gjennom årene har norske skipsredere fremstått som "eiere" av skip som de i realiteten bare bestyrte og kun hadde en begrenset eierandel i. Anders Jahre eiet gjennom årene ikke mer en ca 20 pst av aksjene i Kosmos selskapene, men det representerte likevel en relativt stor eierandel i forhold til andre aksjonærer. Det var imidlertid fortsatt ikke han personlig som eiet de aktiva som var eiet av Kosmos selskapene, noe hans dødsbo søker å hevde.

I det følgende vil Eikland henvise til og fremlegge en del av de dokumenter som etter Eiklands oppfatning klart underbygger at det var Kosmos selskapene som kjøpte Janko gjennom erverv at aksjene i Pankos.

a) I brev av 23 august 1941 fra Knut Sømme til det britiske krigsministeriet er det henvist til et brev av 1 mai 1941 fra den norske legasjon i Stockholm hvor det uttales at "Janko" seiler under Panama flagg og eies av Pankos, men at **selskapet har utelukkende norske eierinteresser idet det er eiet av Kosmos I og Kosmos II**. Dette brev er allerede fremlagt, jfr Utdraget s 59 flg.

b) I brev av 10. november 1941 til Nortaship uttaler Utenriksdepartementet følgende:

"Det er den 5. ds. innlevert forslag til ordning av "Janko" - saken fra Gösta Dalman som formann i direksjonen for Pankos Operating Company og Aake Bratt som representant for de norske Interessenter Anders Jahre og Jørgen Lorentzen. Legasjonen bemerker at Panamaselskapets aktier "tilhører Kosmos-selskapene", men at de ble utstedt til Gösta Dalman i slutten av april."

Bilag 10: Avskrift av brev fra utenriksdepartementet til Nortaship datert 10 november 1941

Dette innebærer at norske myndigheter vet at Kosmos selskapene, dvs Hvalfangerselskapet Kosmos og Halfangnerselskapet Kosmos II var eiere av Pankos i 1941. Dette har vært de norske myndigheters uttalte oppfatning på denne tid og det var grunnlaget for å akseptere at nederlandske myndigheter tok beslag i skipet, noe som senere førte til at skipet ble overført til Nortaship, jfr nedenfor.

c) Gösta Dalman som formelt fremsto som eier av aksjene uttaler i en edsvoren erklæring ("affidavit") datert 18 november 1941 at :

"It was the original intention that the shares in the Panamainan Company should be taken over by the Kosmos Whaling Company but owing to the situation in Norway after 9th April 1940 this was inconvenient.."

Erklæringen skulle benyttes i forbindelse med rettssaken knyttet til spørsmålet om lovligheten av å beslaglegge «Janko» til fordel for de allierte under krigen. Dersom skipet var eiet av svenske interesser var det ikke grunnlag for beslag. Denne affidavit er fremlagt på s. 65 i Utdraget.

Det er på det rene at det var økonomisk meget fordelaktig å unngå at skipet ble beslaglagt. For at Gösta Dalman skulle kunne avgi uttalelser om at det ikke var norske eierinteresser bak, var det selvfølgelig nødvendig å kansellere den formelle opsjon. At selskapets aksjer senere ble overført til

THOMMESSEN

nominell verdi til tross for at selskapets aksjer hadde en betydelig merverdi, er et klart bevis for at det aldri var noen realitet i kanselleringen av opsjonen eller endog i selv overføringen av aksjeinteressene til Dalman.

- d) I brev av 18 november 1941 fra Gösta Dalman til Knut Sømme i London er det uttalt at Anders Jahre ba ham

"ta over Kosmos selskapenes aksjerettigheter i Pankos Operating Co som jeg også gjorde sammen med mine venner". Det uttales videre: "I dette tilfelle fikk Anders retten til å kjøpe aksjene tilbake etter krigen. Denne opsjonen eller retten er imidlertid senere blitt annullert og jeg er derfor ikke rettslig, men dog moralsk forpliktet til å la ham få aksjene tilbake når krigen er over".

Bilag 11: Brev fra Gösta Dalman til Knut Sømme, datert 18 november 1941

- e) Høsten 1941 skriver Norges utenriksminister Trygve Lie i en erklæring at «Janko» er eiet av norske selskaper. Dette er en klar bekreftelse om at Pankos var eiet av Kosmos og ikke Anders Jahre personlig.

Bilag 12: Kopi av avskrift av erklæring av Trygve Lie av 3 oktober 1941

- f) I brev av 2 februar 1942 til den norske legasjonen i Stockholm skriver skipsreder Yngvar Hvistendahl (disponent for Skytteren) at Janko "blev overdratt til Hvalfangstselskapene Kosmos I og Kosmos II, som igjen opprettet et panamaselskap".

Bilag 13: Brev fra Yngvar Hvistendahl til den norske legasjon i Stockholm, datert 2 februar 1942.

- g) I styremøte 10 august 1943 i Kosmos behandles under pkt 2 disponentens referat vedrørende M/S "Janko". I referatet beskrives skipets beslagleggelse og bestrebelsene for å få frigitt skipet. Det uttales at de svenske aksjonærer i Pankos har forsøkt gjennom priseretten å få tilbakelevert skipet.

Bilag 14: Dagsorden for styremøte 10 august 1943

Bilag 15: Notat dater 9 august 1943

Det er et viktig bevis for at Kosmos i 1943 var eier av skipet at styret i Kosmos får en orientering om dette skips skjebne.

- h) I en "Anslagsvis Status for 1943/44 for Hvalfangerselskapene Kosmos AS og Kosmos II AS" er tatt med M/T "Janko" som elendel som om skipet var direkte eiet av disse selskaper. Dette innebærer at den som har satt opp denne status har ansett Kosmos som eier av skipet. Dette kan bare ha mening dersom Kosmos er eier av Pankos.

Bilag 16: Anslagsvis status for Kosmos selskapene 1943/44

Skipets verdi er oppført i Kosmos-selskapenes aktiva med NOK 5 mill. I tillegg er oppført inntjente frakter med NOK 2 mill, forutsatt at skipet ikke blir prisetatt.

THOMMESSEN

- i) Den 1 november 1941 skriver Anders Jahre en erklæring hvorefter han sverger at han fra den 13 desember 1939 ikke hatt noen interesse i skipet «Janko» ut over en viss interesse som panthaver. Han erklærer videre at hverken han eller noe selskap som han har interesser i har noen aksjer i Pankos.

Bilag 17: Erklæring av Anders Jahre av 1 november 1941

Denne erklæring er uriktig i den utstrekning Kosmos er eier, men en slik erklæring kan ikke frarøve Kosmos' eiendomsrett til midlene.

- j) Også i 1955 og i 1968 fastholdt Anders Jahre overfor norske myndigheter at han ikke hadde personlige eierinteresser i Pankos/CTC.

Bilag 18: Brev fra Anders Jahre til handelsdepartementet av 17 april 1954

Bilag 19: Brev fra Anders Jahre til Einar Abrahamsen av 13 mars 1972

Alle disse dokumenter er klare bevis for at det var Kosmos, og ikke Anders Jahre som var eier av Pankos/CTC.

2.6 Pankos etter krigen

"Janko" gikk for Nortraship frem til 1947 da skipet ble tilbakelevert. Det var en del diskusjon om de økonomiske vilkår/erstatning for beslaget av skipet. Dette ble imidlertid i første omgang løst ved at Nortraship betalte USD 1.250.000 som erstatning. Det ble dog gjort fradrag for USD 25.000 for utgifter til disponeringen av skipet. Erstatningsfastsettelsen var en oppfølging av forliket fra 1944 som kom i stand som følge av at Pankos v/Dalman forsøkte å få frigitt skipet i 1944 under henvisning til at skipet var ulovlig beslaglagt i 1941. Erstatningsbeløpet på USD 1.225.000 skulle fordeles med USD 850.000 til panthaverne Anders Jahre, Jørgen Lorentzen (som var medeier sammen med Jahre før skipet forliste i 1939) og Åke Bratt og med restbeløpet USD 375.000 til Pankos.

I forbindelse med tilbakeleveringsoppgjøret fra Nortraship tilbake til Pankos, var Pankos representert av advokat Ørnulf Rød. I et brev til Handelsdepartementet av 18 november 1947 ga Rød en redegjørelse for eierforholdet og hva som hadde skjedd med skipet etter krigsutbruddet og under krigen.

Bilag 20: Kopi av brev fra Ø. Rød til Handelsdepartementet datert 18 november 1947

Det fremgår av dette brev, at Kosmos selskapene var eiere av skipet, og at det var et endelig og reelt salg som ble foretatt av Jahre og Lorentzen i 1939.

Det er klare indikasjoner at Anders Jahre og /eller Anders Jahre & Co overtok den direkte disponeringen av "Janko" etter at krigen sluttet. Dette gjelder selv om aksjene formelt fortsatt var eiet av Dalman.

I 1951 hadde Kosmos tegnet en kontrakt ved Harland & Wolff om bygging av nytt skip. I brev av 29. september ber Anders Jahre & Co om at kontrakten blir overført fra Kosmos til Pankos. Det tilbys garanti fra Kosmos for Pankos' forpliktelser i henhold til byggekontrakten. Dette viser for det første

THOMMESSEN

at det skjer interne transaksjoner mellom Kosmos og Pankos og at begge disse selskaper blir representert av Anders Jahre & Co. Dette er fullt ut i samsvar med den forutsetning at Anders Jahre er disponent for begge selskaper og at det er de samme interesser som står bak begge selskaper. Dette kan bare skje ut fra den forutsetning at Pankos er et datterselskap av Kosmos.

Bilag 21: Kopi av brev fra Anders Jahre datert 29 september 1951

Selv om Dalman i enkelte sammenhenger etter krigen har oppgitt at aksjene i Pankos var overført til Jasmin Operating Company S.A., ble aksjene i Pankos angivelig overført fra Dalman og hans venner til Clifford Carver, (en amerikaner som Anders Jahre tidligere hadde hatt forretningsforbindelse med) først i 1954. Aksjeoverdragelsen ble angivelig gjennomført mot at Gösta Dalman fikk tilbake det gjeldsbrevet som han utstedte i forbindelse med overtakelsen av aksjene i 1940 og han fikk i tillegg USD 30.000. Overføringen av aksjene til Carver var således heller ikke gjennomført på forretningsmessig grunnlag, idet det var betydelige midler i Pankos da selskapet angivelig ble solgt for USD 130.000. Det er på det rene at det da ikke har skjedd noen reell overføring. Eierposisjonen til aksjene må derfor konkluderes å være uforandret i forhold til det opprinnelige aksjeeie som etter Eiklands oppfatning er Kosmos.

Det er mulig at aksjene pro forma ble overført til Jasmin Operating Company ved at Carver har sittet på aksjene på vegne av Jasmin. Dette har imidlertid mindre betydning fordi overføringen fra Dalman enten til Jasmin eller til Carver er åpenbart ikke annet enn pro forma transaksjoner i og med at salgene gjennomføres på ikke kommersielle vilkår.

Det er helt klar at Pankos i 1947 hadde verdier som langt oversteg de USD 130.000 som ble benyttet som kjøpesum. Dette er et helt klart bevis for at salgene av aksjene i Pankos var fiktive og at det ved overføringen fra Dalman ikke har skjedd noen reell eierendring.

2.7 AB Jan

I 1947 stiftet Dalman et selskap AB Jan i forbindelse med kontraheringen av et nytt skip M/T "Jaguar". AB Jan ble delvis finansiert av midler fra Pankos. Anders Jahre hadde angivelig en opsjon til å kjøpe fra Dalman aksjene i AB Jan for pålydende verdi, forutsatt at han fikk tillatelse til det av svenske valutamyndigheter. Norske myndigheter var involvert i forhandlingene mellom Jahre og svenske myndigheter. Slik tillatelse ble gitt i 1955 og opsjonen ble da benyttet. Nominell aksjekapital var SEK 100.000, mens verdien av aksjene var SEK 10 mill. Det var på det rene at myndighetene hadde en interesse i å få denne transaksjon gjennomført fordi det var et ledd i en tilbakeføring til Norge og norsk flagg av syv skip.

Selv om Anders Jahre angivelig hadde opsjonen på tilbakekjøpet av aksjene i AB Jan og utøvet denne ble verdiene ikke tilført ham personlig, men til Universitetet i Oslo. Det var klart allerede under forhandlingene at Anders Jahre personlig ikke skulle nyte godt av disse verdier.

I 1951 solgte Anders Jahre sine aksjer i Spermacet Whaling Company til Pankos. Dette selskap hadde drevet med hvalfangst og hadde senere kontrahert flere skip. Noen av disse ble solgt tilbake til Norge i 1954/55 (se nedenfor). Aksjene ble solgt til Pankos for en kurs av 300 pst. Det har vært antydning at det var en underpris i forhold til de underliggende verdier i Spermacet. Anders Jahre uttalte i brev av 17 april 1954 at han i tillegg til salgssummen hadde betinget seg visse tilleggssytelser. Dette innebærer at selv om den offisielle salgssummen var lav, har Anders Jahre betinget seg fordeler som gjorde den reelle overdragelsessummen riktig. Dette gir også en forklaring

THOMMESSEN

for at Jahre hadde rett til å trekke ut verdier fra Pankos idet det representerte tillegget til kjøpesummen for Spermacet aksjene.

2.8 Hjemkjøp av utenlandsflåten

I perioden fra 1950 frem til 1955 var Norges Bank og Handelsdepartementet opptatt av å få undersøkt omfanget av norsk eide skip under utenlandsk flagg. I denne tiden undersøkte man bl. a. rykter om at Anders Jahre hadde en betydelig flåte under Panama-flagg. I denne forbindelse var Jahres forhold til Pankos også gjenstand for undersøkelser.

Som nevnt ble midlene i Pankos benyttet til å finansiere bygging av skip under og etter krigen. Anders Jahre benektet å være eier av disse panama skip, men det ble likevel inngått en avtale mellom Anders Jahre og norske myndigheter om salg av disse skipene tilbake til Norge i 1955. Skipene ble solgt for til sammen NOK 96 000 000, men det var kun to av disse skipene som var formelt eiet av Pankos. Kjøper av skipene var flere selskaper bestyrt av Anders Jahre, herunder Kosmos. (Alle de kjøpende selskaper er senere fusjonert inn i Kosmos). Kosmos kjøpte for eksempel skipet «Jaguar» for GBP 400.000 fra AB Jan. Verdien av skipet var anslått til GBP 470.000. Det er således på det rene at Kosmos ble tilført verdier fra AB Jan i forbindelse med tilbakekjøpet av utenlandsflåten. Dette bekrefter at det var interessefellesskap mellom AB Jan og Kosmos. Det er på det rene at Anders Jahre ikke eide mer enn ca. 20 pst i Kosmos AS. Dette tilsier at AB Jan også var et Kosmos selskap, særlig når man vet at AB Jan ble delvis finansiert av Pankos midler.

2.9 Pankos etter 1955

Det er foreløpig lite kjent hva som skjedde i Pankos etter 1955. Aksjene var angivelig overført til Clifford Carver og/eller Jasmin i 1954. Dalman søkte svenske myndigheter om tillatelse til å selge aksjene til Carver i 1954. Dalman hadde tidligere erklært overfor myndighetene at han ikke var reell eier av aksjene, men at han kun hadde handlet på vegne av norske interesser fra 1940. De svenske myndigheter var opptatt av at Dalman skulle få betalt for sine tjenester. Dette har han redegjort for.

Det er intet som tyder på at Clifford Carvers øvrige forretningsmessige aktiviteter eller formue stilling tilsier at han kunne være kjøper av selskapene og det er heller ikke registrert noen transaksjon hvor penger er betalt for disse aksjer.

Det er uklart hvor aksjene i Pankos fysisk har befunnet seg (om de noen gang er utstedt) i perioden etter at aksjene ble overført til Clifford Carver.

I 1958 ble selskapets navn endret fra Pankos Operating Company S.A til Continental Trust Company Inc, uten at denne navneendring har medført noen tilsynelatende reell overføring av eierinteressen. Protokollen fra generalforsamlingen som vedtok navneskiftet viser bl.a at møtet ble avholdt i Sandefjord og at alle aksjer var tilstede.

En del av skipene som ble tilbakeført til Norge i 1954/55 var bortbefraktet på langsiktige certepartier. Dette gjaldt også for de skipene som var eiet av Pankos. Pankos beholdt certepartiene og for å gjennomføre dette ble skipene innbefraktet av Pankos, men til en lavere rate enn det som Pankos selv fikk. Dette hadde den konsekvens at Pankos tjente penger på å befrikte de skip som var tilbakeført til Norge etter 1955. Certepartiene var langsiktige og varte til ca 1962. Nettoinntekten som på denne måten ble overført til Pankos i denne periode var ca NOK 15 millioner.

Det var ikke bare certepartiene knyttet til de hjemførte skip som ble overført til utlandet. Helt frem til midten av 1980-årene er det overført midler fra Kosmos til utlandet gjennom ikke forretningsmessige transaksjoner. Dette gjelder flere innbefraktninger som er gjort til ikke kommersielle rater eventuelt kombinert med kjøpsopsjoner som heller ikke har vært utnyttet på kommersielt vis. Et eksempel på dette er Innbefraktningen av tørrbulk skipet "Japana" som var eiet av CTC-selskaper og gikk på langsiktig certeparti til Kosmos AS. Disse eierkonstellasjoner var mye brukt i skipsfart i Norge og er kjent av myndighetene ifm en rekke saker om unndragelse av midler fra beskatning og brudd på valutabestemmelser. Det representerer imidlertid ikke ulovlig tapping av Kosmos så lenge Kosmos fortsatt er eier av Pankos. Arrangementet er beskrevet i et notat som er skrevet av bobestyrer Even Wahr-Hansen i 1998.

Bilag 22: Kopi av Ikke undertegnet/udatert notat forfattet av Even Wahr-Hansen

Notatet skulle underbygge at det i hvert fall forelå sammenblanding av midler mellom Anders Jahre personlig og Kosmos. Dette ble skrevet i forbindelse med bistand til Eikland for å kunne rettfærdiggjøre en samarbeidsavtale mellom Boet og Eikland. Av forskjellige grunner ble denne avtale ikke realisert selv om det forelå et uformalisert samarbeid mellom Boet og Eikland helt frem til Boet ensidig brøt samarbeidet i 2001. Det vil føre for langt og har ikke betydning for denne sak å redegjøre nærmere for dette.

Eikland har senere fått ytterligere bevis for at det ikke bare var sammenblanding inn i CTC, men at Kosmos var eier av CTC.

I denne forbindelse må det også legges til grunn at Jahre fra ca midten av 70-årene var sterkt alderdomssvekket, slik at de disposisjoner som ble gjort i liten grad var styrt av ham, men av andre. I denne forbindelse var både Bjørn Bettum og Fridtjof Bettum meget sentrale. Disse hadde bistand av forretningsforbindelser av Jahre, bl a Thorleif Monsen og ikke minst Lazard som hadde vært Kosmos' og Jahres langvarige bankforbindelse.

2.10 Jahres disponering over Pankos midler

Grunnlaget for at Boet hevder at Anders Jahre var og derfor Boet er eier av midlene i Aall Foundation, er at Anders Jahre har disponert over midlene, delvis for private formål.

Til tross for disse bevis kan ikke slike disposisjoner gi eiendomsrett til midlene.

Man blir ikke eier av midler som tilhører et lovlig stiftet og registrert selskap selv om man i kraft av stilling og fullmakter disponerer over selskapets midler og delvis benytter disse for private formål.

Salget av aksjene i Spermacet hvor Anders Jahre hadde betinget seg visse tilleggssydelsener i forhold til den offisielle kjøpesummen, ga grunnlag for at Jahre kunne ta ut verdier fra Pankos. I tillegg kan det nevnes at selv om det ikke foreligger avtalegrunnlag om ytelser for disponentfunksjonen vil det som utgangspunkt være fullt ut berettiget å ta vederlag for sin funksjon som disponent for både Kosmos og Pankos i angjeldende periode hvor han har disponert over midlene, og det ligger selvsagt derfor innenfor hans fullmakter å råde over midlene, herunder utbetale seg godtgjørelse for sin disponentfunksjon.

Det er meget vesentlig i denne diskusjon å understreke at Anders Jahre var disponent for Kosmos og derfor hadde rett til å disponere over midler tilhørende Kosmos og dets datterselskaper, herunder Pankos. Det foreligger flere tilfelle av overførslar og rådighet over midlene tilhørende Pankos som er

THOMMESSEN

foretatt av disponentfirmaet Anders Jahre & Co og ikke Anders Jahre personlig. Det er også viktig å vite at Anders Jahre tegnet firmaet «Anders Jahre» uten referanse til firmaet. For å illustrere handlingsmønsteret, vedlegges notat av professor Arnliot Strømme Svendsen som beskriver den politiske og kommersielle handlemåte til myndighetene og rederne, blant annet med henvisning til Jahre saken. Dette underbygger at det handlingsmønster man står overfor i forhold til Jahre, var i tråd med rederinæringen for øvrig og myndighetenes forhold til disse handlinger.

Bilag 23: Manuskript fra professor Strømme Svendsen

2.11 Rådhusgaven

Det fremgår av de bevis og anførsler som er fremlagt av Boet i saken at Anders Jahre sto bak rådhusgaven til Sandeffjord. Eikland deler Boets oppfatning om at det var Anders Jahre som sto bak denne gaven. Deler av denne gaven ble direkte dekket av CTC/Pankos og deler ble betalt av Anders Jahres Rederi gjennom salget av aksjene i Bulls Tankrederi. Eikland er derfor enig i at deler av rådhusgaven ble finansiert av midler som egentlig tilhørte Kosmos. Det kan selvsagt reises spørsmål om det lå innenfor Jahres rettmessige disponering av midlene å gi NOK 40 millioner til rådhuset i Sandeffjord. Det er imidlertid ikke relevant for denne tvist å gjøre det fordi man der må ta i betraktning er for det første at det kan slett ikke utelukkes at Kosmos i seg selv ville ha gitt en slik gave dersom den hadde vært fremmet på ordinært vis. I 1951 ble det gitt NOK 1 mill fra Kosmos og andre Jahre selskaper, som Jahre ikke var eier av, til Universitetet i Oslo. Selv om gaven delvis ble gitt av Kosmos og i og for seg godkjent av generalforsamlingen ble denne gaven likevel gitt i Anders Jahres navn. Det foreligger derfor presedens for at Kosmos har gitt gaver i Anders Jahres navn. I tillegg er det på det rene at Anders Jahre personlig ikke blir eier av midler tilhørende Kosmos' datterselskap bare fordi han overskrider sine fullmakter ved å disponere over midlene. For øvrig ble det i utgangspunktet kun betalt NOK 20 millioner av Pankos midler. Anders Jahre erklærte i denne forbindelse at midlene til rådhuset var gitt av CTC og at dette var et selskap han hadde betydelig innflytelse over, men dog ingen eier interesser. Etter Eiklands oppfatning ga dette et korrekt bilde av situasjonen da det var Kosmos penger han forvaltet og at dette er en korrekt beskrivelse av hans interesser i Kosmos på dette tidspunkt.

2.12 Oppsummering

Etter de bevis som foreligger kan det etter Eiklands oppfatning ikke være tvil om at det var Eikland som ervervet Janko og aksjerettighetene i Pankos i 1939 gjennom avtale med Anders Jahre og hans kompanjonger.

Boet har ikke fremlagt noe bevis som underbygger at det var Anders Jahre som ervervet skipet eller aksjene eller beholdt skipet.

Det er heller ikke fremlagt noen forklaring for eller bevis som kan underbygge at Anders Jahre personlig ervervet aksjene på et senere tidspunkt gjennom en forretningsmessig transaksjon.

Det er etter norsk rett intet grunnlag for Anders Jahre å kunne erverve eiendomsrett så lenge Anders Jahre selv var fullt klar over de reelle eiendomsforhold uansett hvor meget Anders Jahre rådet over midlene.

Boets anførsel om at Anders Jahre var, og Boet nå er eier av midlene i CTC, er derfor ikke holdbar og Boet kan derfor ikke tilkjennes rett til de i denne sak omtvistede midler.

THOMMESSEN

3 PÅSTAND

Det nedlegges slik påstand:

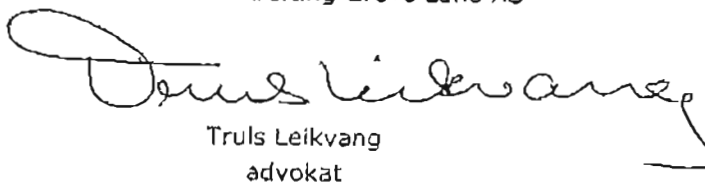
P å s t a n d:

Ekland AS tilkjennes saksomkostninger.

* * *

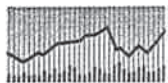
Intervensjonserklæringen i 4 eksemplarer. I tillegg er kopi sendt prosessfullmektig for Anders Jahres dødsbo og Forrester Maritime.

Oslo, 25 september 2003
Thommessen Kreftling Greve Lund AS

Truls Leikvang
advokat

Er du snill med banken?
Sjekk SKAGEN Høyrente

SKAGEN FONDENE

Telefon 810 59 099 • www.skagenfondene.no

3 Aftenposten

ONSDAG 14. AUGUST 2002

ØKONOMI

NYHETER - REPORTASJER - BØRS

Sidene 23-34

Kraftig regnskapsprogram
kun kr 990,-

MAMUTO
Business Software

BEST I TEST
PC
WORLD
2002

Besitt direkte på www.mamuto.com/kampanje
(800 800 65)
Gratis gratnummer

OSLO BØRS

+0,8%
siste børsdag

NEW YORK (NY 20.00)

-19,9%
fra årsskiftet

LONDON

+0,1%
siste børsdag

KORT RENTE

-13,2%
fra årsskiftet

EURO

+1,2%
siste børsdag

DOLLAR

-18,1%
fra årsskiftet

7,32%

+0,01
3 mnd. NIBOR

7,47

-0,01
3 mnd. NIBOR

7,63

-0,04
3 mnd. NIBOR

25,72

+0,68
siste børsdag

15,20

-0,29
siste børsdag

Til det siste. Til sin dødsdag 16. mars i år kjempet den tidligere Kosmos-sjefen Bjørn Bettum for at hans versjon av forholdene rundt skipsreder Anders Jahres hemmelige utenlandsformue skal bli stående som den riktige.

Nytt notat. Seks dager før han døde forfattet Bettum et åtte siders maskinskrivet notat som Aftenposten har fått tilgang til. Notatet kan få en sentral betydning i en kommende rettskamp mellom staten og Bettums dødsbo.

Skrev Jahre-notat på dødsleiet

ALF OLE ASK
GRETE DE LANGE

Bettum underskrev det åtte siders notatet, 10. mars i år i sitt hjem på praktfulle Gogstad gård i Sandefjord. Til stede var også hans advokat Hans Stenberg-Nilsen og Bettums mangeårige PR-rådgiver Hennrich Nissen-Lie.

Den tidligere Kosmos-sjefen var sengeliggende, men skal ha vært krystallklar da han forfattet og satte navnetrekket på dokumentet.

Det var åpenbart viktig for Bettum i de siste dagene han levde, å få frem sin versjon av forholdene rundt Jahres utenlandsformue. Notatet er ikke offentliggjort før. For åtte år siden laget imidlertid Bettum et dokument som han har gjenomlest før han laget sitt nye notat.

1994-dokumentet har vært vedlagt i saken som Anders Jahres dødsbo med staten i førersetet har anlagt mot Bjørn Bettum og den britiske banken Lazard. Dødsboet krever 1,2 milliarder kroner fordi boet mener at banken og Bettum aktivt har bidratt til å holde utenlandsformuen skjult.

Stjal Jahre-formuen
Bettum utdyper i sitt nye notat at det faktisk var men-

sjef i Kosmos (av og til president av og til styreformann) inntil han trakk seg tilbake i 1979 i en alder av 89 år, skriver Bettum i sitt engelskspråklige notat.

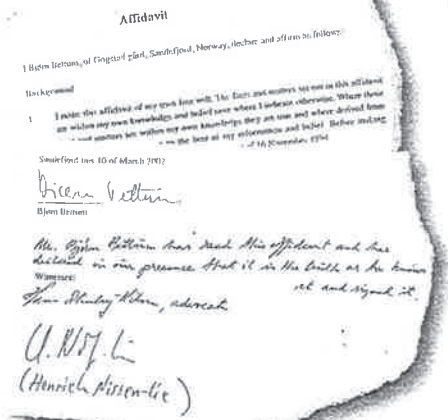
Bettum beskriver hvordan Jahre etablerte gruppen og også var ansvarlig for den store veksten over flere år.

Anders Jahres beslutninger var absolutte. Han tolererte ikke noen opposisjon, og han fikk heller ikke noen opposisjon fra noen i styret i Kosmos. Kosmos var alltid en del av hans rike som han regjerte over, er Bettums beskrivelse av den mektige Sandefjord-rederen.

Anders Jahre identifiserte seg alltid med selskapene han drev, til og med hvis han bare hadde minoritetsinteresser. Jeg er sikker på at han ikke så noen forskjell mellom sine egne interesser og interessene til andre selskaper som han kontrollerte, selv om han bare eide 10 - 20 prosent av Kosmos, ifølge Bettum.

Bettum beskriver Jahre som den sterke reder som snakker om «mine skip», eller «mine aksjonærer». Ofte undertegnet han personlig på vegne av Kosmos.

grete.de.lange@aftenposten.no
alf.ole.ask@aftenposten.no

Signert av Bjørn Bettum på dødsleiet.

ANDERS JAHRE

Anders Jahre bygget opp en av Norges største shipping-selskaper, Kosmos i Sandefjord, som ble etablert som et hvalfangerselskap i 1928. Selskapet ble utviklet til et moderne rederi. Han var den suverene sjef i Kosmos inntil han trakk seg tilbake i 1979 i en alder av 89 år. Han eide bare rundt 10-20 prosent av Kosmos, men styrte Kosmos og alle datterselskaper eneveldig. Jahre ga gjerne til gode formål, blant annet rådhuset i Sandefjord, gaven som gjorde at det ble satt søkelys på utenlandsformuen.

BJØRN BETTUM

Bjørn Bettum var sønn av Fritjof Bettum som var nær venn og forretningsforbindelse og partner av Anders Jahre. Bettum var ansatt i den britiske banken Lazard Brothers i fem år til 1969, da begynte han i Kosmos. I 1978 ble han administrerende direktør. Gjennom alle sine år i selskapet og sin familiebakgrunn hadde Bettum en inngående kjennskap til forholdene i Kosmos. Han hadde også mindre eierinteresser i selskapet.

Dødsboet krever 1,2 milliarder kroner fordi boet mener at banken og Bettum aktivt har bidratt til å holde utenlandsformuen skjult.

Stjal Jahre-formuen.
Bettum utdyper i sitt nye notat at det faktisk var men-

ingen at skipsreder Anders Jahre skulle disponere en del av en hemmelig formue som ble bygget opp utenfor Norge, men at så ikke skjedde. Jahre-millionene ble etterhvert en del av det personlige forbruket til Jahres medarbeider, Thorleif Monsen.

Bettum beskriver hvordan den svært rike Thorleif Monsen i 1976 foreslo at frusten, som da het Continental Foundation, skulle lage en «legal bakdør» som skulle la Anders og Bess Jahre få fordeler hvis de forlot Norge. Monsen forslo å holde tilbake 20 prosent av Continental.

Det ble også foreslått å skape «Thorleif Monsen Trust of the Monsen Family». Det ble det ikke noe av. Men 20 prosent av formuen skulle bli holdt i en «secret trust», og den hemmelige trusen skulle blant annet assistere Bess Jahre hvis hun måtte forlate landet.

Skylder på Blystad
Det virket som Bettum klandret seg selv at han ikke klarte å hindre at Monsen-familien fikk disponere utenlandsformuen til privat bruk.

Det var spesielt hektisk for oss i 1980-årene hvor Kosmos var målet for flere forskp på uvennlige oppkjøp blant annet fra Blystad-gruppen, Kloster-gruppen og Torstein Hagen med flere. Jeg var ikke i stand til å hindre at Thorleif Monsen og noen nøkkelpersoner i Lazard brukte aktivt i sitt personlige forbruk, skriver Bettum i notatet.

Enerådende Jahre
Bjørn Bettum har gitt svært få intervjuer om forholdene rundt Anders Jahre og rundt den såkalte Jahre-formuen. I begynnelsen av mars følte Bettum åpenbart et stort behov for å komme med sin presise fremstilling av forholdene rundt Anders Jahre og den påståtte utenlandsformuen. Rettsaken var stadig blitt utsatt på grunn av Bettums sykdom. Av notatet går det frem at Anders Jahre var enerådende i både Kosmos og selskaper som var tilknyttet til Kosmos.

Bettum beskriver Jahre som den sterke reder som snakker om «mine skip», eller «mine aksjonærer». Ofte undertegnet han personlig på vegne av Kosmos.

grete.de.lange@aftenposten.no
alf.ole.ask@aftenposten.no

- Kosmos eide formuen

Retten før han døde skal skipsreder Bjørn Bettum ha blitt klar over nye bevis som kaster lys over at Jahre-rederiet Kosmos kunne være den formelle eieren av utenlandsformuen.

I 1999 avviste Bjørn Bettum på direkte spørsmål fra Anders Jahres dødsbo at Kosmos eller Anders Jahre eide utenlandsformuen. I dokumentet som ble undertegnet seks dager før han døde, viser han til dokumenter som blant annet ble funnet i hans fars papirer. Fritjof Bettum var Jahres partner.

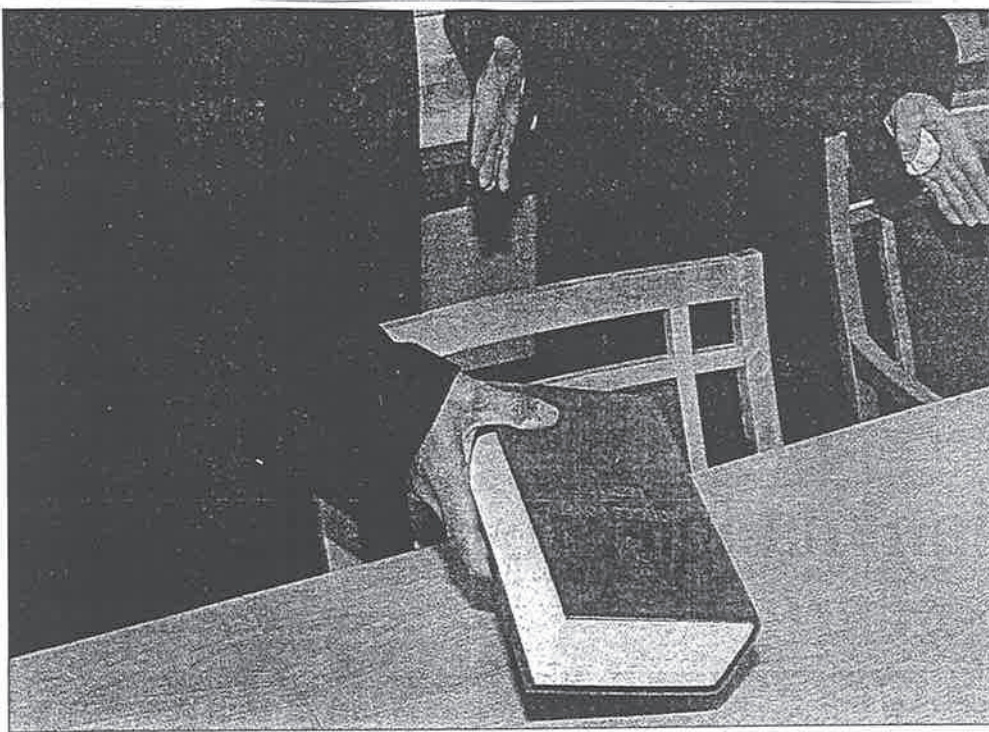
Jeg kan se at disse papirene viser eller indikerer at Janko og/eller aksjene i Pankos i realiteten var Kosmos eiendom. Det har overbevist meg om at aksjene i Continental Trust Company opprinnelig ble eid av Kosmos, skriver han.

2. verdenskrig
Dokumentene han viser til er papirer som skal vise at Kosmos satt på dette i årene før og under 2. verdenskrig.

Jeg har aldri sett noen bevis i selskapet (Kosmos, red. ann.) at Pankos/CTC aksjer på noe tidspunkt ble solgt til Anders Jahre eller noen andre, skriver Bettum. Han legger til at Jahre selv benektet at han hadde noen personlig interesse i CTC, men han sa aldri noe direkte om hvorvidt Kosmos hadde noen eierinteresser, i følge Bettum.

Bettum hevder at dersom Jahre eller Kosmos hadde vært eller av CTC-aksjene, ville han i alle fall fra 1960-årene forstått at dette var en alvorlig skattesak i Norge.

I notatet understreker Bettum at han aldri diskuterte utenlandsformuen med sin far. Han tror ikke at hverken Anders Jahre eller faren ville ha involvert ham i saken.

Rammet av kreft. Den tidligere Kosmos-sjefen Bjørn Bettum døde av kreft seks dager etter at han skrev under på notatet i mars i år. Sykdommen gjorde at han og advokat Hans Stenberg-Nilsen (t.h.) lyktes med å få utsatt rettsbehandlingen av Jahres dødsbos krav mot ham i mars 2000, da dette bildet ble tatt.

Sak mot Bettums dødsbo i september

Det pågår tre rettsaker i kjølvannet av Jahre-saken. 30. september starter rettsaken mot Bjørn Bettums dødsbo. Anders Jahres dødsbo med staten i spissen mener at Bettum var med å skjule Jahres utenlandsformue og krever derfor dødsboet for penger. Spørsmålet er om det egentlig er mye å hente i boet.

Saken mot Bjørn Bettums dødsbo skal føres for Sandefjord tingrett med en dommer fra Tingretten i Drammen. Det er ventet at den vil være ut året.

Kommer Bettums dokument til å ligge til grunn for hvordan du vil argumentere for Bettums sak?

Det vil jeg ikke si noe om, sier advokat Hans Stenberg-Nilsen, som var Bettums advokat og fører saken på vegne av dødsboet.

Bjørn Bettums lange sykeleie førte til at saken mellom ham og Jahres dødsbo ble utsatt flere ganger - sist i vinter.

I fjor ble det inngått forlik

mellom Lazard og Lord Kindersley på den ene siden og Anders Jahres dødsbo på den andre. Forliket innebar at boet fikk 41,5 millioner dollar. Lord Kindersley var direktør i Lazard og sentral i operasjonen; skjule Jahres utenlandsformue.

De to saksøkte erkjente den gang at Anders Jahre på vegne av seg selv eller selskaper han kontrollerte/disponerte «hadde eksklusiv og total råderett over selskapet CTC og verdiene der da han gjennom Bjørn Bettum i 1976 instruerte Lazard å bistå med opprettelsen av Continental Foundation».

I forliket innrømmet de to

at formålet med den nye konstruksjonen var å skjule elerskapet i CTC for omverden.

Bjørn Bettum var den tredje saksøkte, men han avsto et forlik sydd over den samme lesten som de to andre fikk.

Bettums rolle
I saken som begynner i september er målet å få tilbake penger fra Bettums dødsbo til Jahres dødsbo og få slått fast hva som var Bjørn Bettums rolle.

Monsen-sfæren - som beriket seg grovt på å i realiteten ruppe deler av utenlandsformuen - skal også

møte i en rettsak i Aust-Agder. Det er selskapet Forrester Maritime Ltd som er saksøkt. Kravet er omkring 15 millioner kroner.

Den store saken foregår på Cayman Island. Der jager Anders Jahres dødsbo og andre interessenter det som er tilbake av den skjulte utenlandsformuen.

Det som er igjen av utenlandsformuen er spredt på en lang rekke personer og foretak, men størstedelen av det som ikke er forbrukt og som kan etterspores, finnes i dag på to hender: Monsen-familien og Aall Foundation.

alf.ole.ask@aftenposten.no

Bjørn Bettum var sønn av Fritjof Bettum som var nær venn og forretningsforbindelse og partner av Anders Jahre. Bettum var ansatt i den britiske banken Lazard Brothers i fem år til 1969, da begynte han i Kosmos. I 1978 ble han administrerende direktør. Gjennom alle sine år i selskapet og sin familiebakgrunn hadde Bettum en inngående kjennskap til forholdene i Kosmos. Han hadde også mindre eierinteresser i selskapet.

THORLEIF MONSEN

Monsen var yngste bror av en ansatt i Kosmos (Commander Monsen). Han ble sett på som svært rik. Han var bosatt i skatteparadis i Det karibiske hav og hadde ikke noen skattemessige bekymringer. Det var Monsen som foreslo at Anders Jahre og hans kone Bess Jahre skulle få fordeler av trusen Continental Trust Company, ifølge Bjørn Bettum. Thorleif Monsen fikk i 1982 overført verdiene til sin nye stiftelse Aall Foundation. På det tidspunkt ble utenlandsformuen antatt å være 80 millioner dollar. I 1992 overtok sønnen Mads kontrollen. To år etter gjorde Jahres dødsbo krav på formuen.

DETTE ER JAHRE-SAKEN

1950-årene: Norske skattemyndigheter interesserte seg for hvem som eier den utenlandske stiftelsen Pankos. Har Jahre bygget opp en flåte, i strid med norsk lov? Jahre nekter, men inngår et forlik med myndighetene. Han overtaler «eieren» til å selge syv skip til Kosmos. Pankos skifter i 1958 navn til Continental Trust.

1971: Continental Trust gir 40 millioner kroner til bygging av nytt rådhus i Sandefjord.

1976: Continental Trust overtas av Continental Foundation på Bahamas.

1982: Anders Jahre dør. Eksilnordmannen og den nære Jahresvennen Thorleif Monsen får overført verdiene til sin nye stiftelse Aall Foundation. Utenlandsformuen antas å være 80 millioner dollar.

1992: Thorleif Monsens sønn Mads overtar kontrollen.

1994: Jahres dødsbo gjør krav på formuen. Staten er desidert største kreditor med et skattekrav på milliardnivå.

1996: Jahres dødsbo saksøker den britiske banken Lazard og Jahres kronprins Bjørn Bettum for 1,2 milliarder. Boet mener at banken og Bettum aktivt har bidratt til å holde utenlandsformuen skjult.

2001: Forlik mellom Jahres dødsbo, Lazard og lord Kindersley. På Cayman Island starter retten behandling av spørsmålet om hvem som eier midlene i stiftelsen. Den kan pågå i mange år.

KPMG KURS - "MERVERDIAVGIFT"

Torsdag 12.09. kl. 09:00-15:00
Fra kr 1.620,- til 2.150,- inkl. lunsj

www.kpmg.no

understanding @ KPMG

PANASONIC AIRCONDITION

gi friskere medarbeidere!

Vi fører alle typer Panasonic Aircondition: stasjonære og flyttbare - for kontorer, datarom, forretningslokaler og privathus.

ECO
EcoConsult AS

Tlf. 22 90 79 90
www.ecoconsult.no
E-mail: post@ecoconsult.no

RØYKFRI

på 3 dager med meget effektiv behandling og vi følger deg også opp i de nærmeste 6 mnd.

Dokumentert 90% resultat
Dr. Kimo Klinikken
22 94 15 00

Aftenposten

Morgenutgave. Torsdag 15. august 2002. Uke 33. Nr. 362. 143. årg. Kr. 12,00. Fly/ekspr.: Vest-/Midt-Norge kr. 13,00. Nord-Norge kr. 14,00

aftenposten.no

Studiestart

Korteste og billigste vei
til pensumbøkene

bokki/den.no

OBWIK

- 3 x 3 m, 3 x 6 m
- Rask montering
- Vekt: 30 kg
- Regulerbar høyde
- Med/uten vegger

Arbeidstelt

Salg - Leie

64 83 55 00
www.obwik.no

Nytt forslag om bruk av penger skjult i skatteparadis

Jahre-formuen kan gå til fattige

Over en halv milliard kroner fra Anders Jahres såkalte utenlandsformue kan bli brukt til veldedige formål i Norge. Skaugen-familien som i dag eier Kosmos, Anders Jahres Humanitære Stiftelse, og enken Bess Jahre ønsker å hente formuen hjem fra Karibien på denne måten.

«Skal de pengene den egenrådige Sandefjord-rederen Anders Jahre ulovlig saltet ned i utlandet, hjem, for å inngå i et par stiftelser som kanskje også skal bære rederens navn?»

Aftenpostens kommentator

Forslaget møter motstand i Finansdepartementet, og det er fortsatt uvisst hva Anders Jahres dødsbo mener om saken. På politisk plan skal signalene være positive. Men en forutsetning for at pengene nå kan komme syke, eldre og fattige til gode, er at staten gir avkall på et gigantisk skattekrav.

Side 35

FOTO: ERIK BERGLUND

Kjemper. Harald Martin Bratbakk førte RBK i ledelsen.

RBK - BRØNDBY

1-0

Side 51

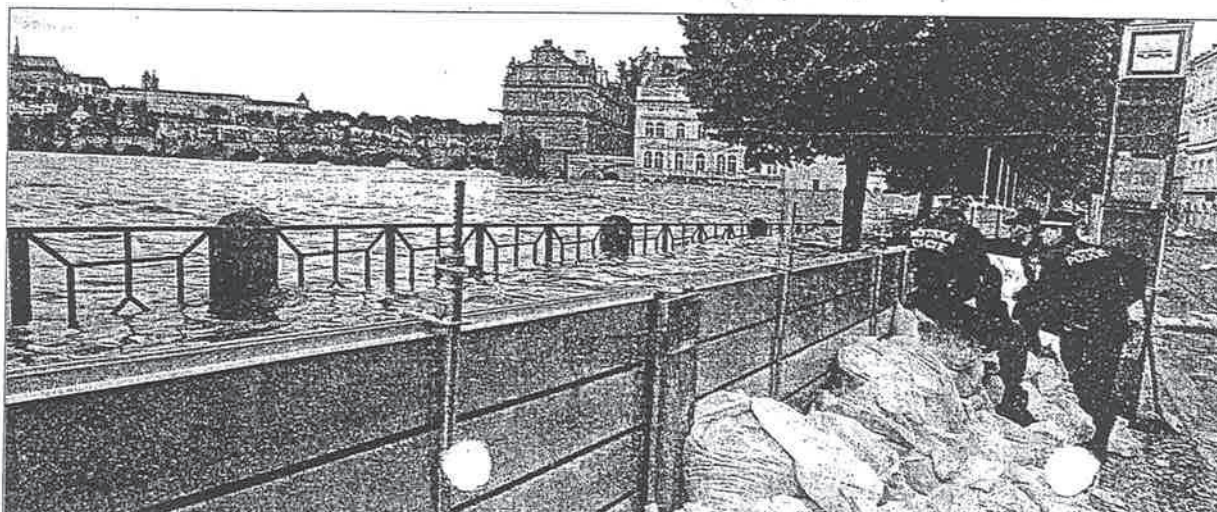
SOPP
MOT
KREFT

Helse i hver
sopp - det
dror iallfall
folk i Østen
om blant an-
net shiitake
(bildet), som de også mener
forebygger kreft. Den dyrkes
i Norge, og nå skal belgiske
forskere sjekke påstandene
om dens helsebringende ef-
fekt.

Siste side

Praha holder hodet over vannet

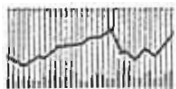

Norsk vinkjøp i Sverige doblet i juli

Grensehandelen eksploderer. I juli kjøpte nordmenn over dobbelt så mye vin i Sverige som i juni. Samtidig falt salget av vin på Vinmonopolet. Rådgiver Jens Nordahl på Vinmonopolet avviser at dette er et problem. - Hvis avgiftene nå går ned, slik mange ønsker, vil dette påføre samfunnet flere alkoholskader og mer kriminalitet, sier han. Ivar Amundsen i Vin- og Brennevinimportørenes Forening er sjokkert over Nordahls uttalelser.

Side 2

Lisa gikk til skolen
- nå blir hun kjørt

SKAGEN FONDENE

Telefon 810 59 099 • www.skagenfondene.no

ØKONOMI

NYHETER - REPORTASJER - BØRS

Sidene 35-50

MAMUTA
Business Software

Bestill direkte på www.mamuta.com/compaq

800 800 65
Gratis grønt nummer

OSLO Børs
-1,0%
siste børsdag

NEW YORK (NYS) Børs
-20,7%
fra årsskiftet

LONDON Børs
+0,1%
siste børsdag

KORT RENTE
7,29%
3 mnd. LIBOR

EURO
7,47

DOLLAR
7,63
-0,04

OLJE
dollar/fat
25,72
-0,28

EL-KRAFT
øre/kWh
15,20
siste børsdag

Veldedighet. Sterke krefter med skipsreder Morits Skaugen i spissen arbeider nå for at utenlandsformuen til den avdøde Sandefjord-rederen Anders Jahre skal brukes til veldedighet. Men da må staten gi opp et gigantisk skattekrav.

Skrev Jahre-notat på dødsleiet

Bettums notat.
Aftenpostens oppslag i går

Hagen applauderer. Over 500 millioner kroner er funnet i en stiftelse i skatteparadiset Cayman Island. Fr.p.-formann Carl I. Hagen mener det er en god idé at en privat stiftelse får overta pengene. Høyre vil ikke kommentere saken, mens Ap. er imot.

I Jahre-saken er nå alle de sentrale personene døde. Det kan være en god grunn til å forsøke å inngå forlik.

Jus eller politikk?

Skal de pengene den egenrådige Sandefjord-rederen Anders Jahre ulovlig saltet ned i utlandet hjem, for å inngå i et par stiftelser som kanskje også skal bærer rederens navn?

Eller:

Skal staten drive med lange dyre rettssaker for å få noen kroner som til slutt havner i statens velfylte kasse?

Dette kan bli spørsmålene som norske politikere i siste runde kan bli nødt til å svare på.

Jakten på Anders Jahres utenlandsformue har vært et politisk stridstema i flere år. Høyre og Fr.p. har i de siste budsjettbehandlinger stemt imot å bevilge mer penger til jakten - Kr.F. var også på glid i den retning

Et forlik mellom Lazard Bank og Lord Kindersley på den ene siden og Jahres dødsbo i fjor høst, ble et gjennombrudd for boet. Alle partier unntatt Fr.p. mente i desember at «statens engasjement var helt avgjørende for muligheten til å avdekke forholdene rundt Jahres utenlandsformue».

41,5 millioner dollar (ca. 310 millioner kroner) trillet inn i boet fra lorden og banken. Dermed var det overskudd i Jahre-boet. Kampen om resten av pengene står i retten på Cayman Island.

Jahre-boet fikk en erklæring fra Kindersley og Lazard som bekrefter boets oppfatning av saken; hvordan Jahre og andre aktivt dekket over at det fantes en utenlandsformue. Mange har ment at dette vil bidra til å myke opp de andre partene - det er kanskje begynnelsen på denne oppmykningen en nå ser?

De sentrale personene i dramaet er døde; det er dødsbo mot dødsbo i Jahre-saken. Utgangspunkt for forlik burde dermed være der, men de signalene som nå kommer reiser noen delikate politiske spørsmål: Skal de som i dag har hånd om den ulovlige formuen

GRETE DE LANGE

fakta

Dette er Jahre-saken

1950-årene: Norske skattemyndigheter interesserer seg for hvem som eier den utenlandske stiftelsen Pankos. Har Anders Jahre bygget opp en flåte, i strid med norsk lov? Jahre nekter, men inngår et forlik.
1982: Anders Jahre dør. Eksil-nordmannen Thorleif Monsen får overført verdiene i Continental til sin stiftelse Aall Foundation. Utenlandsformuen antas å være 80 millioner dollar.
1994: Jahres dødsbo gjør krav på formuen. Staten er desidert største kreditor med et skattekrav på milliardnivå.
1996: Jahres dødsbo saksøker den britiske banken Lazard og Jahres kronprins Bjørn Bettum for 1,2 milliarder. Boet mener at banken og Bettum aktivt har bidratt til å holde utenlandsformuen skjult.
2001: Forlik mellom Jahres dødsbo, Lazard og Lord Kindersley. På Cayman Island starter retten behandling av spørsmålet om hvem som eier midlene i stiftelsen. Den kan pågå i mange år.

skal være villige til å medvirke, slik at Jahre-formuen kan komme humanitære formål i Norge til gode. For Monsen-familien vil det være viktig å få «renvasket» sitt navn etter at de er fremstilt som kjeltringer i Jahre-sammenheng.

Nøkkelen hos staten

Styremedlem i Sandefjord-baserte Anders Jahres Humanitære Stiftelse, Herbjørn Hansson, har sammen med resten av styret arbeidet for en humanitær løsning. Hansson understreker at myndighetene nå sitter med nøkkelen for å få til en løsning.

- Jeg har stor personlig tro på at myndighetene viser smidighet og avblåser alle rettssakene, sier Hansson.

Hansson arbeidet som f.

gjennom familjeselskapet Eikeland. Morits Skaugen opplyser at Eikeland sitter med en rekke dokumenter som han mener viser at Kosmos er den rettmessige eier av de rundt 70 millioner dollar som ligger i Aall Foundation.

- Vi er villige til å medvirke til at Aall Foundation flyttes til Norge som en velledig stiftelse. I den grad Anders Jahres Humanitære Stiftelse kan bidra, er vi positive, sier Skaugen.

Han legger til at et bidrag fra Anders Jahres Humanitære Stiftelse i Sandefjord krever en viss endring av regelverket til stiftelsen fordi den i dag ikke er velledig.

Fremdeles er det sterk strid om hvem som egentlig eier den såkalte Jahre-formuen i utlandet. Anders Jahres dødsbo der staten er

reusadvokat Even Wæhr Hansen. Wæhr-Hansen er på ferie og ikke tilgjengelig for kommentar.

Monsen vil medvirke

Adm. direktør Morits Skaugen i redneriet i M. Skaugen og representanter for Anders Jahres Humanitære Stiftelse har en dialog gående med Aall Foundation. I Aall Foundation ligger den skjulte Jahre-formuen. Opprinnelig ble formuen plassert der av Anders Jahres nære medarbeider Thorleif Monsen.

Monsen-familien er blitt beskyldt for å stjele Jahre-formuen for å bruke den til personlige formål.

Nå virker det, ifølge Skaugen, som om de profesjonelle forvalterne i Aall Foundation er villige til å medvirke til en løsning. Også arvingene etter Thorleif Monsen

long. Hansson understreker at myndighetene nå sitter med nøkkelen for å få til en løsning.

– Jeg har stor personlig tro på at myndighetene viser smidighet og avblåser alle rettsakene, sier Hansson.

Hansson arbeidet som finansdirektør i Kosmos i flere år under Bjørn Bettum. Han sier han er sikker på at Anders Jahre aldri mente at pengene i Continental Foundation var hans egne.

Bettum sa det samme i et notat han skrev like før han døde og som Aftenposten offentliggjorde onsdag. Pengene tilhørte Kosmos, ikke Anders Jahre. Påstanden er imidlertid omstridt.

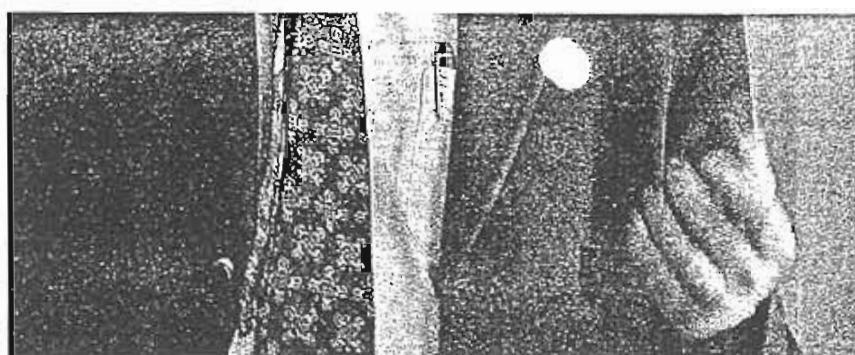
– Dokumenter beviser

Morits Skaugen-familien eier i dag det som er igjen av kjemperederiet Kosmos

et. Anders Jahres Humanitære Stiftelse i Sandefjord krever en viss endring i gelverket til stiftelsen den i dag ikke er veldedig.

Fremdeles er det sterk strid om hvem som egentlig eier den såkalte Jahre-formuen i utlandet. Anders Jahres dødsbo, der staten er største kreditor med et skattekrav på over 1 milliard kroner, mener at de er den rettmessige eier av formuen fordi den opprinnelig tilhørte Anders Jahre. Vinner en slik forståelse frem, er det den norske stat som eier den halve milliard. Spørsmålet er da om staten som skattekreditor er villig til å medvirke til at over 500 millioner kroner går til en veldedig stiftelse.

Hvis det er Kosmos som eier Jahre-formuen, er den reelle eier Skaugen-familien. grete.de.lange@aftenposten.no

Har dokumenter. Morits Skaugen sitter med en rekke dokumenter som han mener viser at Kosmos og ikke staten er den rettmessige eier av de rundt 70 millioner dollar som ligger i Aall Foundation.

FOTO: INGRID R. WESTGAARD

Ungt utveksles på denne opplysningsenheten?

De sentrale personene i dramaet er døde; det er dødsbo mot dødsbo i Jahre-saken. Utgangspunkt for forlik burde dermed være der, men de signalene som nå kommer, reiser noen delikate politiske spørsmål: Skal de som i dag har hånd om den ulovlige formuen avgjøre hvordan den skal brukes?

Den typen egenrådighet vil i alle fall være i Anders Jahres ånd.

Alf Ole Ask
Journalist i økonomiredaksjonen
alf.ole.ask@aftenposten.no

Delt syn blant politikerne

Myndighetene bør ikke ut fra egen griskhet lage vanskeligheter for en verdig avslutning av Jahre-saken, mener Fr.p-leder Carl I. Hagen.

GRETE DE LANGE
RAGNHILD MOY

Avvisende. Sammen med Høyre har Fremskrittspartiet vært avvisende til Jahre-jakten som har vart i mer enn 20 år. Hagen mener at det er fornuftig å få til en løsning hvor Jahre-formuen kommer hjem, og at den brukes til humanitære formål.

Aftenposten prøvde opprinnelig å få tak i lederen i finanskomiteen i Stortinget, Fr.p.s Siv Jensen. Men Jensen mente at Hagen var den riktige til å svare på spørsmål om Jahre-saken. Hagen sier at han nå kommer til å sende et lengre brev til Regjeringen med detaljsspørsmål rundt jakten på Jahre-formuen.

Advokatmat i årevis

– Meget tyder på delvis mangelfulle opplysninger til Stortinget. Det vil vi ikke ha noe av, sier Hagen.

– Vi har et bostyre uten at noen vet hvem som eier bo-

et. Meget kan tyde på at pengene eles av Kosmos. Advokater har livnært seg i årevis med penger fra statlige myndigheter. Det lukter. Meget tyder på at myndighetene hele tiden visste at Jahre hadde penger i utlandet, sier Hagen.

Fr.p.-formannen mener at Jahre ikke var noen kjeltring. Han var tvert i mot med på å bygge landet.

– Betenkelig

Storingsrepresentant Gunn Karin Gjøl (a), nestleder i Justiskomiteen, er sterkt kritisk til at staten

skal trekke sine krav og mener at det vil bety at norsk lov omgås.

– Staten er snytt for millioner av kroner i skatt, og da er det betenkelig om staten frakaller kravene. Da aksepterer man at det er begått ulovligheter, sier Gjøl til Aftenposten.

Hun mener det vil være det samme som å se gjennom fingrene på en ulovlig handling. Hun frykter også at det vil skape presedens.

Høyres finanspolitiske talsmann Jan Tore Sanner vil ikke kommentere saken nå.

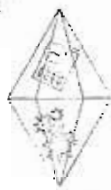
Oppfinnere

Vi er noen praktiske, godt voksne tusenkunstnere som vil investere overskuddstid og penger i utvikling av nye produkter.

Vi behersker fullstendig konstruksjon, utvikling og test-produksjon innen mekanikk, elektronikk og data – gjerne smått og komplekst!

Vi søker oppfinnelser og produktideer – innenfor denne kunnskapen – som kan utnyttes til felles beste.

Ta en prat med Terje Nilsen på 480 34 610.
www.terje.nilsen@eufomasjonsutvikling.no

THALES TRUSTED VPN™

Thales Trusted VPN™ er utviklet med utgangspunkt i norske sikkerhetsløsninger levert til NATO. Løsningen sikrer ikke bare overføring av data, – de mobile enhetene beskyttes også mot innsyn, og innholdet mot tyveri.

Sikkerheten skapes gjennom bruk av maskinvare. Slik stenges «bakdørene» både for lekkasjer og inn-trengere, – og du har fått muligheten til å etablere nye, sikre mobile IKT-løsninger.

Velkommen til www.thales-esecurity.no, her får du vite mer.

THALES

THALES COMMUNICATIONS AS
Østre Aker vei 33, 0581 Oslo.
Tlf: 22 63 83 00

www.thales-esecurity.no

Advokat Even Wahr-Hansen
Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen advokatfirma
Postboks 1524 Vika
0117 Oslo

Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen advokatfirma v/styrets formann
Postboks 1524 Vika
0117 Oslo

THOMMESSEN KREFTING GREVE LUND AS
ADVOKATFIRMA
STRANDGATEN 209
POSTBOKS 1970 NORDNES, N-5817 BERGEN
TELEFON +47 55 30 61 00
TELEFAKS +47 55 30 61 01
FORETAKSREGISTERET NO 957 423 248 MVA
WWW.THOMMESSEN.NO
OSLO, BERGEN, LONDON, BRUSSEL

Vår referanse 533515/1
Ansvarlig advokat Øystein Eskeland

Bergen, 12 november 2003

MORITS SKAUGEN JR - VARSEL OM SØKSMÅL

I

På vegne av Morits Skaugen jr., varsles herved krav om oppreisning for en forsettlig skadevoldende handling gjennom advokat Even Wahr-Hansens utarbeidelse, distribusjon og bruk av et 26 siders notat, datert 9 september 2002 og en modifisert engelsk "oversettelse" av dette notat. På det tidspunkt den skadegjørende handling fant sted var advokat Wahr-Hansen, etter de foreliggende opplysninger, fratrådt som partner i Advokatfirmaet BA-HR, men tilknyttet firmaet som ansatt advokat. Det reises spørsmål om utarbeidelsen og den senere bruk av notatet har skjedd innenfor rammen av advokatfirmaets kvalitetssikringsrutiner og om firmaet står bak notatet og bruken av det. I så fall er det grunnlag for identifikasjon og/eller solidaransvar etter reglene i skadeserstatningsloven § 2-1. Derfor denne **felles** henvendelse.

II

Notatet, datert 9.9.2002, er etter det opplyste utformet og utarbeidet til informasjon og bruk av utvalgte medier og "informanter". Det henvises til Wahr-Hansens redegjørelse til Sandefjord tingrett om dette. Etter vår oppfatning er notatet utarbeidet og distribuert i skadehensikt for å ramme en motpart i en rettslig tvist hvor advokat Wahr-Hansen opptre som advokat for en av partene.

I notatet fremsettes det en rekke påstander, insinuasjoner og beskyldninger mot navngitte personer og selskaper. Ikke minst av praktiske grunner begrenser jeg meg her til det Wahr-Hansen har anført i notatets punkt 6 (side 13-22) om forholdet mellom Morits Skaugen jr. og avdøde Bjørn Bettum.

Kort oppsummert fremsettes det i denne del av notatet – behendig bygget opp med henvisninger til og kryssklipping av ulike korrespondanse – beskyldninger om

- at Bjørn Bettum, kort tid før han døde, avga en bevisst uriktig – og derved falsk – rettslig erklæring (Affidavit), og

478

- at erklæringens tilblivelse og innhold skyldtes **press** fra Skaugen som lot holde tilbake midler Bettum rettmessig hadde krav på å få utbetalt og som han trengte til medisinsk behandling.

Jeg finner det unødvendig å gå inn på en detaljert fortolkning av notatets innhold. Meningsinnholdet på dette punkt er neppe omtvistet. Notatets budskap er for øvrig formidlet gjennom den tilsiktede bruk av notatet i medier utvalgt til spredning av beskyldningene. Disse medieoppslag viser hvordan notatet er blitt oppfattet. *"Grisete rekord"* (Dagens Næringslivs leder den 22 oktober 2002) og *"Skammelig"* (Finansavisens leder 8 oktober 2002) kan tjene som en passende oppsummering – ikke bare av notatets innhold, men også av de reaksjoner som skapes hos leseren. Det er konstatert at *"det er neppe mange som vil ha noe med Morits Skaugen jr. å gjøre i fremtiden"* (Finansavisen 8 oktober 2002.).

Jeg har for øvrig registrert at Wahr-Hansen i intervju med Dagbladet 6 april då har vedstått seg innholdet i notatet.

III

De ovennevnte beskyldninger fremsatt og spredd gjennom notatet av 9 september 2002, er usanne. Jeg begrenser meg til å fastslå dette etter å ha hatt anledning til å gjennomgå de underliggende forhold. Noen *"bevisførsel"* i dette brev anses ikke påkrevet, idet Wahr-Hansen/BA-HR sitter på et så stort tilfang av faktisk materiale at man selv kan konstatere dette. Det ligger i dette at beskyldningene i notatets punkt 6 – som denne henvendelse gjelder – ikke bare er faktisk uriktig. Det er Skaugens oppfatning at beskyldningene – slik notatet er bygget opp – må være fremsatt mot bedre vitende. Historien om press er i alle ledd konstruert av Wahr-Hansen.

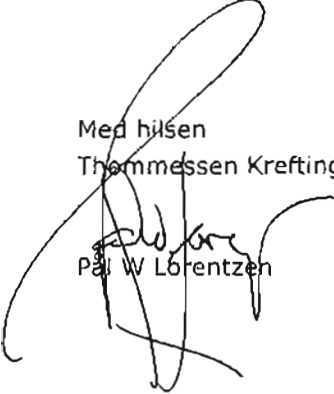
Det kunne være fristende å knytte karakteristikker til det opplegg man her står overfor. Jeg begrenser meg i denne omgang til å fastslå at den valgte fremgangsmåte etter mitt syn er et klart brudd med de yrkesetiske krav til advokater. Det valgte opplegg faller også utenfor oppdraget som rettslig medhjelper/bobestyrer i Anders Jahres dødsbo. Sandefjord skifterett var etter det opplyste ukjent med uttalelsene og bruken av notatet. Det er i seg selv påfallende at det i notatets punkt 3 også rettes et uberettiget angrep mot boets eneste loddeier, Bess Jahre. Det kan selvsagt ikke utelukkes at notatet er utarbeidet med Finansdepartementets godkjennelse. Dette vil bli søkt avklart under marsjen.

Utarbeidelsen av notatet av 9.9.2002, distribusjonen og bruken av dette, fremstår som en nøye planlagt og gjennomført skadegjørende handling, først og fremst rettet mot Morits Skaugen, men også mot troverdigheten til Bjørn Bettums Affidavit av 10 mars 2002. Den omfattende bruk av sitater gir fremstillingen et objektivt og troverdig preg som sakens faktum ikke gir dekning for. Utvalget av henvisninger er selektivt, fremstillingsformen manipulerende. Isolert representerer beskyldningene i notatets punkt 6 rettsstridige ærekrenkelser i forhold til Morits Skaugen, jfr strl § 247. Det må imidlertid understrekes at et ansvar vil knyttes til en **samlet** vurdering av Wahr-Hansens opptreden. Ut fra en slik samlet vurdering er det ikke tvil om at man står overfor en skadegjørende handling som har skjedd med fullt overlegg blant annet for å skade og svekke Boets/statens motpart i den rettslige tvist. Den alminnelige culperegulering vil bli påberopt i lys av notatets åpenbare skadehensikt. Det vil bli gjort gjeldende at Even Wahr-Hansen har et objektivt ansvar for de faktapåstander som fremsettes.

IV

Det varsles herved om at Morits Skaugen vil utta stevning med krav om erstatning /oppreisning, jfr skl § 3-6. Kravet vil bli rettet mot Wahr-Hansen personlig og eventuelt advokatfirmaet BA-HR. Dette brev for å underrette Dem om at søksmål vil reist i nær fremtid. Skulle De ønske å bilegge saken utenfor retten, vil det måtte avgis et uforbeholdent dementi som vil måtte bli publisert på nærmere avtalt måte. Det vil i tillegg måtte fastsettes et større oppreisnings-/erstatningsbeløp. Skulle det foreligge ønske om en minnelig ordning, forutsetter jeg at det tas kontakt med sikte på et møte mest mulig omgående. Hvis jeg intet hører, legger jeg til grunn at stevning kan anlegges direkte for Oslo tingrett, jfr. tvml § 274 nr 1.

Med hilsen
Thommessen Krefting Greve Lund AS

Pål W Lorentzen

Fremskrittspartiets stortingsgruppe
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
CIH/htb

Vår ref
02/4096 C

Dato
24.02.2003

SPØRSMÅL KNYTTET TIL JAHRE-SAKEN

Innledning

Jeg viser til Fremskrittspartiets stortingsgruppes brev av 14. oktober 2002 til finansministeren. Brevet ble mottatt i Finansdepartementet 8. november 2002. Brevet inneholder 23 nummererte spørsmål om forvaltningen av dødsboet etter skipsreder Anders Jahre, Sandefjord, og om forholdene rundt dette dødsboet.

Det er Justisdepartementet som – i samarbeid med Finansdepartementet - har fremmet bevilgningsforslag og gitt Stortinget orienteringer i denne saken. Dødsboet forvaltes av Sandefjord skifterett og dennes oppnevnte bobestyrer. Den formelle arbeidsdelingen mellom de to departementene er basert på at Finansdepartementet i hovedsak ivaretar skattekreditorinteressen i boet, sammen med kommunekassereren i Sandefjord. Justisdepartementet er generelt ansvarlig for skiftevesenet og for statens ressurser til forfølgning av ansvar etter mulig økonomisk kriminalitet. Det er den sistnevnte side ved saken som har foranlediget stortingsbehandling av den. Dermed har Justisdepartementet også ivaretatt det generelle forholdet til Stortinget i saken.

På denne bakgrunn er besvarelsen forberedt i et samarbeid mellom de to departementer, og justisministeren og jeg er enige om svarene.

Nedenfor gjengis spørsmålene med svar i den rekkefølge spørsmålene er stillet. Noen av svarene er fellessvar for flere suksessive spørsmål.

Postadresse
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersg. 40

Telefon
22 24 90 90
Org. nr.
972 417 807

Finansavdelingen
Telefon 22 24 43 03
Telefaks 22 24 95 05

Før besvarelsen av de konkrete spørsmålene finner jeg det hensiktsmessig å skissere noe bakgrunnsstoff til ytterligere forståelse av de konkrete svar som deretter gis.

Bakgrunnsstoff

Den skifterettslige behandling av Anders Jahres dødsbo er en følge av skattemyndighetenes etterligning av boet, ved Riksskattenemndas endelige vedtak i november 1990. I dette vedtaket er lagt til grunn at avdøde i en årrekke hadde store utenlandsinntekter som ulovlig ble unndratt norsk beskatning. Utenlandsinntektene avleiret seg i en skjult utenlandsformue. De spesifikke skatteunndragelsene gjaldt teknisk sett bare at skattyteren har gitt mangelfulle opplysninger i sin selvangivelse for det enkelte år, og gjaldt altså ikke selve den fordekte organiseringen av formuen i utlandet. Men en slik organisering av formuen vil regelmessig være motivert av ønsket om å hindre mistanke og avdekking av skatteunndragelsen, og må ses som et integrert ledd i planleggingen av denne. I tillegg er det sannsynlig at daværende, strenge valutareguleringer i Norge fristet til å gjemme bort utenlandske valutainntekter, istedenfor å deklare dem her (med daværende plikt til å ta dem hjem til fordel for det norske samfunns valutabehov).

Boet har siden 1991 arbeidet for å få denne utenlandsformuen, i hovedsak lokalisert til stiftelsen Aall Foundation og Monsen-familien på Cayman Islands, hjemført til seg. Dette arbeidet pågår fortsatt. Boet har fått medhold i øverste domstolsinstans for Cayman Islands – som er Privy Council i London – i at Aall Foundations forgjenger er ugyldig opprettet. Det gjenstår rettssak i Cayman Islands om eiendomsretten til kapitalen fra denne ikke-godkjente stiftelsen. Både boet, Aall Foundation, Monsen-kretsen og det norske selskap Eikland hevder å være rette eier.

Videre har boet arbeidet for å få erstatning fra Anders Jahres medvirkere og tilretteleggere i skatteunndragelsene og den derav avledete formuesskjulingen. Denne del av boets arbeid har allerede i stor grad lyktes, ved et forlik i 2001 med bl.a. Lazard Bank. Dette forliket er som kjent gjort opp og har tilført boet 42,2 millioner US dollar, hvorav ca. 190 millioner kroner er intakt etter tilbakebetaling – med renter – av boutgifter som staten hadde forskuttert. Det offentlige skattekrav i boet, inklusive tilleggsskatter og renter, overstiger imidlertid både den antatte verdi av det gjenværende av utenlandsformuen og erstatningsbetalingen fra Lazard m.v.

Betydningen av den nevnte utenlandsformuen er ulik på fastsettingsstadiet og på dekningsstadiet i denne saken. Frem til skattefastsettingen i 1990 var utenlandsformuens daværende eksistens og historikk sentrale, men langt fra de eneste bevismidler for det viktigste ligningstema i saken. Dette tema var hvorvidt og i hvilket omfang Anders Jahre hadde unndratt utenlandsinntekter fra norsk inntektsbeskatning i tidligere år. Det avgjørende for dette tema var situasjonen for de aktuelle, tidligere inntektsår. Etterligningen av inntektsskatt ville dermed ikke bli påvirket av om utenlandsformuen senere forsvant eller viste seg

utilgjengelig. På dekningsstadiet, når boets aktiva skal klarlegges m.v., blir det derimot avgjørende hvilke faktiske og rettslige muligheter en har under denne dekningsprosessen. En slik dekningsprosess kan bli svært lang og tung, nettopp på grunn av formuesskjulingen i utland som vi ikke har det beste rettshåndhevende samarbeid med.

Boets arbeid og forvaltning har i hovedsak vært på dekningsstadiet, og må ses i lys av det. Boet har måttet konsentrere seg om den rettslige og faktiske nå-situasjon. Selvsagt belyses denne situasjon i betydelig grad gjennom historikk og dokumenter fra fastsettingsstadiet. Men det avgjørende er dekningsmulighetene fremover. Til gjengjeld er disse mulighetene svært viktige å få avklart.

Det gjelder ikke bare for å få dekket mest mulig av skattekravet. Det gjelder også å få signalisert i inn- og utland at norske myndigheter reagerer både kraftig og utholdende når store inntekter med tilknytning til Norge unndras og forvaltes i skjul i utlandet. I likhet med Reksten-saken har Jahre-saken allerede vist at Norge har både vilje og evne i denne retning. Slike utenlandsskjul skal ikke være trygge for norske lovovertredere og deres medhjelpere. Jeg anser det som meget viktig at statens videre opptreden i Jahre-saken fortsatt bidrar til en slik følelse av utrygghet blant potensielle, fremtidige unndragere og deres medhjelpere. I motsetning til straffansvar kan sivile pengekrav (tilbakesøkning, skatt, erstatning, renter m.v.) forfølges også etter den antatt (hoved)skyldiges død. En slik adgang er nødvendig av sterke gjenopprettingshensyn, og bidrar til at den samlede forfølgning blir mer effektiv og avskrekkende.

A NYE OPPLYSNINGER OM EIERFORHOLDENE

Spørsmål A1: Foreligger det en ny dokumentasjon om eiendomsretten til den såkalte Utenlandsformuen i forhold til da ligningen ble foretatt?

Svar:

Boet har siden 1991 samlet inn en meget omfattende dokumentasjon om eierforholdene. Den underbygger etter boets oppfatning riktigheten av Riksskattenemndas vedtak av november 1990 om stadfestelse av etterligningen av Anders Jahre's bo. Departementet er enig i denne vurderingen. Dokumentasjonen er ikke entydig når det gjelder eierforholdene ved stiftelsen av Pankos Operating Company SA i 1939 og frem til midten av 50-tallet. Enkelte av dokumentene indikerer at andre personer enn Anders Jahre og foretak som senere ble innfusjonert i Kosmos AS kan ha hatt interesser i Pankos og/eller Pankos' flåte i denne første perioden. Det finnes også dokumenter som viser at Anders Jahre under 2. verdenskrig ga ulike versjoner om eierforholdene til Pankos. Det forholdet har vært offentlig kjent siden 1982 da Alf R. Jakobsen utga boken "Eventyret Anders Jahre".

Når det gjelder den del av denne dokumentasjonen som stammer fra midten av 50-tallet og til midten av 70-tallet, etterlater den etter boets oppfatning ikke rimelig tvil om at Anders Jahre hadde uinnskrenket rådighet over utenlandsformuen, og at hverken Anders Jahre's stråmann Thorleif Monsen eller Kosmos så seg som eier eller foretok disposisjoner over utenlandsformuen i denne perioden. Departementet er enig i dette.

Bobestyrer har opplyst at den del av denne dokumentasjonen som indikerer at andre enn Anders Jahre kan ha hatt interesser i Pankos eller Pankos' flåte, var kjent for Lazard Bank, Lord Kindersley og Bjørn Bettum under rettssaken mot dem. Boets krav mot dem sto og falt med at Anders Jahre var eier av utenlandsformuen. Bobestyrer har opplyst at ingen av dem påberopte seg denne dokumentasjonen til støtte for sine frifinnelsespåstander. Han har bekreftet at Lazard Bank – som var Anders Jahre's bankforbindelse fra 20-tallet og til han døde og som fungerte som sentral rådgiver og medhjelper i hans skjuling av utenlandsformuen – forlikte tvisten med boet fordi bankens egen kunnskap viste at Anders Jahre var eier av utenlandsformuen. Bjørn Bettums dødsbo har erkjent at Anders Jahre var eier av utenlandsformuen. Dommen av 8. november 2002 som fastslår Bjørn Bettums erstatningsansvar overfor Anders Jahre's bo, har som grunnleggende premiss at Anders Jahre var eier av utenlandsformuen.

Spørsmål A2: Når og hvordan er denne dokumentasjon fremkommet?

Svar:

Fra 1991 har boet systematisk innhentet all tilgjengelig offentlig dokumentasjon i tilknytning til Anders Jahre og hans rederivirksomhet. Boet har hatt møter med og innhentet opplysninger fra flere hundre personer og foretak. Boet har dessuten fått tilgang til deler av tre arkiver av sentral betydning for belysning av eierforholdet til utenlandsformuen:

- ved årsskiftet 1994/95 da Bjørn Bettum samtykket i at dokumentmaterialet som var beslaglagt av Økokrim ved ransaking i hans bolig høsten 1994 ble stillet til disposisjon for boet.
- i 1995 da Bess Jahres advokat Einar Abrahamsen lot boet få innsyn i sitt arkiv over Jahres transaksjon med Bulls Tankrederi-aksjer i 1976. Også i årene som fulgte overleverte advokat Einar Abrahamsen viktige dokumenter til boet
- i 2000 gjennom provokasjoner i søksmålet mot Lazard Bank og Bjørn Bettum en serie dokumenter fra Lazard Banks arkiv. Som del av forliket med Lazard Bank høsten 2001 fikk boet tidlig i 2002 overlevert fra banken et kopisett av bankens arkiv vedrørende Anders Jahre og nærmere angitte foretak som Jahre hadde hatt tilknytning til. Senere i 2002 har boet gjennom provokasjoner rettet mot Bjørn Bettum i samme søksmål fått utlevert viktige dokumenter fra hans arkiv.

Bobestyrer har opplyst at boets arkiver omfatter mer enn en halv million dokumenter. En overveiende del av arkivet er kommet til etter 1990.

Spørsmål A3: Hva er Healy and Baillie rapporten?

Svar:

Healy & Baillie er et advokatfirma i New York som har bistått Jahre-boet på løpende basis fra tidlig på 90-tallet. Advokatfirmaet ble engasjert på bakgrunn av sin ekspertise og innsats for Reksten-boet i forbindelse med oppsporingen av Rekstens utenlandsformue. Healy & Baillie har utredet mange saker og problemkompleks for Jahre-boet gjennom årene, og har i flere omganger foretatt analyser av bevismaterialet boet etter hvert har fått hånd om. Det eksisterer svært mange notater og utredninger fra advokatfirmaet til boet. Det antas at spørsmålet her sikter til et arbeidsutkast fra 1995 kalt "Pankos Operating Company". I dette arbeidsutkastet (heretter kalt "Arbeidsutkastet") vurderte Healy & Baillie Jahre-boets eierpretensjon i søksmålet på Cayman Islands ut fra den informasjonen boet rådet over på det tidspunktet. Foranledningen for at boet anmodet Healy & Baillie om å utarbeide Arbeidsutkastet var dokumentmaterialet boet mottok ved årsskiftet 1994/95 fra Bjørn Bettums arkiv. Healy & Baillies konklusjon var at Anders Jahre – uavhengig av hvilke interesser andre kunne ha hatt i Pankos under og i de tidlige årene etter annen verdenskrig fremsto og disponerte som den udiskutable eier av utenlandsformuen senest fra 1954-55. Ingen av de andre personene som hadde kjennskap til utenlandsformuen reiste krav eller innsigelser på vegne av seg selv eller foretak de representerte. Da Healy & Baillie utarbeidet Arbeidsutkastet hadde ikke Eikland AS (Eikland) reist noe eierkrav til utenlandsformuen, og fokus var derfor de konkurrerende eierpretensjonene fra Aall Foundation og Thorleif Monsens arvinger og dødsbo (heretter kalt "Monsen-kretsen"). Deres eierpretensjoner var fremme da boet i 1994 søkte Staten om garanti for å sikre videre drift. I Justiskomiteens innstilling – Innst. S. nr 38 (1994-95) – ble usikkerheten om boet ville vinne frem overfor disse pretendentene fremhevet av mindretallet (Simonsen) som gikk imot støtte til boet. Usikkerheten ble gjentatt av representanter for Fremskrittspartiet i Stortingets budsjettdebatt 1. desember 1994 (referat fra Stortingets forhandlinger 1994 s. 1508-1512) i deres motstand mot at boet skulle gis støtte til videre drift.

Spørsmål A4: Har staten vært kjent med denne dokumentasjon?

& Baillics Arbeidsutkast trukket frem av Eikland. Eiklands formål var å nå frem til en avtale med staten om deling av boets netto etter eventuelt forlik eller dom i boets favør. Statens oppfatning var at notatets konklusjoner ikke var overbevisende. Staten var fortsatt av den oppfatning at det var Anders Jahre's bo som var innehaver av kravet på utenlandsformuen, ikke Monsen-kretsen, Aall Foundation eller Eikland (som Kosmos' rettsetterfølger). Staten sa seg villig til å se på mulighetene for et lagspill med Eikland som kunne svekke posisjonene for de utenlandske pretendentene til utenlandsformuen. Ved utløpet av 1998 var det blitt klart at forhandlingene mellom Staten og Eikland ikke førte frem og de ble innstilt. I perioden 1999-2001 har det skiftevis vært en viss samordning av interesser mellom staten og Eikland. Boet har på sin side forhandlet med sine utenlandske motparter. Hittil har forhandlingene ført til forliket med Lazard Bank og Lord Kindersley høsten 2001. Boet forhandlet frem et forlikforslag med Monsen-kretsen og Aall Foundation i februar 2002, men de to trakk seg fra forliket i mars.

**Spørsmål A5: Hvordan har statens representanter behandlet denne dokumentasjon?
Er innholdet av denne dokumentasjon meddelt Stortinget ved de årlige bevilgninger?**

Svar:

Finansdepartementet har med bistand av Regjeringsadvokaten vurdert det materialet Eikland har påberopt seg gjennom 1998-notatet. Robestyrer har hatt tilgang til notatet, og har redegjort for skifteretten samt statens og Sandefjord kommunes representanter om sin analyse av dokumentmaterialet og øvrige bevis. Statens oppfatning har vært – og er – at det er Anders Jahre – ikke Kosmos – som har hatt og uløvet eiendomsretten til utenlandsformuen i hvert fall fra midten av 50-tallet, og som derfor er den som kan gjøre eierkravet gjeldende.

Dokumentmaterialets innhold har ikke vært meddelt Stortinget i forbindelse med de årlige bevilgninger. Boet har søkt om økonomisk støtte for det enkelte budsjettår ut fra sin vurdering av boets muligheter til å nå frem med sine krav i de verserende søksmålene. Bak boets søknader om midler til videre drift ligger en forutsetning om at boet – fellesskapet mellom loddeter og boets kreditorer – mener å være innehaver av de kravene som boet forfølger. Det har vært boets oppfatning at det dokumentmaterialet som er referert i svaret på spørsmål A2 på viktige punkter har styrket boets muligheter til å nå frem med sine krav. Bl.a. har det stått sentralt i søksmålet mot Lazard Bank, Lord Kindersley og Bjørn Bettum.

Det har vært samstemmighet blant boets interessenter om å søke staten om midler det enkelte budsjettår. Lodeieren Bess Jahre og Eikland (gjennom sitt datterselskap Anders Jahre AS som har vært kreditor i boet) har følgelig ønsket støtte til boet fra staten. Hadde noen av dem reist innsigelse med begrunnelse om at boet ikke var rett innehaver av kravet på utenlandsformuen, ville det ha vært naturlig at Stortinget ble underrettet om det. Krav fra Bess Jahre om at boet skulle trekke seg fra søksmålet på Cayman Islands ble først reist i februar 2002.

B DELFORLIKET MED LAZARD HØSTEN 2001 OG STATSGARANTIEEN FOR BOETS SKADESLØSERKLÆRING

Spørsmål B1: Ble tvil rundt eiendomsforholdene og holdbarheten av ligningen meddelt Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsgarantien?

Svar:

Etterligningen av Anders Jahres bo i 1983 ble stadfestet av Riksskattenemnda i november 1990. I 1991 reiste Bess Jahre søksmål for å få opphevet ligningen. Hun trakk søksmålet i mai 1993. Etterligningen var med det endelig, og etterligningsbeløpet var definitivt godkjent som krav i boet. Deretter og frem til 2002 har ikke spørsmålet om etterligningen vært oppe på skiftesamlingene. På skiftesamling 12. februar i 2002 oppfordret Bess Jahres representant skifteretten til å sende søknad til Finansdepartementet om ettergivelse av skattekravet. Statens representanter påpekte at skattekravet etter skattelovgivningens regler var endelig. Skifteretten la til grunn at Bess Jahre selv kunne søke om ettergivelse. Hittil har ikke Finansdepartementet mottatt noen søknad om ettergivelse.

Det har fra 1994 til 1998 vært tre pretendenter til utenlandsformuen:

- Anders Jahres dødsbo
- Monsen-kretsen
- Aall Foundation

Etterligningen er basert på at Anders Jahre hadde bygget opp og var eier av utenlandsformuen, og står i direkte strid med eierpretensjonene til Monsen-kretsen og Aall Foundation. Deres eierkrav var kjent da Stortinget samtykket i å garantere for videre drift av boet, jf svaret på spørsmål A) 3 foran.

I løsten 1998 varslet Eikland de involverte partene i det caymanske søksmålet om sin eierpretensjon. I desember samme år distribuerte Eikland til samme krets et notat som redegjorde nærmere for eierpretensjonen; "The Construction of Continental Trust Company Inc.", memo fra Thommessen Krefting Greve Lund 01.12.98.

Memoet er i hovedsak en engelsk oversettelse av advokatens norske notat fra mai 1998 omtalt i svaret på spørsmål A) 4 ovenfor, men er på enkelte punkter tilpasset angelsaksisk rettstenkning.

I 2000 intervenserte Eikland i det verserende søksmålet på Cayman Islands og har deretter hatt partsstilling der på basis av sin eierpretensjon. Det har etter dette vært fire pretendenter til utenlandsformuen. Det er fortsatt situasjonen.

Både Bess Jahre og Eiklands datterselskap Anders Jahre AS gikk imot delforliket med Lazard Bank og Lord Kindersley. Begrunnelsen deres er referert i skifterettens beslutning 13. november 2001, som er inntatt som vedlegg 3 til St.prp. nr. 17 (2001-2002). Deres innvendinger mot delforliket var at boet burde presse frem et globalt forlik ved å si nei til et forlik med bare to av motpartene. Innvendingene var ikke grunnet på Eiklands eierpretensjon til utenlandsformuen.

Usikkerheten rundt eiendomsforholdene er omtalt i St.prp. nr. 17 (2001-2002) side 2 spalte 1 nederst, der det heter:

"Saken er nå tilbake i domstolen på Cayman Islands, hvor en i høst har påbegynt behandlingen av sakens kjernepunkt: hvem som har eiendomsretten til midlene som ble lagt inn i stiftelsen, Anders Jahres dødsbo eller andre pretendenter."

De andre pretendentenes stilling er nærmere omtalt i proposisjonen under avsnittene om skadesløsforpliktelsen og statsgarantien. Det vises til sitatene inntatt nedenfor i svaret på spørsmål B4.

Spørsmål B2: Er det riktig at bobestyreren skriftlig har utfalt at forliket var dårlig?

Spørsmål B3: Er det riktig at bobestyrerens anbefaling av forliket er begrunnet med frykt for manglende bevilgninger til Boets arbeid?

Svar:

Disse spørsmål er behandlet i bobestyrerens tilråding til staten av 29. oktober 2001 om forlik, oversendt Justiskomiteen 3. desember 2001, hvor bl.a. følgende er uttalt:

"2...

...

...

Jeg anser ikke forliket som spesielt godt. Ut fra boets situasjon mener jeg likefullt at gode grunner taler for forlik nå.

3. *Avgjørende for mitt standpunkt er boets finansielle situasjon. Boets drift har siden 1995 vært avhengig av full finansiering fra Staten. Uten forlik med én eller flere av boets motparter vil det være situasjonen i mange år fremover. Jeg venter ikke at noen av de verserende søksmålene boet er involvert i vil bli rettskraftig avgjort de første årene.*

4. *Da boet sporet utenlandsformuen på begynnelsen av 90-tallet og i 1994 tok beslutningen om å reise krav mot en rekke utenlandske foretak og personer, la det ut på en meget lang og ressurskrevende ekspedisjon. Boet var selv uten økonomiske midler av betydning. Statlig finansiering av løpende drift i minst et ti-år fremover var en forutsetning for boets beslutning om å anlegge søksmålet i 1994. Risikoen for å bli nedkjempet og tape med store saksomkostninger, var høyere enn hva som kunne forsvares ut fra forretningsmessige betraktninger alene.*

Siden den gang har de sittende regjeringer gått inn for å bevilge nødvendige midler til videre drift. På boets saksområde er økonomisk evne av like stor betydning som å ha rettsreglene på sin side. Både boet og boets motparter har vært klar over at boets pågang ville bli innstilt hvis bevilgningene opphørte.

5. *Boets motparter har lenge håpet på at bevilgningene skulle stanses, og har vært aktive i forsøk på å skape opinion for det. Deres budskap har vært at boet har svært små muligheter til å få tilbake pengebeløp som overstiger de beløpene boet bruker til rettssaker. De har visst at bevilgninger til boet før eller senere vil opphøre, og har i tråd med dette lagt seg i selen for å gjøre søksmålene så langtrukne som mulig. Her ligger mye av forklaringen på at boet pr. i dag neppe befinner seg særlig over halvveien i å føre søksmålene til ende.*

Motforestillingene mot nye bevilgninger til boet har økt i Stortinget siden 1994. To partier har siden 1999 stemt mot bevilgninger til videre drift.

6. *Forliket mellom Lazard Bank og Hugo Kindersley gir boet et solid økonomisk fundament til å fortsette sin pågang mot de øvrige motpartene uten ytterligere bevilgninger fra statens side. Den økonomiske situasjonen vil fjerne motpartens spekulasjoner om boets videre drift og vil trolig føre til mindre energi i uthalingstaktikken. Det er en begrunnet oppfatning hos meg at en trygg økonomisk plattform for boet kan komme til å øke forliksviljen hos flere av boets gjenværende motparter.*
7. *Lazard Bank er den eneste av boets motparter som har økonomisk evne til å dekke hele boets tap. Banken vil dessuten bare ha begrensede muligheter til å vanskeliggjøre innkrevingen av et domsbeløp. For andre av boets motparter er situasjonen en annen. De skjuler midlene sine, og plasserer dem i jurisdiksjoner som gjør innkreving ressurskrevende og vanskelig."*

Departementet viser til dette.

Spørsmål B4: Er det riktig at Lazards og Kindersleys handlinger av staten og/eller Boet tidligere har vært betegnet som kriminelle? Er det disse handlinger staten holder de impliserte skadeløse for?

Svar:

Lazard Bank og Lord Kindersleys handlinger har mange paralleller med den måten Hambros Bank og Guinness Mahon Bank bisto Hilmar Reksten og hans familie med å skjule utenlandsmidler for kreditorene. Så vel staten som Hilmar Rekstens bo konsentrerte sin innsats om bankenes sivilrettslige ansvar, ikke et eventuelt strafferettslig. Slik har arbeidet vært lagt opp også i forhold til Lazard Bank. I St. prp. nr. 16 (1994-95) hvor det første gang ble søkt om Stortingets samtykke til å stille statsgaranti for boutgiftene, uttalte Justisdepartementet om Jahre-saken generelt:

"Man står her overfor mistanke om et tilfelle av storstilt internasjonal økonomisk kriminalitet."

Proposisjonen innholder ingen karakteristikk av de enkelte aktørenes roller i sakskomplekset, hverken avdøde Anders Jahre selv eller medhjelpere. Så langt det har latt seg bringe på det

rene, har heller ikke statens representanter ved noen anledning betegnet Lazard Banks og Lord Kindersleys handlinger som kriminelle.

Boet har vært under behandling siden 1982, og innenfor rammene av en rimelig tidsbruk for å oversende svar på de stilte spørsmål har det ikke vært mulig å få verifisert samtlige uttalelser som har vært avgitt – skriftlig eller muntlig – av statens ulike representanter i den aktuelle 20-års perioden. Det må derfor tas et lite forbehold, særlig knyttet til den første perioden av bobehandlingen 1982-1990. Ingen av dem som den gang representerte staten i boet, gjør det lenger. På forespørsel har bobestyrer opplyst at han etter å ha gjennomgått mer enn 3.000 dokumenter fra sin funksjonsperiode der Lazard Bank og Lord Kindersleys roller har vært omtalt, kan avkrefte at deres handlinger har vært karakterisert som kriminelle av boet. Så langt han har undersøkt og kan erindre, utelukker han bruk av karakteristikken. Boet har vært opptatt av de aktuelle mulige erstatningsansvar og restitusjonsplikt som følge av deres oppførsel. Bobestyrer har opplyst at hans gjennomgåelse ikke med 100% sikkerhet kan utelukke at karakteristikken "kriminelle" har vært fremme i en eller annen sammenheng, eksempelvis ved uriktige gjengivelser i medier eller publikasjoner.

Det er boet som har forpliktet seg til å holde Lazard Bank og Lord Kindersley skadesløse. Staten har avgitt garanti for det tilfelle at boet ikke kan oppfylle sin forpliktelse. Skadesløsholdelsen dekker de to mot nærmere angitte krav fra tredjemenn.

St.prp. nr. 17 (2001-02) har redegjort for skadesløsholdelsen under punktene 4.2 , 4.3 og 4.4 der det heter:

"4.2

...

...

...

Boet skal holde Lazard Bank og Lord Kindersley skadesløse for krav som måtte bli rettet mot dem fra personer og foretak som har vært eller er parter i de søksmålene boet har vært eller er involvert i. Staten må garantere for boets oppfyllelse dersom skadesløsholdelsen blir effektiv. Garantien er uavhengig av om boet fortsatt eksisterer når krav fremsettes, og er ubegrenset i beløp og uavhengig av den dekning staten får for sine krav i boet. Garantien skal løpe uten tidsbegrensning, men alminnelige foreldelsesregler vil sette en grense for hvor lenge garantiansvaret vil kunne være reelt.

4.3

...

...

...

Eikland AS, der det tidligere Jahre-selskapet Kosmos AS er innfusjonert, hevder å være eier av hele eller deler av utenlandsformuen. Selskapet tok i 1999 ut forliksklage mot Lazard Bank med krav om erstatning. Etter bobestyrerens oppfatning er Eiklands mulige krav mot Lazard Bank under alle omstendigheter foreldet. Bobestyreren vurderer tapspotensialet ved mulige krav fra Eikland mot Lazard Bank som begrenset til saksomkostninger for å få prøvet foreldesspørsmålet.

Bobestyreren ser ikke bort fra at også andre enn Bjørn Bettum og Eikland AS kan komme til å reise krav mot Lazard Bank, ikke minst fordi banken gjennom sin erkjennelse og utlevering av arkivmateriale bryter det hemmeligholdet som har omgitt Jahres utenlandsformue. Etter en konkret gjennomgang av mulige kravsgrunnlag fra disse øvrige mulige parter konkluderer bobestyreren med at det enten ikke er mulig å se grunnlag for noe krav, eller at et eventuelt krav selv ut fra en verste-utfallsbetraktning vil ligge godt innenfor rammen av det beløp boet mottar ved forliket. I betenkningens avsluttende punkt uttaler bobestyreren bl.a.:

"Selv om det hypotetiske tapspotensialet er meget høyt, er sannsynligheten for at det reises krav av noen størrelse meget liten. Unntak gjelder for krav knyttet til aksjeposten i Bulls Tankrederi AS, men der er tapsrisikoen begrenset til aksjenes verdi. Unntak gjelder også for et krav fra Eikland, men også der er tapsrisikoen begrenset som følge av foreldelse av kravet. Ut fra en helhetsvurdering mener jeg at det vil være forsvarlig for staten å påta seg garanti for boets skadesløsforpliktelse."

Bobestyreren konkluderer med å tilrå "forliket med Lazard Bank og Hugo Kindersley på forliksavtalens betingelser.

...

...

...

4.4 Nærmere om statsgarantien

Den garantierklæringen som staten skal avgi, er gjengitt i bilag 5 til forliksavtalen. Det er den engelskspråklige versjonen som skal benyttes, jf. vedlegg 1.

Garantiens punkt 1 og 2 innebærer en selvskyldnerkausjon. Lazard Bank og Lord Kindersley kan kreve staten umiddelbart hvis boet ikke oppfyller sin forpliktelse. Garantirettighetene angis særskilt for Lazard Bank og Lord Kindersley fordi Lord Kindersley har en snevrere skadesløsholdelse enn Lazard Bank, jf. forliksavtalens punkt 7.2 og 7.1. Forskjellen ligger i at boet har fått gjennomslag for å unnta krav fra Bjørn Bettum mot Lord Kindersley fra garantien.

Rammen for garantien er boets skadesløsforpliktelse etter forliksavtalens punkt 7 og 8. Etter punkt 7.1 og 7.2 skal boet dekke krav som reises mot Lazard Bank og Lord Kindersley fra parter som er listet opp i bilag 4 til forliksavtalen. Etter punkt 8.3 skal boet dekke krav fra Marian AS, Jørgen Jahre junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited eller staten dersom kravet har utspring i aksjeposten i Bulls Tankrederi AS. Bobestyreren har opplyst at han utelukker krav fra Jørgen Jahre junior og Marian AS (et selskap som kontrolleres av Jørgen Jahre junior) fordi Jørgen Jahre junior har bistått boet med å få aksjeposten tilbakeført.

...

...

...."

Spørsmål B5: Hvilke risiki foreligger for at staten/ Boet vil bli påført økonomisk ansvar ved garantien?

Svar:

Statens garanti vil først bli effektiv hvis boets egne midler ikke strekker til. Etter forliket med Lazard Bank og Lord Kindersley har boet en egenkapital på om lag 190 mill. kr, etter at statens forskuttering av driften er tilbakebetalt med renter.

Sammenfatningsvis har en fra statens side vurdert risikopotensialet som det fremgår av situatene fra St. prp. nr. 17 (2001-02), inntatt under svaret på spørsmål B4 ovenfor.

Robestyreren har utdypet sin vurdering i tilrådingen til staten av 29. oktober 2001 om forlik, oversendt Justiskomiteen 3. desember 2001. Her vurderte han risikopotensialet slik:

8. *Et vesentlig minus ved forliket med Lazard Bank og Hugo Kindersley er betingelsen om skadesløsholdelse for krav mot dem i tilknytning til Jahres utenlandsformue. Skadesløsholdelsen er beløpsmessig og tidsmessig ubegrenset.*

I det følgende behandles krav mot Lazard Bank og Hugo Kindersley under ett.

9. *Så langt boet kjenner til disponerer ikke banken over noe av utenlandsformuen, og den har heller ikke tappet ut noe av den utover å ta seg betalt for sin bistand. Med ett unntak (jf pkt. 12) er boets krav mot banken et erstatningskrav: Banken gjøres ansvarlig for at boet ikke får hånd om annet enn rester av Jahres utenlandsformue. Bankens rolle og funksjon med hensyn til utenlandsformuen medfører en vesentlig begrensning i ansvarspotensialet overfor parter som kan tenkes å gjøre krav gjeldende.*

10. *Jeg analyserer i det følgende mulige kravsgrunnlag. Mulige kravshavere er en sammensatt krets, og jeg foretar en gruppering av fremstillingsmessige grunner:*

- *Aall Foundation som forvalter av Jahres utenlandsformue (pkt. 11)*
- *Monsen-kretsen, dvs Thorleif Monsens dødsbo, hans etterkommere og foretak som kontrolleres av dem (pkt. 12).*
- *Eikland AS, som etter fusjonen med det tidligere Jahre-selskapet Kosmos AS er bærer av Kosmos' rettigheter. Hevder å være virkelig eier av Jahres utenlandsformue og at Jahre bare disponerte over den på vegne av Kosmos (pkt. 13).*
- *Bjørn Bettum, anses av boet som solidarisk ansvarlig med Lazard Bank og Hugo Kindersley. Har hatt en nøkkelrolle i skjulingen av utenlandsformuen. Boet antar at han selv har tappet ut betydelige beløp og overført til en separat utenlandsformue som har sin opprinnelse i farens etablering av Panama-selskapet Panova i 60-årene. (pkt. 14).*

- Douglas Gibsons dødsbo og kompanjonger i hans canadiske advokatfirma. Gibson bisto Monsen-kretsen og Bjørn Bettum i skjulingen av utenlandsformuen i 70- og 80-årene (pkt. 15).

Lazard Bank innestår etter forlikavtalen for at det **ikke** foreligger noen kontraktsforhold mellom banken og mulige kravshavere som medfører forpliktelser for banken. Banken innestår også for at den ikke er kjent med noen krav. Brudd på bankens inneståelser vil frita boet for krav eller kontraktsgrunnlag som ikke er opplyst. Bankens inneståelser medfører en viktig begrensning i boets tapspotensiale gjennom skadesløsholdelsen: Det har siden tidlig i fjor vært kontakt mellom boet og de utenlandske hovedmotpartene om et totalforlik. I tilknytning til overlegningene om forlik, har det vært en sterk og langvarig tautrekking mellom motpartene om den enkeltes bidrag i et totalforlik. I den grad Monsen-kretsen og Aall Foundation hadde ment å ha krav mot Lazard Bank i forbindelse med utenlandsformuen, må det kunne legges til grunn at kravene har vært nevnt for å presse opp Lazard Banks bidrag. Med Lazard Banks inneståelse for at det ikke er fremmet krav kan det slutes at Monsen-kretsen og Aall Foundation ikke har sett grunnlag for noen krav.

Jeg legger derfor til grunn at det er usannsynlig at det foreligger kravsgrunnlag fra Monsen-kretsen og Aall Foundation mot Lazard Bank frem til inngåelsen av forliket med boet. Mulige kravsgrunnlag må søkes i Lazard Banks forlik med boet uten at de to andre er inkludert.

11. Aall Foundation er opprettet i 1982 av Thorleif Monsen og forvalter det av Jahres utenlandsformue som han førte inn i Aall Foundation ved opprettelsen. Det foreligger ingen indikasjoner på at Aall Foundation den gangen overtok krav på Lazard Bank, og heller ikke på at Lazard Bank har mottatt eller tappet ut midler av Aall Foundation på annen måte enn gjennom regulær fakturering for tjenester. Da boet ble reaktivisert i 1991 dannet Lazard Bank, Monsen-kretsen og Aall Foundation en felles front mot boet for å koordinere og maksimere motstanden mot boets ulike krav. Boet kjenner bare til fragmenter i samarbeidet som har vært praktisert mellom dem, og som har hatt som basis at man sto sterkest så lenge man sto samlet mot boet. Boet legger til grunn at deres felles strategi har vært å hale ut tiden for om mulig å nå til et punkt der boet gikk tom for økonomiske ressurser.

Som nevnt over, innestår Lazard Bank for at det ikke foreligger noen forpliktelser som hindrer banken i å inngå forlik med boet alene. Det gjelder selv om et forlik vil gi boet et økonomisk fundament for å akselerere og forsterke pågangen mot de andre.

Dessuten kan Lazard Bank dokumentere at hanken selv har prioritert og gått i bresjen for et totalforlik. Det er Monsen-kretsen alene som har torpedert et totalforlik som var fremforhandlet og omforenet mellom boet og de utenlandske motpartene. Aall Foundation er blitt invitert av både Lazard Bank og boet til å slutte seg til forliket, men Aall Foundation har funnet å måtte stille krav om en

skadesløsholdelse for krav fra Monsen-kretsen som boet foreløpig ikke ser det som forsvarlig å påta seg.

Jeg kan ikke se at Aall Foundation kan reise krav mot Lazard Bank med grunnlag i forliket. Det forhindrer ikke at Aall Foundation av taktiske grunner kan komme til å konstruere et krav, for å posisjonere seg i forhold til boet. Det velutviklede angelsaksiske rettssystemet har et stort arsenal av kreative kravsgrunnlag, og Aall Foundation vil kunne mene at boet kan gjøres mykere hvis det involveres i nye søksmål. Aall Foundation finansierer sin rettergang ved bruk av Jahres utenlandsmidler, og har ved flere anledninger signalisert at stiftelsen like gjerne anvender midler til rettergang som til å forlike med boet. Jeg sitter likevel igjen med et klart inntrykk av at Aall Foundation ønsker forlik nå.

Sammenfatningsvis er det min oppfatning at det ikke eksisterer grunnlag for krav fra Aall Foundation mot banken med utgangspunkt i utenlandsformuen. Jeg kan heller ikke se at det kan oppstå grunnlag for krav mot banken som følge av selve forliket. Jeg anser det for mindre enn usannsynlig at Aall Foundation reiser krav mot banken, men det vil etter mitt skjønn være krav med et svært begrenset tapspotensial for boet, og da først og fremst i form av saksomkostninger. Selv i et verste-utfall vil tapspotensialet ligge godt innenfor rammen av det boet mottar gjennom forliket.

12. *Av boets utenlandske motparter er det i første rekke Monsen-kretsen som har levet høyt og godt på utenlandsformuen. Bare en brøkdel av det som Monsen-kretsen har tappet ut er i dag tilgjengelig som verdier hos Monsen-kretsen*

Av det som er sagt i pkt. 9 og 10 følger at jeg ser bort fra at det foreligger noe krav fra Monsen-kretsen mot Lazard Bank i forbindelse med utenlandsformuen. Det er Monsen-kretsen – og ikke Lazard Bank – som har tappet ut og redusert utenlandsformuen gjennom sine disposisjoner. Selv om det gjennom årene har vært en mangeslungen forretningsforbindelse mellom Lazard Bank og Monsen-kretsen, har boet ingen indikasjoner på at Lazard Bank i forhold til Monsen-kretsen har opptrådt på noen erstatningsbetingende måte.

Jeg viser til det som er sagt foran når det gjelder mulig krav mot Lazard Bank som følge av at banken inngår forlik med boet. Det samme resonnementet gjelder for kravsgrunnlag fra Monsen-kretsen. Men utelukkelsen av kravsgrunnlag kan gjøres sterkere, siden det er Monsen-kretsen som selv har trukket seg fra et totalforlik ved å erklære seg ute av stand til å betale den delen av forlikssummen som var avtalt mellom partene.

Lazard Bank er blitt gjort ansvarlig for boets tap. Monsen-kretsen har i stor grad forårsaket dette tapet. Hadde det falt dom i saken mellom boet og Lazard Bank ville banken ha hatt et regresskrav mot Monsen-kretsen. Når Lazard Bank forliker med boet og frivillig betaler, kan det være tvilsomt om banken kan gjøre regresskrav gjeldende. Men muligheten for at et slikt regresskrav kommer opp hvis Monsen-kretsen reiser krav mot Lazard Bank, ser jeg som en høy terskel mot taktiske krav mot Lazard Bank.

På ett punkt ser jeg det som nærliggende at Monsen-kretsen vil reise krav mot Lazard Bank. Som del av forliket med boet vil Lazard Bank tilbakeføre en aksjepost i Bulls Tankrederi AS. I aksjeboken står Lazard Bank oppført som eier av denne aksjeposten. Den ble i sin tid "overført" til Lazard Bank av Bjørn Bettum for å hvitvaske noe av utenlandsformuen for oppfyllelse av den såkalte "Rådhusgaven". Lazard Bank har fungert som formell eier for å tildekke hvitvaskingen. Monsen-kretsen hevder å være eier av aksjene som del av den kapitalen Monsen-kretsen angivelig fikk i 1976 fra Jahre og Bjørn Bettum. Ved å tilbakeføre aksjeposten til boet svekker Lazard Bank Monsen-kretsens posisjon vesentlig, og Monsen-kretsen vil ventelig hevde at Lazard Bank har fungert som formell eier pva Monsen-kretsen og kreve banken for aksjeposten. Kravet vil være håndterlig for boet, som vil kunne velge å transportere aksjeposten videre til Monsen-kretsen i påvente av en senere rettsavgjørelse på Cayman Islands om utenlandsformuen. Lazard Bank tilbakefører aksjeposten til boet i tillegg til kontantbetalingen, og boets overføring av aksjeposten til Monsen-kretsen vil ikke ha økonomiske konsekvenser for boet av betydning. Det kan utelukkes at dette kravet fra Monsen-kretsen gjør statens garanti-ansvar effektivt.

Sammenfatningsvis mener jeg at det ikke finnes rettslig grunnlag for Monsen-kretsen til å reise krav mot Lazard Bank, bortsett fra krav som grunnes på aksjeposten i Bulls Tankrederi AS. Som følge av Lazard Banks mulige regresskrav mot Monsen-kretsen ser jeg det som usannsynlig at Monsen-kretsen vil forsøke å fremme krav mot Lazard Bank utelukkende i taktisk øyemed.

13. Eikland AS hevder å være rett eier til utenlandsformuen fordi Jahre etter Eiklands oppfatning satt inn Kosmos som aksjeeier i Panama-selskapet Pankos i 1939. Jahre samlet i hovedsak utenlandsformuen i dette selskapet. Boet er av en motsatt oppfatning og mener at det var Jahre personlig som for egen regning disponerte utenlandsformuen. Jeg går ikke inn på tvisten om eiendomsretten, men konstaterer at Eikland i kraft av sin eierpretensjon vil kunne reise tilsvarende erstatningskrav mot Lazard Bank som boets. Eikland tok i 1998 ut forliksklage mot Lazard Bank, men har gjennom avtaler fått forlenget ettårsfristen for å ta ut søksmål.

Av de mulige kravshaverne er det bare Eikland som etter min oppfatning kan reise et krav mot Lazard Bank som vil overstige boets kapital og derfor kan gjøre en statlig garanti effektiv. Eiklands krav mot Lazard Bank vil slik jeg bedømmer saksforholdet, falle sammen som følge av inntrådt foreldelse etter norske regler. Eiklands datterselskap Anders Jahre AS er kreditor i boet og har vært representert i skiftesamlingene siden 1994. Eikland har gjennom Anders Jahre AS hatt kunnskap om de faktiske forhold boet har bygget på i søksmålet mot Lazard Bank. Eikland har hatt nødvendig kunnskap til å forfølge et krav mot Lazard Bank flere år før forlikslagen ble tatt ut. Derfor kan ikke Eikland påberope seg de forlengede frister for foreldelse ved manglende kunnskap om skadevolder eller skaden. Boets engelske advokater har opplyst at Eiklands krav mot banken også vil være foreldet etter angelsaksiske regler."

Departementet er enig i denne analysen av mulig risiko for staten og boet.

Hittil er det gjort ett krav gjeldende mot Lazard Bank: Eikland har i prosessen på Cayman Islands krevet fremlagt fra Lazard Bank en stor mengde dokumenter. Banken har etterkommet anmodningen og har under henvisning til boets skadesløsholdelse krevet refundert utgifter på ca GBP 100 000.

Eikland har ikke fulgt opp en forliksklage mot Lazard Bank fra 1998. Bjørn Bettums dødsbo har informert om at det ikke har noen krav mot banken, og har trukket et regressøksmål som Bjørn Bettum anla mot banken i januar 2002. Boets forlikssamtaler med Aall Foundation og Monsen-kretsen i år, viser at de begge er opptatt av å gardere seg mot krav fra Lazard Bank. Bobestyreren tar det som holdepunkt for å anta at de selv ikke mener å ha noe krav mot banken.

C. MULIG FORLIK MED MONSEN

Spørsmål C1: Er det riktig at bobestyreren i forhandlinger har tilbudt Monsen familien å bli holdt skadesløse av Staten?

Svar:

I forhandlingene om et globalt forlik med bl.a. Monsen-kretsen i 2001 gikk bobestyrer inn for at boet skulle holde Monsen-kretsen skadesløs for krav grunnet på en aksjepost i Bulls Tankrederi AS som har vært holdt av Lazard Bank. Monsen-kretsen trakk seg ut av forliksforhandlingene før spørsmålet om statsgaranti ble aktualisert.

I forliksforhandlingene med Aall Foundation og Monsen-kretsen i februar 2002 gikk bobestyrer inn for tilsvarende skadesløsholdelse for krav med utspring i aksjeposten i Bulls Tankrederi AS. Fordi han forhandlet forlik uten deltagelse av Eikland, var han også innstilt på å vurdere eventuelle krav om skadesløsholdelse for mulige krav fra Eikland for det tilfelle at Eikland skulle vinne frem med sin eierpretensjon til utenlandsformuen. Det lå i kortene at Aall Foundation og Monsen-kretsen ville kreve statsgaranti for boets skadesløsforpliktelser. Bobestyrer ga ikke noe tilsagn om slik garanti, og har opplyst at han heller ikke fikk spørsmål om det. Boets motparter er innforstått med at han ikke har kompetanse til å forplikte staten. Hadde forhandlingsresultatet blitt at Monsen-kretsen hadde satt statsgaranti som vilkår for et forlik, ville bobestyrer ha måttet følge samme fremgangsmåte som i delforliket med Lazard Bank. Der ble forliksavtalen gjort betinget av bl. a. Stortingets samtykke til at staten garanterte for boets skadesløsforpliktelse. Det var bakgrunnen for at Justisdepartementet fremmet St. prp. nr. 17 (2001-2002). Aall Foundation og Monsen-kretsen trakk seg fra forliksforhandlingene i mars før eventuell skadesløsholdelse av Monsen-kretsen var ferdigforhandlet. Spørsmålet om statsgaranti for skadesløsholdelsen ble derfor ikke aktualisert.

Spørsmål C2: Hvilke handlinger ville en slik skadesløserklæring fra Staten dekke?

Spørsmål C3: Hva er den økonomiske ramme for en slik erklæring?

Spørsmål C4: Hvilken motytelse skulle Staten motta i forbindelse med en slik erklæring?

Svar:

Siden det ikke ble fremforhandlet noen skadesløsholdelse overfor Monsen-kretsen er dette rent hypotetiske spørsmål som jeg ikke finner det riktig å gå inn i.

D. MCKINNELL-AVTALEN AV 1994

Spørsmål D1: Har statens representanter godkjent avtalen med McKinnell?

Spørsmål D2: Hvem godkjente McKinnell-avtalen?

Svar:

Statens representanter gikk på skiftesamling 14. januar 1993 inn for å gi bobestyrer fullmakt til å inngå avtale med Henry McKinnell i tråd med utkast. Utover reservasjoner fra Bess Jahre som senere falt bort, var det enstemmighet i skiftesamlingen om fullmakten. Skifteretten stadfestet fullmakten i etterfølgende beslutning.

Spørsmål D3: Var McKinnells overgivelse av dokumenter undergitt straffeansvar?

Svar:

Boets avtale med Henry McKinnell reguleres av New York-rett. Henry McKinnell har som ledd i avtalen avgitt forsikring om sin rettmessige besittelse av dokumentkopier og rett til å overlevere dem. Cayman Islands har spesielle fortrolighetspåbud for dokumenter. Reglene er straffesanksjonert. Henry McKinnells avtalte forpliktelse til å overlevere dokumentkopier til boet omfatter ikke dokumenter som kan være innhentet i strid med disse reglene. Bobestyrer har antatt at det er de spesielle fortrolighetsreglene som gjelder på Cayman Islands som var hovedårsaken til at boet i 1994 ble trukket inn for caymansk domstol i en prosess om eiendomsretten til utenlandsformuen. Der vil de utenlandske pretendentene kunne påberope seg reglene i tvisten om utenlandsformuen. Monsen-kretsen gjorde i 1995 et forgjeves forsøk på å få caymansk domstol til å ta stilling til boets bruk av dokumenter fra Henry McKinnell. Hverken caymanske myndigheter eller domstoler har hittil tatt stilling til spørsmålet. De har forventet at spørsmålet vil komme opp i forbindelse med den forestående hovedforhandling på Cayman Islands høsten 2003 der tvisten mellom de fire pretendentene til utenlandsformuen skal avgjøres i første instans.

Spørsmål D4: Hvis ja, var statens representanter klar over dette da avtalen ble godkjent?

Svar:

I 1993 var ikke boet involvert i noen sak på Cayman Islands. Anførselen om at McKinnells overgivelse av dokumenter i 1993 kunne være undergitt straffeansvar på Cayman Islands ble fremsatt av Monsen-kretsen da søksmålet mot boet ble innledet høsten 1994. Anførselen ble i den forbindelse gjort kjent for boet og interessentene i skiftesamlingen.

Spørsmål D5: Har avtalens gyldighet noen gang vært undergitt rettslig vurdering?

Svar:

Avtalen ble forhandlet med bistand av advokater i New York, som i den forbindelse gikk god for dens gyldighet. Frem til inngåelsen av forliket med Lazard Bank i 2001 har det ikke vært reist spørsmål om avtalens gyldighet. I brev til skifteretten av 16. september 2002 har Bess Jahre gjennom sine advokater krevet innhentet en betenkning om avtalens gyldighet. Staten har, ved brev fra Regjeringsadvokaten, meddelt skifteretten at det ikke vil være naturlig at boet iverksetter et ressurskrevende arbeid på det nåværende tidspunkt så lenge det ikke er konkrete holdepunkter for å anta at avtalen er ugyldig. Lødderens krav om at boet skal innhente en betenkning er for tiden til avgjørelse av skifteretten.

Spørsmål D6: Hvilke økonomiske konsekvenser har avtalen med McKinnell for Staten?

Svar:

Etter avtalen er Henry McKinnells fire barn berettiget til 40% av "recovered assets" etter fradrag for boomkostninger. Barnas samlede andel har et tak på 50 mill. US dollars. Andelen kommer ikke til utbetaling før boet er klart for utlodning. Definisjonen av "recovered assets" unntar enkelte av boets eiendeler fra deling med McKinnells barn. Hvis boet bruker opp sin kapital og ikke har midler til dekning av annet enn boomkostningene, har ikke McKinnells barn noe krav mot boet (eller staten).

E. SKATTEKRAVET

Spørsmål E1: Kan skattekravet i boet undergis rettslig prøving? Hvis ja, hva har Staten gjort for å sikre en domstolsavgjørelse som slår fast hvem som har eiendomsretten til den såkalte Utenlandsformuen i sakens tidlige fase?

Svar:

Det vises til svar på spørsmål B1.

Skattekravet har vært behandlet administrativt og har vært brakt inn for domstolsprøving både i 1983 og 1991.

Boet tok i november 1983 ut stevning mot Sandefjord kommune for å få en rettslig prøving av Vestfold fylkesskattestyres vedtak om etterligningen av Anders Jahres dødsbo. Som del av saksforberedelsen i søksmålet ble det i tidsrommet 1984 til 1989 avholdt bevisopptak av tjenestemenn i SE-Banken og Lazard Bank (den gang Lazard Brothers & Co. Ltd.). Etter Riksskattenemndas stadfestelse av etterligningen la skifteretten til grunn at boet ikke hadde grunn til å bestride det anmeldte skattekravet, og at det måtte være opp til loddicieren Bess Jahre eventuelt å få omgjort kravet gjennom domstolsprøving. Boets søksmål fra 1983 ble trukket som en konsekvens av skifterettens standpunkt.

Bess Jahre anla søksmål mot staten v/Finansdepartementet i desember 1991. Hun trakk etter eget ønske søksmålet i mai 1993. Hevingen av saken hadde som konsekvens at boet med endelig virkning godkjente etterligningsbeløpet som krav i boet. Skifterettens bestemmelse om å godta kravet i boet lar seg nå ikke overprøve.

Ilverken søksmålet fra boet i 1983 eller Bess Jahres i 1991 ville med bindende virkning ha kunnet avgjøre hvem som hadde eiendomsretten til utenlandsformuen, fordi de utenlandske pretendentene ville ha stått utenfor og vært ubundet av en norsk dom. Spørsmålet om eiendomsretten vil bli avgjort i det verserende søksmålet på Cayman Islands der alle pretendentene er parter. Staten ser ikke noe i veien for at boet og Eikland får avgjort en uenighet seg i mellom om utenlandsformuen av norsk domstol. Eikland har hittil ikke sagt seg interessert i en slik tvisteløsning.

F. BOETS DOKUMENTER

Spørsmål F1: Er noen av boets dokumenter og eventuelt hvilke unndratt loddeiers innsyn?

Svar:

Som ledd i statens finansiering av boet ble boet pålagt å rapportere om driften kvartalsvis til Justisdepartementet. Rapportene er utarbeidet av bobestyrer og oversendt Justisdepartementet via Sandefjord skifterett. De er ikke gjort tilgjengelig for andre utenfor staten, og dermed heller ikke for loddeier (Bess Jahre).

I 1997 ble det etablert et samarbeid mellom Eikland og boet om utveksling av samtids-dokumenter. Eiklands advokater fikk høsten 1995 innsyn i boets historiske arkiv for samtids-dokumenter, og fikk kopiert det de ønsket av dette materialet. Eikland og Bess Jahre har hatt felles advokater, og boet har ikke forutsatt noen begrensninger i hennes tilgang til dokumentasjon Eikland får fra boet. Eiklands advokater fikk høsten 1997 også innsyn i Arbeidsutkastet fra Healy & Baillie som er omtalt i svaret på spørsmål A) 3. De anmodet etter årsskiftet om å få utlevert et kopisett av Arbeidsutkastet med vedleggene, og fikk materialet oversendt i mars 1998. Høsten 2001 anmodet Eiklands advokater om innsyn i oversettelser av dokumenter som boet hadde fremskaffet i forbindelse med saksforberedelsen på Cayman Islands. Som følge av bobestyrerens konstatering av interessekonflikt mellom Eikland og boet, nektet han Eiklands advokater innsyn i disse dokumentene. Advokatene krevde umiddelbart innsyn i de samme dokumentene, men denne gangen på vegne av Bess Jahre. Bobestyreren mente det var grunnlag for å identifisere Bess Jahre med Eikland i kravet om innsynet, og fastholdt sitt standpunkt. Hennes advokater brakte spørsmålet inn for skifteretten og utvidet hennes krav til et generelt innsynskrav. Skifteretten traff 27. november 2001 kjennelse med slik slutning:

"Bess Jahre personlig gis innsyn i boets dokumenter, men retten kan ikke utøves gjennom advokat Truls Leikvang som fullmektig."

Bess Jahre påkjørte avgjørelsen til Agder lagmannsrett. I forbindelse med behandlingen der ble Bess Jahre pålagt å fremlegge sin samarbeidsavtale med Eikland fra mars 1998. Innholdet av denne avtalen hadde til da vært hemmeligholdt overfor skifteretten og boet. Avtalen berettiger Bess Jahre til en andel på 10% av det Eikland måtte få hånd om av utenlandsformuen. Agder lagmannsrett har i kjennelse 18. oktober 2002 nektet Bess Jahre innsyn i boets dokumenter vedrørende eiendomsretten til utenlandsformuen og rettssaken om denne på Cayman Islands. Lagmannsretten har lagt vekt på samarbeidsavtalen mellom Bess Jahre og Eikland, og uttaler som del av sin begrunnelse:

"Bess Jahre har rett til å ivareta sine interesser i konflikt med sin avdøde ektemanns kreditorer, og har ikke noen bestemt lojalitetsplikt i forhold til dem. Slik lagmannsretten ser det, er poenget heller ikke om hun kan kritiseres for samarbeidet med Eikland, men at dette ikke kan være uten betydning for hennes posisjon under bobehandlingen. Boet må gis adgang til å treffe adekvate forholdsregler mot at

loddeieren opptrer som "trojansk hest" for motparten i tvisten om utenlandsformuen. Avtalen leder til at hennes krav om dokumentinnsyn må identifiseres med Eiklands, og at innsyn kan nektes i den utstrekning det er grunn til å tro at det vil skade boets sak at opplysningene tilflyter Eikland. På grunn av tilknytningen til Eikland kan det ikke stilles særlig strenge krav til sannsynliggjøring av skadevirkninger eller til konkret vurdering av de enkelte dokumenter.

Bess Jahre har ikke for egen del noe behov for innsyn for å gjøre bruk av loddeierens rett etter skifteloven § 19 til å instruere boet om hvordan tvisten med Eikland skal behandles. I og med at hun har økonomisk interesse av at boet taper saken mot Eikland, har hun på grunn av interessekonflikten diskvalifisert seg fra å ha noen innflytelse på boets behandling av tvisten.

Lagmannsretten har ikke selv fått seg forelagt de aktuelle dokumenter. Etter den beskrivelse som er gitt, dreier det seg om:

- *Notater som er satt opp etter samtaler boets representanter har hatt med informanter, embetsmenn, politikere og medier. Bobestyreren, advokat Even Wahr-Hansen, har dessuten opplyst at en stor del av disse kildene er lovet fortrolighet av ham eller har selv åpenbart forutsatt fortrolighet.*
- *Etterretningsrapporter om boets motparter og deres formuesforhold. Slike rapporter har boet fått under løfte om taushet.*
- *Boets interne strategidokumenter.*
- *Boets interne arbeidsdokumenter.*

Lagmannsretten finner at det er uriktig rettsanvendelse at Bess Jahre ikke kan nektes innsyn i de aktuelle dokumentene, og at dette medfører at skifterettens kjennelse er ulovlig etter skifteloven § 27."

Spørsmål F2: Belyser disse dokumenter statens rolle i bobehandlingen?

Svar:

Staten v/Finansdepartementet har sammen med Sandefjord kommune v/kommunekassereren representert skattekravet i boet. Staten v/Justisdepartementet har i perioden 1995 -2001 representert bevilgende myndighet for statsgarantien. I desember 2001 intervensjonsbetalte staten v/Justisdepartementet et krav fra Anders Jahre AS. Etter dette har Staten v/Justisdepartementet representert det eneste ordinære kravet i boet ved siden av skattekravet.

Statens tre nevnte roller i boet har kommet til uttrykk i de standpunktene staten har inntatt på skiftesamlingene eller i sin kontakt med skifteretten utenom skiftesamlingene. Det er Rådmannen i Sandefjord på vegne av kommunekassereren i Sandefjord som representerer skattekreditor. Også statens representanter gis anledning til å uttrykke synspunkter. For hver skiftesamling skrives en skifteprotokoll som distribueres til skiftesamlingens interessenter. I

den grad skifteretten finner grunn til å referere fra relevante møter eller kontakter utenfor skiftesamlingene, distribuerer skifteretten informasjon til alle interessentene. I den grad bobestyrer rapporterer om status eller informerer om driften utenfor skiftesamlingene sendes informasjonen til alle interessentene.

Lagmannsrettens kjennelse av 18.oktober i år legger opp til at det må foretas en begrensning av informasjonen til Bess Jahre så langt den vedrører eiendomsretten til utenlandsformuen og rettssaken på Cayman Islands.

Bobestyrer har opplyst at de tilbakeholdte dokumentene som er angitt i foregående svar, så langt han kan se ikke belyser statens nevnte roller i boet. Han har for fullstendighets skyld påpekt at et av Justisdepartementets uttrykte formål med kvartalsvise rapporter var å gi departementet grunnlag for å vurdere videre finansiering av boets drift. Rapportene kan derfor i én forstand sies å belyse Justisdepartementets forslag til nye bevilgninger. Men rapportene er ikke noe annet og mer enn del av et grunnlagsmateriale som samles inn og vurderes i all departemental saksbehandling.

Med hilsen

Per Kristian Foss

28/5 - 98

NOTAT

OPPBYGGINGEN AV CONTINENTAL TRUST COMPANY INC

Innledning

Anders Jahre er for inntektsårene 1970-1982 etterlignet for inntekt og formue av en antatt skjult utenlandsformue. Begrunnelsen for denne beskatning er at det er lagt til grunn at Anders Jahre personlig var eier av midler som har vært inntestående på en konto i Skandinaviska Enskilda banken. Denne konto tilhørte formelt Continental Trust Company S.A (CTC), som var et selskap registrert i Panama.

CTC var stiftet i 1939 under navnet Pankos Operating Company S.A.(Pankos). Selskapets navn ble endret fra Pankos til CTC i 1958.

Kontoen til CTC hadde i 1970- årene inntestående ca. USD 85 millioner. Etterligningsvedtaket bygger på at Anders Jahre personlig var eier av de midler som var på kontoen og hadde som personlig inntekt de midler som kom inn på kontoen i etterligningsperioden. Under den administrative behandling av etterligningen ble det fra Anders Jahres side bestridt at han var eier av midlene inntestående på kontoen. Det er ikke bestridt at midlene formelt sett tilhørte CTC, men ved ligningen er det lagt til grunn at Anders Jahre personlig hadde eiers rådighet over midlene og derfor var skattepliktig til Norge for denne formue og inntekt siden han var bosatt i Norge.

Anders Jahre døde i 1982. Hans dødsbo behandles som et insolvent dødsbo ved Sandefjord skifterett. Bobestyrer var opprinnelig adv. Per Brunsvig. Brunsvig trakk seg fra vervet i 1990 på grunn av sviktende helse og som ny bobestyrer ble den 17. januar 1991 oppnevnt adv. Even Wahr-Hansen (EWH).

EWH har som bobestyrer nedlagt et betydelig arbeide for å ettersøke de midler som ved ligningen er antatt å tilhøre Anders Jahre for å kunne betale statens skattekrav. For alle praktiske formål er staten eneste kreditor i Dødsboet. Skattebeløpet inklusiv tilleggsskatt og renter utgjorde i 1990 ca. NOK 1 milliard, dvs. ca USD 150 millioner og utgjør idag trolig Nok 1.5 milliard, dvs ca USD 200 millioner.

De øvrige kreditorer som har meldt krav i boet er Anders Jahre AS og Kosmos AS. Anders Jahre AS har meldt et krav på ca NOK 500.000 som er anerkjent av Anders Jahres dødsbo. Kosmos AS (Kosmos), som var et selskap Anders Jahre var administrerende direktør og disponent for, har anmeldt et ikke nærmere spesifisert krav knyttet til at Anders Jahre har pådratt Kosmos uberettiget utgifter i form av (A) pensjon til Anders Jahres ektefelle fru Bess

Jahre og (B) en del utgifter til juridisk bistand som skulle vært belastet Anders Jahre privat, men som er betalt av Kosmos. Boet har avvist dette krav under henvisning til at kravet ikke er meldt innefor fristen for å anmelde krav mot Anders Jahre ifølge preklusivt proklama utstedt i 1982. Kosmos har anket avvisningen og denne tvist står nå for Agder lagmannsrett. Kravets størrelse er ennå ikke spesifisert, men vil maksimalt dreie seg om noen millioner kroner.

I tillegg til kravet mot Anders Jahre personlig har Kosmos anført at det helt eller delvis eier de midler som Anders Jahres dødsbo hevder Anders Jahre var eier av, dvs den såkalte utenlandsformue. Boet har anmodet om at Kosmos gir en nærmere begrunnelse for selskapets påstand om at det er eier av de midler av utenlandsformuen. Kosmos har således foreløpig ikke anmeldt noe krav mot boet for at Anders Jahre uberettiget har medvirket til at Kosmos midler er unndratt Kosmos forvaltning og kontroll og at han har medvirket til at disse har kommet under styring og kontroll av Thorleif Monsen og hans etterfølgere. Kosmos har heller foreløpig ikke rettet et erstatningskrav mot Lazard og/eller Bjørn Bertum m.fl for deres assistanse i disse spørsmål.

De midler som boet hevder tilhører Anders Jahre personlig, dvs. utenlandsformuen, er i det vesentlige midler som nå ligger under en stiftelse registrert i Cayman Islands, Aall Foundation.

Aall Foundation er en veldedig stiftelse etablert av Continental Trust Foundation. Continental Trust Foundation er en stiftelse etablert av Thorleif Monsen i 1976 ved overføring av 80 pst av aksjene i CTC. De siste 20 pst av aksjene i CTC ble senere solgt til Continental Trust Foundation. Formell selger av de siste 20 pst var Thorleif Monsen. I årene etter etableringen har Monsen familien tappet Continental Trust Foundation gjennom ikke kommersielle transaksjoner. Det foreligger nå dom (påanket til det engelske Høyesterett, Privy Council) som fastslår at Continental Trust Foundation ikke er en veldedig stiftelse/og at dens midler derfor trolig vil bli å tilbakeføre til opprinnelig stifter. *gjør boet*

Anders Jahres dødsbo hevder at Thorleif Monsen ikke var eier av aksjene i CTC, men hadde fått overlevert disse aksjer til seg fra Anders Jahre personlig for at midlene fortsatt skulle unndras fra beskatning og fra norske skattemyndigheter i tilfelle det skulle bli foretatt beskatning. Reell eier av aksjene i CTC var iht boet Anders Jahre personlig.

Anders Jahres dødsbo har brukt betydelige midler for å få ført midlene i Aall Foundation tilbake til seg. Det er hittil brukt ca. NOK 130 millioner til dette arbeid, i det vesentlig knyttet til utgifter til bobestyrer og advokatbistand i utlandet. Staten har finansiert det vesentligste av disse utgifter gjennom lån til boet. Statens begrunnelse for sin finansielle bistand til boet er at staten ikke vil akseptere at midler unndras fra beskatning i Norge eller norsk skatteinnkreving. Boet har videre inngått en avtale med Henry McKinnell som har sikret boet visse papirer og

dokumenter som iht boet viser at Anders Jahre disponerte over midlene i CTC og som viser at Thorleif Monsen ikke har ervervet CTC på lovlig måte. Henry McKinnell er tidligere svigersønn av Thorleif Monsen og svoger av Mads Erik Monsen. Avtalen hjemler et bidrag til McKinnell i det tilfelle boet får midler hjemført. Kosmos er ikke part i avtalen og har heller ikke sett noen av de dokumenter som McKinnell har solgt til boet.

Kosmos har på sin side hatt et samarbeid med Anders Jahres dødsbo på initiativ fra bobestyrer EWH siden 1992. Samarbeidet har bygget på en forståelse om at Kosmos skulle bistå bobestyreren i hans arbeide og at Kosmos skulle få innsyn i hans arbeide og med den målsetning at dette skulle bidra til at Kosmos kunne foreta en nærmere dokumentasjon av sin eierrett til utenlandsformuen når midlene var blitt ført tilbake til Norge. På dette grunnlag ville også Kosmos kunne rette krav mot Anders Jahre og andre for medvirkning i den utstrekning av Kosmos midler er unndratt fra Kosmos.

I forbindelse med et mulig forlik mellom Aall Foundation og Thorleif Monsens arvinger om tilbakeføring av ca. USD 30 millioner sommeren 1997 og kravet fra boets forhandlingsmotparter om at Kosmos også skulle undertegne forliket, fikk Kosmos uventet et krav fra boet om å dokumentere sitt krav. På denne bakgrunn har Kosmos nå funnet det nødvendig å gi en nærmere og noe kortfattet begrunnelse for sin eierrett til utenlandsformuen.

Utenlandsformuen som det strides om er de midler som var eiet av CTC, dvs. Pankos. I det følgende skal gis en redegjørelse for hvorfor Pankos i sin helhet var eiet av Kosmos helt frem til selskapet ble oppløst i 1984 og for hvorfor midlene som nå ligger i Aall Foundation tilhører Kosmos etter at CTC ble oppløst i 1984.

Det utelukkes f. t. ikke at en del av de midler som lå i CTC rettelig kan gjøres krav på av Anders Jahres dødsbo som følge av at det kan ha vært sammenblanding av midler tilhørende Anders Jahre personlig og Kosmos. Utgangspunktet er imidlertid at Pankos var et datterselskap av Kosmos og det alt vesentlig av de midler som er tilført Pankos fra dets opprinnelse stammer fra Kosmos. Pankos var i realiteten en utenlandsformue tilhørende Kosmos og Anders Jahres bestyrelse og disponering av midlene i Pankos var et ledd i hans stilling som disponent for Kosmos. Anders Jahre optrådte på samme måte i forhold til alle de selskaper han var disponent eller forretningsfører for. Kosmos og Pankos (senere CTC) var selskap innen samme gruppe og ble benyttet til å fremme Kosmos forretningsmessige stilling i den utstrekning det var hensiktsmessig. Pankos og senere CTC var et middel for å unndra Kosmos midler fra beskatning i Norge og ble benyttet til dette formål helt siden slutten av annen verdenskrig. Under annen verdenskrig ble selskapet benyttet til å ha den nødvendige frihet til

å ha skip utenfor Nortraship kontroll og skip som kunne navigere fritt uten hensyn til krigen og de stridende parter.

Anders Jahre har brukt stråmenn i en kontinuerlig rekke for å skjule Kosmos reelle eierskap til selskapet og midlene. Thorleif Monsen var den siste stråmann og som i utførelsen av dette verv uberettiget tok midlene han skulle forvalte på vegne av Kosmos og som representant for Anders Jahre.

Stiftelsen av Pankos og kjøp av «Janko»

Utenlandsformuen har, som fremgår av ovenstående, sin opprinnelse i de verdier som lå i Pankos.

Bakgrunnen for stiftelsen av Pankos var at Anders Jahre og tre andre partnere hadde overtatt bakre del av motorskipet M/T "Jaguar" i 1939.

M/T "Jaguar" som var bygget i 1928 brakk i to vinteren 1939. Forskipet sank, men bakre del av skipet ble reddet og ble overtatt av Anders Jahre og tre medinvestorer og skulle repareres i Holland. Det var skaffet finansiering til ombyggingen hos Lazard Brothers i London.

Etter krigsutbruddet i 1939 trakk Lazard finansieringstilsgnet tilbake, og Jahre og hans medinvestorer sto da uten midler til å finansiere ombyggingen av skipet.

I styremøte den 6. november 1939 behandlet styret i Kosmos forslag fra disponenten Anders Jahre overtakelsen av "Jaguar"/Janko". Styret besluttet at skipet skulle kjøpes. Det ble i denne forbindelse også nevnt som et alternativ at man istedenfor å kjøpe skipet direkte, også eller alternativt ville kjøpe aksjene i det skipseiende selskap. Styret aksepterte dette.

I styremøte i Kosmos den 9. desember 1939 ble kjøpet av «Jaguar» behandlet påny. Jahre opplyste at han hadde konferert med sine medinvestorer og han hadde fullmakt til å selge skipet for NOK 4.700.000,-. Jahre opplyste videre at skipet var slettet av norsk register og overført til Panama City under navnet «Janko» og at selgerne forbeholdt seg adgang til å overdra til kjøperne samtlige aksjer i et nydannet Panama-selskap som skipet skulle overføres. Selgerne garanterte at Panamaselskapet var gjeldsfritt og fri for enhver forpliktelse. Styret i Kosmos besluttet med forbehold om representantskapets samtykke å foreta kjøpet under forutsetning av at Kosmos og Kosmos II investerte like meget.

Løsningen ble at skipet ble solgt til det nystiftede Panama selskapet Pankos. Skipet ble solgt til Pankos for NOK 4 700 000. Kjøpesummen ble avgjort ved at det ble betalt kontant NOK 2 700 000. Disse midler ble lånt av Pankos med NOK 1 350 000 fra Kosmos I og

Kosmos II. Resten av kjøpesummen skulle betales over en femårsperiode. Det ble utstedt en pantobligasjon som sikkerhet for restkjøpesummen. Denne pantobligasjon ble innfridd inklusiv renter med USD 850 000 etter krigen. Man ser således at styret i Kosmos behandlet og besluttet kjøpet av og finansierte Pankos.

Kosmos I og Kosmos II er senere fusjonert og er blitt til Kosmos AS og er idag det samme som Eikland AS, idet Kosmos AS ble fusjonert inn i Eikland AS i 1996. Det har også vært involvert flere andre selskaper i forskjellige transaksjoner. I det følgende vil det ikke bli skilt mellom de forskjellige selskaper som senere er blitt til en del av Kosmos.

Aksjene i Pankos

Aksjene i Pankos var ihendehaveraksjer som ikke ble utstedt lydende på navn. Det foreligger derfor ingen fortegnelse over aksjonærene i Pankos. Det gjaldt frem til selskapet ble avvirket i 1984. Formelle stiftere av selskapet var to personer fra Panama. Det foreligger imidlertid klare indikasjoner på at det var Kosmos selskapene Kosmos I og Kosmos II som var (og fortsatte å være frem til oppløsningen i 1984) aksjonærer i Pankos:

- Styret i Kosmos vedtok å kjøpe «Janko» ihøsten 1939 eller å overta det selskap som skulle overta skipet. Formelt sett ble skipet kjøpt av Pankos.
- Anders Jahre personlig hadde ikke midler til å innbetale aksjekapitalen i Pankos.
- Ved kjøpet av «Janko» ble Pankos kontantutlegg på NOK 2 700 000 finansiert av Kosmos gjennom et lån til Pankos. Det ble ikke utstedt noen sikkerhet for dette beløp, mens det derimot ble utstedt pantobligasjon for restbeløpet som var gjeld til selgerne. Dette er en klar indikasjon om at det var fellesskap mellom Kosmos og Pankos. Det er for øvrig uklarhet omkring tilbakebetalingen av lånet fra Kosmos til Pankos. Det er på det rene at Pankos hadde stående midler i Bergens Privatbank i Sandefjord. Disse midler kan ha blitt benyttet til delvis tilbakebetaling av lånet. I tillegg er det sannsynlig at del av beløpet ble tilbakebetalt gjennom betalingen av aksjekapitalen som var USD 105 000 (det er mulig at aksjekapitalen aldri har vært mer enn USD 100 000). Ifølge regnskap for Pankos for 1940 er aksjekapitalen i selskapet oppført med NOK 462.000 som innbetalt aksjekapital. Det er bare gjennom motregning av kravet fra Kosmos at dette beløp kan være innbetalt. Dette innebærer at det var Kosmos som innbetalte den opprinnelige aksjekapital i selskapet og derved var eiere av selskapet. (Medstifterne fra Panama hadde en aksje hver pålydende 1 USD).

- Etter krigsutbruddet i Norge i 1940 var det viktig for Jahre å få etablert at "Janko", ikke var under norsk kontroll. Formelt sett ble aksjene overført til en svensk skipsmegler Gösta Dalman som eide skipsmeglerfirmaet August Leffler & Co AB. Han fremsto utad som eier hele krigen. I realiteten var Gösta Dalman ikke eier, men en stråmann. Det foreligger sikre bevis for det, og herunder også hans egen erklæring, bl. a. brev av 14 september 1948 til det svenske valutakontoret.
- Selv om "Janko" formelt var eiet av Pankos fra overtakelsen og frem til det sank i 1951, er det ingen tvil om at skipet reelt sett har vært bestyrt, i den utstrekning det har vært muligheter for å Jahre til å bestyre det, av Anders Jahre. Dette har imidlertid ingen innvirkning på selve eierfunksjonen.
- I november 1939 ble skipet "Janko" ("Jaguar") solgt til Tønsberg rederiet Skips AS Skytteren. Umiddelbart etter salget kansellerte Jahre salget og overførte skipet til Pankos. Det ble innledet en rettslig tvist om denne kansellering.. I forbindelse med prosessen krevet Skytteren levering av skipet. På bakgrunn av dette krav ble det et diskusjonstema i den skriftlige saksforberedelse hvorvidt Jahre var eier av skipet. Jahre benektet at han var eier av skipet og det ble dokumentert at skipet var solgt til Pankos. Det ble videre hevdet fra Skytterens side at skipet i realiteten var solgt til Kosmos selskapene. Dette førte til at Skytteren også trakk Kosmos inn i saken.. Grunnlaget for dette var Skytterens påstand om at Kosmos var reell eier av skipet. Det ble reellt sett ikke benektet fra Kosmos at selskapet var reell eier av skipet. I 1942 skriver Skips AS Skytteren (Hvistendahl) og hans advokat i to forskjellige brev at skipet ble overført til et Panama registret selskap som var eiet av Kosmos. . Rettssaken fortsatte ut til 1942 - 43, men ble stanset da Kosmos' advokat ble arrestert av de tyske myndigheter. Senere ble saken overført til voldgift uten at utfallet er kjent.
- I brev av 23 august 1941 fra Knut Sømme til det britiske krigsministeriet er det henvist til et brev av 1 mai 1941 fra den norske legasjon i Stockholm hvor det uttales at "Janko" seiler under Panama flagg og eies av Pankos, men at selskapet har utelukkende norske eierinteresser idet det er eiet av Kosmos I og Kosmos II.
- Gösta Dalman som formelt fremsto som eier av aksjene uttaler i en erklæring november 1941 at det var opprinnelig tanken at aksjene i Pankos skulle bli overtatt av Kosmos, men at situasjonen i Norge etter 9 april 1940 var dette ubeleilig og i denne forbindelse ble alle aksjer overtatt av Dalman og andre av hans venner. Han uttaler at det opprinnelig var gitt Kosmos en opsjon til å kjøpe aksjene etter krigen, men at denne opsjon i mellomtiden ble kansellert. Erklæringen skulle benyttes i forbindelse med rettssaken knyttet til spørsmålet om lovligheten av å beslaglegge

«Janko» til fordel for de allierte under krigen. Dersom skipet var eiet av svenske interesser var det ikke grunnlag for beslag. Det er på det rene at det var økonomisk meget fordelaktig å unngå at skipet ble beslaglagt. For at Gösta Dalman skulle kunne avgi uttalelser om at det ikke var norske eierinteresser bak, var det selvfølgelig nødvendig å kansellere den formelle opsjon. At selskapets aksjer senere ble overført til nominell verdi til tross for at selskapets aksjer hadde en betydelig merverdi, er et klart bevis for at det aldri var noen realitet i kanselleringen av opsjonen eller endog i selv overføringen av aksjeinteressene til Dalman.

- I brev av 18 november 1941 fra Gösta Dalman til Knut Sømme i London er det uttalt at Anders Jahre ba ham *"ta over Kosmos selskapenes aksjerettigheter i Pankos Operating Co som jeg også gjorde sammen med mine venner"*. Det uttales videre: *"I dette tilfelle fikk Anders retten til å kjøpe aksjene tilbake etter krigen. Denne opsjonen eller retten er imidlertid senere blitt annullert og jeg er derfor ikke rettslig, men dog moralsk forpliktet til å la ham få aksjene tilbake når krigen er over"*.
- I brev av 12. mai 1941 skal Anders Jahre ha skrevet til Dalman følgende:
«Jeg bekrefter herved på vegne av Kosmos og Kosmos II at opsjonen gitt av Dem i Deres brev av 10. mai 1940, om å erverve aksjene i Pankos Operating Company etter krigens slutt, vil ikke bli utøvet slik at denne opsjon er nå bortfalt». Dette beviser at selv Jahre har bekreftet at det var Kosmos som hadde interesser i Pankos. Selve navnet gir også en klar indikasjon om at det er Panama - Kosmos.
- Høsten 1941 skriver Norges utenriksminister Trygve Lie til Hollands utenriksminister at «Janko» er eiet av norske selskaper. Dette er en klar bekreftelse om at Pankos var eiet av Kosmos og ikke Anders Jahre personlig.
- Opsjonen som Kosmos hadde til å kjøpe aksjene i Pankos tilbake fra Dalman er henvist til flere steder. Det er på det rene at Dalman aldri har betalt for aksjene i Pankos. Det er videre på det rene at det var meget viktig for Dalman å fremstå som reell eier av aksjene, idet man søkte å overbevise de allierte (domstoler i USA) om at det ikke sto norske interesser bak skipet. Dette hadde sin bakgrunn i at skipet ble rekvirert av allierte på Curacao i 1941. Skipet gikk for Nortraship frem til 1944 hvorefter man på ny gjorde et forsøk på å få frigitt skipet under henvisning til at skipet urettmessig var rekvirert, idet det ikke var norske interesser bak, men at skipet var et Panama eiet skip med svenske eierinteresser.
- Det fremkommer bla i vitneerklæringer i forbindelse med rettssaken knyttet til frigivelse av «Janko» i 1944 at Jahre både før og etter 9 april 1940 foresto bestyrelsen av skipet. Dette har imidlertid ingen innflytelse på spørsmålet om det var Anders

- Jahre personlig eller Kosmos som eide skipene. Det er imidlertid på det rene at Anders Jahre var personlig disponent for Kosmos helt siden etableringen i 1928 og frem til 1978. Det var derfor helt rettmessig for ham å disponere over skip som Kosmos eide. Det er ingen forskjell i måten Anders Jahre opptrådte som disponent for de skip Kosmos eide i forhold til «Janko» som var eiet av Pankos. Disponentfunksjonen for alle Kosmos skipene ble overført til Dalman samtidig med disponentfunksjonen for "Janko".
- I styremøte 10 august 1943 i Kosmos behandles under pkt 2 disponentens referat vedrørende M/S "Janko". I referatet beskrives skipets beslagleggelse og bestrebelsene for å få frigitt skipet. Det uttales at de svenske aksjonærer i Pankos har forsøkt gjennom priseretten å få tilbakelevert skipet. Det er et viktig indirekte bevis for at Kosmos i 1943 var eier av skipet at styret i Kosmos får en orientering om et skip som Kosmos angivelig ikke eier. Den eneste referanse til eierretten av skipet i styredokumentet er at det er Pankos som eier skipet, hvilket selvsagt formelt sett var riktig. Det som ikke var riktig er utsagnet om at det var svenske aksjonærer i Pankos, idet disse var utelukkende frontfigurer. Dette er klart etablert annet sted.
 - I en «Anslagsvis Status for 1943/44 for Hvalfangerselskapene Kosmos AS og Kosmos II AS er tatt med M/t "Janko" som eiendel som om skipet var direkte eiet av disse selskaper. Dette innebærer at den som har satt opp denne status har ansett Kosmos som eier av skipet. Dette kan bare ha mening dersom Kosmos er eier av Pankos.
 - Den 1. november 1941 skriver Anders Jahre en erklæring hvorefter han sverger at han fra den 13. desember 1939 ikke hatt noen interesse i skipet «Janko» ut over en viss interesse som panthaver. Han erklærer videre at hverken han eller noe selskap som han har interesser i har noen aksjer i Pankos.

Pankos under krigen.

Under krigen var, som nevnt ovenfor, ihendehaveraksjene i Pankos formelt i Gøsta Dalmans og hans venners besittelse etter at Jahre hadde anmodet Dalman om å overta aksjene. Dalman avga erklæring om at han var eier av aksjene, men har også uttalt at den reelle eier var Jahre. Det er imidlertid også klart at han har uttalt at det var Kosmos selskapene som hadde interesser i Pankos. Dalmans referanse til Jahre som eier må derfor utelukkende knytte seg til Jahres posisjon som disponent.

I tiden fra mai 1940 til september 1941 ble «Janko» drevet som et nøytralt skip og hadde den økonomiske fordel av dette. Det ble bygget opp midler i Pankos. Dalman hadde en del

diskusjon med svenske valutamyndigheter om bruk av den valuta som Pankos rådet over. Det ble inngått en avtale om at valutaen skulle kunne benyttes til å finansiere bygging av skip i Sverige. Dette førte bl. a. til at Pankos lånte midler til et nystiftet selskap AB Jan og AB Fraternitas. Disse midler ble lånt ut på kommersielle vilkår. Det er på det rene at Dalman og til dels Jahre foresto bestyrelsen av Pankos frem til etter krigen.

Pankos etter krigen

"Janko" gikk for Nortraship frem til 1947 da skipet ble tilbakelevert. Det var en del diskusjon om de økonomiske vilkår/erstatning for beslaget av skipet. Dette ble imidlertid løst ved at Nortraship betalte USD 1.250.000 som erstatning. Det ble dog gjort fradrag for USD 25.000 for utgifter til disponeringen av skipet. Erstatningsfastsettelsen var en oppfølging av forliket fra 1944 som kom i stand som følge av at Pankos v/Dalman forsøkte å få frigitt skipet i 1944 under henvisning til at skipet var ulovlig beslaglagt i 1941. Erstatningsbeløpet på USD 1.225.000 ble fordelt med USD 850.000 til panthaverne Anders Jahre, Jørgen Lorentzen (som var medeier sammen med Jahre før skipet forliste i 1939) og Åke bratt og med restbeløpet USD 375.000 til Pankos.

Det er klare indikasjoner at Anders Jahre og /eller Anders Jahre & Co overtok den direkte disponeringen av "Janko" etter at krigen sluttet. Dette gjelder selv om aksjene formelt fortsatt var eiet av Dalman.

I 1951 hadde Kosmos tegnet en kontrakt ved Harland & Wolff om bygging av nytt skip. I brev av 29. september ber Anders Jahre & co om at kontrakten blir overført fra Kosmos til Pankos. Det tilbys garanti fra Kosmos for Pankos forpliktelser iht byggekontrakten. Dette viser for det første at det skjer interne transaksjoner mellom Kosmos og Pankos og at begge disse selskaper blir representert av Anders Jahre & Co. Dette er fullt ut i samsvar med den forutsetning at Anders Jahre er disponent for begge selskaper og at det er de samme interesser som står bak begge selskaper. Dette kan bare skje ut fra den forutsetning at Pankos er et datterselskap av Kosmos.

Selv om Dalman i enkelte sammenhenger etter krigen har oppgitt at aksjene i Pankos var overført til Jasmin Operating Company S.A., ble aksjene i Pankos overført fra Dalman og hans venner til Clifford Carver først i 1954. Carver var en amerikansk skipshandler som ikke hadde noen selvstendige midler for denne type kjøp. Aksjeoverdragelsen ble gjennomført mot at Gösta Dalman fikk tilbake det gjeldsbrevet som han utstedte i forbindelse med overtakelsen av aksjene i 1940 og han fikk i tillegg USD 30.000. Overføringen av aksjene til Carver var således heller ikke gjennomført på forretningsmessig grunnlag, idet det var betydelige midler i Pankos da selskapet angivelig ble solgt for USD 130.000. Det er på det rene at det da ikke har

skjedd noen reell overføring. Eierposisjonen til aksjene må derfor konkluderes å være uforandret i forhold til det opprinnelige aksjeeie som etter vår oppfatning er Kosmos.

Det er mulig at aksjene kan ha vært overført til Jasmin Operating Company ved at Carver har sittet på aksjene på vegne av Jasmin. Dette har imidlertid mindre betydning fordi overføringen fra Dalman enten til Jasmin eller til Carver er åpenbart ikke annet enn pro forma transaksjoner i og med at salgene gjennomføres på ikke kommersielle vilkår. Det er helt klar at Pankos i 1947 hadde verdier som langt oversteg de USD 130.000 som ble benyttet som kjøpesum. Dette er et helt klart bevis for at salgene av aksjene i Pankos var fiktive og at det ved overføringen fra Dalman ikke har skjedd noen reell eierendring.

I 1947 ble stiftet av Dalman et selskap AB Jan i forbindelse med kontraheringen av M/T "Jaguar". AB Jan ble delvis finansiert av midler fra Pankos. Anders Jahre hadde en opsjon til å kjøpe fra Dalman aksjene i AB Jan for pålydende verdi, forutsatt at han fikk tillatelse til det. Slik tillatelse ble gitt i 1955 og opsjonen ble da benyttet. Nominell aksjekapital var Sv k 100.000, mens verdien av aksjene var Sv k 10 mill. Selv om Anders Jahre hadde en opsjon ble verdiene ikke tilført ham personlig, men til Anders Jahres almennyttige Fond/Universiteter i Oslo.

I 1951 solgte Anders Jahre sine aksjer i Spermacet Whaling Company til Pankos. Dette selskap hadde drevet med hvalfangst og hadde senere kontrahert flere skip. Noen av disse ble solgt tilbake til Norge i 1954/55 (se nedenfor). Aksjene ble solgt til Pankos for en kurs av 300 %. Det har vært antydnet at det var en underpris i forhold til de underliggende verdier i Spermacet. Anders Jahre uttalte i brev av 17 april 1954 at han i tillegg til salgssummen hadde betinget seg visse tilleggsydeler. Dette innebærer at selv om den offisielle salgssummen var lav, har Anders Jahre betinget seg fordeler som gjorde den reelle overdragelsessummen riktig. Dette gir også en forklaring for at Jahre hadde rett til å trekke ut verdier fra Pankos idet det representerte tillegget til kjøpesummen for Spermacet aksjene.

Hjemkjøp av utenlandsflåten.

I perioden fra 1950 frem til 1955 var Norges Bank og Handelsdepartementet opptatt av å få undersøkt omfanget av norsk eide skip under utenlandsk flagg. I denne tiden undersøkte man bl. a. rykter om at Anders Jahre hadde en betydelig flåte under utenlandsk flagg. I denne forbindelse var Jahres forhold til Pankos også gjenstand for undersøkelser.

Som nevnt ble midlene i Pankos benyttet til å finansiere bygging av skip under og etter krigen. Som et ledd i en avtale mellom Anders Jahre og norske myndigheter ble noen av disse skipene solgt tilbake til Norge i 1955. Skipene ble solgt for tilsammen NOK 96 000 000, men det var kun to av disse skipene som var formelt eiet av Pankos. Kjøper av skipene var flere selskaper bestyrt av Anders Jahre, herunder Kosmos. (alle de kjøpende selskaper er senere

Thommessen Krefting Gr.

+47 23111010

11

fusjonert inn i Kosmos). Kosmos kjøpte skipet «Jaguar» for GBP 400.000 fra AB Jan. Verdien av skipet var anslått til GBP 470.000. Det er således på det rene at Kosmos ble overført verdier fra AB Jan i forbindelse med tilbakekjøpet av utenlandsflåten. Dette bekrefter at AB Jan og Kosmos hadde samme interesser. Det er på det rene at Anders Jahre ikke eide mer enn ca. 20 pst i Kosmos AS. Dette kan tilsi at AB Jan også var et Kosmos selskap, særlig når man vet at AB Jan ble delvis finansiert av Pankos midler.

I forbindelse med forhandlingene mellom Jahre og myndighetene i 1955 hevder Jahre at det Onassis som er eier av Pankos og at han ikke har noen eierrett i skipene. Dette er åpenbart ikke riktig idet det ikke på dette eller noe senere tidspunkt er noe grunnlag for å hevde at Onassis har hatt noen besatning med Pankos, selv om det er slik at Anders Jahre på andre områder hadde forretningsforbindelser med Onassis. Grunnlaget for å anføre at Pankos var eiet av Onassis var at aksjene angivelig var overført til Jasmin Operating Company S.A (Jasmin).

Pankos etter 1955.

Det er foreløpig lite kjent hva som skjedde i Pankos etter 1955. Aksjene var angivelig overført til Clifford Carver og/eller Jasmin i 1954. Dalman søkte svenske myndigheter om tillatelse til å selge aksjene til Carver i 1954. Dalman hadde tidligere erklært overfor myndighetene at han ikke var reell eier av aksjene, men at han kun hadde handlet på vegne av norske interesser fra 1940. De svenske myndigheter var opptatt av at Dalman skulle få betalt for sine tjenester. Dette har han redegjort for.

Det er intet som tyder på at Clifford Carvers øvrige forretningsmessige aktiviteter eller formue stilling tilsier at han kunne være kjøper av selskapene og det er heller ikke registrert noen transaksjon hvor penger er betalt for disse aksjer.

Det er uklart hvor aksjene i Pankos fysisk har befunnet seg (om de noen gang er utstedt) i perioden etter at aksjene ble overført til Clifford Carver.

I 1958 ble selskapets navn endret fra Pankos Operating Company S.A til Continental Trust Company Inc, uten at denne navneendring har medført noen tilsynelatende reell overføring av eierinteressen. Protokollen fra generalforsamlingen som vedtok navneskiftet viser bl.a at møtet ble avholdt i Sandefjord og at alle aksjer var tilstede.

En del av skipene som ble tilbakeført til Norge i 1954/55 var bortbefraktet på langsiktige certepartier. Dette gjaldt også for de skipene som var eiet av Pankos. Pankos beholdt certepartiene og for å gjennomføre dette ble skipene innbefraktet av Pankos, men til en lavere rate enn det som Pankos selv fikk. Dette hadde den konsekvens at Pankos tjente penger på å

befrakte de skip som var tilbakeført til Norge etter 1955. Certepartiene var langsiktige og varte til ca 1962. Nettoinntekten som på denne måten ble overført til Pankos i denne periode var ca. NOK 15 millioner.

Det var ikke bare certepartiene knyttet til de hjemførte skip som ble overført til utlandet. Helt frem til midten av 1980-årene er det overført midler fra Kosmos til utlandet gjennom ikke forretningsmessige transaksjoner. Dette gjelder flere innbefraktinger som er gjort til ikke kommersielle rater eventuelt kombinert med kjøpsopsjoner som heller ikke har vært utnyttet på kommersielt vis. Et eksempel på dette er innbefraktingen av tørr bulk skipet »Japan» som var eiet av CTC selskaper og gikk på langsiktig certeparti til Kosmos AS.

En slik tapping er selvsagt skattemessig urettmessig, men representerer ikke noen urettmessig tapping av Kosmos så lenge Kosmos fortsatt er eier av aksjene. Det er dog en systematisk unndragelse av midler fra beskatning til Norge idet disse midler skulle vært skattlagt på Kosmos hånd.

I denne forbindelse må det også legges til grunn at Jahre fra ca midten av 70-årene var sterkt alderdomssvekket, slik at de disposisjoner som ble gjort i liten grad var styrt av ham, men av andre. I denne forbindelse var både Bjørn Bettum og Fridtjof Bettum meget sentrale. Disse hadde bistand av forretningsforbindelser av Jahre, bl a Thorleif Monsen og ikke minst Lazard Brothers som hadde vært Kosmos' og Jahres langvarige bankforbindelse.

De nærmere konkrete transaksjoner som er blitt gjennomført i løpet av perioden fra krigen frem til midten av 80-årene vil man måtte utrede nærmere. Det foreligger imidlertid klare indikasjoner på at man for andre transaksjoner har benyttet tilsvarende modell av det som ble gjennomført gjennom innbefrakting og salg av skipet "Japan". Disse modeller var mye brukt i skipsfart i Norge og er kjent av myndighetene ifm en rekke saker som har vært under behandling for unndragelse av midler fra beskatning.

Jahres disponering over Pankos midler

Grunnlaget for ligningen av Anders Jahre, er at Anders Jahre har disponert en del av de midler som tilhører Pankos. På bakgrunn av at han har tatt ut til dels betydelige beløp til seg selv, enten til privat bruk eller uten at det er gjort rede for bruken av midlene, har ligningsmyndighetene lagt til grunn at dette er bevis for at det var Anders Jahre som var eier av midlene/aksjene i Pankos.

Boets pretensjon om at Anders Jahre og derved Boet er rettmessig eier av midlene i Aall Foundation bygger etter det som fremgår av den foreliggende dokumentasjon at Jahres

disponering over midlene enten er bevis for at han opprinnelig har vært eier eller er blitt eier som følge av at han har forføyret over midlene.

Det er to sett av dokumenter som kan sies å inneholde en oversikt over boets anførsel om at Jahre var rettmessig eier av Pankos. Det er ligningsmyndighetenes vedtak om etterligning, herunder Riksskattestyrets kjennelse av 1990 og det er stevningen i forbindelse med Lazard/Bettum søksmålet, begge med bilag.

Uten at jeg vil gå i detalj her i dette notat er det mitt bestemte inntrykk at både etterligningen og Lazard stevningen er unøyaktige mht hvorvidt det er Jahre personlig eller Kosmos som er eier av midlene i CTC/Pankos. For eksempel kan det nevnes at bokettersynsrevisorene skriver i en av sine rapporter at når Dalman skriver at «Kosmos-selskapene» hadde en opsjon til å overta aksjene i Pankos sikter han formentlig til Jahre. Hvorfor man uten begrunnelse kan likestille Kosmos med Anders Jahre personlig sies det intet om. Det uttales videre at det er lite sannsynlig at Jahre skulle overlate til noen utenforstående de verdier som var akkumulert i Pankos. Dette er forsåvidt riktig hvis Jahre personlig hadde vært eier av aksjene. Det at det var Kosmos som hadde opsjonen til å kjøpe aksjene tilbake er dette nettopp et bevis for at Kosmos var eier av Pankos. Det eneste problem er at bokettersynsrevisorene må tolke Kosmos til å være Jahre for å få bekreftet sin arbeidshypotese om at Jahre var eier av Pankos. Som det fremgår av foranstående er utgangspunktet feil og da faller grunnlaget for å beskatte Anders Jahre som eier av Pankos/CTC bort. I forbindelse med bokettersyn i Sakndinaviska Enskilda banken kom bokettersynsrevisorene over en liste over «Kosmos» konti. Denne liste inneholdt også CTC kontoen som Anders Jahre formodes å være eier av. Det er høyst uklart og ikke begrunnet av bokettersynsrevisorene hvorfor man ikke har lagt til grunn at når det foreligger en liste over Kosmos-konti er det vitterlig Kosmos konti og ikke Anders Jahre konti. Dette beviser også at det var Kosmos som var eier av CTC.

På det punkt som de er nøyaktige på er de forhold som beskriver at Anders Jahre har disponert over midlene og tilegnet seg en del av midlene til private formål.

Diskusjonen blir således om det faktum at Anders Jahre har disponert over noen av de midler som Pankos eier til eget privat bruk innebærer at Anders Jahre er eier eller er blitt eier av midlene. Dette er som utgangspunkt selvfølgelig helt uriktig, idet man blir ikke eier av midlene tilhørende et lovlig registrert selskap selv om man i kraft av sine funksjoner og fullmakter forføyret over selskapets midler og dels benytter disse til private formål.

Anders Jahre har opplyst til Handelsdepartementet i 1955 at han i forbindelse med saiger av aksjene i Spermacet i 1953 hadde betinget seg visse tilleggsydelse i forhold til den offisielle kjøpesummen. Det gir grunnlag for at Jahre kan ta ut verdier fra Pankos. I tillegg kan det nevnes at selv om det ikke foreligger avtalegrunnlag, om ydelser for disponentfunksjonen vil

det som utgangspunkt være fullt ut berettiget å ta vederlag for sin funksjon som disponent for både Kosmos og Pankos i angjeldende periode hvor han har disponert over midlene, og det ligger selvsagt derfor innenfor hans fullmakter å råde over midlene, herunder utbetale seg godtgjørelse for sin disponentfunksjon.

Det er meget vesentlig i denne diskusjon å understreke at Anders Jahre var disponent for Kosmos og derfor hadde rett til å disponere over midler tilhørende Kosmos og dets datterselskaper, herunder Pankos. Dette forhold er overhode ikke berørt i de dokumenter som eventuelt skal underbygge boets rett. Det foreligger flere tilfelle av overførsler og rådighet over midlene tilhørende Pankos som er foretatt av disponentfirmaet Anders Jahre & Co uten at bokettersynsrevisorene presiserer at det selvsagt ikke er det samme som Jahre personlig.

Spørsmålet om i hvilken utstrekning Anders Jahre har hatt rett til å disponere over midlene privat er vanskelig å si, men det er ingen tvil om at han har vært disponent for Pankos helt siden starten uten at det har foreligget noe formelt dokument eller dokumenter som fastslår hans vederlag for dette arbeid. De uttak som således er gjort av Anders Jahre til private formål kan derfor forklares ut i fra at dette var rettmessige disposisjoner på bakgrunn av at han har utført oppdrag for selskapet i alle disse år.

Selv om det skulle være slik at Jahre uretmessig har tilegnet seg midler fra utenlandsformuen, er det tale om relativt sett svært små beløp i forhold til totalformuen og de midler som Jahre forvaltet for CTC. Adv. Brunsvig har beregnet seg til at de midler som ble tilegnet privat utgjorde 0.53% av de midler som ble forvaltet.

Om det lå innenfor hans rettmessige disponering av midlene å gi NOK 40 millioner til rådhuset i Sandefjord kan det sikkert reises spørsmål om. Det man der må ta i betraktning er for det første at det kan slett ikke utelukkes at Kosmos i seg selv ville ha gitt en slik gave dersom den hadde vært fremmet på ordinært vist. I 1951 ble det gitt NOK 1 mill fra Kosmos til Universitetet i Oslo. Selv om gaven ble gitt av Kosmos og i og for seg godkjent av generalforsamlingen ble denne gaven fremstilt som om det var Anders Jahre som ga den. Det foreligger derfor presedens for at Kosmos har gitt gaver i Anders Jahres navn. I tillegg er det på det rene at Anders Jahre person blir ikke eier av midler tilhørende Kosmos' datterselskap bare fordi han overskrider sine fullmakter ved å disponere over midlene. For øvrig ble det i utgangspunktet kun betalt NOK 20 millioner av Pankos midler. Til slutt må man nevne at man selvsagt ikke blir eier av en formue bare fordi man enten rettmessig eller rettsstridig forsyner seg av en del av denne. Anders Jahre erklærte i denne forbindelse at midlene til rådhuset var gitt av CTC og at dette var et selskap han hadde betydelig innflytelse over, men dog ingen eier interesser. Det er vår oppfatning at dette ga et korrekt bilde av situasjonen da det var Kosmos penger han forvaltet og at dette er en korrekt beskrivelse av hans interesser i Kosmos på dette tidspunkt.

Overføringen av aksjene i Pankos til Continental Trust Foundation

Som nevnt i innledningen ble 80 pst av aksjene i Pankos overført til Continental Trust Foundation i 1976. Formelt sett var det Thorleif Monsen som fremsto som eier av aksjene idet han disponerte over aksjene derfor fremsto som trustens grunnlegger («sertlor»). Det foreligger en del dokumentasjon omkring etableringen av CTF uten at det er nødvendig å gå nærmere inn på dette her. Det avgjørende er at det er ingen som helst indikasjon om at Thorleif Monsen eller Anders Jahre har gitt noe vederlag for aksjene i Pankos forut for overføringen til CTF. Det kan derfor med sikkerhet fastslås at aksjene i CTC/Pankos fortsatt var eiet av Kosmos da de ble overført til CTF.

Det har vært fremhevet at det var urettmessig av Anders Jahre å overføre aksjene i CTC/Pankos til CTF. Det man kan være enig om er at det representerte en skatteunndragelse å unnlate å oppgi midlene til beskatning i Norge.

Derimot foreligger det intet bevis for at Anders Jahre på noe som helst tidspunkt har hatt til hensikt å berøve Kosmos for verdier. Vi har tidligere berørt hans sviktende helse i denne perioden. Utviklingen som ledet frem til opprettelsen av Continental Trust i 1976 var styrt og kontrollert av hans rådgivere i inn og utland. Sentralt i dette arbeide sto hans rådgivere i Norge som hovedsakelig var Bjørn Bettum og Fridtjof Bettum. Bjørn Bettum hadde personlig berettiget seg selv en rolle i forvaltningen av Continental Trust Foundation som arvtager etter Anders Jahre. Han er senere blitt utløst av dette verv ifm uenighet med Thorleif Monsen. Det er også på det rene at Bjørn Bettum var meget sentral i forvaltningen over midlene tilhørende CTC som var plassert i Skandinaviska Enskilda Banken. Det var endog han som ga beskjed om å overføre det vesentlige av midlene tilhørende CTC/Pankos fra Sverige til Lazard Brothers i Storbritannia. Dette er de midler som ligningsmyndighetene og Boet mener tilhørte Anders Jahre personlig.

Det var åpenbart i Bettum's interesse å søke å få oppmerksomheten bort fra Kosmos i disse beskatnings messige spørsmål da dette var et selskap han var blitt daglig leder for og som hadde offentlighetens lys på seg i Norge. Dersom offentlige institusjoner ville forholde seg til Anders Jahre personlig ville disse spørsmål ikke kunne bli opplyst på samme måte som de nå er blitt ved hjelp av boets arbeide under ledelse av EWH. Det har helt åpenbart vært i Bettums interesse at tanken om Thorleif Monsen som reell eier og ikke stråmann skulle bli akseptert og han har bistått ved å fremme dette i sitt arbeide og bidratt til å skjule sannheten.

Utviklingen etter 1976

Inntil overføringen av aksjene i Continental Trust Company Inc til stiftelsen Continental Trust Foundation i 1976 tilsier alle indikasjoner at det var Kosmos som var den reelle eier av aksjene i Pankos/ Continental Trust Company Inc.

Selve overføringen av aksjene i selskapet til den nye stiftelsen er nå angrepet, og domstolene på Cayman Islands har nå foreløpig etablert at overføringen til stiftelsen var ugyldig.. Begrunnelsen for å overføre aksjene i selskapet til den nye stiftelsen i 1976 var å søke å unndra midlene fra norske myndigheter og herunder beskatning på bakgrunn av at Anders Jahre var under etterforskning for skatteunndragelser. Konklusjonen er således at fra 1939 frem til dags dato er Kosmos reell eier av aksjene i Pankos/Continental Trust Company.

Konklusjon

1. Det foreligger overveldende bevis for at Kosmos var opprinnelig eier av aksjene i Pankos.
2. Det foreligger ingen bevis for at Anders Jahre noengang har betalt Kosmos for aksjene i Pankos eller noengang på annet grunnlag rettmessig har tilegnet seg disse.
3. Det foreligger ingen rettslige holdepunkter for å hevde at den som har disponert over et selskaps midler og som i kraft av å være disponent er blitt eier av selskapets midler. Anders Jahre har aldri vært i god tro med hensyn til sine rettigheter over midlene og har hele tiden erkjent at dette var midler han var disponent for. Spørsmålet om selskapets rett til å kreve tilbake de midler som er tatt må skilles fra spørsmålet om disponenten er blitt eier av samtlige midler.
4. De ovenstående punkter må føre til at det er Kosmos som er rettmessig eier av utenlandsformuen.

Oslo, 28 mai 1998

Truls Leikvang

NOTAT

OPPBYGGINGEN AV CONTINENTAL TRUST COMPANY INC

Innledning

I 1976 ble etablert en stiftelse på Bahamas **Continental Foundation** (CF). CF ble formelt stiftet av Thorleif Monsen, angivelig som en veldedig stiftelse, av ved overføring av 80 pst av aksjene i et panamaselskap, Continental Trust Company Inc.(CTC).

CTC var stiftet i 1939 under navnet Pankos Operating Company S.A.(Pankos). Selskapets navn ble endret fra Pankos til CTC i 1958. I 1970 - årene hadde CTC inntestående på konto i Skandinaviska Enskilda Banken ca. USD 85 millioner. I løpet av 1970-årene ble midlene gradvis overført til Lazard Brothers & Co i London (Lazard).

De siste 20 pst av aksjene i CTC ble senere solgt tilbake til CTC. Formell selger av de siste 20 pst var Thorleif Monsen. Vederlaget ved salget vederlaget ble overført til Forrester Holding, et selskap eiet av Thorleif Monsen og/eller hans familie.

Det foreligger nå dom av en appelldomstol i Cayman Islands som fastslår at CF ikke er en veldedig stiftelse. Avgjørelsen er påanket til det engelske Høyesterett, Privy Council. Dersom appelldomstolens avgjørelse blir stadfestet av Det engelske Høyesterett, vil domstolen i Cayman Islands måtte ta standpunkt til hvem som er rett eier av midlene som ble overført til CF.

Det er en rekke mulige pretendenter til midlene som lå i CTC. Disse midler ligger idag for det meste under to stiftelser registrert i Cayman Islands, **Aall Foundation** og **Aall Family Trust**.

Aall Foundation ble etablert av CF en omdannelse «deed of resettlement» tilsynelatende som en veldedig stiftelse. Aall Family Trust er etablert av Thorleif Monsen og hans familie som en familiestiftelse.

Den norske skipsrederer Anders Jahre døde i 1982 Hans dødsbo (Boet) har i flere år søkt å få etablert at det er rettmessig eier av midlene og at Thorleif Monsen ikke var eier av aksjene i CTC, men en stråmann for den reelle eier Anders Jahre.

Kosmos AS (Kosmos) er et selskap som Anders Jahre var administrerende direktør, for er av den oppfatning at det var og er eier av midlene som lå i CTC. Kosmos deler således Boets

oppfatning om at Thorleif Monsen mottok aksjene i CTC for å holde disse unna norske myndigheter.

Kosmos har på sin side hatt et samarbeid med Anders Jahres dødsbo på initiativ fra bobestyrer EWH siden 1992.

Utenlandsformuen som det strides om er de midler som var eiet av CTC, dvs. Pankos. I det følgende skal gis en redegjørelse for hvorfor Pankos i sin helhet var eiet av Kosmos helt frem til selskapet ble oppløst i 1984 og for hvorfor midlene som nå ligger i Aall Foundation tilhører Kosmos etter at CTC ble oppløst i 1984.

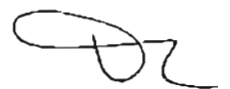
Det utelukkes f. t. ikke at en del av de midler som lå i CTC rettelig kan gjøres krav på av Anders Jahres dødsbo som følge av at det kan ha vært sammenblanding av midler tilhørende Anders Jahre personlig og Kosmos. Utgangspunktet er imidlertid at Pankos var et datterselskap av Kosmos og det alt vesentlig av de midler som er tilført Pankos fra dets opprinnelse stammer fra Kosmos. Pankos var i realiteten en utenlandsformue tilhørende Kosmos og Anders Jahres bestyrelse og disponering av midlene i Pankos var et ledd i hans stilling som disponent for Kosmos. Anders Jahre opptrådte på samme måte i forhold til alle de selskaper han var disponent eller forretningsfører for. Kosmos og Pankos (senere CTC) var selskap innen samme gruppe og ble benyttet til å fremme Kosmos forretningsmessige stilling i den utstrekning det var hensiktsmessig. Pankos og senere CTC var et middel for å unndra Kosmos midler fra beskatning i Norge og ble benyttet til dette formål helt siden slutten av annen verdenskrig. Under annen verdenskrig ble selskapet benyttet til å ha den nødvendige frihet til å ha skip utenfor Nortraship kontroll og skip som kunne navigere fritt uten hensyn til krigen og de stridende parter.

Anders Jahre har brukt stråmenn i en kontinuerlig rekke for å skjule Kosmos reelle eierskap til selskapet og midlene. Thorleif Monsen var den siste stråmann og som i utførelsen av dette verv uberettiget tok midlene han skulle forvalte på vegne av Kosmos og som representant for Anders Jahre.

Stiftelsen av Pankos og kjøp av «Janko»

Utenlandsformuen har, som fremgår av ovenstående, sin opprinnelse i de verdier som lå i Pankos.

Bakgrunnen for stiftelsen av Pankos var at Anders Jahre og tre andre partnere hadde overtatt bakre del av motorskipet M/T "Jaguar" i 1939.

M/T "Jaguar" som var bygget i 1928 brakk i to vinteren 1939. Forskipet sank, men bakre del av skipet ble reddet og ble overtatt av panthaverne i skipet. Anders Jahre og tre medinvestorer overtok denne bakre halvdel med sikte på at det skulle repareres/gjenoppbygges i Holland. Det var skaffet finansiering til ombyggingen hos Lazard Brothers & Co (Lazard), London.

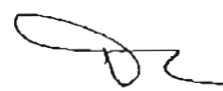
Etter krigsutbruddet i 1939 trakk Lazard finansieringstilsgagnet tilbake, og Jahre og hans medinvestorer sto da uten midler til å finansiere reparasjonen/gjenoppbyggingen av skipet.

I styremøte den 6. november 1939 behandlet styret i Kosmos forslag fra disponenten Anders Jahre overtakelsen av "Jaguar". Styret besluttet at skipet skulle kjøpes. Jahre skulle konferere med sine medinvestorer om hvilken pris skipet kunne selges for. Det ble i denne forbindelse også nevnt som et alternativ at man istedenfor å kjøpe skipet direkte, også eller alternativt ville kjøpe aksjene i det skipsciende selskap. Styret aksepterte dette.

I styremøte i Kosmos den 9. desember 1939 ble kjøpet av «Jaguar» behandlet påny. Jahre opplyste at han hadde konferert med sine med-investorer og han hadde fullmakt til å selge skipet for NOK 4.700.000,-. Jahre opplyste videre at skipet var slettet av norsk register og overført til Panama City under navnet «Janko» og at selgerne forbeholdt seg adgang til å overdra til kjøperne samtlige aksjer i et nydannet Panama-selskap som skipet skulle overføres. Selgerne garanterte at Panamaselskapet var gjeldfritt og fri for enhver forpliktelse. Styret i Kosmos besluttet med forbehold om representantskapets samtykke å foreta kjøpet under forutsetning av at Kosmos og Kosmos II investerte like meget.

Løsningen ble at skipet ble solgt til det nystiftede Panama selskapet Pankos. Skipet ble solgt til Pankos for NOK 4 700 000. Kjøpesummen ble avgjort ved at det ble betalt kontant NOK 2 700 000. Disse midler ble lånt av Pankos med NOK 1 350 000 fra Kosmos I og Kosmos II. Resten av kjøpesummen skulle betales over en femårsperiode. Det ble utstedt en pantobligasjon som sikkerhet for restkjøpesummen. Denne pantobligasjon ble innfridd inklusiv renter med USD 850 000 etter krigen. Man ser således at styret i Kosmos behandlet og besluttet kjøpet av og finansierte Pankos.

Kosmos I og Kosmos II er senere fusjonert og er blitt til Kosmos AS og er idag det samme som Eikland AS, idet Kosmos AS ble fusjonert inn i Eikland AS i 1996. Det har også vært involvert flere andre selskaper i forskjellige transaksjoner. I det følgende vil det ikke bli skilt mellom de forskjellige selskaper som senere er blitt til en del av Kosmos.

Aksjene i Pankos

Aksjene i Pankos var ihendehaveraksjer som ikke ble utstedt lydende på navn. Det foreligger derfor ingen fortegnelse over aksjonærene i Pankos. Det gjaldt frem til selskapet ble avviklet i 1984. Formelle stiftere av selskapet var to personer fra Panama. Det foreligger imidlertid klare indikasjoner på at det var Kosmos selskapene Kosmos I og Kosmos II som var (og fortsatte å være frem til oppløsningen i 1984) aksjonærer i Pankos:

- Styret i Kosmos vedtok å kjøpe «Janko» ihøsten 1939 eller å overta det selskap som skulle overta skipet. Formelt sett ble skipet kjøpt av Pankos.
- Anders Jahre personlig hadde ikke midler til å innbetale aksjekapitalen i Pankos. Jahres andel av kontantkjøpesummen for skipet ble benyttet til å kjøpe eiendommen Ousbyholm, et jaktslott i Sverige.
- Ved kjøpet av «Janko» ble Pankos' kontantutlegg på NOK 2 700 000 finansiert av Kosmos gjennom et lån til Pankos. Det ble ikke utstedt noen sikkerhet for dette beløp, mens det derimot ble utstedt pantobligasjon for restbeløpet som var gjeld til selgerne. Dette er en klar indikasjon om at det var fellesskap mellom Kosmos og Pankos mens Jahre og hans medinvestorer sikret seg gjennom en pantobligasjon på samme måte som uavhengige selgere. Det er for øvrig uklarhet omkring tilbakebetalingen av lånet fra Kosmos til Pankos. Allerede i oktober 1940 viser regnskapene for Kosmos selskapene at lånet på NOK 2.700.000 var redusert til ca NOK 750.000. Pankos hadde som utgangspunkt ikke midler til å nedbetale dette lånet med et slikt beløp. Det er på det rene at Pankos hadde stående midler i Bergens Privatbank i Sandefjord. Disse midler kan ha blitt benyttet til delvis tilbakebetaling av lånet. I tillegg er det sannsynlig at del av beløpet ble tilbakebetalt gjennom betalingen av aksjekapitalen som var USD 105 000 (det er mulig at aksjekapitalen aldri har vært mer enn USD 100 000). Ifølge regnskap for Pankos for 1940 er aksjekapitalen i selskapet oppført med NOK 462.000 som innbetalt aksjekapital. Aksjekapitalen kan være innbetalt av Kosmos gjennom motregning av kravet fra Kosmos. Dette stemmer med andre utsagn fra denne tid. Dette innebærer at Kosmos som innbetaler av den opprinnelige aksjekapital i selskapet var eier av selskapet. (Medstifterne fra Panama hadde en aksje hver pålydende 1 USD).

I november 1939 ble, som nevnt, skipet "Janko" ("Jaguar") solgt til Tønsberg rederiet Skips AS Skytteren. Umiddelbart etter salget kansellerte Jahre salget og overførte skipet til Pankos. Det ble innledet en rettslig tvist om denne kansellering. I forbindelse med prosessen krevet Skytteren levering av skipet. På bakgrunn av dette krav ble det et diskusjonstema i den skriftlige saksforberedelse hvorvidt Jahre var eier av skipet. Jahre benektet at han var eier av skipet og det ble dokumentert at

skipet formelt var solgt til Pankos samtidig som at det ble dokumentert at styret i Kosmos hadde besluttet å kjøpe skipet eller aksjene i det nystiftede Panama selskapet som hadde overtatt skipet (Pankos). Det ble da hevdet fra Skytteren side at skipet i realiteten var solgt til Kosmos selskapene. Dette førte til at Skytteren også trakk Kosmos inn i saken. Grunnlaget for dette var Skytteren påstand om at Kosmos var reell eier av skipet. Det ble ikke benektet fra Kosmos' side at selskapet var reell eier av skipet. I 1942 skriver Skips AS Skytteren (Hvistendahl) og hans advokat i to forskjellige brev at skipet ble overført til et Panama registret selskap som var eiet av Kosmos. Rettssaken fortsatte ut til 1942 - 43, men ble stanset da Kosmos' advokat ble arrestert av de tyske myndigheter. Senere ble saken overført til voldgift uten at utfallet er kjent.

Under utvekslingen av prosesskrift ble det gjort særskilt poeng av at Jahre hadde foretatt manipulasjoner ved å overføre skipet til Kosmos hvor han var disponent og skjule det som et salg til et Panama selskap. Det ble fra Hvistendahl provosert opplyst hvem som var eier av aksjene i Pankos. I prosesskrift av 9. april 1941 skriver Jahre /Kosmos prosessfullmektig, h r advokat Odd Nerdrum, at skipet ble solgt til Kosmos-selskapene den 9 desember 1939. Han skriver også følgende:

«Utskrift av den konstituerende generalforsamling i Pankos Operating Company fremlegges som bil. 16 hertil. Det fremgår av samme at der ingen forandring fra stiftelsen av er m.h.t. styrets sammensetning. Selskapets oprindelige agent for Europa var Anders Jahre. Aktiene i selskapet - med undtagelse av de to stifter-aktier - synes å være gått direkte til de to Kosmos-selskaper.»

I samme prosesskrift gjøres det gjeldende at Skytteren ikke kan få medhold i sitt krav om levering av skipet fordi det er Pankos og ikke Jahre eller Kosmos som eier skipet. Det hevdes også at Skytteren ikke kan få medhold i sitt krav om overlevering av aksjene i Pankos fordi kontrakten lyder på salg av skip og ikke på levering av aksjer. I brev av 14 september 1941 fra adv Nerdrum til Oslo byrett er det uttalt at det i saken er trukket inn «skipets endelige kjøpere Hvalfangerselskapet Kosmos og Hvalfangerselskapet Kosmos II». I samme brev gjøres den endog referanse til at saken vedrører en meget stor krets av personer, noe som må være en referanse til alle aksjonærene i Kosmos.

- Etter krigsutbruddet i Norge i 1940 var det viktig for Jahre å få etablert at "Janko", ikke var under norsk kontroll. Formelt sett ble aksjene overført til en svensk

skipsmegler Gösta Dalman som eide skipsmeglerfirmaet August Leffler & Co AB. Dalman fremsto utad som eier hele krigen. I realiteten var Gösta Dalman ikke eier, men en stråmann. Det foreligger sikre bevis for det, og herunder også hans egen erklæring, bl. a. brev av 14 september 1948 til det svenske valutakontoret.

- Selv om "Janko" formelt var eiet av Pankos fra overtakelsen og frem til det sank i 1951, er det ingen tvil om at skipet reelt sett har vært bestyrt, i den utstrekning det har vært muligheter for å Jahre ul å bestyre det, av Anders Jahre. Dette har imidlertid ingen innvirkning på selve eierfunksjonen.

- I brev av 23 august 1941 fra Knut Sømme til det britiske krigsministeriet er det henvist til et brev av 1 mai 1941 fra den norske legasjon i Stockholm hvor det uttales at "Janko" seiler under Panama flagg og eies av Pankos, men at selskapet har utelukkende norske eierinteresser idet det er eiet av Kosmos I og Kosmos II.

I brev av 10. november 1941 til Nortaship uttaler Utenriksdepartementet følgende:

"Det er den 5. ds. innlevert forslag til ordning av "Janko" - saken fra Gösta Dalman som formann i dirksjonen for Pankos Operating Company og Aake Bratt som representant for de norske interessenter Anders Jahre og Jørgen Lorentzen. Legasjonen bemerker at Panamaselskapets aktier "tilhører Kosmos-selskapene", men at de ble utstedt til Gösta Dalman i slutten av april."

Dette innebærer at norske myndigheter vet at Kosmos selskapene, dvs Halfangerselskapet Kosmos og Halfangerselskapet Kosmos II var eiere av Pankos i 1941. Dette har vært de norske myndigheters uttalte oppfatning på denne tid og det var grunnlaget for å akseptere at nederlandske myndigheter tok beslag i skipet, noe som snere førte til at skipet ble overført til Nortaship, jfr nedenfor.

- Gösta Dalman som formelt fremsto som eier av aksjene uttaler i en erklæring november 1941 at det var opprinnelig tanken at aksjene i Pankos skulle bli overtatt av Kosmos, men at situasjonen i Norge etter 9 april 1940 var dette ubeilelig og i denne forbindelse ble alle aksjer overtatt av Dalman og andre av hans venner. Han uttaler at det opprinnelig var gitt Kosmos en opsjon til å kjøpe aksjene etter krigen, men at denne opsjon i mellomtiden ble kansellert. Erklæringen skulle benyttes i forbindelse med rettssaken knyttet til spørsmålet om lovligheten av å beslaglegge «Janko» til fordel for de allierte under krigen. Dersom skipet var eiet av svenske interesser var det ikke grunnlag for beslag. Det er på det rene at det var økonomisk

meget fordelaktig å unngå at skipet ble beslaglagt. For at Gösta Dalman skulle kunne avgi uttalelser om at det ikke var norske eierinteresser bak, var det selvfølgelig nødvendig å kansellere den formelle opsjon. At selskapets aksjer senere ble overført til nominell verdi til tross for at selskapets aksjer hadde en betydelig merverdi, er et klart bevis for at det aldri var noen realitet i kanselleringen av opsjonen eller endog i selv overføringen av aksjeinteressene til Dalman.

- .. I brev av 18 november 1941 fra Gösta Dalman til Knut Sømme i London er det uttalt at Anders Jahre ba ham *"ta over Kosmos selskapenes aksjerettigheter i Pankos Operating Co som jeg også gjorde sammen med mine venner"*. Det uttales videre: *"I dette tilfelle fikk Anders retten til å kjøpe aksjene tilbake etter krigen. Denne opsjonen eller retten er imidlertid senere blitt annullert og jeg er derfor ikke rettslig, men dog moralsk forpliktet til å la ham få aksjene tilbake når krigen er over"*.
- I brev av 12. mai 1941 skrev Anders Jahre følgende til Gösta Dalman:
«Jeg bekrefter herved på vegne av Kosmos og Kosmos II at opsjonen gitt av Dem i Deres brev av 10. mai 1940, om å erverve aksjene i Pankos Operating Company etter krigens slutt, vil ikke bli utøvt slik at denne opsjon er nå bortfalt». Dette beviser at selv Jahre har bekreftet at det var Kosmos som hadde interesser i Pankos. Selve navnet gir også en klar indikasjon om at det er Panama - Kosmos.
- Høsten 1941 skriver Norges utenriksminister Trygve Lie til Hollands utenriksminister at «Janko» er eiet av norske selskaper. Dette er en klar bekreftelse om at Pankos var eiet av Kosmos og ikke Anders Jahre personlig.
- Opsjonen som Kosmos hadde til å kjøpe aksjene i Pankos tilbake fra Dalman er henvist til flere steder. Det er på det rene at Dalman aldri har betalt for aksjene i Pankos. Det er videre på det rene at det var meget viktig for Dalman å fremstå som reell eier av aksjene, idet man søkte å overbevise de allierte (domstoler i USA) om at det ikke sto norske interesser bak skipet. Dette hadde sin bakgrunn i at skipet ble rekvirert av allierte på Curacao i 1941. Skipet gikk for Nortraship frem til 1944 hvorefter man på ny gjorde et forsøk på å få frigitt skipet under henvisning til at skipet urettmessig var rekvirert, idet det ikke var norske interesser bak, men at skipet var et Panama eiet skip med svenske eierinteresser.
- Det fremkommer bl a i vitneerklæringer i forbindelse med rettssaken knyttet til frigivelse av "Janko" i 1944 at Jahre både før og etter 9 april 1940 foresto bestyrelsen av skipet. Dette har imidlertid ingen innflytelse på spørsmålet om det var Anders Jahre personlig eller Kosmos som eide skipene. Det er imidlertid på det rene at Anders Jahre var personlig disponent for Kosmos helt siden etableringen i 1928 og

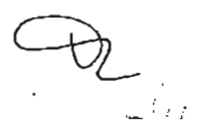
frem til 1978 . Det var derfor helt rettmessig for ham å disponere over skip som Kosmos eide. Det er ingen forskjell i måten Anders Jahre optrådte som disponent for de skip Kosmos eide i forhold til «Janko» som var eiet av Pankos. Disponentfunksjonen for alle Kosmos skipene ble overført til Dalman samtidig med disponentfunksjonen for "Janko".

- I styremøte 10 august 1943 i Kosmos behandles under pkt 2 disponentens referat vedrørende M/S "Janko". I referatet beskrives skipets beslagleggelse og bestrebelsene for å få frigitt skipet. Det uttales at de svenske aksjonærer i Pankos har forsøkt gjennom priseretten å få tilbakelevert skipet. Det er et viktig indirekte bevis for at Kosmos i 1943 var eier av skipet at styret i Kosmos får en orientering om et skip som Kosmos angivelig ikke eier.
- I er. "Anslagsvis Status for 1943/44 for Hvalfangerselskapene Kosmos AS og Kosmos II AS" er tatt med M/t "Janko" som eiendel som om skipet var direkte eiet av disse selskaper. Dette innebærer at den som har satt opp denne status har ansett Kosmos som eier av skipet. Dette kan bare ha mening dersom Kosmos er eier av Pankos.
- Den 1. november 1941 skriver Anders Jahre en erklæring hvorefter han sverger at han fra den 13. desember 1939 ikke hatt noen interesse i skipet «Janko» ut over en viss interesse som panthaver. Han erklærer videre at hverken han eller noe selskap som han har interesser i har noen aksjer i Pankos. Også i 1955 og i 1968 fastholdt Anders Jahre overfor norske myndigheter at han ikke hadde personlige eierinteresser i Pankos/CTC.

Pankos under krigen.

Under krigen var, som nevnt ovenfor, ihendehaveraksjene i Pankos formelt i Gøsta Dalmans og hans venners besittelse etter at Jahre hadde anmodet Dalman om å overta aksjene. Dalman avga erklæring om at han var eier av aksjene, men har også uttalt at den reelle eier var Jahre. Det er imidlertid også klart at han har uttalt at det var Kosmos selskapene som hadde interesser i Pankos. Dalmans referanse til Jahre som eier må derfor utelukkende knytte seg til Jahres posisjon som disponent.

I tiden fra mai 1940 til september 1941 ble «Janko» drevet som et nøytralt skip og hadde den økonomiske fordel av dette. Det ble bygget opp midler i Pankos. Dalman hadde en del diskusjon med svenske valutamyndigheter om bruk av den valuta som Pankos rådet over. Det ble inngått en avtale om at valutaen skulle kunne benyttes til å finansiere bygging av skip i Sverige. Dette førte bl. a. til at Pankos lånte midler til et nystiftet selskap AB Jan og AB

Fraternitas. Disse midler ble lånt ut på kommersielle vilkår. Det er på det rene at Dalman og til dels Jahre foresto bestyrelsen av Pankos frem til etter krigen.

Pankos etter krigen

"Janko" gikk for Nortraship frem til 1947 da skipet ble tilbakelevert. Det var en del diskusjon om de økonomiske vilkår/erstatning for beslaget av skipet. Dette ble imidlertid løst ved at Nortraship betalte USD 1.250.000 som erstatning. Det ble dog gjort fradrag for USD 25.000 for utgifter til disponeringen av skipet. Erstatningsfastsettelsen var en oppfølging av forliket fra 1944 som kom i stand som følge av at Pankos v/Dalman forsøkte å få frigitt skipet i 1944 under henvisning til at skipet var ulovlig beslaglagt i 1941. Erstatningsbeløpet på USD 1.225.000 ble fordelt med USD 850.000 til panthaverne Anders Jahre, Jørgen Lorentzen (som var medeier sammen med Jahre før skipet forliste i 1939) og Åke Bratt og med restbeløpet USD 375.000 til Pankos.

Det er klare indikasjoner at Anders Jahre og /eller Anders Jahre & Co overtok den direkte disponeringen av "Janko" etter at krigen sluttet. Dette gjelder selv om aksjene formelt fortsatt var eiet av Dalman.

I 1951 hadde Kosmos tegnet en kontrakt ved Harland & Wolff om bygging av nytt skip. I brev av 29. september ber Anders Jahre & Co om at kontrakten blir overført fra Kosmos til Pankos. Det tilbys garanti fra Kosmos for Pankos' forpliktelser iht byggekontrakten. Dette viser for det første at det skjer interne transaksjoner mellom Kosmos og Pankos og at begge disse selskaper blir representert av Anders Jahre & Co. Dette er fullt ut i samsvar med den forutsetning at Anders Jahre er disponent for begge selskaper og at det er de samme interesser som står bak begge selskaper. Dette kan bare skje ut fra den forutsetning at Pankos er ei datterselskap av Kosmos.

Selv om Dalman i enkelte sammenhenger etter krigen har oppgitt at aksjene i Pankos var overført til Jasmin Operating Company S.A., ble aksjene i Pankos overført fra Dalman og hans venner til Clifford Carver først i 1954. Carver var en amerikansk skipshandler som ikke hadde noen selvstendige midler for denne type kjøp. Aksjeoverdragelsen ble gjennomført mot at Gösta Dalman fikk tilbake det gjeldsbrevet som han utstedte i forbindelse med overtakelsen av aksjene i 1940 og han fikk i tillegg USD 30.000. Overføringen av aksjene til Carver var således heller ikke gjennomført på forretningsmessig grunnlag, idet det var betydelige midler i Pankos da selskapet angivelig ble solgt for USD 130.000. Det er på det rene at det da ikke har skjedd noen reell overføring. Eierposisjonen til aksjene må derfor konkluderes å være uforandret i forhold til det opprinnelige aksjeeie som etter vår oppfatning er Kosmos.

Det er mulig at aksjene kan ha vært overført til Jasmin Operating Company ved at Carver har sittet på aksjene på vegne av Jasmin. Dette har imidlertid mindre betydning fordi overføringen fra Dalman enten til Jasmin eller til Carver er åpenbart ikke annet enn pro forma transaksjoner i og med at salgene gjennomføres på ikke kommersielle vilkår. Det er helt klar at Pankos i 1947 hadde verdier som langt oversteg de USD 130.000 som ble benyttet som kjøpesum. Dette er et helt klart bevis for at salgene av aksjene i Pankos var fiktive og at det ved overføringen fra Dalman ikke har skjedd noen reell eierendring.

I 1947 ble stiftet av Dalman et selskap AB Jan i forbindelse med kontraheringen av M/T "Jaguar". AB Jan ble delvis finansiert av midler fra Pankos. Anders Jahre hadde en opsjon til å kjøpe fra Dalman aksjene i AB Jan for pålydende verdi, forutsatt at han fikk tillatelse til det. Slik tillatelse ble gitt i 1955 og opsjonen ble da benyttet. Nominell aksjekapital var SEK 100.000, mens verdien av aksjene var SEK 10 mill. Selv om Anders Jahre hadde en opsjon ble verdiene ikke tilført ham personlig, men til Anders Jahres almennyttige Fond/Universitetet i Oslo.

I 1951 solgte Anders Jahre sine aksjer i Spermacet Whaling Company til Pankos. Dette selskap hadde drevet med hvalfangst og hadde senere kontrahert flere skip. Noen av disse ble solgt tilbake til Norge i 1954/55 (se nedenfor). Aksjene ble solgt til Pankos for en kurs av 300 pst. Det har vært antydning at det var en underpris i forhold til de underliggende verdier i Spermacet. Anders Jahre uttalte i brev av 17 april 1954 at han i tillegg til salgssummen hadde betinget seg visse tilleggsydelsr. Dette innebærer at selv om den offisielle salgssummen var lav, har Anders Jahre betinget seg fordeler som gjorde den reelle overdragelsessummen riktig. Dette gir også en forklaring for at Jahre hadde rett til å trekke ut verdier fra Pankos idet det representerte tillegg til kjøpesummen for Spermacet aksjene.

Hjemkjøp av utenlandsflåten.

I perioden fra 1950 frem til 1955 var Norges Bank og Handelsdepartementet opptatt av å få undersøkt omfanget av norsk eide skip under utenlandsk flagg. I denne tiden undersøkte man bl. a. rykter om at Anders Jahre hadde en betydelig flåte under utenlandsk flagg. I denne forbindelse var Jahres forhold til Pankos også gjenstand for undersøkelser.

Som nevnt ble midlene i Pankos benyttet til å finansiere bygging av skip under og etter krigen. Som et ledd i en avtale mellom Anders Jahre og norske myndigheter ble noen av disse skipene solgt tilbake til Norge i 1955. Skipene ble solgt for tilsammen NOK 96 000 000, men det var kun to av disse skipene som var formelt eiet av Pankos. Kjøper av skipene var flere selskaper bestyrt av Anders Jahre, herunder Kosmos. (alle de kjøpende selskaper er senere

fusjonert inn i Kosmos). Kosmos kjøpte skipet «Jaguar» for GBP 400.000 fra AB Jan. Verdien av skipet var anslått til GBP 470.000. Det er således på det rene at Kosmos ble overført verdier fra AB Jan i forbindelse med tilbakekjøpet av utenlandsflåten. Dette bekrefter at AB Jan og Kosmos hadde samme interesser. Det er på det rene at Anders Jahre ikke eide mer enn ca. 20 pst i Kosmos AS. Dette kan tilsi at AB Jan også var et Kosmos selskap, særlig når man vet at AB Jan ble delvis finansiert av Pankos midler.

I forbindelse med forhandlingene mellom Jahre og myndighetene i 1955 hevder Jahre at Onassis er eier av Pankos og at han ikke har noen eierrett i skipene. Dette er åpenbart ikke riktig idet det ikke på dette eller noe senere tidspunkt er noe grunnlag for å hevde at Onassis har hatt noen befatning med Pankos, selv om det er slik at Anders Jahre på andre områder hadde forretningsforbindelser med Onassis. Grunnlaget for å anføre at Pankos var eiet av Onassis var at aksjene angivelig var overført til Jasmin Operating Company S.A (Jasmin).

Pankos etter 1955.

Det er foreløpig lite kjent hva som skjedde i Pankos etter 1955. Aksjene var angivelig overført til Clifford Carver og/eller Jasmin i 1954. Dalman søkte svenske myndigheter om tillatelse til å selge aksjene til Carver i 1954. Dalman hadde tidligere erklært overfor myndighetene at han ikke var reell eier av aksjene, men at han kun hadde handlet på vegne av norske interesser fra 1940. De svenske myndigheter var opptatt av at Dalman skulle få betalt for sine tjenester. Dette har han redegjort for.

Det er intet som tyder på at Clifford Carvers øvrige forretningsmessige aktiviteter eller formåie stilling tilsier at han kunne være kjøper av selskapene og det er heller ikke registrert noen transaksjon hvor penger er betalt for disse aksjer.

Det er uklart hvor aksjene i Pankos fysisk har befunnet seg (om de noen gang er utstedt) i perioden etter at aksjene ble overført til Clifford Carver.

I 1958 ble selskapets navn endret fra Pankos Operating Company S.A til Continental Trust Company Inc, uten at denne navneendring har medført noen tilsynelatende reell overføring av eierinteressen. Protokollen fra generalforsamlingen som vedtok navneskiftet viser bl.a at møtet ble avholdt i Sandefjord og at alle aksjer var tilstede.

En del av skipene som ble tilbakeført til Norge i 1954/55 var burtbetraktet på langsiktige certepartier. Dette gjaldt også for de skipene som var eiet av Pankos. Pankos beholdt certepartiene og for å gjennomføre dette ble skipene innbefraktet av Pankos, men til en lavere rate enn det som Pankos selv fikk. Dette hadde den konsekvens at Pankos tjente penger på å befrakte de skip som var tilbakeført til Norge etter 1955. Certepartiene var langsiktige og

varte til ca 1962. Nettoinntekten som på denne måten ble overført til Pankos i denne periode var ca. NOK 15 millioner.

Det var ikke bare certepartiene knyttet til de hjemførte skip som ble overført til utlandet. Helt frem til midten av 1980-årene er det overført midler fra Kosmos til utlandet gjennom ikke forretningsmessige transaksjoner. Dette gjelder flere innbefraktinger som er gjort til ikke kommersielle rater eventuelt kombinert med kjøpsopsjoner som heller ikke har vært utnyttet på kommersielt vis. Et eksempel på dette er innbefraktingen av tørrbulk skipet "Japana" som var eiet av CTC selskaper og gikk på langsiktig certeparti til Kosmos AS. Disse modeller var mye brukt i skipsfart i Norge og er kjent av myndighetene ifm en rekke saker om unndragelse av midler fra beskatning og brudd på valutabestemmelser. Det representerer imidlertid ikke ulovlig tapping av Kosmos så lenge Kosmos fortsatt er eier av Pankos.

I denne forbindelse må det også legges til grunn at Jahre fra ca midten av 70-årene var sterkt alderdomssvekket, slik at de disposisjoner som ble gjort i liten grad var styrt av ham, men av andre. I denne forbindelse var både Bjørn Bettum og Fridtjof Bettum meget sentrale. Disse hadde bistand av forretningsforbindelser av Jahre, bl a Thorleif Monsen og ikke minst Lazard som hadde vært Kosmos' og Jahres langvarige bankforbindelse.

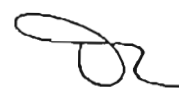
Jahres disponering over Pankos midler

Grunnlaget for at Boet hevder at Anders Jahre var og derfor Boet er eier av midlene i Aall Foundation, er at Anders Jahre har disponert over midlene, delvis for private formål.

Til tross for disse bevis kan ikke det gi eiendomsrett til midlene.

Man blir ikke eier av midler som tilhører et lovlig stiftet og registrert selskap selv om man i kraft av stilling og fullmakter disponerer over selskapets midler og delvis benytter disse for private formål.

Anders Jahre har opplyst til Handelsdepartementet i 1955 at han i forbindelse med salget av aksjene i Spermacet i 1953 hadde betinget seg visse tilleggsydeler i forhold til den offisielle kjøpesummen. Det gir grunnlag for at Jahre kan ta ut verdier fra Pankos. I tillegg kan det nevnes at selv om det ikke foreligger avtalegrunnlag, om ydelser for disponentfunksjonen vil det som utgangspunkt være fullt ut berettiget å ta vederlag for sin funksjon som disponent for både Kosmos og Pankos i angjeldende periode hvor han har disponert over midlene, og det ligger selvsagt derfor innenfor hans fullmakter å råde over midlene, herunder utbetale seg godtgjørelse for sin disponentfunksjon.

Det er meget vesentlig i denne diskusjon å understreke at Anders Jahre var disponent for Kosmos og derfor hadde rett til å disponere over midler tilhørende Kosmos og dets datterselskaper, herunder Pankos. Det foreligger flere tilfelle av overførslar og rådighet over midlene tilhørende Pankos som er foretatt av disponentfirmaet Anders Jahre & Co og ikke Anders Jahre personlig. Det er også viktig å vite at Anders Jahre tenget firmaet «Anders Jahre» uten referanse til firmaet.

Om det lå innenfor hans rettmessige disponering av midlene å gi NOK 40 millioner til rådhuset i Sandefjord kan det sikkert reises spørsmål om. Det man der må ta i betraktning er for det første at det kan slett ikke utelukkes at Kosmos i seg selv ville ha gitt en slik gave dersom den hadde vært fremmet på ordinært vist. I 1951 ble det gitt NOK 1 mill fra Kosmos til Universitetet i Oslo. Selv om gaven ble gitt av Kosmos og i og for seg godkjent av generalforsamlingen ble denne gaven likevel gitt i Anders Jahres navn. Det foreligger derfor presedens for at Kosmos har gitt gaver i Anders Jahres navn. I tillegg er det på det rene at Anders Jahre personlig ikke blir eier av midler tilhørende Kosmos' datterselskap bare fordi han overskrider sine fullmakter ved å disponere over midlene. For øvrig ble det i utgangspunktet kun betalt NOK 20 millioner av Pankos midler. Til slutt må man nevne at man selvsagt ikke blir eier av en formue bare fordi man enten rettmessig eller rettsstridig forsyner seg av en del av denne. Anders Jahre erklærte i denne forbindelse at midlene til rådhuset var gitt av CTC og at dette var et selskap han hadde betydelig innflytelse over, men dog ingen eierinteresser. Det er vår oppfatning at dette ga et korrekt bilde av situasjonen da det var Kosmos penger han forvaltet og at dette er en korrekt beskrivelse av hans interesser i Kosmos på dette tidspunkt.

Overføringen av aksjene i Pankos til Continental Trust Foundation

Som nevnt i innledningen ble 80 pst av aksjene i Pankos overført til Continental Foundation i 1976. Formelt sett var det Thorleif Monsen som fremsto som eier av aksjene idet han disponerte over aksjene derfor fremsto som trustens grunnlegger («settlor»). Det foreligger en del dokumentasjon omkring etableringen av Continental Foundation uten at det er nødvendig å gå nærmere inn på dette her. Det avgjørende er at det er ingen som helst indikasjon om at Thorleif Monsen eller Anders Jahre har gitt noe vederlag for aksjene i Pankos forut for overføringen til CTF. Det kan derfor med sikkerhet fastslås at aksjene i CTC/Pankos fortsatt var eiet av Kosmos da de ble overført til CTF.

Det var således urettmessig av Thorleif Monsen eller av Thorleif Monsen på vegne av Anders Jahre å overføre aksjene i CTC/Pankos til CTF idet dette representerte brudd på Kosmos' eierinteresser i midlene.

Det foreligger imidlertid intet bevis for at Anders Jahre på noe som helst tidspunkt har hatt til hensikt å berøve Kosmos for verdier. Vi har tidligere berørt hans sviktende helse i denne perioden.

Utviklingen etter 1976

Inntil overføringen av aksjene i Continental Trust Company Inc til stiftelsen Continental Trust Foundation i 1976 tilsier alle indikasjoner at det var Kosmos som var den reelle eier av aksjene i Pankos/ Continental Trust Company Inc.

Selve overføringen av aksjene i selskapet til den nye stiftelsen er nå angrepet, og domstolene på Cayman Islands har nå foreløpig etablert at overføringen til stiftelsen var ugyldig. Begrunnelsen for å overføre aksjene i selskapet til den nye stiftelsen i 1976 var å søke å unndra midlene fra norske myndigheter og herunder beskatning på bakgrunn av at Anders Jahre var under etterforskning for skatteunndragelser. Konklusjonen er således at fra 1939 frem til dags dato er Kosmos reell eier av aksjene i Pankos/Continental Trust Company.

Det er på det rene at Kosmos eiendomsrett til midlene er ikke går tapt gjennom foreldelsesregler og siden ingen har betalt Kosmos markedspris for verdiene, vil Kosmos ha rett til å kreve verdiene tilbake hos den som besitter verdiene, selv om det skulle være en gyldig etablert stiftelse. Dette vil gjelde uavhengig av utfallet av ankesaken i Privy Council.

Konklusjon

1. Det foreligger overveldende bevis for at Kosmos var opprinnelig eier av aksjene i Pankos.
2. Det foreligger ingen bevis for at Anders Jahre eller andre noengang har betalt Kosmos for aksjene i Pankos eller noengang på annet grunnlag rettmessig har tilegnet seg disse.
3. Kosmos' rett til å kreve midlene tilbake de midler som den er urettmessig fratatt er ikke gjenstand for foreldelse og Kosmos kan kreve midlene tilbake fra den som måtte besitte disse midler uten å ha betalt markedspris for disse midler.

Oslo, 1 desember 1998

Truls Leikvang

FRITHJOF BETTUMS ARKIV

Kronologisk oversikt over arkivmapper.
Mappene er nummerert med håndskrift.

Nr	Mappebeskrivelse
4795	Tor Magnus Bettum - Dødsbo.
4798	Frithjof Bettum - 80-årsdag.
4800	Straffesak

Mapper fra Fridtjof Bettums advokatarkiv overlevert fra Bjørn Bettum til advokat Truls Leikvang 21. januar 2002 i den hensikt å kaste lys over hvilken rolle Kosmos hadde i forbindelse med de omstridte midler på Cayman Islands. Økokrim har hatt tilgang til mappene etter ransaking og beslag i oktober 1994.

Nr	Navn på mappe
30	Fl./k "Kosmos" forlis – sjø-
2923	Hvalfangerselskapet Kosmos A/S, 1945-1948
2567	Hvaloppgjøret VI (1947-48)
3051	Hvaloppgjøret – Skattespørsmål
2568	VII Hvalfangstoppgjøret (1946-1948)
2566	Hvaloppgjøret V (1947-48)
2563	Hvalfangstoppgjøret I 1940-46
3310	D/S A/S Fredville – Protokoll og reg.aksjer.
1624	Interessentskapet Walvis Bay, hersteds 1934-41
3685	Onassis – Hvalfangst
3058	Western Operating Corporation. Sirkulærer og meddelelser
3120	M/T "ARISTOPHANES" Oppgjør med Nortraship
1430	Western Operating Corporation, Western Chartering Corporation 1937/38
3823	Det Pelagiske Fond
2410	D/S A/S Golaa (makulerte aksjebrev mv)
1605	Western Operating Corporation og Western Chartering Company Ltd, div sirkulærer
apa	Western Operating Corporation 1943
kket i brunt papir	
3372	Kosmostank A/S
3173	Clifford N Carver – Aftenposten
3759	"Aristophanes"
1369	Antarctic A/S – Oppgjør amerikanske selskaper og aksjonæraksjon.
3728	Anders Jahre Div. 1941/55
3128	Kosmos A/S – Kosmos II A/S – Sammenslutning -
1604	Western Operating Corporation, 1939 Western Chartering Company Ltd 1940.-1941.-
1088	Rasmus a/s mot G. C. Brøvigs Rederi
1885	Bruun & von der Lippe til 31/12-44
2565	Skibsoppgjøret og litt om Hvaloppgjøret III (1947)
1884	Hvalfangerselskapet Kosmos A/S til 31/12-44
3592	ØR Anders Jahres Rederi A/S
3053	Kosmosselskapene Regnskapsavleggelse for krigsårene
1628	Hvalfangerselskapet Kosmos A/S 1938/40

FRITHJOF BETTUMS ARKIV

Kronologisk oversikt over arkivmapper.
Mappene er nummerert med håndskrift.

Nr	Mappebeskrivelse
1627	Hvalgangerselskapet Kosmos II A/S 1938/41
1718	Anders Jahre til 31/12-42
3093	M/t "Jaguar", Forlis 18/-38.
3054	Kosmos-selskapene. Regnskap for krigsårene
3836	Western Operating Corporation P.M.
Cirku lærer	Western Operating Corporation

Kosmosprotokoller overlevert fra Bjørn Bettum til advokat Truls Leikvang 24. januar 2002 i den hensikt å kaste lys over hvilken rolle Kosmos hadde i forbindelse med de omstridte midler på Cayman Islands.

År	Navn på mappe
1928- 1975	Forhandlingsprotokoll for Generalforsamlingen i Hvalfangerselskapet Kosmos AS
1928- 1976	Forhandlingsprotokoll for Styret i Hvalfangerselskapet Kosmos AS
1973- 1976	Forhandlingsprotokoll for Representantskapet i Aksjeselskapet Kosmos
1929- 30 1952- 53	Beretning og regnskap AS Kosmos
1953- 1973	Beretning og regnskap AS Kosmos

Anslagsvis Status ved Årskiftet 1943/44

for

Hvalfangerselskaperne Kosmos A/S og Kosmos II A/S samlet:

A k t i v a:

Fl/k "Kosmos".- Der foreligger ingen bekreftelse
på assurancesummens størrelse,
men den anslås å være £ 650.000

Hvalbåter ifl. valuering pr. 8/7-1940:

"H.J.Bull", "Kos IV - IX",
"Kos XIX - XXII", ialt
11 båter " 330.100

£ 980.100

@ 20/- Kr.19.602.000,-

Fl/k "Kosmos II".- Assurancesummen antas
å være £ 650.000

Hvalbåter ifl. valuering pr. 8/7-1940:

"Kos I - XVIII", "Kos XXIII" 259.900
ialt 10 båter

£ 909.900

@ 20/- " 18.198.000,-

Tilgodehavende hos den engelske stat for frakt
vedr. "Charles Racine"

185.000,-

Nybygning nr. 87 ved Odense Staalsskibsværft:

Tilgodehavende av de tyske myndigheter
ifl. overenskomst:

D.kr.6.250.000,- @ 91/87 Kr.5.741.875,-

+Renter, 4% p.a. i den 1/11-

1941 til 1/5-1944, ei 2 1/2 år " 574.187,50

" 6.316.062,50

Tilgodehavende fortjeneste på M/t "Janus" " 800.000,-

M/t "Janko", verdi anslått til Kr. 5.000.000,-

Forutsett at "Janko"

ikke blir prisedømt, an-

ser man å ha tilgode for

innsolte frakter ialt " 2.000.000,- " 7.000.000,-

Produksjonen 1939/40:

Kosmos A/S: 17.778,069 tons @ £ 32 =

£ 568.898-4-2 @ 20/- = Kr.11.377.964,17

Derav inngått for solgt

hvalolje " 1.779.007,23 " 9.598.956,94

Kosmos II A/S: 20.635,109 tons @ £ 32 =

£ 660.323-9-9 @ 20/- = Kr.13.206.469,75

Derav inngått for solgt

hvalolje " 2.029.000,- " 11.177.469,75

Der er ikke tatt hensyn til skatter av fortjenesten
på fangsten 1939/40. Der er heller ikke gjort fra-
drag for mulige transport- og losseutgifter

Transport

Kr.72.877.489,19

15330

Transport	Kr. 72.077.489,19
Leie for fl/k "Kosmos" og 11 hvalbåter: 11% p.a. i tiden april 1940 - april 1944 = 4 år av £ 980.100 = £ 431.244.-.- @ 20/-	" 8.624.880,-
Leie for fl/k "Kosmos II" og 10 hvalbåter: 11% p.a. i tiden april 1940 - april 1944 = 4 år av £ 909.900 = £ 400.356.-.- @ 20/-	" 8.007.120,-
Aksjer og verdipapirer:	
Kosmos A/S - (Sandar Fabrikker A/S opført etter 200%, W.O.C. efter 150%)	" 2.479.019,39
Kosmos II A/S - (Sandar Fabrikker A/S op- ført efter 200%)	" 1.999.929,25
Innestående i banker:	
Kosmos A/S:	
£ 164.415,51 @ 4/40 =	Kr. 723.428,24
£ 23.929-1-5 @ 20/- =	" 478.581,42
	<u>" 4.417,71</u>
	" 1.206.427,37
Kosmos II A/S:	
£ 165.077,04 @ 4/40 =	Kr. 726.342,50
£ 3.555-3-3 @ 20/- =	" 71.103,25
	<u>" 1.749,87</u>
	" 799.195,62
Debitorer:	
Kosmos A/S	" 1.810.449,74
Kosmos II A/S	<u>" 1.502.074,20</u>
	<u>Kr. 99.306.584,76</u>
P a s s i v a :	
Kreditorer:	
Kosmos A/S (inkl. ilignede men ikke betalte skatter, kr.1.406.030,21, og 100% tilskudd til Krigsfor- røgen, kr.466.710,33)	R . 5.275.961,85
Kosmos II A/S (inkl. ilignede men ikke be- talte skatter, kr.555.023,22, 100% tilskudd til Krigsfor- ringen, kr.83.083,77, og skyl- dig nybetaling til mannskapet, kr.1.750.000,-)	" 5.132.739,45
	<u>Kr. 10.408.701,30</u>
Sammenheng:	
Aktiva	Kr. 99.306.584,76
Passiva	" 10.408.701,30
Formue	<u>Kr. 88.897.883,46</u>

Bjørn Bettum

Fra: "Morits Skaugen Jr" <morits@skaugen.com>
Til: "Bjørn Bettum (E-mail)" <bjorn.bettum@beco-da.no>; "Øivin Fjeldstad (E-mail)" <ofjelds@online.no>
Kopi: "Truls Leikvang" <truls.leikvang@tkgl.no>; "Morits Skaugen Jr" <morits@skaugen.com>
Sendt: 24. februar 2002 18:40
Emne: vedr AJ

Jeg har fundert på følgende vedr dette tema i de siste dager og etter vår tele samtale fredag mellom HH, ØF og MS..

Jeg ser det slik som at vi fire har laget et samarbeide med sikte på å få midler til Norge til fordeling på hhv BJ, Jahre Stiftelsen og Kosmos - samt at dette omforenede faktum vi bygger på (ref pkt "Must do" nedenfor) er helt avgjørende for; og derfor hjelper BB i Drammen.

Uten at vi sammen klarer pkt nedenfor som er kalt "Must do"; har vi derfor lite eller ingen ting å fare med.

Jeg syntes det er viktig at vi fokuserer på dette punkt samt selvfølgelig de punkter som er listet under det som er kalt "Ought to have"/"Nice to have" ifm arbeidet fremover.

Forliks diskusjoner med andre har lite for seg dersom vi sammen ikke kan fremme dette oforenete tema som det bærende element. Ett møte med Erik Monsen måderofr diskuteres godt på forhånd. Vi må ikke publisere vår interne strategi for klart eksternt - og det er jeg redd for at blir gjort akkurat nå.

Kortsiktig arbeidsplan er derfor som følger:

Hvis det er forliks avtale inngått mellom Aall F, Monsen og boet må vi påvise at det er store risiki med hensyn til å avgi en ny stats garanti (samt at det uforutsett risiki ved den gamle v.v lazard).

Hvis ikke det er forlik med staten og de andre nå - må vi overbevise de andre om at det er bedre å diskutere med oss for et globalt forlik. For deretter å ta boet og staten med i diskusjoner. Det siste kan kun gjøres med en større plan som får politisk aksept.

I den sammenheng er det stiftelsene som må stå for det største politiske "presset" som blir utøvet ifm et globalt forlik.

Inntil det må vi alle 4 prioritere å fremskaffe dokumenter og affidavit som styrker "hovedsporet" fra alle de involverte som idag kan / vil si noe om dette.

Vi har da følgende prioritering av saks områder som jeg har definert og som

vi bør arbeide etter. Det er da mange action points som følge av dette og som vi må diskutere.

Noen av disse er BB igang med iht brev jeg har sett til HSN (senest av idag).

Must do:

det helt nødvendig å dokumentere enda bedre at AJ ikke var eier av midlene og at det var Kosmos som stiftet og eiet Pankos.

Det er videre nødvendig å dokumentere at det ikke har skjedd et salg av Pankos til AJ eller et "bytte av assets" på midten av femti tallet (det siste er noe som Even W H hevder, men ennå ikke har dokumentert).

Dersom det enda bedre kan dokumenteres at "hjemflagging" av skip og utflagging av penger i 1955-56 ikke var spesielt kommersielt fra Pankos selskapene og Kosmos selskapene som var involvert (eller selskaper som senere er innfusjonert i Kosmos) er det også verdifullt.

Ought to do:

Det er videre nyttig å dokumentere enda bedre at formuen er stjålet av Lazard/Monsen på 70 tallet.

Hva har vi her av dokumenter og innsyn om hva som skjedde ifm etablering av CF og senere Aall F. Hva vet vi om Monsens tyveri av Contingency Fund.

Vi ønsker videre å kunne fremme et rettslig krav på Contingency Fund fra Bess sin side - penger som bl.a var ørmerket henne og som idag tilsynelatende er borte.

re AJ bruk av midler i Pankos og CTC.

De midler som AJ personlig tok fra Pankos/CTC var i hovedsak som jeg kan se til Ousbyholm - og det stedet ble brukt som repr sted for rederiene i gruppen og herunder Kosmos. Er det noe mere som svekker dette standpunkt ifm bruk av midler/n uttak av midler.

Anders Jahre ga mange gaver - i eget navn, men som ble gitt av aksje selskaper.

Hvilke er det vi snakker om, når skjedde det - og hvem sto for betalingen (hvilke aksje selskaper).

Rådhusgaven var i så måte en av mange og av tilsvarende karakter og ikke noe "bevis" på hans personlige eierskap.

Hvordan var hans private økonomi, hvor egenrådige var han?, hvem lyttet han egentlig til?, når ble han først preget av symptomer på demens?

Nice to do:

Hva vet OGT og Lorentzen systemet, hva vet andre som var involvert på 40/50 tallet (har de barn som vet noe?) som f.eks. fam. Sivertsen, Foyen Bruun, Von Der Lippe, fam Carver.

Hva med SE bankens folk som BB kjenner?

- 226 -

Hva finnes av dokumenter andre steder som vi ennå ikke har sett?

Hva er saken bak Japana - og hvilke andre skip er tilsvarende finansiert?

Morits

Best Personal Regards,
Morits Skaugen
CEO
IM Skaugen ASA, Oslo
A Marine Transportation Service Company
www.skaugen.com
morits@skaugen.com
Tel: 47 23 12 04 00
Fax: 47 23 12 04 01
Private Fax: 47 850 28 256
Mobile: 47 913 14 251

Kontakt:
Tommy Brakstad
Tlf: +47 977 77 100
Fax: +47 955 26 950
tommy.brakstad@observer.no

BA-HR
Att: Ann Merethe Nilsen
Postboks 1524 Vik
0117 OSLO

Faxnr: 22830795

Side: 1
Totalt antall sider: 4

mrk. jahre

Dagens Næringsliv
Dato/nr: 26.11.2002
Redaktør: Amund Djuve
Telefon: 22 00 10 00
Kilde type: Avis 1 - hovedaviser
Utgiversted: Oslo
Fylke: Oslo
Frekvens: 6/uke
Opplag: 72.199
Lesere: 314.000
Artikkelareal: 729 cm²
Side: "2,3"

DEBATT & INNLEGG

Panama-formuen tilhørte Anders Jahre. Hans død har gjort at den nå tilhører det norske samfunnet. Det er på tide at den kommer hjem, skriver journalist og forfatter *Alf R. Jacobsen*.

Forviklinger i Kosmos

6137
VS

IK

Den 15. mars i år skulle bli en stor dag i historien til Anders Jahres dødsbo. Mer enn 20 års jakt på rederigigantens utenlandsformue skulle krones med et siste forlik. Fra boets motparter på Cayman Islands skulle 60 millioner dollar utbetales. I alt 100 millioner dollar, eller cirka 800 millioner kroner, ville vært hjemført av det som en gang var en milliardformue, skapt av norske sjøfolk og hvalfangere. Netto ville man sitte igjen med nærmere en halv milliard kroner som ville ha vært gigantens siste store gave til det norske samfunnet.

Forliket kom ikke. Brått og tilsynelatende uforklarlig var motpartens forhandlingsvilje fordampet. Personlig var jeg skuffet, men ikke overrasket. Jeg hadde fulgt Jahre-forviklingene siden jeg våren 1980 overvar sakens første rettsoppgjør. Det skjedde da den 80 år gamle rederen angivelig brente en bunke

beviser på peisen i sitt arbeidsværelse foran nesen på Skattedirektoratets etterforskere. Jeg visste at Jahre-pengene lå som en fristende krukke av gull på en sjørøverøy i Det karibiske hav, tildekket av løgner og fortielser gjennom mer enn 60 år. Pengene hadde en tendens til å blende og forgifte de som kom i berøring med dem. Det var grunn til å regne med hva som helst.

Jeg ble likevel overrasket og nedstemt over det nye havariets bakgrunn, slik det forbilledlig er rullet opp av journalistene Geir Imset og Bjørn Segrov i en artikkelserie i DN den sistemåned. Det viser seg at det er shippingmannen Morits Skaugen jr., assistert av fremtredende personer rundt Jahres norske stiftelser, som reelt har torpedert forliket og sørget for at skandalen og utgiftene løper videre. Det skyldes at Skaugen tilsynelatende har fått en plutselig

åpenbaring, formulert av ham selv i DN 8. oktober på følgende måte: «Både sunn fornuft og det bevismessige grunnlag (...) peker klart i retning av at Kosmos/Eikland, og ikke Anders Jahre/boet er rette eier av utenlandsformuen». Det vil si, det er i virkeligheten han, Morits Skaugen jr., som eier milliarden i Karibia. Skaugen påstår videre at han har «et stort antall dokumenter som viser at Kosmos eide Pankos Operating Company (...) som er opphavet til det som i dag utgjør Aall Foundation, og som igjen populært kalles Jahre-formuen». Disse dokumentene skulle til overmål ha vært holdt skjult av boets bestyrer, en påstand som har fått enkelte stortingsmenn til å spisse ørene.

Har Skaugen rett? Er det virkelig slik at boets bestyrer, advokat Even Wahr-Hansen, med durkdreven flid har holdt digre

+5 0000009 20021126 00006137 00056 047

Observer
DIA INTELLIGENCE

Observer Norge AS
Lilletorget 1
N-0184 Oslo, Norway

Tel: +47 23 00 25 00
Fax: +47 23 00 25 01

Info@observer.no
www.observer.no

Kontakt:
Tommy Brakstad
Tlf. +47 977 77 100
Fax. +47 955 26 950
tommy.brakstad@observers.no

BA-IIR
Att: Ann Merethe Nilsen
Postboks 1524 Vik
0117 OSLO

LENN: 22830795

Side: 2
Totalt antall sider: 4

n.1.1. Jahre

Dagens Næringsliv
Dato/nr: 26.11.2002
Redaktør: Arund Djuve
Telefon: 22 00 10 00
Kilde type: Avis 1 - hovedaviser
Utgivelsessted: Oslo
Ulyke: Oslo
Frelvens: 6/uke
Opplag: 72.199
Lesere: 314.000
Artikkelareal: 729 cm²
Side: "2,3"

6137
VS

IK

43 0306 0009 2002:1126 000305137 00036 041

dokumentbunker tilbake for bo-
ets interessenter, offentligheten
og Stortinget i den hensikt å
skjule «hvor svakt fundert boets
påståtte eiendomsrett til uten-
landsformuen er?» Siden jeg i
avmakt og forferdelse har fulgt
intrigespillet rundt Jahres svar-
te penger i mer enn 22 år, skal
jeg forsøke å gi et svar. Mine
synspunkter bygger på et svært
materiale. På denne plass må
svaret derfor bli av forenklet na-
tur.

● Anders Jahre og hans venner
eide i 1939 tankskipet «Jaguar»,
som fraktet olje til den nazi-tys-
ke stat. Britene var rasende og
ville etter krigsutbruddet uten å
nøle ha senket eller beslaglagt
skipet. Da fartøyet havarerte,
grep Jahre sjansen. For å unngå
krigsrisikoen og politiske ube-
hageligheter i London og Berlin,
ble den reparerte tankeren solgt
til Panama-rederiet Pankos
Operating Company. Interna-
sjonal shippings magi viste sin
kraft. Etter salget fremsto tan-
keren som et nytt skip under
nytt flagg. Det hadde nytt navn
og en ny formell eier. Det kunne
fritt trades i et stigende marked
utenfor den brutale krigssonen i
Europa, mens fortjenesten ble
samlet i et klima uten plag-
somme skatter og avgifter. Det

tendens til å blende og forgifte de som kom i berøring med dem

var bare ett problem. Bak Pan-
kos sto fortsatt Jahre og hans
venner. De var bare ikke lenger
synlige. Jeg skal ikke gå nær-
mere inn på intrigen som be-
gynte, da Tyskland overfalt Nor-
ge i april 1940, og den norske ek-
sileringsregjeringen ønsket å sette ski-
pet inn i oljefrakt på de alliertes
side. Men Jahre gjorde en histo-
risk feil. Helt til det var åpenbart
for alle at krigslykken hadde
snudd og at Tyskland kom til å
tape, valgte Jahre å bekjempe
den norske regjeringens ønske.
Han ville ikke overlate skipet til
de allierte. Han brukte et enkelt,
men fatalt argument; skipet var
ikke lenger hans. Han var bare
«agent» for de reelle eierne som
angivelig satt i utlandet. Det var
et standpunkt Anders Jahre al-
dri kunne fravike. Ikke bare for-
di Pankos hadde tjent mye peng-
er som hjemme i Norge kunne gi
skattetrebblen. Nei, først og
fremst fordi sannheten ville så
tvil om rederens holdning under
krigen.

Hele dramaet rundt Pankos er
i detalj beskrevet i tusenvis av
dokumenter som finnes i riksar-
kivene i Norge, Sverige og Stor-

britannia. Skaugens beskrivelse
av dokumentenes innhold er
uriktig. Jeg vet det. Det var jeg
som gravde dokumentene fram,
og som i 1982 publiserte dem i
boken «Anders Jahres eventyr». De
har således ikke vært holdt
skjult. De har vært kjent i 20 år.
Det som er riktig, er at Kosmos i
en kort periode under krigen
hadde en rett til å overta aksjene
i Pankos. Men denne retten ble
kansellert. Den har etter krigen
aldri latt seg etterspore i Kos-
mos, som er selskapet Skaugen i
dag eier. Etter mitt syn peker
både «sunn fornuft og det bevis-
messige grunnlag» i stikk mot-
satt retning av det Skaugen på-
står. Utenlandsformuen tilhørte
Anders Jahre, ikke selskapet
Kosmos.

● Etter det jeg vet, finnes det
bare noen få dokumenter som er
kommet til i ettertid, under en
politirazzia i Sandefjord i 1994.
Det dreier seg blant annet om en
status fra 1943, hvor tankbåten
under Panama-flagg er oppført
blant eiendelene til Kosmos.
Faktum er at dette er siste gang
den kan knyttes til Kosmos. Et-
ter 1944 har fartøyet aldri vært
bokført i selskapets regnskaper.
Det samsvarer godt med de his-
toriske fakta. Det var opprinne-
lig meningen å konsolidere Pan-
kos inn i Kosmos. Krigen foran-
dret det hele. Under trykket av
omstendighetene måtte tanken
oppgis. Den håndfull papirer

Pengene hadde en

Observer
DIA INTELLIGENCE

Observer Norge AS
Lillestrømsgt 1
N-0184 Oslo, Norway

Tel. +47 23 00 25 00
Fax +47 23 00 25 01

Info@observer.no
www.observer.no

Kontakt:
Tommy Brakstad
Tlf: +47 977 77 100
Fax: +47 955 26 950
tommy.brakstad@observers.no

BA-HR
Att: Ann Mærethe Nilsen
Postboks 1524 Viken
0117 OSLO

Faxint: 22830795

Side: 3
Totalt antall sider: 4

Isak. Jahre

Dagens Næringsliv
Dato: 26.11.2002
Redaktør: Amund Djuve
Telefon: 22 00 10 00
Kilde type: Avis 1 - hovedaviser
Utgiversted: Oslo
Plykke: Oslo
Frekvens: 6/uke
Opplag: 72.199
Lesere: 314.000
Artikkelareal: 729 cm²
Side: "2,3"

6137
VS

IK

Skaugen henviser til, er hverken nye eller ukjente. De bekrefter bare det vi visste fra før.

● Hvis Skaugens oppfatning likevel hviler på «beviser» av denne art, er jeg redd han gjør seg skyld i en feilvurdering. Det har gjennom 60 år vært produsert en lang rekke dokumenter og vitneutsagn med det formål å påvise at hverken Anders Jahre eller Kosmos eide utenlandsformuen.

La meg regne opp noen av dem: Jahre selv avla under krigen ed på at formuen tilhørte en svensk forretningsmann. Under press fra det svenske valutapolitiet etter krigen, innrømmet svensken at eden var falsk. Jahre var fortsatt eieren. I 1950-årene påsto Jahre at grekeren Onassis eide formuen. Det var heller ikke riktig. Pengene var fortsatt under Jahres kontroll. I 1970-årene ble eksilnordmannen Thorleif Monsen lansert som eier, en påstand som i 1991 skulle underbygges av nye, edfestede vitneprov fra Monsens kanadiske advokat. I dag vet vi noe annet. Som jeg påviste i min bok «Uten skrupler» i 1993, hadde Monsen stjålet Jahres milliardformue og brukt pengene til å finansiere et liv i sus og dus på verdens luksushoteller. For å skjule underslaget hadde han smurt sine medsamsvorne med

millioner av kroner i gaver, honorarer og såkalt veldedige donasjoner. Løgnene ble ført videre ved storstilt korrupsjon – til fiksjonen endelig ble knust av Bjørn Bettum i hans siste vitneprov våren 2002: «Monsen hadde overhodet ingen eierinteresser i formuen. Han var kun stråmann (...) og svindlet til seg midlenes».

● Jeg har brukt mange årsverk på å følge Panama-formuens globale vandring fra skatteparadis til skatteparadis, fra stråmann til stråmann. Det jeg har lært, er følgende: Jahre-saken spenner over og illustrerer det norske samfunnets dramatiske og storslåtte utvikling fra mellomkrigstiden til i dag. Den lar seg hverken forstå eller oppklare av enkelte, utvalgte dokumenter fra ulike tidsrom. Min oppfatning bygger på noe annet; et sammenhengende studium av titusenvis av dokumenter og hundrevis av vitneprov fra hele epoken. Dette materialet viser at Jahre-boet har en meget vel fundert eiendomsrett. Det dreier seg i virkeligheten om et overveldende historisk indisium som entydig peker i samme retning. Panama-formuen tilhørte Anders Jahre. Hans død har gjort at den nå tilhører det norske samfunnet. Det er på tide at den kommer hjem.

observers
DIA INTELLIGENCE

observers Norge AS
Lillestrømsgat 1
N-0164 Oslo, Norway

Tlf: +47 23 00 25 00
Fax: +47 23 00 25 01

info@observers.no
www.observers.no

Kontakt:
Tommy Brakstad
Tlf. +47 977 77 100
Fax. +47 955 26 950
tommy.brakstad@observer.no

BA-HR
Att: Ann Merethe Nilsen
Postboks 1524 Vika
0117 OSLO

Faxnr: 22830795

Side 4
Totalt antall sider: 4

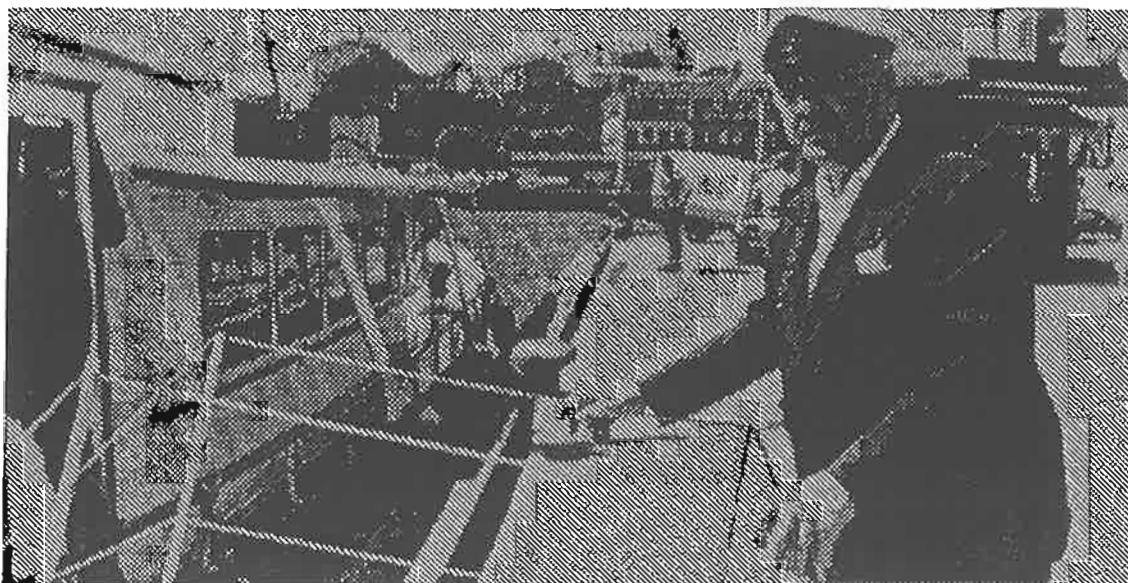
m.k. jekte

Dagens Næringsliv
Dato: 26.11.2002
Redaktør: Amund Djuve
Telefon: 22 00 10 00
Kilde type: Avis 1 - hovedaviser
Utgiversted: Oslo
Fylke: Oslo
Frekvens: 6Auke
Opplag: 72.199
Lesere: 314.000
Artikkelareal: 729 cm²
Side: "2,3"

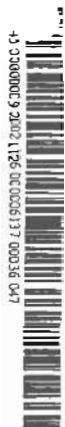

6137
VS

1K

NYE RUNDER. Det er skuffende, men ikke overraskende, at den over 20 år lange jakten på Anders Jahres uten landsformue ikke ble kronet med et siste forlik tidligere i år, mener artikkelforfatteren. Bildet er fra 1973.
Foto: Scanpix

Observer
DIA INTELLIGENCE

Observer Norge AS
Lillestrøget 1
N-0184 Oslo, Norway

Tel. +47 23 08 25 00
Fax. +47 23 08 25 01

info@observer.no
www.observer.no

BJØRN BETTUM

ADVOKAT
M. N. A.

MEDINNENAVET AV REDERIET ANDERS JAHRE

3201 SANDEFJORD, 5. februar
BB/t1Høyesterettsadvokat
Per Brunsvig
Tollbodgaten 27

1982

OSLO 1

SKIPSREDER ANDERS JAHRE

Jeg henviser til brev av 5. november 1981 hvormed blant annet fulgte fotokopi av revisor Nordstrøms notat av 16-10-81 med diverse bilag.

Med hensyn til min fars eventuelle kommentarer til de ting som er omtalt fra midten av 50-årene, beklager jeg at min far nå dessverre er såpass svekket at han ikke kan bidra med noe som kan være til noen hjelp.

Anders Jahres Rederi IV A/S kjøpte i 1955 to ca. 18.000 tdw. tankskip bygget henholdsvis i 1952 og 1954 fra Pankos for GBP900.000 pr. skip. Skipene ble forøvrig solgt i 1965. Anders Jahres Rederi IV A/S er senere fusjonert med Kosmos. Såvidt vi har kunnet bringe på det rene, tilsvarte kjøpesummen markedspris for denne type skip høsten 1955.

Under henvisning til et bilag merket nr. 6 datert 29. september 1977 hvorav påskriften "enl. tfn. Bettum" fremgår, anmodes om "en redegjørelse for Bettums tilknytning til CTC og hans befatning med denne konto i SE-banken, -----". For det første - jeg har ingen erindring om å ha gitt noen instruks om forvaltning av midler på den nevnte konto i SE-banken. Jeg kan ikke forstå det anderledes enn at SE-banken på en eller annen måte må ha foretatt en feil hvis påskriften innebærer at jeg skulle ha hatt anledning til å gi instruks vedrørende den omtalte konto i SE-banken. Jeg vil gjerne bekrefte at jeg ikke på noe tidspunkt har hatt rett til å forføye over midler tilhørende Continental Trust Company. Jeg har ikke tilhørt "CTC"s administrasjon og har ikke hatt noen befatning med denne konto i SE-banken. Jeg har forøvrig heller ikke hatt noen rett til å forføye over midler tilhørende skipsreder Jahre.

967

Jeg har fra tid til annen kontakt med forskjellige personer i SE-banken i Stockholm. Det kan tenkes at denne konto kan være nevnt for meg i en telefonsamtale. I så fall har jeg ikke gjort annet enn å bemerke at vi intet har med en slik konto å gjøre. På den måte kan mitt ravn være fremkommet.

Vennlig hilsen

Bj. ce - H. Bettum
Bjørn Bettum

GOKSTAD -

19. juni 1992

H.r.advokat Even Wahr-Hansen
Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen
Stranden 1 A
0250 CSLO

ANDERS JAHRES DØDSBO

Jeg har mottatt brev av 14. mai 1992 og beklager at jeg ikke har besvart dette tidligere.

I forbindelse med de undersøkelser som nå i realiteten har pågått siden en gang i begynnelsen av 70-årene, dvs. i henimot 20 år, har jeg intet kjennskap til at Anders Jahre hadde krav eller tilgodehavender i utlandet.

Det ansvarlige selskap, firma Anders Jahre, hadde i min tid, meg bekjent, ingen befatning med forhold som hadde sammenheng med de undersøkelser som vedrører Anders Jahre personlig.

Jeg har ikke hatt noen fullmakt fra Anders Jahre personlig som gir grunnlag for noe samtykke fra min side til innhenting av informasjon.

På denne bakgrunn foreligger ingen begrunnelse for meg til å avgi noen erklæring vedrørende Anders Jahres dødsbo.

Med vennlig hilsen

Bjørn Bettum

BB/ti/2

NOTAT

Til: Håkon Løchen
Fra: Bjørn Bettum
Kopi: Hans Stenberg-Nilsen og Per M. Hansson
Dato: 26. oktober 1994

PROSJEKT AJ

1. I brev datert 14. oktober 1968 meddelte Anders Jahre Sandefjord bys formannskap at han var villig til å bidra med betydelig beløp til bygging av et rådhus i Sandefjord. Dette ble bekreftet i brev datert 13. mars 1972. Anders Jahre tilbød Sandefjord kommune et bidrag på kr 40 mill på vegne av «et investmentselskap, Continental Trust Company Inc.».

Det første beløp på kr.10 mill ble innbetalt til Sandefjord kommune i juli 1973. Det ble deretter innbetalt ytterligere kr 10 mill i januar 1974. Valutalisens ble gitt for disse to beløp. Norges Bank sa deretter nei til ytterligere valutalisens. Anders Jahre oppfylte betaling av ytterligere kr 20 mill i løpet av 1974 ved å trekke på Anders Jahres Rederi AS, et selskap eiet av Anders Jahre.

Det ble igangsatt bokettersyn i 1979 i Kosmos og de øvrige selskaper bestyrt av firma Anders Jahre, og hos de tre «redere personlig» (Anders Jahre, Jørgen Jahre, Bjørn Bettum). Bokettersynet medførte etterligninger av Anders Jahre, Jørgen Jahre og Bjørn Bettum i 1983. Det tok ca 10 år før riksskattenemnda fattet en endelig avgjørelse og opprettholdt beskatningen av de tre med innehavere av firma Anders Jahre. Beskatningen av Anders Jahre ble behandlet i Sandefjord byrett. Saken ble trukket av Einar Abrahamsen. Saken mot Jørgen Jahre og Bjørn Bettum er til behandling i de ordinære domstoler.

Continental Trust Company Inc. har i 1978 gitt uttrykk for i brev til Norges Bank at selskapet var innstilt på å vurdere tilbakebetaling av kr 20 mill med renter til Anders Jahres Rederi AS. Norges Bank reagerte aldri på dette forslag, og det ble således aldri gitt valutalisens som gjorde det mulig for noen å vurdere å betale beløpet.

2. Anders Jahre døde i februar 1982. Hans dødsbo har vært under behandling ved skifteretten i Sandefjord i 12 år. Per Brunsvig var bobestyrer inntil Even Wahr-Hansen overtok i januar 1991.
3. Skattedirektoratet har i hele perioden arbeidet ut fra den antagelse at Anders Jahre var eier av Continental Trust Company Inc. eller var eier av midlene i selskapet. Dødsboet har arbeidet under den samme forutsetning fra det tidspunkt Even Wahr-Hansen overtok som bobestyrer. Per Brunsvig mente at det ikke var noe som skulle tilsi at Anders Jahre var skattepliktig i forhold til Continental Trust.
4. For ca. ett år siden ble jeg kontaktet av rådmann Geir Ustgård i Sandefjord kommune. Han representerer skattekreditorene i bostyret. Jeg ble anmodet om å akseptere en privat samtale med Even Wahr-Hansen. Denne samtale fant sted på Gokstad i Sandefjord for ca et år siden.

Even Wahr-Hansen mente jeg kunne bidra med opplysninger som ville hjelpe dødsboet når det gjaldt å belyse Jahre-saken for ivaretagelse av arvingens og skattekreditorenes interesse. Allerede under denne samtale fremsatte jeg tankene om at alle parter ville være tjent med et forlik i saken. Jeg mente det var grunnlag for dette.

5. Jeg hadde senere noen personlige samtaler, litt frem og tilbake, med Geir Ustgård om det samme temaet. Jeg lot ham vite at jeg hadde vanskelig for å se at det forelå skatteplikt, men at det kunne være en serie gode grunner til å søke å få til en ærefull avslutning av bobehandlingen med et forlik mellom partene. Jeg sa meg villig til å bidra så langt jeg kunne.
6. Det er formodentlig relevant å minne om at Even Wahr-Hansen tidlig 1993 tok opp med Jørgen Jahre jr. og undertegnede spørsmål om Anders Jahres dødsbo hadde krav mot Jørgen Jahre og undertegnede i forbindelse med omdannelse og salg av Anders Jahre AS til Kosmos i 1984/85. Bjørn Bettum og Jørgen Jahre jr. overtok Firma Anders Jahre i sin helhet i 1978/79. Det ble i den anledning tatt ut stevning til Sandefjord byrett i mars 1994. Hans Stenberg-Nilsen representerer undertegnede, og Einar Abrahamsen Jørgen Jahre jr. Det har vært noen prosesskrift frem og tilbake, det siste datert 5. september 1994. Saken er klar for berømmelse. Det dreier seg om et erstatningskrav på i størrelsesorden oppimot kr. 1.000.000,- mot de to parter. På vår side er det enighet om at det ikke er noen begrunnelse for dette krav.
7. Uten forvarsel ble det tatt ut forliksklage mot undertegnede fra dødsboets side i mai 1994. Det ble samtidig tatt ut søksmål mot vel 80 parter internasjonalt. Det dreier seg om ca. 30 forskjellige personer og selskaper, samt ca. 50 med innehavere i et Toronto-advokatfirma.
8. I forbindelse med møte i Sandefjord forliksråd rett før St.Hans i år, hadde Even Wahr-Hansen og undertegnede en kort samtale etter møtets slutt, hvor vi var enige om, så snart det lot seg gjøre, og møtes sammen med Hans Stenberg-Nilsen. Et slikt møte fant sted 21. juni 1994. De som møtte var Hans Stenberg-Nilsen, Bjørn Bettum, Even Wahr-Hansen og Kårstein Espelid. I dette møtet ble det fra Wahr-Hansens side gitt uttrykk for at boet var villig til å «betale meget» for å få meg med som støttespiller.
9. Jeg bestemte meg for å søke personlig råd hos Per M. Hansson i forbindelse med denne sak. - Jeg hadde behov for personlig kontakt med en person som hadde en viss innsikt i problemene. Per Hansson var ansatt i Lazard Brothers som min etterfølger fra 1969 i ca. 10 år. Han har juridisk embetseksamen og har praktisert noe uten for tiden å være praktiserende advokat. Han bragte sin venn Martin Jennings inn i bildet. Martin Jennings er bosatt i Skottland. Han er jurist. Han har delvis praktisert som jurist. Han har meget inngående kjennskap til internasjonale trustforhold.
10. Bakgrunnen for dødsboets endrede og aggressive holdning er den avtale som er inngått med Henry A. McKinnell, fraskilt svigersønn av Thorleif Monsen. McKinnell er finansdirektør, i ledelsen for det meget store amerikanske farmasi-selskap Pfizer. Han er bosatt i New York. Jeg kjenner ikke McKinnell. Han sies å være meget sterk, meget profesjonell og meget «ruthless». Avtalen går ut på at McKinnell stiller til rådighet for dødsboet alt det materialet han har vedrørende Thorleif Monsens forretningsinteresser samtidig som han skal motta 40% av de midler som tilflyter dødsboet, begrenset oppad til USD 50 mill.
11. Etter mine samtaler med Per M. Hansson, og etter å ha overveiet situasjonen, bestemte jeg meg i løpet av sommeren for å bidra så langt jeg kan, for at denne sak kan finne en fornuftig løsning utenom rettsapparatet. Dette er meddelt Even Wahr-Hansen i flere møter. I disse møter har stort

sett vært tilstede Even Wahr-Hansen og Karstein Espelid på dødsboets side, og på vår side Hans Stenberg-Nilsen og undertegnede, samt tildels Per M. Hansson og Martin Jennings.

12. «Jahre-saken» går for mitt vedkommende tilbake til tidlig i 70-årene, da gaven til Sandefjord Rådhus medførte spørsmål fra Norges Bank. Saken er således for mitt vedkommende snart 25 år gammel. Det er begrenset hva jeg makter å erindre så langt tilbake i tid. Gjennom Kosmos-tiden i 80-årene, og Gokstad-tiden i de siste 5-6 år, har jeg primært vært beskjeftiget med helt andre temaer enn Jahre-saken.
13. Etter at spørsmålet om søksmål nasjonalt og internasjonalt er kommet opp, har jeg søkt å bringe til veie så meget som mulig av det materialet som for meg måtte være tilgjengelig, og likeledes har jeg funnet det nødvendig å måtte kontakte så mange som mulig av de personer som fortsatt lever og som har kjennskap til de forskjellige elementer av dette kompliserte. Jeg har gjennom min fars gamle arkiver vært i stand til å finne en del materiale som viser seg å være relevant. Jeg har også vært i kontakt med de fleste av de personer som på forskjellig måte har vært involvert. Det dreier seg bl.a. om Erik Monsen, Bob Slatter, Hugo Kindersley, Roberto Aleman, styreformann i Lazard Brothers og Lazard Freres. De som har deltatt i forskjellige møter er tildels Per M. Hansson og tildels Martin Jennings.

De som har arbeidet med denne sak på min side har nå et slikt kjennskap til de underliggende forhold at tiden er kommet for å bestemme hvordan saken nå gripes an både ovenfor Anders Jahres dødsbo, og overfor de personer i utlandet som kontrollerer de truster som det er tale om.

På «min side» er nå engasjert Håkon Løchen, Hans Stenberg-Nilsen og Michael Lee i Norton Rose i London. Dertil har jeg nær kontakt med Per M. Hansson og Martin Jennings.

14. Min konklusjon er at Anders Jahre påvirket og besørget opprettelse av en internasjonal veldedig stiftelse som på et eller annet tidspunkt, når forholdene skulle tilsa dette, ville støtte de av Anders Jahre opprettede norske stiftelser delvis med inntekt og delvis med kapital. Dersom forholdene hadde ligget til rette for det, er jeg lite i tvil om at Anders Jahre ville søkt å oppnå dette i 60- og 70-årene. Rådhus-saken og de senere skattesaker, gjorde denne løsning uaktuell. Anders Jahre ønsket også en viss støtte til Bess Jahre dersom hun tok opphold i utlandet. Min far og jeg bisto Anders Jahre i dette arbeid. Jeg ble pålagt klare forutsetninger.
15. Jeg er personlig fortsatt av den oppfatning at Anders Jahre ikke eiet Continental Trust. Han hadde på den annen side slik innflytelse at han temmelig egenrådig kunne beslutte over midlenes endelige anvendelse. Jeg er av den oppfatning at Jahre mente at midlene i Continental Trust allerede fra midten av 50-årene i realiteten var avsatt for veldedige formål. Det er ingen tvil om at Anders Jahres hensikt var at midlene iallefall ble omdannet til en veldedig stiftelse i 1976. Selv om det muligens kan være juridiske svakheter ved dokumentasjonen var dette den åpenbare hensikt.

Gaven til Sandefjord rådhus bekrefter indirekte midlenes veldedige karakter allerede i 60-årene.

16. De som foretok denne omdannelse i 1976 var underlagt klare forutsetninger. Disse er på ingen måte oppfylt. Vi har kjennskap til at det i 1978 dreiet seg om totale beløp på i størrelsesorden USD 70 mill, i 1984 vet vi at det i hvertfall var akkumulert ca. USD 110 mill. Med f.eks. 10% avkastning i de følgende 10 år ville formuen nå vært ca. USD 285 mill. I tillegg hadde Monsen-familien i 1980-årene meget betydelige verdier. Med god forvaltning burde det vært akkumulert si minimum USD 300 mill. Ca \$ 10 mill er gitt til «veldedige formål» fra den opprettede stiftelse.

Vi har nokså god oversikt som viser at vi nå totalt neppe snakker om mer enn beløp på et sted mellom USD 80 og 100 mill (inkludert Monsen-familiens verdier. Det tas forbehold om midler som måtte være skjult for alle.)

Vi vet også at det i sin tid av Continental Trust Company Inc. ble avsatt et «contingency fund» på motverdien av kr 20 mill for eventuell betaling til Anders Jahres Rederi AS. Såvidt jeg forstår burde denne avsetning nå ihvertfall representert motverdien av f.eks. kr 100 mill. Såvidt jeg forstår er beløpet i realiteten overført til Thorleif Monsens eierinteresser. På et eller annet vis er deler av beløpet anvendt til andre formål og det er neppe mer enn ca. USD 7 mill intakt av denne avsetning. Det er mulig verdien av aksjer i Bulls Tankrederi A/S kommer i tillegg.

17. Jeg har hatt lite med denne sak å gjøre siden begynnelsen av 80-årene. Det som nå er avdekket er nytt for meg. Min konklusjon er at det i betydelig grad har vært en kombinasjon av tapping av veldedige midler og «mismanagement». Jeg er videre av den oppfatning at alle parter burde bidra til at denne sak løses på en tilfredsstillende måte utenom rettsapparatet. Det er neppe formålstjenlig med restitusjonskrav mot alle de personer og selskaper som har vært involvert. Dette vil neppe skape grunnlag for forliksforhandlinger.
18. Jeg er videre av den oppfatning at det sannsynligvis er grunnlag for en viss beskatning av Continental Trust Company Inc i første halvdel av 70-årene. Anders Jahre var sannsynligvis bestyrer i skatteovens forstand således at virksomheten var skattepliktig til Norge (1970-1976).
19. Den eksisterende stiftelse har et meget uflust formål. Jeg kan ikke se at en presisering av formålet naturlig kan lede til noe annet resultat enn at Anders Jahres norske stiftelser burde motta den fremtidige avkastning av den eksisterende stiftelse. Noen annen naturlig løsning har jeg vanskelig for å se. Det er ingen begrunnelse for at Thorleif Monsens etterfølger skal forvalte denne videre.

En enkel oversikt over Anders Jahres Fond til Videnskapens Fremme opprettet i 1953/1956 og Anders Jahres Humanitære Stiftelse opprettet i 1966/1967 fremgår av et brev jeg skrev til fylkesmann Mona Røkke den 13.10.1993. Kopi av brevet med vedlegg vedlegges.

20. Det kan reises spørsmål om jeg kan kritiseres for det som fant sted i første halvdel av 70-årene. Jeg opptrådte den gang som advokatfullmektig for min far. Jeg hadde ingen eierinteresse i de midler som ble forvaltet og omdannet. Jeg har verken formelt eller praktisk hatt noe med denne sak å gjøre i hvert fall siden Anders Jahres død i 1982.

Med mitt nåværende kjennskap til det som er skjedd, er jeg av den oppfatning at jeg så langt det lar seg gjøre vil bidra for at midlene gis hjemstavn i Norge.

21. Etter mitt skjønn er det mulig å oppnå en løsning som både kan tilgodese Bess Jahre og komme utenom noen betaling til McKinnel.
22. Det er etter mitt skjønn som tidligere påpekt en rekke meget gode grunner for å søke å komme frem til et forlik i denne sak.

Dødsboet har i beste fall en meget lang og kronglete juridisk vei å gå. Formodentlig har dødsboet allerede brukt i størrelsesorden kr 30-40 mill på å finne ut av forholdene.

På «den annen side» er det sikkert også anvendt meget betydelige beløp til dekning av kostnader.

Det er neppe å ta meget feil å tro at det vel nå er anvendt totalt i størrelsesorden minimum USD 10 mill i saksomkostninger. Disse kostnader belastes direkte og indirekte i realiteten i sin helhet midler som er forusatt å skulle gå til veldedige formål. Anders Jahres arvinger er i sin helhet satt ut av spillet.

Dersom dødsboet om lang tid og etter store kostnader vinner frem med sine krav, vil 40% tilfalle McKinnell. Hvis vi forutsetter at det meste som kan oppnås er f.eks. ca kr 500 mill, vil McKinnell motta rundt kr 200 mill. Skattekreditorene mottar kanskje oppimot kr 300 mill. Meget betydelige kostnader vil påløpe således at beløpene formodentlig blir mindre.

Dersom det nå kan «reddes», si f.eks. oppimot kr 500 mill, vil som en alternativ forliksløsning deler av dette beløp kunne anvendes for tilbakebetaling til Anders Jahres Rederi AS og avkastningen av det gjenværende beløp kan tilfalle de to norske stiftelser. Testament etter Anders Jahre og Bess Jahre forutsetter at det som måtte være igjen av Anders Jahres formue skal tilfalle Anders Jahres Humanitære Stiftelse med 2/3 og Anders Jahres Fond til Videnskapens Fremme med 1/3. Det kan ved en slik løsning finnes en konstruksjon som gjør at intet trenger å tilfalle McKinnell.

Det er etter mitt skjønn lite som taler for at McKinnell skal motta mer enn eventuelt dekning av kostnader og en viss kompensasjon. Dette må kunne løses av andre enn dødsboet og de midler som naturlig ville inngå i en forliksløsning

Mitt inntrykk er at svært mange av de som har vært involvert i denne sak vil støtte en slik løsning. Jeg har ingen formening om Monsens vil gi sitt samtykke. Forholdet til McKinnell og skattekrav er vanskelige problemområder.

Jeg tror at Bess Jahre vil medvirke. Det er rimelig at hun i såfall mottar en viss økonomisk støtte fra dødsboet. Hun vil formodentlig være tilfreds med å kunne bo i sitt hjem på Midtåsen så lenge hun lever uten kostnader. Det må kunne finnes en tilfredsstillende ordning for henne som ikke belaster boet i særlig stor grad.

Background

The history of Anders Jahre revealed by the Statement of Claim and affidavit is largely correct as far as it goes. There are inaccuracies which it is currently worthless to pursue. To understand the explanations which I shall endeavour to give it is necessary to understand that Jahre must not be confused with Reksten. Although they grew up in the same period and made their fortunes out of shipping the similarities stop there. Jahre was an honest man and not involved in the fraud with which Reksten is now associated. Jahre was a generous man without children who intended to create genuine charities. He was proud of the taxes which he paid (being at times the highest taxpayer in Norway)

Jahre dominated situations by his personality and relationships of trust. Ships could be bought and sold over a telephone. His decisions were absolute. He brooked no opposition.

In his business dealing, he had to entrust people throughout the world with whom there was no instant contact. As a lawyer he was conscious of a need for sanctions. The ultimate sanction beyond any penalty which a court could impose was to be distrusted.

In reading the evidence it must be appreciated that it pre-dates the fax machine. The authority which an agent of Jahre had, remote from instant communications was wide. My father and I as his partners were individually and separately treated as having his unfettered authority in virtually all matters. We would advise him and act on his behalf reporting to him on our decisions. He would uphold those decisions. The letter from Jahre to Roberto Aleman dated 4th July 1972 stating that I was Vice-President of Continental Trust Company was technically incorrect - my appointment was never protocolized. It did however represent the truth of the position as Jahre saw it. In all matters of importance I had his trust and authority.

That same letter is of further interest as it shows that the appointment of Monsen was backdated.

Roberto Aleman, the Panamanian lawyer (former ambassador to Washington and former Foreign Minister) also lawyer of Onassis, can confirm that I had the authority of Jahre. By contrast he did not treat Monsen as his client in relation to CTC which he has confirmed to Clifford Chance.

I, was born on 2nd. November 1935 at Sandefjord .

My father was Frithjof Bettum. He died in 1984. He was born in 1900. he was a prominent Norwegian lawyer with many public functions, including member of the Norwegian Parliament 1945-53.

I graduated from the Law Faculty of Oslo University in 1962.

From 1964 to 1969 I was employed by the London Merchant Bank, Lazard Brothers & Co., Limited ("Lazards") . as their Scandinavian Manager, responsible primarily for shipping finance in the Nordic Region.

On leaving Lazards in 1969 I was employed by the firm of Anders Jahre Unlimited (Firma Anders Jahre), the statutory manager of A/S Kosmos, a company in which my family held an interest. At that time A/S Kosmos was effectively managed and controlled by Mr. Anders Jahre through his majority holding in Firma Anders Jahre which according to the statutes of A/S

Kosmos was its manager, thus entitling it to effective management. At that time my father had worked with Mr. Anders Jahre for over forty years and mutual trust existed between them. From about 1928 the two had a registered law practice together in Sandefjord. I was formally associated with my father's law firm from 1963.

My father held 20% of Firma Anders Jahre and Jørgen Jahre (Anders' nephew) 20% leaving 60% with Anders Jahre himself. I purchased my father's 20% on his formal retirement in 1970.

I became the managing director of A/S Kosmos in 1978, appointed by the Board of Directors. The Board at that time consisted of Anders Jahre (Chairman), Jørgen Jahre, Otto Grieg Tidemann, Svend Foyen Bruun and Nils Jørgen Astrup. Anders Jahre was replaced as Chairman by Otto Grieg Tidemann in 1979. Firma Anders Jahre was purchased by Kosmos in 1985

My first recollections of Continental Trust Company date from 1954.. My second hand knowledge through my father and first hand knowledge through being the right hand man of Anders Jahre.

In 1954 I was a medical student at Oslo University. My father heard of another Norwegian student who was at Harvard University pursuing the "Pre-Med" course. My father contacted Clifford Carver, who had close contacts with Harvard University and obtained a place for me. Such arrangements were made by a simple exchange of cables.

There was a close relationship between Clifford Carver and Anders Jahre which was in part due to his role of agent in USA for Onassis.

BH

In turn Onassis had a very close relationship with Anders Jahre. This dated from before the war when he met Miss Bryde, a young lady from Sandefjord, on a passenger ship from South America. He followed her to Sandefjord.

In Sandefjord he met Jahre who assisted in financing the construction of a ship for Onassis.

A deep, long friendship and complex personal rivalry was formed. In this context The Norwegian Whaling interests had the fleet of Onassis impounded for fishing (off Argentina or Peru) within territorial limits. After the release of the fleet Onassis had to pay compensation to the Norwegian interests. The NOK 7m (my recollection is that figure) received by Jahre was the basis of the construction of the Park Hotel in Sandefjord. They remained friends.

Against this background as a young man (about 20) Clifford Carver represented my home from home and stood in loco parentis. I would have lunch with him and Onassis at the Plaza hotel in New York and stay as his guest at Glen Cove on Long Island.

It is relevant that at about that time (1954) Anders Jahre began to make large charitable contributions mainly in Norway. An initial substantial beneficiary was Oslo University in 1948.

The company Pankos had survived and prospered under the tutelage of Gosta Dalman. This gentleman had a moral obligation to Jahre and vice versa. Any doubts amongst the parties about the formal legal ownership were between them irrelevant. I have no doubt that Jahre considered it to be under his control but I believe that up until 1954 there may have been other beneficial owners. Its survival was viewed as a windfall which should be turned to public good.

In 1954 when a settlement was reached with the Norwegian Government to purchase ships from Pankos it became an investment company. The purchasing companies of those ships were owned by various shareholders. Eventually all or most of those companies merged into Kosmos (Anders Jahres Rederi 1, 11 etc.).

I understood that Clifford Carver held the shares in CTC on charitable trusts. There was no written deed to my knowledge: it was a trust in its purest form. Anders Jahre effectively retained a Power of Appointment for charitable purposes and power to substitute trustees over those trusts. But he was emphatic that he personally could not gain personal benefit from the shares. He did not believe himself to have any legal or moral entitlement to that company. It stood independently of him as did the other two Jahre Foundations. In this he was absolutely consistent. He never in all the years that I knew him gave any hint that shares in CTC were other than held under charitable trusts.

No distinction was made between the assets of CTC being held on charitable trusts and the shares being held on charitable trusts. He controlled both so it was one and the same to him.

In 1958 it was decided to reflect the new status by changing the name from Pankos to Continental Trust Corporation.

My understanding was that Clifford Carver, Charles Simon in Paris, Onassis, Gosta Dalman and my father were aware of the true state of affairs and would ensure that the trusts were honoured. I now stand in their shoes.

Jahre referred to Pankos as "his" company on various occasions until 1954. In the sense that he exercised unchallenged authority it was "his" company. I believe however that the persons

mentioned above were also interested but have no evidence of this beyond the statement that "Onassis and his friends" [Jahre's letter to my father of 1954] stood behind the company. Jahre also said that Kosmos was "his" company; he held only a small minority around 10% of its shares but had unchallenged authority. He often underwrote Kosmos personally. I would expect the same to have occurred with Pankos/CTC

It was common ground between that inner circle however that Jahre had played the major part in the success of the company and he was left an unfettered hand to determine which charitable causes should ultimately benefit.

As President of the company he was not substantially salaried, if at all, but made occasional payments to his own benefit to reflect, inadequately, his contribution to the company. He also as President took an interest in the company's investments.

In the Cold War period Onassis stood behind Carver entrusted to fulfill the wishes of Jahre if he died or there came another World War, confiscation of assets etc. In the post war period after occupation by the Germans there was a genuine concern in Norway about pressure being exerted from Russia, the rapid advance of socialism, the risk of expropriation. Jahre, having set up the first Foundation in 1953 in Norway he did not risk all assets of his charities in one jurisdiction.

To my knowledge on such non-commercial matters Jahre, Carver and Onassis had no need of written agreements. They were businessmen of the school where the ultimate sanction was distrust. A commercial battle could be fought between them, but they would act in good faith and as friends.

The history of Continental Foundation

The Continental Foundation has its origins in the attempted gift by Jahre to Sandefjord City Council. In a letter dated 14th October 1968 he informed the Council that he was willing to contribute with considerable amounts of money to the construction of a new town hall in Sandefjord. This was confirmed in a letter dated 13th March 1972. Anders Jahre offered the Municipality of Sandefjord a contribution of NOK 40 million on behalf of "an investment company, Continental Trust Company Inc."

I believe that it was at that time he also wrote a note proposing that the assets of Continental Foundation should pass to the two Jahre Foundations in Norway. I am currently unable to refer to that file which I only recently rediscovered as it was seized by Oekokrim in a raid on my house on the morning of Sunday 30th October 1994. I do not have a copy.

The first amount of NOK 10 Million was paid to the Municipality of Sandefjord in July 1973. It was subsequently paid a further NOK 10 million in January 1974. A currency licence was granted for both of these amounts. Thereafter the Bank of Norway refused further currency licences.

Anders Jahre completed payments of a further NOK 20 Million in the course of 1974 by drawing on Anders Jahre's Rederi AS, a company owned by Anders Jahre. Contemporaneously a reserve fund, known as the "contingency fund" of the dollar equivalent of NOK 20 million was opened and the understanding was that the capital and interest earned on it was held for the benefit of Anders Jahre's Rederi.

My files show that by June 1974 there had been an approach by me to Daniel Meinertzhagen of Lazard Brothers in London for help on setting up a Foundation. [Letter from Meiertzhagen dated 17th June 1974 recommending Liechtenstein].

By May 1975 the advice of Lazards had shifted from Liechtenstein to Canada [Letter from Meiertzhagen dated 23rd May 1975 recommending Canada].

Following interference by the Bank of Norway Jahre discussed with me the problem and I wrote a memorandum, initialled by Jahre, in which he evidences the need to postpone transfer of assets to Norway that note in Norwegian specifically mentions the two Jahre Foundations as the intended beneficiaries/purposes [Memorandum 28 May 1975]. This was his birthday which was the day he habitually chose to make or consider charitable gifts.

In the early 70's Carver died. At some time after 1972 Thorleif Monsen was appointed a director. This may have been retroactive. I was not directly involved with his appointment. The written company records do not square with my recollection. I question whether or not there might have been an attempt to back-date documents to

-a date when Carver was dead but Monsen could have been put in as director and

-prior to the Sandefjord Townhall débâcle.

In early '70's Onassis was fading away. Jahre needed to be sure that no vacuum was created. Onassis died in early '75.

These concerns coincided with the Sandefjord Town Hall situation.

Jhare wanted a properly constituted international charitable foundation. In relation to the CTC assets and shares I was instructed as holder of what was in effect a Power of Appointment in general terms how to exercise it. The intention was to formalise the arrangements for an international charitable trust. It was realised that the Trust Arrangements were vulnerable to the death of any individual holder of bearer shares. The heirs might refuse to acknowledge the trusts.

The first step, was to contact the Chairman of Lazards. Anders Jahre signed the letter which I drafted. Thereafter there was direct contact with Daniel Meinertzhagen chairman of Lazards.

Jahre was perfectly clear about the formal arrangements which he wanted. They were to mirror the Statutes of the Jahre Foundations drawn up by my father Frithjof Bettum as closely as could be achieved ensuring checks and balances to prevent any dominant interest distorting the purposes. It was our initial intention that the Charity should be established in a solid Common Law jurisdiction with adequate controls of charitable administration. After initial meetings with Daniel Meinertzhagen, Hugo Kindersley was put in charge by Lazards of the implementation. carrying Monsen was not involved in the early stages of planning. He only became involved in the Summer of 1976 when he attended a meeting at the New Berkeley Hotel in Knightsbridge. Prior to that his role was to appear as a natural identifiable person seen to represent the shares, but at all times he had knowledge of the trusts under which he held. Physically he did not have possession of the bearer shares in CTC.

BH

Monsen was the younger brother of an employee of Kosmos (Commander Monsen) and was regarded as independently very wealthy. He was resident in the Caribbean and holding the shares or being a director of CTC would cause him no fiscal embarrassment. Monsen had met Clifford Carver, Jahre, Onassis at Lyford Key Club in the Bahamas. As a Norwegian by birth and having members of his family working for Jahre he was a natural choice as a trustee subject to Jahre's directions.

He was not however a simple nominee. He was aware of the charitable trusts to be appointed in detail by Anders Jahre. The note of Roberto Aleman as late as 6 June 1976 shows that Monsen was put in as a name only. The reality was that the shares had no beneficial owner at that time.

There is absolutely no question but that he took the shares for no consideration and subject to the express understanding that they were for charitable purposes to be directed by Anders Jahre directly or by me. Nor had he any entitlement to any assets of the company.

Share certificates were only physically issued in about May or June 1976. They would have been in safe custody and Jahre, my father and myself would have had access. I do not recall the circumstances of the issue of this set of shares. The share certificates were collected by one of Lazard's employees, Alan Wrigley or Per B Jansson. Monsen never had physical possession of the shares and the letters from him to Lazards are misleading as they suggest that he physically deposited them. In fact they went from Sandefjord to Arthur Hardman at Lazards and were subject to the instructions by Monsen. Monsen then accounted to me for his acts and provided me with a copy of his letter to Lazards. He may have "represented" the shares at meetings of the company but this would have been a fiction.

In 1975, Anders Jahre drew me formally closer to his other charitable arrangements. These Foundations are of impeccable standing.

They are both subject to Norwegian law:

a. "Anders Jahres Humanitære Stiftelse" (Anders Jahre's Humanitarian Foundation) was settled in 1966 with the last donation into the foundation in 1973.

The purpose of this foundation is to support humanitarian, cultural and social causes in Norway with a certain preference to Anders Jahre's home county, Vestfold, and home town, Sandefjord.

The present Board of the Foundation is as follows :

Bjørn Bettum Chairman

Sigurd Osberg Dep. Chairman (Bishop of Tunsberg)

Lars Roar Langslet (Prev. Member of the Norwegian Parliament and Minister of Cultural Affairs)

Nanna Treschow

Bjarne A. Waaler (Professor and prev. Dean of the University of Oslo)

b. "Anders Jahres Fond til Vitenskapens Fremme" (Anders Jahre's Foundation for the Furtherance of Science) was settled in 1953 with the last donation into the foundation in 1973.

"Anders Jahres Fond til Vitenskapens Fremme" is supporting Medical and Legal Research with preference to the University of Oslo and Chemistry and Shipbuilding Research at the University of Trondheim. The foundation is also annually awarding Anders Jahre's Nordic Medical Prizes (Known as the "little Nobel Prize").

The present Board of "Anders Jahre's Fond til Vitenskapens Fremme" is as follows :

Lucy Smith	Chairman (Professor of Law and Dean of the University of Oslo)
Bjørn Bertum	(Appointed by Anders Jahre-life member)
Synnøve Liaaen Jensen	(Professor of the University of Trondheim)
Peter Lødrup	(Professor at the University of Oslo, Law Faculty)
Gunnar Nicolaysen	(Professor at the University of Oslo, Medical Faculty)
Petter Andreas Steen	(Professor at the University of Oslo, Medical Faculty)

The combined assets of the two foundations is about NOK 300 mill., and the two foundations have contributed close to NOK 250 mill. to their defined purposes throughout the years.

He had me appointed Chairman of the Board of Anders Jahres Humanitære Stiftelse of Sandefjord.

He had me appointed life Board Member of Anders Jahres Humanitære Stiftelse for the furtherance of science.

In relation to the shares of CTC in 1976 he informed Thorleif Monsen that he should thereafter accept my instructions. Thereafter Monsen reported only to me. At my discretion I would report to Anders Jahre. Anders Jahre and Bess Jahre similarly told Aleman that he should do as I requested. Roberto Aleman can confirm that this took place in the garden of Midtassen, the Jahre house at Sandefjord.

The role of Lazards was central to the formation of the trust. Daniel Meinertzhagen was involved in the inception and Hugo Kindersley was involved at every stage. It was they who recommended John Worsley as an Adviser and Douglas Gibson as a trust law expert. Through him Robert Slarter was appointed trustee. It was Lazards which was entrusted with the investment of funds within narrow guidelines. Their role was intended to be threefold :

-to see that Jahre and my instructions were carried out in relation to the intended purposes of the Trust;

-to provide advisers to the trust (Kindersley/Worsley/Tryon and thereby ensure the integrity) of the trustees; and

-to act as investment advisers.

The trustees were intended to be a mere fiscal convenience. The real power was intended to be exercised by the advisers.

Kindersley as can be seen from the correspondence communicated with me and Anders Jahre about the creation of the Trust. He attended pre-formation meetings in London and at

Midtaasen. I feel that his statements to the Courts of England about his ignorance of the real settlor were a manifestation of loyalty to the code of protecting clients. His sworn statements need to be interpreted with great care.

It was clear to the Chairman of Lazards and Kindersley that Monsen was holding the shares in CTC under Jahre and my direction and that my authority was as always confirmed by Anders Jahre. The fiction that Monsen was the owner was necessary to avoid supposition that Jahre owned the shares which of course was not correct. This was a perfectly transparent situation to the senior level of Lazards. Even at a lower level CTC for internal purposes was Scandinavian business, neither Japanese nor N.American.

I was not involved in the instructions to Douglas Gibson whom I understood to have been nominated by Lazards. I relied upon them to make proper enquiry and use due diligence in giving instructions. I do not recall ever having seen these instructions and now question their reflection of my instructions to Lazards. With the benefit of hindsight I doubt the wisdom of the choice of Douglas Gibson whom I subsequently discovered had problems having had too many marriages and children (eventually he sought support from the brandy bottle).

At some stage in 1976, I fail to remember when, Monsen ingenuously proposed that Jahre had been inadequately rewarded for his contribution to CTC and that a legal back door should be created to allow personal benefit if either Anders Jahre or Bess Jahre left Norway. He proposed to hold back 20% of CTC. I then put this idea forward in June 1976. There was even an attempt at creating the Thorleif Monsen Trust for the Monsen Family. This idea was rejected. However it was agreed that 20% should be held separately in a Trust known as the "secret trust" enabling the trustees to assist Mrs Bess Jahre amongst others in emergencies if they left Norway. Subject to that and on her death the funds were to pass to exclusively to charitable

purposes. I believe the Jhare Foundations were named. I was not aware at the time that such an arrangement was itself a breach by Anders Jhare of the Charitable Trusts which he had always declared existed. The thinking was linked to the idea that Jhare would leave Norway to let him dispose of assets in an unfettered manner.

Lord Kindersley was aware of his duties, in relation to this 20% where he was once again to perform the role of adviser - Lazards managing the underlying assets in CTC. I was informed that New World Trust was created and that this fund after the death of Bess Jhare had exclusively charitable objects. I never received a Deed of Trust.

Monsen, who was accountable to Jhare and to me in relation to this 20% holding and the 80% holding confirmed compliance with my instructions by sending a copy of his letter to Lazards relating to the deposit of shares.

On the creation of the trusts I believed that I had discharged my obligations under the Power of Appointment. Prior to and subsequent to the meetings i Sandfjord in October 1976 I reported to Bess and Anders Jhare in the presence of the three advisers (Monsen, Kindersley, Worsley) and final approval for the transfer of 80% of the shares in CTC was given by Anders Jhare. At that meeting it was confirmed that the Norwegian Foundations were to benefit in the long term [See short note dated 22 October 1976 in Norwegian].

Jhare during his life after creation of the trust invited me to take control. This indicated that although he had no formal role the trustees and advisers were still receptive to his suggestions. I resisted pressure then and later to assume direct personal control of the trusts as it was incompatible with my residence in Norway and a distraction from the all consuming demands of Kosmos/ Firma Anders Jhare.

Given that in 1979 at Fontainebleau Thorleif Monsen invited me to hijack the secret trust with him and divide the spoils 50:50, an invitation to which I should perhaps have paid more attention. I had reason to believe that the trust had been validly constituted and now question what became of the documentation and whether or not there was some substitution. Clearly I declined the invitation and relied upon the integrity of the structure established through Lazards to ensure that nothing improper happened.

At about that time Monsen was also trying to induce me to become managing director of the Aall Group. As an inducement he established a trust and employment contract for my benefit. Later these documents were destroyed by him when it became clear that I was not willing to compromise myself. I have no copies.

At that time I was managing director of Kosmos which was one of Norway's largest public companies. I simply did not have the time to have any further involvement with the offshore trusts save only to remind Monsen that payments should be made to the two Jahre Foundations in Norway.

After the Continental Foundation was established it was agreed between myself and Thorleif Monsen who by then had assumed a genuine decision making role that the income should eventually be largely directed to charitable projects in Norway.

Performance of this was however pre-empted by the inquiries by the Fiscal Authorities into Kosmos in 1979. It was agreed that transfers to Norway should be further postponed and income accumulated. I had to distance myself from Continental Trust and rely upon the structure set up through Lazards.

The Present

There is an unconscionable dissipation of charitable funds on legal expenses, so far estimated to be £12million. The trustees are through the Protectors and advisers too closely linked to one family. They are compromised merely by their appointment.

The present litigation has given rise to a situation in which lawyers in Norway, New York, London and Cayman are encouraged to create legal expense at the expense of charity. This has been exacerbated by the moves by the Norwegian Authorities thinly veiled by the Personal Representative of Anders Jahre. The legal costs have now become a greater scandal than the mismanagement.

The contract by the Estate of Anders Jahre (the Norwegian State) with McKinnell is immoral. It encourages crime in another jurisdiction (disclosure of confidential information) and in loose terms renders the Norwegian Government parties to a crime. It brings discredit upon the Norwegian Government and legal profession.

The recent gift of money by the trustees in the Cayman Islands is a blatant bribe.

Indeed the present arrangements are an excessive departure from the original intentions of the trust.

Summary

- a. The evidence shows that the Monsens had no right to benefit.

b. The evidence shows that the shares of CTC were settled by Monsen for purposes directed by Jahre.

c. The evidence shows that 20% (The secret Trust) was to be held for Bess Jahre during her life (if she should leave Norway) and thereafter for the Jahre Foundations.

d. If Bjorn Bettum or Bess Jahre make application in Cayman to the Courts the Courts will have no option but to remove the Monsens from any role in the trusts and appoint new trustees who must pursue them for their past breaches of trust.

e. One way or the other the Monsens will have to relinquish control of all trust funds and some of the funds which have fallen into their hands.

Proposed Settlement for Monsens

a. The estate of Anders Jahre would accept the validity of the Trusts in Cayman.

b. The estate of Anders Jahre would cease all claims against the Monsen faction.

c. The Monsens would procure the transfer of all assets and rights of the Aall Foundation to a new foundation to be called "Jahre International Foundation";

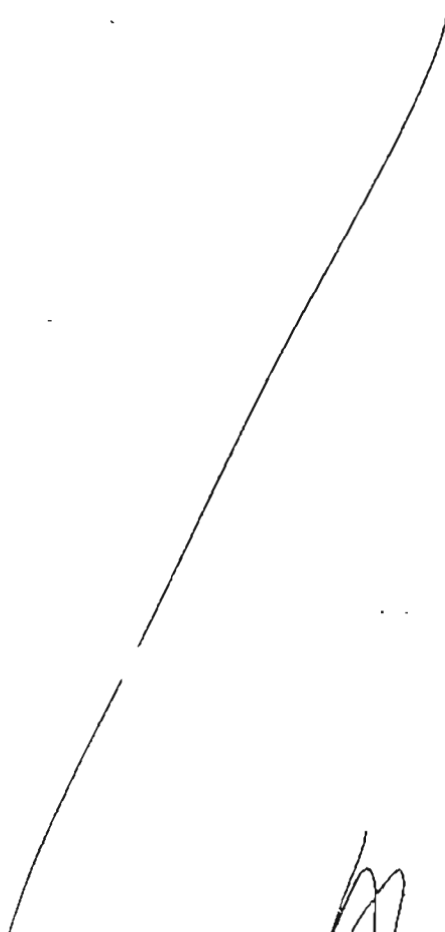
d. As an interim stage the Jahre Foundations might nominate substitutes for the Protector and Advisers of the Aall Foundation.

e. The first Advisers and Trustees of the Jahre International Foundation would be nominated by the two Jahre Foundations in Norway.

f. The Monsens would procure that the 1/3rd holding in Aall Group be exchanged for

- Land held in Hawaii;
- Proceeds of sale of London flat;
- Aall Trust and Banking Limited in Cayman.

-Forrester Maritime.

g. The Jahre Foundations would indemnify the retiring trustees against any claims for breach of trust.

There must be an adequate moratorium on litigation to permit pursuit of the settlement proposed.

Osh

16th November 1994

Glen Gutterman

BANKFORBINDELSE: CHRISTIANIA BANK OG KREDITKASSE
DRIFTSKONTO: 6001.05.65181
KLIENSKONTO: 6001.05.20560

GRENS 12, 0159 OSLO
TELEFON 22 42 75 71
TELEFAX 22 33 68 66

HANS STENBERG-NILSEN
HØYESTRETTSDOKTOR
JON CHRISTOPHERSEN
HØYESTRETTSDOKTOR
ERLING O. LYGTVIT
ADVOKAT MED MØTERETT
FOR HØYESTRETT

ARILD PAULSEN, ADVOKAT

Advokatfirmaet de Besche & Co.
ved Karstein J. Espelid
Postboks 1424 Vik
0115 Oslo.

SN/TL

OSLO, 24. november 1994

Ad.: Anders Jahres dødsbo - Bjørn Bettum.

1. Jeg viser til Deres brev av 17. d.m. til h.r.advokat Håkon Løchen og meg. Dette svarbrev er utformet i samarbeid mellom oss to.

Jeg tillater meg å meddele at Bjørn Bettum har funnet det enklest at han stiller de dokumenter som er behandlet i Deres forannevnte brev - og som idag befinner seg hos Økokrim - til disposisjon for boet uten noen ytterligere avtaler.

Han tar forbehold om at dokumentene ikke må offentliggjøres.

Foranstående er videre betinget av at dokumentene anvendes på følgende måte:

- a. De dokumenter som knytter seg til hendelsen er tatt ut fra Frithjof Bettums arkiv og skal behandles som dokumenter i forholdet mellom klient og advokat. Bjørn Bettum har for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot at dokumentene kan anvendes i den grad det er nødvendig for boets videre bevisførsel.
- b. Det vil finnes en god del brev, utkast osv. i forbindelse med det rådgivningsarbeid den britiske advokat Martin Jennings har ydet Bjørn Bettum i de siste ca. seks måneder. Dette er klient/advokatdokumenter i forholdet mellom Bjørn Bettum og Martin Jennings, og skal stilles ugjennomgått til Bjørn Bettums disposisjon.
- c. Det kan muligens være andre papirer i den dokumentmappe som er beslaglagt av Økokrim som intet har med dødsboet å gjøre. I så fall skal dette stilles ugjennomgått til Bjørn Bettums disposisjon.

Det forutsettes at boet selv må avklare forholdene vis-a-vis advokatlovgivningen for såvidt gjelder dokumentene som tilhører, eller kommer fra, Frithjof Bettums advokatarkiv.

Detaljer vedrørende gjennomgang av dokumenter må avtales endelig med Hans Stenberg-Nilsen.

Følgende vedleggs dette brev:

- I) Notat til Håkon Løchen fra Bjørn Bettum datert 26. oktober 1994 med overskrift "Prosjekt AJ" (inkludert uautorisert oversettelse til engelsk). Dette notat ble gjennomgått av Geir Ustgård og Even Wahr-Hansen i møte på Even Wahr-Hansens kontor 27. oktober 1994.
- II) Et engelsk notat på 20 sider, datert Oslo 16. november 1994, utarbeidet av Bjørn Bettum i samarbeid med Martin Jennings, og som stort sett beskriver Bjørn Bettums befatning med de forhold som er relevante for dødsboet. Det tas forbehold om at dette notat ikke er nøye gjennomgått, og ikke i seg selv må ansees som et "sworn affidavit".
- III) Et omslag inneholdende de kopier av den korrespondanse og de notater osv. som Bjørn Bettum mener er det mest relevante materialet som ligger blant de dokumenter som er beslaglagt av Økokrim.

Bjørn Bettum er villig til å gi forklaring om sitt kjennskap til forholdene rundt etableringen av Continental Foundation i 1976 og det han kjenner til forsåvidt gjelder de der omhandlede midlers videre skjebne. Jeg anser det som fordelaktig både for dødsboet og Bjørn Bettum om en slik forklaring, ihvertfall i første omgang, kan gis en utenomrettslig ramme. Om nødvendig er han også innstilt på å gi en "affidavit" i den form som kreves.

Jeg går ut fra at boet etter dette ikke finner grunn til å ta ut stevning mot Bjørn Bettum for det forhold som er behandlet i forliksklagen av 10. mai d.å. Jeg har forstått det slik at formålet med dette søksmålet overfor Bjørn Bettum har vært å fremskaffe de foran nevnte opplysninger til bruk for boets øvrige søksmål i utlandet.

2. Via sin advokat i London - Michael Lee i firmaet Norton Rose - er Bjørn Bettum kommet til den oppfatning at det søksmål boet har anlagt i London i anledning de forannevnte forhold, har svært begrensede sjanser til å vinne frem. Via den samme forbindelse har han også fått den forståelse at det søksmål som er innledet i Grand Cayman vedrørende gyldigheten av stiftelsene og disses eiendomsrett til sine aktiva, heller ikke vil få et utfall boet er tjent med. De grunner Norton Rose i denne forbindelse har bygget på, tilsvarer formodentlig argumenter som boet er kjent med via sine egne engelske advokater i firmaet Denton Hall.

Jeg forstår videre situasjonen derhen at domstolen i Grand Cayman muligens allerede i januar vil avgjøre det søksmål som er innledet der og som kan føre til at stiftelsene blir stadfestet som gyldige. Bjørn Bettum har som De er kjent med, i høst arbeidet for å oppnå et forlik mellom de forskjellige berørte parter. Et slikt forlik vil iallefall for familien Monsens vedkommende være avhengig av at det fremdeles foreligger usikkerhet vedrørende det nærmere utfall av søksmålene i Grand Cayman, derunder spørsmål om innsettelse av nye Trustees og Advisors. Mulighetene for å oppnå et forlik vil derfor være svært begrenset etter at en avgjørelse måtte foreligge i Grand Cayman i boets disfavør. Bjørn Bettum anmoder derfor boet om snarest å ta standpunkt til spørsmålet om et forlik.

3. Det forlik som Bjørn Bettum har undersøkt mulighetene for, fremgår av det vedlagte materialet, særlig Bettums notat av 26.10.1994 og hans notat av 16.11.1994.

Etter det inntrykk Bjørn Bettum har fått gjennom sine sonderinger, er det formentlig grunnlag for å diskutere videre et forlikforslag etter følgende hovedlinjer:

- A. Anders Jahres dødsbo aksepterer gyldigheten av de angjeldende trustene i Cayman.
- B. Dødsboet trekker tilbake søksmålene mot medlemmene av familien Monsen og deres hjelpere.
- C. Medlemmene av familien Monsen påtar seg å gjennomføre at de angjeldende stiftelser får nye Trustees og Advisors som alle utpekes av henholdsvis Anders Jahres Humanitære Stiftelse og Anders Jahres Fond til Videnskapens fremme.

Det er videre Bjørn Bettums oppfatning at det burde være mulig å få til at det blir betalt et betydelig beløp som innbetaling til Anders Jahres Rederi AS som kompensasjon for at dette selskapet betalte kr. 20 millioner til Sandefjord kommune i sin tid i forbindelse med byggingen av rådhuset. Beløpet ble betalt i 1973/74, og etter Bjørn Bettums oppfatning er det gode muligheter for å få dette beløp restituert med renter. Såvidt vites vil det være mulig for boet å oppnå et for seg hensiktsmessig forlik i tvisten om eiendomsretten til dette selskap dersom øvrige tvister bilegges som omhandlet foran.

Ved at Bjørn Bettum nå stiller et omfattende materiale til disposisjon for boet, eventuelt også supplert med forklaring fra ham utover hans vedlagte skriftlige redegjørelser, synes det iallfall for tiden unødvendig å fortsette de kostnadskrevende rettergangsskritt for bevisinnhenting som pågår i USA.

Det nå foreliggende materiale fra Bettum må være egnet til å begrense de betydelige omkostninger til juridisk bistand rundt om i verden som boets søksmål utløser. Etter det Bettum har fått opplyst er det til nå ialt på begge sider brukt tilsammen et beløp i størrelsesorden ca. 130 millioner kroner. I den forbindelse vil jeg også nevne det foreliggende forslag fra den norske regjering om å stille garanti for foreløpig ytterligere 100 millioner kroner for omkostninger på boets side.

Med hilsen

Hans Stenberg-Nilsen

Kopi av dette brev med bilag er sendt: Advokat Even Wahr-Hansen og Økokrim v/førstestatsadvokat Morten Eriksen.

Kopi uten bilag er sendt: Advokat Håkon Løchen, advokat Per M. Hansson, Martin Jennings og Michael Lee.

bb30tl

BJØRN BETTUM

Sorenskriver Knut Rønning
Sandefjord Sorenskriverembete
Postboks 73
3201 SANDEFJORD

Sandefjord, 5. mars 1999

Med bud

ANDERS JAHRES DØDSBO

Jeg henviser til brev av 27. januar 1999 og senere telefonsamtale.

1 Møte 6. november 1998 på sorenskriverkontoret i Sandefjord.

I dette møte ble gjennomgått min forståelse av mange sentrale forhold som vedrører Anders Jahres dødsbo.

Fra møtet skulle fremkomme et referat og jeg lovet samtidig å oversende kopi av noen dokumenter delvis fra midten av 1970-årene som jeg synes er relevante for saken.
Følgende vedlegges:

- 1 Kopi av en beskrivelse av situasjonen slik som jeg har oppfattet denne, datert 16.11.94.
- 2 Kopi med engelsk oversettelse av et notat til Håkon Løchen fra Bjørn Bettum datert 26.10.94.
- 3 Skrift "Anders Jahre som donator" fra mars 1979.
- 4 PM med engelsk oversettelse datert 25.10.76.
- 5 Notat til Bess og Anders Jahre fra Bjørn Bettum datert 22.10.76.
- 6 Memorandum Continental Trust Company Inc med engelsk oversettelse datert 22.10.76.
- 7 Notat til Anders Jahre fra Bjørn Bettum datert 22.10.76 med engelsk oversettelse.
- 8 Bess og Anders Jahres testamenter datert 16.10.76.
- 9 Notat til Anders Jahre fra Bjørn Bettum datert 15.07.76 med engelsk oversettelse.
- 10 Notat med overskrift "Continental Trust Company Inc" datert 02.07.76.

Postboks 440 Sentrum, 3201 SANDEFJORD
Tel +47 33 46 02 90 ~ Mobiltel 91 36 02 90 ~ Fax +47 33 46 48 60

- 11 Notat med overskrift "Continental Trust Company Inc" datert 23.02.76.
- 12 Memorandum med overskrift "Continental Trust Company Inc" datert 11.12.75 med engelsk oversettelse.
- 13 Notat til Anders Jahre fra Bjørn Bettum datert 28.05.75 med engelsk oversettelse.
- 14 Statutter Anders Jahres Fond til Vitenskapens Fremme og Anders Jahres Humanitære Stiftelse, sist endret henholdsvis 1998 og 1994.

I notat til Håkon Løchen av 26.10.94 gjennomgår jeg situasjonen opp til dette tidspunkt. Dette notat ble gjennomgått med Even Wahr-Hansen i et møte på hans kontor torsdag 27.10.94. De som var tilstede var foruten Even Wahr-Hansen og Bjørn Bettum, rådmann Geir Ustgård og advokat Per M Hansson.

Det vedlagte underlagsmateriale er kjent av boets representanter.

Per Brunsvig, som var bobestyrer i Anders Jahres dødsbo fra 1982-1991 var i sin arbeidsperiode av den oppfatning at det ikke var rettslig grunnlag for beskatning av Anders Jahre for formue og avkastning i selskapet Continental Trust Company. Han tok ut søksmål for opphevelse av ligningen etter kjennelsen i Fylkesskattenemnda av 14.09.83. Han påkjørte også kjennelsen til Riksskattenemnda.

Med det kjennskap jeg har til saken fra 1970-årene er det uforståelig når det fra dødsboets side hevdes at det ikke den gang var hensikten å opprette en gyldig veldedig stiftelse og at opprettelsen skulle være proformaverk til beste for Anders Jahre eller noen etter ham.

Personlig er jeg ikke i tvil om hva Anders Jahre ønsket. Dette synes jeg er godt illustrert i mitt notat til Anders Jahre av 28.05.75 og etterfølgende dokumenter.

Jahre hevdet konsekvent at han ikke hadde eierinteresser i Continental Trust Company eller midlene i dette selskap. Jeg henviser likevel til skrift om "Anders Jahre som donator" datert i mars 1979. Dette skrift viser med hvilken seriøsitet Anders Jahre la til rette sine store og mangfoldige donasjoner siden 1948 til de siste bidrag til Anders Jahres Fond til Vitenskapens fremme og Anders Jahres Humanitære Stiftelse i 1970-årene. Jeg synes det på denne bakgrunn er uforståelig når det hevdes at det som skjedde med verdiene i Continental Trust Company var ment å være et gjennomtenkt og planlagt proformaverk.

De personer som var involvert i midten av 1970-årene var høytstående internasjonale finanspersoner. Jeg minner om at Lazardgruppen med investeringsbanker i New York, London og Paris den gang var og fortsatt er en av verdens ledende investeringsbankgrupper. Jeg anser det for utenkelig at denne gruppe personer ville la seg involvere i et gigantisk proformaverk for å ivareta personlige interesser for en nasjonalt og internasjonalt anerkjent og aktet forretningsmann som Anders Jahre. Hvem skulle for øvrig ha fordel av proformaverket etter Anders Jahres død?

2 Kosmos krav på de omstridte midler.

Jeg var medinnehaver i Firma Anders Jahre fra 1970 og administrerende direktør i Aksjeselskapet Kosmos fra 1978 etter at Anders Jahre gikk av som selskapets administrerende direktør i dette år etter 50 år i selskapets ledelse. Firma Anders Jahre holdt blant annet kontor for Kosmos.

Jeg var økonomi-/finansdirektør i Kosmos fra 1970-1978.

Jeg trådte ut av Kosmos ved årsskifte 1988/1989 etter at Skaugenfamilien i forståelse med styre og ledelse i Kosmos tok kontroll med selskapet. Representanter for Skaugenfamilien gjorde grundige undersøkelser om selskapet i den anledning.

Det Morits Skaugen kontrollerte Eikland AS, sammensluttet med Kosmos, har nå fremmet synspunkter om at dette selskap skal være eier av de midler utenfor Norge det strides om. Det er blant annet tatt ut forliksklage mot Lazard Brothers & Co. Limited, lord Kindersley og Bjørn Bettum. Forliksklagen skal behandles i Sandefjord forliksråd 30.04.99. Ii adv Hans Stenberg-Nilsen utarbeider prosessskrift for undertegnede før møtet i forliksrådet.

Det er første gang jeg har hørt noen antydning om at Kosmos skulle ha interesser i de verdier som stammer fra årene før og under 2. verdenskrig inntil representanter for Skaugenfamilien bringer dette tema opp ca 60 år senere. Den eneste som har vært inne på en slik mulighet er Alf R Jacobsen i sin bok fra 1986 om "Kampen om Kosmos" i bokens siste avsnitt. Det påvises ikke relevant dokumentasjon som begrunner en slik mulig realitet

I brev av 27.01.99 stilles jeg spørsmål om jeg kan vise til dokumenter som kan belyse Eiklands krav.

Jeg har ved flere anledninger gitt uttrykk for at jeg ikke har dokumenter fra tidligere tider utover det som er kjent av de berørte parter, for å belyse eierforholdene til Continental Trust Company eller midlene i dette selskap

Etter møtet 06.11.98 og brev av 27.01.99 har jeg gjennomgått det materiale jeg har tilgjengelig for å fastslå om det foreligger konkret dokumentasjon eller informasjon som kan tyde på at Eikland skulle ha eierinteresser i de verdier som stammer fra virksomheten i Continental Trust Company.

Jeg har gjennomgått følgende:

- 1 Dokumenter fra Riksarkivet som ble frigitt i 1984 fra undersøkelsene omkring den virksomhet som Anders Jahre og hans medarbeidere ledet i årene før under og etter 2. verdenskrig og som kulminerte med avtaler i midten av 1950-årene.
- 2 Kosmos' årsberetninger fra selskapets stiftelse i 1928/32.
- 3 Kosmos' historie gjennom 25 år, utgitt i 1953.
- 4 Den moderne hvalfangst historie, utgitt i 4 bind i årene 1959-1970 med engelsk utgave fra 1982.

- 5 Alf R Jacobsens bok "Kampen om Kosmos", fra 1986.
- 6 En rekke artikler i Norges Handels og Sjøfartstidende og Aftenposten fra mai-juli 1984 (etter at de omtalte dokumenter i Riksarkivet var frigitt) av avdøde ekspedisjonssjef Thomas Løvold og tidligere førstekonsulent cand jur Gisle Stray Breistein i Handelsdepartementet.
- 7 Styreprotokoller, representantskapsprotokoller og generalforsamlingsprotokoller i Kosmos så langt disse har stått til min disposisjon. Jeg mangler protokollene for hvalfangerselskapet Kosmos II (1932-1949) og representantskapsprotokollene i Kosmos-selskapene i den første periode etter at selskapene ble stiftet i 1928/32.
- 8 Regnskapsmateriale for Kosmos/Kosmos II fra oktober/november 1940 og 1947/48. (Bilag 15 i dødsboets sak mot Lazard/Kindersley/Bettum).

Av dette materialet vedlegges i kopi utdrag av 4 og 5 og kopi av artikler under 6 samt regnskapsmateriale under 8.

Det øvrige kan når som helst stilles til disposisjon.

Dokumentene fra Riksarkivet ble først kjent for meg etter at de ble frigitt i 1984.

Når jeg gjennomgår de hendelser som fant sted i 1939 og i krigsårene, er det beslutninger og uttalelser som kan tyde på at det i utgangspunktet var uklart hvem som hadde kontroll eller var tiltenkt kontroll over de verdier som allerede var bygget opp i utlandet og som deretter ble forvaltet i utenlandske selskaper. Vi er blant annet tilbake til hvalfangst organisert i samarbeide med utenlandske interesser i Western Operating Corporation fra 1936/1937.

Det er, så vidt jeg kan se, intet som tyder på at Kosmos ble eier av aksjer eller eierinteresser slik som Eikland hevder.

Referansen til "Den moderne hvalfangsts historie" viser Jahres tilknytning til internasjonale forretningsforbindelser i USA og andre land før, under og etter 2. verdenskrig. Det er således ikke korrekt å bagatellisere disse forbindelser, som Jahre og andre ved flere anledninger refererer til under de kontroller som ble foretatt i 1950-årene, og som til en viss grad belyser aksjonærsituasjonen i Continental Trust Company.

Det er også verdt å bemerke at det er usannsynlig at det ble begått handlinger som den gang stred mot norsk lovgivning. Det refereres særlig til de under pkt 6 vedlagte artikler.

Jeg har i hvert fall hatt et inngående kjennskap til den norske virksomhet, ledet av Jahre, og overfladisk til de utenlandske interesser fra slutten av 1960-årene. Jeg hadde meget nært samarbeid med flere av de personer som stiftet det første Kosmos-selskap i 1928 og det andre selskap i begynnelsen av 1930-årene. Dette gjaldt særlig Anders Jahre, Frithjof Bettum og Jørgen Jahre, men også flere ledende ansatte som til dels hadde vært med gjennom perioden før og etter 2. verdenskrig.

Det er på bakgrunn av denne erfaring uforståelig for meg at intet skulle ha fremkommet muntlig eller skriftlig som skulle vist eventuelle utenlandske interesser for Kosmos.

I min periode i Firma Anders Jahre og Kosmos fra 1969/1970, har jeg aldri sett noe i dokumentasjon eller regnskaper som skulle bekrefte en slik mulighet. Denne problemstilling har ikke vært tema, i hvert fall i de 20 år jeg har kjent virksomheten meget godt fra 1969-1989. Vi er da i hvertfall 30 år tilbake i tiden.

Anders Jahre var fortsatt både styreformann og administrerende direktør i Kosmos i første halvdel av 70-årene da jeg ble involvert i omdannelsen av Continental-verdiene til en formell veldedig stiftelse. Jahre bestred alltid på egne vegne og på vegne av de selskaper han ledet, eierinteresser i disse verdier. Det var aldri på tale at Kosmos eller andre norske selskaper hadde slike interesser.

De to Kosmos-selskaper som ble fusjonert i slutten av 1940-årene, var i alle år børsnoterte med statsautorisert revisjon. Det ble avlagt årsoppgjør fra stiftelsen i 1928/1932 til selskapet opphørte i 1990-årene.

Jeg har gjennomgått alle årsberetninger fra stiftelsen og fram til slutten av 1980-årene og kan ikke se noe som tyder på slike eierinteresser som hevdet av representanter for Eikland. Fra og med årsoppgjør for 1961 gis det i beretning og regnskap oversikt over aksjer i datterselskaper og "andre aksjer". Det finnes intet som støtter Eiklands påstand.

Det må være naturlig og relevant at representanter for Eikland påviser at det for eksempel i styreprotokoller, representantskapsprotokoller, generalforsamlingsprotokoller og regnskaper eller i annen dokumentasjon foreligger noe som dokumenterer at Kosmos har hatt eierinteresser i utlandet slik som hevdet.

Spekulasjoner etter så mange tiår om hva som kan ha vært en mulighet og uten dokumentasjon er etter mitt skjønn verdiløse som basis for et krav. Et slik krav må vel for øvrig eventuelt fremsettes mot dem som nå mener å være eiere av de omstridte midler eller dem som tok initiativ til at midlene ble gitt bort, nemlig Anders Jahre, nå hans dødsbo, og Thorleif Monsen og hans etterkommere.

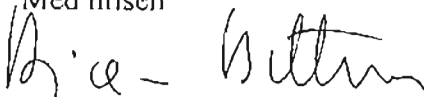
For meg er det intet som tyder på at Eikland har rettigheter som påstått. Jahre, som ledet Kosmos i 50 år, må i såfall ha tildekket en realitet ved tilsidesettelse av selskapets interesser. Hans natur tilsier det motsatte. Han arbeidet konstruktivt og lojalt, med stolthet for selskapets interesser i alle år.

3 Avslutning

Jeg håper at det vedlagte materiale og dette brev kan gi nyttig informasjon for Sandefjord skifterett.

Jeg vil for øvrig presisere at min oppfatning i notat til hr adv Håkon Løchen datert 26.10.94 er minst like gyldig i dag som den gang etter at forholdene rundt Anders Jahres dødsbo har vært ytterligere belyst i snart 5 år med svære kostnader for alle parter.

Med hilsen

Bjørn Bettum

THOMMESSEN KREFTING GREVE LUND

FORLIKSKLAGE

til

Sandefjord forliksråd

(23.12.1998)

Klager:

Eikland AS
Postboks 45 Skøyen, 0212 Oslo

Prosessfullmektig:

Thommessen Krefting Greve Lund
v/advokat Truls Leikvang
Postboks 1484 Vika, 0116 Oslo

Innklaget nr 1:

Bjørn Bettum
Øvre Gokstad vei 21, 3200 Sandefjord

Prosessfullmektig:

Innklaget nr 2:

Robert Hugh Molesworth Kindersley
West Green Fram, Shipbourne
Kent TN11 9PU, England

Prosessfullmektig:

Advokatfirmaet Schjødt AS
v/advokat Petter Chr Sogn
Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo

Innklaget nr 3:

Lazard Brothers & Co Limited
21 Moorfields
London EC2P2HT, England

Prosessfullmektig:

Advokatfirmaet Schjødt AS
v/advokat Einar Irgens
Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo

* * * * *

Saken gjelder: Krav om erstatning.

Anders Jahre som var administrerende direktør i Kosmos AS, et børsnotert selskap hjemmehørende i Sandefjord, døde i 1982. Anders Jahre var innehaver i det ansvarlige disponentselskap Anders Jahre & Co. Da Anders Jahre døde i 1982, var det tre deltakere i det ansvarlige selskap Anders Jahre & Co. Foruten Anders Jahre var det innklaget nr 1 Bjørn Bettum og dessuten Jørgen Jahre jr.

Bjørn Bettum etterfulgte Anders Jahre som administrerende direktør i Kosmos fra 1979. På bakgrunn av at Anders Jahre var helsemessig sterkt svekket i 1970-årene og frem til sin død i 1982, var Bjørn Bettum sentral i forvaltningen av Kosmos' forretninger i disse år, også før han formelt overtok stillingen som administrerende direktør.

Klager Eikland AS fusjonerte i 1996 med Kosmos AS og er derfor lovlig rettsetterfølger etter Kosmos AS.

Fra og med midten av 1970-årene var Anders Jahre under etterforskning og granskning fra ligningsmyndighetenes side for skatteunndragelse. Bakgrunnen for dette var at det var avdekket midler i form av bankinnskudd i Skandinaviska Enskilda Bank i Stockholm som formelt tilhørte Continental Trust Company Ltd ("CTC"), et selskap som var registrert i Panama. Ligningsmyndighetene mente at Anders Jahre var reell eier av de midler som sto inne på kontoen i SE Banken, og i 1983 ble Anders Jahre lignet og etterlignet for perioden 1970-1982 som reell og direkte eier av midlene. Skattekravet beløp seg til foreløpig NOK 750 millioner med tillegg av renter.

Midlene som sto på konto i SE Banken ble i løpet av 1970-årene suksessivt overført til innklaget nr 3, Lazard Brothers & Co Ltd ("Lazard"). I 1976 ble aksjene i CTC overført til en utenlandsk stiftelse Continental Foundation, som formelt sett ble opprettet av Thorleif Monsen, en nordmann som hadde bodd utenfor Norge i en årrekke. Thorleif Monsen drev en omfattende meglervirksomhet i Japan, Aall & Co. Senere flyttet han til Bahamas og Cayman Islands.

Etter at Anders Jahre døde i 1982 ble hans bo tatt under offentlig skifte. På bakgrunn av skattekravet behandles boet nå som et insolvent dødsbo. Eneste loddeier i boet er enken etter Anders Jahre, fru Bess Jahre.

Kreditorene i boet foruten skattekreditor, er Anders Jahre AS, med ca NOK 0,5 millioner og Kosmos AS. Kosmos' krav knytter seg til at Anders Jahre urettmessig har påført Kosmos en

pensjonsforpliktelse overfor fru Jahre og urettmessig belastet Kosmos med advokatutgifter som skulle vært betalt privat. Kravene fra Anders Jahre AS og Kosmos AS mot boet har ingen relevans for denne sak.

Anders Jahres dødsbo har benyttet omfattende midler for å få tilbakeført til Norge midlene som ble overført til Continental Foundation. I tillegg har det også vært søkt etter de midler som tilsvarte de siste 20 % av aksjene i CTC. Disse midler ble tatt ut fra CTC gjennom en innløsning av aksjene, og ble overført til et selskap tilhørende Thorleif Monsen. Boet har også søkt tilbakeført aksjene i Bulls Tankeri AS. Boet har arbeidet for å få disse midler tilbakeført til seg ut fra den oppfatning at disse midler tilhørte Anders Jahre og derved boet. Boet er således av den oppfatning at Thorleif Monsen ikke var reell eier av aksjene i CTC.

Klager er enig med boet i at Thorleif Monsen ikke var reell eier av aksjene i CTC og derfor heller ikke var reell stifter av Continental Foundation. Klager, i motsetning til boet, vil anføre at det var Kosmos AS som var reell eier av CTC, og at enhver befatning/disponering av midlene tilhørende CTC som Anders Jahre foretok var gjort i kraft av sin funksjon som disponent og administrerende direktør for Kosmos. Klager mener derfor at skattekravet som er utlignet mot Anders Jahre og som er anmeldt i boet, er uriktig.

Boet har saksøkt de tre som herved er innklaget og krevet erstatning for at boet urettmessig er frarøvet sine midler. Det er innlevert stevning fra boet mot de tre som herved innklages. Denne stevning er datert 29. april 1996 og er innlevert Sandefjord byrett.

Eikland AS krever herved erstattet det tap som er lidt ved at midlene i CTC er ulovlig frarøvet Kosmos. Det er de samme omstendigheter som boet har påberopt i sin stevning som Kosmos vil begrunne sitt krav med. Den vesentlige forskjell er at i den utstrekning boet hevder at Anders Jahre var reell eier av midlene, vil Eikland hevde at det var Kosmos som var (og er) eier av midlene som er frarøvet Kosmos ved hjelp av de innklagedes handlinger.

De innklagede parter kjenner godt til faktum som i det vesentlige er beskrevet i Boets stevning av 29 april 1996. Jeg finner det derfor ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette her. Det antas også unødvendig å sende inn kopi av nevnte stevning idet denne har de innklagede fra før.

Derimot vil det være nødvendig å gå nærmere inn på hvorfor midlene tilhører Kosmos og ikke Anders Jahre og derved boet. I denne forbindelse vedlegger jeg notat om oppbyggingen

av Continental Trust Company som gir grunnlaget for at klageren mener at midlene tilhører seg.

Bilag 1: Notat av 1 desember 1998.

På bakgrunn av ovenstående krever Eikland at de innklagede erstatter Eikland det tap som er lidt ved at midlene ble frarøvet Kosmos.

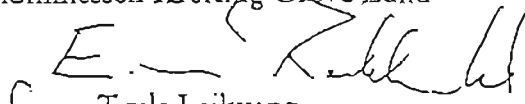
De innklagede påstås solidarisk ansvarlige, slik at forliksklage innleveres der hvor innklaget nr 1 Bjørn Bettum har bopel.

Boet har krevet en erstatning stor NOK 1,2 milliarder. I dette krav er krevet erstattet omkostninger for å søke midlene brakt hjem til Norge samt en meget vesentlig post i form av forsinkelsesrente fordi midlene ikke har kunnet benyttes til å betale skattekreditor. Disse poster er irrelevante for Kosmos. Eikland vil derfor nøye seg med å kreve seg tilkjent hovedstolen samt avsavnsrente etter rettens skjønn.

På bakgrunn av sakens betydelige kompleksitet antas det at saken ikke egner seg for pådømmelse i forliksrådet. Det kreves derfor ikke dom i forliksrådet. På denne bakgrunn nedlegges ingen påstand.

Som det fremgår av det ovenstående verserer det for Sandefjord byrett sak mellom de innklagede parter og Anders Jahres dødsbo. Saken gjelder i det alt vesentlige de samme spørsmål og klagerens krav vil i det vesentlige være bygget på de samme grunner som Boets krav. Det vil være naturlig og å forvente at denne sak henvises til retten og at den forenes til felles behandling med den verserende sak.

Oslo, 23 desember 1998
Thommessen Krefting Greve Lund

for Truls Leikvang
advokat

Einar Riddervold
Advokatfullmektig

THOMMESSEN KREFTING GREVE LUND

Forlikssklage

til

(12 januar 1999)

Sandefjord forliksråd

Sak nr

Klager: Eikland AS
Postboks 45 Skøyen, 0212 Oslo

Prosessfullmektig: Thommessen Krefting Greve Lund AS
v/advokat Truls Leikvang
Postboks 1484 Vika, 0116 Oslo

Innklager nr 1: Bulls Tankrederi AS v/styrets formann
Postboks 271, 3201 Sandefjord

Prosessfullmektig: Advokatfirmaet JUSTIN ANS
v/advokat Odd Gleditsch d.y.
Postboks 423, 3201 Sandefjord

Innklager nr 2: Anders Jahres dødsbo
v/bostyrer Even Wahr-Hansen
c/o Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen
Postboks 1524 Vika, 0117 Oslo

Prosessfullmektig: Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen
v/advokat Karstein Espelid
Postboks 1524 Vika, 0117 Oslo

Innklager nr 3: Anders Jahres Rederi AS v/styrets formann
c/o Per Etholm
Åsstubben 5, 0381 Oslo

Prosessfullmektig: Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen
v/advokat Karstein Espelid
Postboks 1524 Vika, 0117 Oslo

Innklaget nr 4

Forrester Holding Limited
c/o advokat Magnus Hellesylt
Advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech ANS
Postboks 400 Sentrum
0103 Oslo

Prosessfullmektig:

Advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech ANS
v/advokat Magnus Hellesylt
Postboks 400 Sentrum
0103 Oslo

* * * * *

Saken gjelder: Krav om eiendomsrett til 4.800 aksjer i Bulls Tankrederi AS og krav om overføring av konto nr 2490.09.28749 i Sparebanken NOR, Sandefjord, med innestående NOK 9.280.000,- og akkumulerter renter.

1 Faktisk bakgrunn

Bulls Tankrederi AS ("Bulls") er et norsk aksjeselskap med forretningskontor i Sandefjord. En av stifterne av Bulls var i sin tid Anders Jahre, som også var disponent for Bullis. Anders Jahre døde 26 februar 1982, og dødsboet står fremdeles under offentlig skiftebehandling som insolvent dødsbo ved Sandefjord skifterett.

I Bulls aksjeeierregister er Lazard Brothers & Co Limited ("Lazard") oppført som eier av 4.800 aksjer tilsvarende 18,553% av aksjene i Bulls. Det er imidlertid på det rene at Lazard ikke er den virkelige eier av aksjene, noe Lazard også selv har erkjent. I Bulls aksjeeierregister er det således anmerket at Lazard opptrer som såkalt "nominee" og at den bakenforliggende aksjonær er ukjent.

På generalforsamlingen i Bulls den 24 februar 1997 ble det vedtatt en kapitalnedsettelse som innebar en utbetaling til aksjonærene med i alt NOK 50 millioner. De NOK 9.280.000 som tilkommer den omstridte aksjeposten på 4.800 aksjer, ble av Bulls satt inn på konto nr 2490.09.28749 i Sparebanken NOR, Sandefjord, inntil eierforholdet til aksjene er avklart.

2 Kravet

Det har meldt seg flere pretendenter til aksjeposten i Bulls. Det er antatt at Lazard opptrer på vegne av Forrester Holding Limited eller selskaper kontrollert av dette (heretter i fellesskap betegnet "Forrester"). Anders Jahres dødsbo og Anders Jahres Rederi AS har ved stevning til Sandefjord byrett datert 18 februar 1998 krevet overført det inntestående beløp på konto nr 2490.09.28749 i Sparebanken NOR overført til seg, og prejudisielt gjort gjeldende at de er eiere av aksjeposten.

Klageren, Eikland AS, vil hevde at det er de som er rette eier av aksjene, og at inntestående på konto nr 2490.09.28749 i Sparebanken NOR følgerlig tilkommer Eikland AS.

3 Faktiske og rettslige anførsler

I 1976 overdro Andres Jahres Rederi AS 65 aksjer i Bulls til Lazard for NOK 9.100.000,-. Disse 65 aksjene er stamaksjene for de 4.800 omstridte aksjene. Anders Jahres dødsbo og Anders Jahres Rederi AS har i den ovenfor nevnte stevningen hevdet at overdragelsen var et rent proformaarrangement. Det er ikke ført bevis for proformaanførselen, og klageren vil derfor hevde at overdragelsen var en reell transaksjon.

Den virkelige kjøperen var imidlertid ikke Lazard, men det Panama-registrerte selskapet Continental Trust Company Inc. ("CTC"), som Lazard opptrådte på vegne av. Det var således CTCs penger som ble benyttet til å betale kjøpesummen for aksjene.

CTC var i 1976 formelt eiet av Thorleif Monsen. Den virkelige eieren av CTC var derimot Kosmos AS ("Kosmos"). Som begrunnelse for dette vedlegges et notat som beskriver oppbyggingen av CTC.

Bilag 1: Notat av 1 desember 1998.

Som det fremgår av notatet, ble CTC oppløst i 1984, og eiendelene til CTC skulle ha vært overført til selskapets eier, Kosmos. Kosmos ble i 1996 fusjonert med klageren Eikland AS, som dermed er lovlig rettsetterfølger etter Kosmos. Eiendelene i CTC tilhører med andre ord idag Eikland AS.

4 Prosessuelle spørsmål

Bulls har forretningskontor i Sandefjord og følgelig hjemting i Sandefjord, se tvistemålsloven ("tvml") § 21 første ledd jf § 17. Anders Jahres dødsbo står under offentlig skiftebehandling ved Sandefjord skifterett og har dermed også hjemting i Sandefjord, se tvml § 21 annet ledd jf § 17. Forrester har ikke hjemting i Norge, men har formuesverneting der de formuesgjenstander saken gjelder befinner seg, altså Sandefjord, se tvml § 32. Alle de tre innklagede kan dermed saksøkes ved Sandefjord forliksråd.

Kravene mot de innklagede er basert på det samme faktiske og rettslige grunner og de kan således saksøkes i fellesskap, tvml § 68 nr 2.

5 Påstand

På vegne av Eikland AS nedlegges slik

påstand:

1. Eikland AS er eier av de 4.800 aksjer i Bulls Tankrederi AS som i selskapets aksjebok idag står oppført som eiet av Lazard Brothers & Co Limited.
2. Bulls Tankrederi AS dømmes til å overføre konto nummer 2490.09.28749 i Sparebanken NOR, Sandefjord, med innestående NOK 9.280.000,- med tillegg av akkumulerende renter til Eikland AS.
3. Eikland AS tilkjennes saksomkostninger med tillegg av 12% rente fra forfall og til betaling skjer.

* * * * *

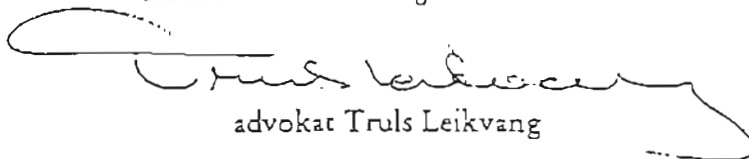
Klager begjærer uteblivelsesdom avsagt dersom de innklagede ikke inngir tilsvaret på denne forliksklagen innen tilsvarsfristen eller ikke møter i forliksrådet, jf henholdsvis tvml § 288 første ledd og § 289 annet ledd annet punktum.

Det gjøres oppmerksom på at lovlig stedfortreder for klager er bosatt utenfor kommunen og at undertegnede vil møte som forliksfullmektig, se tvml § 278 første ledd første punktum, jf § 279 første ledd.

Forliksklagen er sendt i 6 eksemplarer.

Oslo, 12 januar 1999

Thormessen Krefting Greve Lund AS

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Truls Leikvang', written over a horizontal line.

advokat Truls Leikvang

-1-
BJØRN BETTUM

Fax **VEDLEGG 153** 12739

BO

Hans Stenberg-Nilsen
Grensen 12
0159 OSLO

Komplett overkommen!

porten

Bye - 16/4-PP

Sandefjord, 16. april 1999

Kjære Hans

1 Striden med Freberg

Jeg vedlegger kopi av Sandefjords Blad i dag som beskriver dommen nokså bra. Knut Boye som prosederte saken for meg, kan ikke se at dommen skulle medføre at påtalemyndigheten har noe å holde i mot meg. Hvordan situasjonen er for Bjørn Freberg og Wegger & Kvalsvik vet jeg ikke. Vi gjør i hvert fall intet med denne side av saken.

2 Forliksklage Kosmos

Jeg er ikke sikker på om jeg sendte deg selve forliksklagen.

Denne vedlegges.

Om vi gjør noe mer med eventuell innberetning til advokatforeningen får vi diskutere hvis vi synes det er relevant.

Michael Lee mener at det under britisk praksis ville være åpenbart at ikke Thommessen —
Krefting Greve Lund burde representere Kosmos.

Om det i praksis betyr noe for oss vet jeg ikke.

Du har advisert et prosesskrift i saken før behandling i Forliksrådet 30.04.1999.

Jeg tror heller ikke jeg har sendt deg komplett kopi av brevet til Knut Rønning 05.03.1999 slik kopi vedlegges.

Jeg vedlegger også kopi av følgende:

Memorandum 05.03.1999 etter møtet med Michael Lee 15.02.1999

Fax fra Michael Lee 05.03.1999 med kopi av brev til Cayman

Kopi av notat 22.03.1999 om Jahres dødsbo. Dette notat ble anvendt av Lars Roar Langslet i en samtale med statsminister Bondevik 24.03.1999.

Fax til Øivin Fjeldstad 14.04.1999 med vedlegg.

Jeg beklager sterkt å belaste deg med så mye papir, men det hele er både meget alvorlig og rimelig uoversiktlig. Jeg har en grundig samtale med Øivin Fjeldstad senere i dag.

Et prosesskrift i "den aller siste sak" må vel berøre:

Postboks 440 Sentrum, 3201 SANDEFJORD

Tel +47 33 46 02 90 ~ Mobiltel 91 36 02 90 ~ Fax +47 33 46 48 60

D2

J 003529

#B52

XI

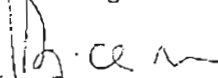
- 1 Det finnes ingen dokumentasjon i de siste ca 50 år som gir noen basis for at Kosmos har noen eierinteresse i Pankos eller det som er Pankos rettsetterfølgere.
- 2 Bjørn Bettum har i hvert fall intet kjennskap til slike rettigheter.
- 3 Alminnelige foreldelsesregler må vel i alle fall medføre at intet krav fortsatt kan bestå.
- 4 Skaugens hadde alt materiale tilgjengelig da Kosmos ble overtatt i 1989. Dette materialet inkluderer Kosmos' egne arkiver samt Alf R Jacobsens bok fra 1982, Riksarkivets dokumenter som ble frigitt i 1984 og Alf R Jacobsens bok fra 1986 og i hvert fall Fylkeskattestyrets kjennelse fra 1983. Riksskattenemndas kjennelse av 02.11.1990 kom vel da etter Skaugens gjennomgang av Kosmos.

Jeg bør bemerke at jeg har lest Jacobsens bok fra 1982 meget grundig i de siste dager. Jeg har særlig sett igjennom hans tillegg om kilder, kommentarer og dokumenter på vel 60 sider. Han har åpenbart gjort et meget grundig arbeid før han skrev boken. Det var nok Jacobsen som i hvertfall lenge hadde den beste oversikt over denne sak. Jeg synes hans synspunkter i Sandefjords Blad mandag 22.03.1999 derfor er av en viss interesse (vedlegg til notat 22.03.1999).

Du bør se spesielt på foreldelse.

Ringer du meg kanskje.

Med vennlig hilsen

Bjørn Bettum

D2

J 003530

#1352

XI

BJØRN BETTUM

Morits Skaugen jr
Eikland AS
Postboks 45 Skøyen
0212 OSLO

Sandefjord 20. februar 2001

Telefax 23 12 04 01 - 2 sider
Sendes også i post.

Jeg henviser til mitt brev til Eikland AS 13.09.2000.

I dette brev tok jeg opp mine pensjonsforhold og min kapitalforsikring. Jeg mottok brev 25.09.2000, hvorav det fremgår at "vårt svar vil foreligge såsnart denne behandling, som er prioritert, er avsluttet." Jeg har deretter intet hørt før Truls Leikvang skrev til Hans Stenberg-Nilsen 16.11.2000.

Vi møttes så vidt i forbindelse med Continentals 100-årsjubileum i september. Jeg visste da ikke at jeg måtte opereres på nytt. Dette skjedde 13.11.2000.

Dessverre tok det tid før jeg kunne samle nok krefter til å anmode Hans Stenberg-Nilsen å ta denne sak videre.

For meg er det ytterst lite tilfredsstillende at denne sak ikke kan behandles mellom partene direkte, men tvinges inn i armene på jurister og kanskje domstolene. Det har vært nok "Jahresaker" der. Det medfører unødige kostnader og arbeid.

Når det gjelder realitetene er det ikke tvil om at politen i Storebrand representerer mine verdier.

Polisen har vært i min besittelse fra det tidspunkt den i sin tid ble tegnet. Premien er betalt av Kosmos/Eikland i henhold til min avtale med Kosmos. Eikland AS har som arbeidsgiver innberettet premien som lønn, honorarer mv i lønns- og trekkoppgaver med Bjørn Bettum som arbeidstaker så sent som for året 1999 (på tross av at Storebrand hevder ikke å ha mottatt premie ved siste forfall i 1999!). Hvordan det på denne bakgrunn er mulig for Eikland å hevde at dette ikke er mine midler, men tilhører Eikland, er helt uforståelig for meg.

Det er ingen begrunnelse for at Eikland/Kosmos nå motsetter seg at dette beløp, som totalt utgjør i størrelsesorden kr 780 000, utbetales meg.

Når det gjelder pensjon fra 65 år er dette godtgjørelse for de ca 20 år jeg arbeidet i Kosmos. Jeg går ut fra at det er foretatt den lovbestemte aktuariemessige avsetning i regnskapene for Eikland/Kosmos.

Det opparbeidede polisebeløp, inkludert den manglende innbetalte premie for 1999, og de avsatte pensjonsmidler er min eiendom og tilhører ikke Skaugenfamilien.

Det hevdes formodentlig at jeg har bidratt til å fjerne fra Kosmos de verdier som det strides om i Jahres dødsbo. Det er ukjent for meg at Kosmos skulle ha noen rettigheter i denne sammenheng. Dette har jeg begrunnet på forskjellig vis, særlig i en lang betenkning som sorenskriver Knut Rønning i Sandefjord anmodet om for noen år siden. Dersom det hevdes at Kosmos har noen rettigheter i denne sammenheng, representerer det i så fall grov tilsidesettelse av Kosmos' rettigheter i 1940-årene, altså for mer enn 50 år siden. Adressaten må da være Anders Jahre og nå hans dødsbo. Forliksklagen rettet mot meg og andre har feil adresse. Jeg ble først ansatt i Anders Jahre/Kosmos i 1969 og Anders Jahre var administrerende direktør i Kosmos frem til 1978. Jeg har aldri frem til dette tidspunkt, og heller ikke senere, mottatt noen indikasjon på at Kosmos skulle ha slike interesser i utlandet før dette ble lansert som en idé fra Eiklands side, en eller annen gang i 1990-årene. Dette er mer enn 50 år etter de hendelser før og under 2. verdenskrig som skulle danne basis for slike rettigheter.

Striden om Jahres påståtte midler i utlandet var allment kjent da Skaugenfamilien kom inn i Kosmos i 1988/89. Alle forhold ble nøye gjennomgått av Skaugens organisasjon, og det ble ikke tatt noen forbehold fra Skaugens side om en slik problemstilling. Skaugen overtok de verdier som lå i selskapet på overtagelsestidspunktet.

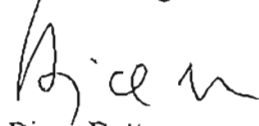
Jeg har ikke bidratt til å forringe Kosmos verdier på noen som helst måte.

Min personlige økonomi er av en slik karakter at jeg ikke har anledning til å oppgi mitt krav i Storebrand og pensjonsutbetalinger. Jeg er økonomisk avhengig av begge deler.

Jeg ber om at vi unngår at denne sak havner i domstolene.

Jeg anmoder om at du iverksetter de inngåtte avtaler om kapitalforsikring og pensjon så snart som mulig. Jeg ringer deg for å be om et møte.

Med vennlig hilsen

Bjørn Bettum

Bjørn Bettum

Fra: "Bjørn Bettum" <bjorn.bettum@beco-da.no>
Til: "Morits Skaugen" <morits@skaugen.com>
Sendt: 12. oktober 2001 14:31
Emne: Kapitalforsikring/pensjon

STRENGT FORTROLIG

Morits,

Jeg henviser til e-mail 06.05.01 og tidligere korrespondanse. Jeg trenger ikke å gjenta mine synspunkter.

Jeg fikk i går vite fra Radiumhospitalet at det er ny kreftspredning i min lever og opsjonene er meget få.

Etter råd fra Radiumhospitalet forsøker jeg å få en svært avansert eksperimentell behandling på en Harvard klinikk i Boston, i så fall må jeg "skyte fra hoften" og reiser sannsynligvis tirsdag eller onsdag i neste uke.

Dette kan koste meget. Jeg har ett problem, Morits, jeg har ytterst begrenset økonomi og er ikke sikker på om jeg kan komme igang med en slik behandling. Jeg er derfor avhengig av å få utbetalt snarest, kapitalforsikringen som er bundet i Norges Bank og min pensjon som nå skulle vært betalt i 12 måneder. Med renter på disse beløp snakker vi om ca kr 880 000 for kapitalforsikringens vedkommende og ca kr 830 000 for pensjonsforsikringen.

Jeg har forøvrig meddelt Jahres dødsbo at jeg verken har helse eller økonomi til å fortsette i den løpende rettsak i Drammen byrett. Den er berammet fra 14. januar 2002 og er forutsatt å skulle vare ut april måned samme år.

Jeg er i praksis nå lite arbeidsdyktig og er avhengig at pensjonen betales fortløpende.

Min konto i DnB Sandefjord er 7166 12 00701.

Vennlig hilsen

Bjørn

Beco DA
Postboks 440
3201 Sandefjord
Tel 33 46 02 90
Fax 33 46 48 60
Mob 91 36 02 90
bjorn.bettum@beco-da.no

12.10.2001

-55-

Beco DA

Fra: "Morits Skaugen Jr"
 Til: <bjorn.bettum@c2i.net>
 Kopi: "Morits Skaugen Jr"
 Sendt: 26. februar 2001 11:27
 Emne: ditt brev av 20 februar

26.2.2001

Koni 1ax bil
 Hans Henney-Nilsen
 Nilsen Hye - Nilsen
 Ringer du meg på
 Søndag

Kjære Bjørn,

Jeg har vært på reise og har ikke mottatt ditt brev av 20 februar før idag.
 Din sykdom er meget beklagelig og jeg personlig ønsker deg alt hell i så
 måte.
 Tvi! tvi!

Den sak du berører i brevet forøvrig er jo meget komplisert.

De dokumenter som vi har tilgang på; og som skriver seg fra saken(e) viser
 at du har en medvirkning i dette spørsmålet. De viser også at stadig vekke
 har det - og dette har samlet medvirket til at våre jurister har anbefalt at
 vi tar våre forholdsregler.

2
 -
 BN

Du er jo meget kjent med boets arbeide og du er også kjent med Eiklands
 arbeide idet du er ett midtpunkt for mange av de andre i denne saken. For
 oss er du det ikke, men likevel regner vi med at du blir mere sentral når
 saken i Drammen taes opp til doms. En dom i Drammen og/eller senere
 instanser eller i Cayman Islands vil bidra til en avklaring ifm vår
 posisjon.

Inntil dette er mere avklart må vi fastholde vårt begrunnede standpunkt som
 det er redgjort for av adv Truls Leikvang. Dersom du imidlertid har
 opplysninger eller dokumenter som hjelper oss videre i saken(e) er vi villig
 til å revurdere vår holdning.

Best Personal Regards,
 Morits Skaugen

+47 23 12 04 00
 +47 23 12 04 01 (fax)
 +47 85 02 82 56 (Priv. fax)
 +47 913 14 251 (mobile)
 email: morits@skaugen.com
 WWW.Skaugen.Com

Dette sier ikke mer og
 kan vel ikke være
 begrunnelse for til-
 heldelse ~

BN

Ansvarlig partner:
Nils Gregusson

Oslo, 23.10.2001

Kjære Bjørn

Jeg viser til tidligere korrespondanse, senest mitt brev av 29. august 2001.

Dette brev er ikke besvart og vi velger derfor å minne om dette brev og spesielt i anledning av din personlige e-mail til Morits Skaugen av 12.10.01. Det vil være naturlig med en gjensidig utveksling av ytelser i denne sammenheng slik at vi kan bringe et mulig samarbeid videre.

Som du vet har boet fortsatt sine forhandlinger om et mulig forlik med Lazards og uten at vi har vært direkte involvert i disse forhandlingene. Det synes også som om det kan bli meget vanskelig å oppnå et forlik som omfatter alle parter og det kan hende at akkurat dette blir umuliggjort ved at Monsen ikke kan/vil gå med.

Det er derfor nødvendig for våre parter å få videre med sine prosesser. Det er i denne sammenheng nødvendig for oss å bidra til å sikre at også Bess sine interesser blir ivarettatt best mulig. I denne forbindelse vil det derfor bli satt pris på om du kunne hjelpe med bakgrunnen og eventuell dokumentasjon i forbindelse med det som ble avsatt for å betale Bess og Anders Jahres pensjon. Så vidt jeg har forstått utgjorde det opprinnelig 20 % av totalen av det som ble avsatt og disposisjonsretten ble beholdt av Monsen da resten ble overført til "stiftelsen". Omstendighetene rundt dette krever dokumentasjon og bekreftelse slik at Bess sine midler kan fremskaffes. Forøvrig vil det også være nyttig med alle opplysninger du måtte ha om Monsen – familiens økonomi.

Dersom Bess får utbetalt midler i denne sammenheng minner vi om at dette antageligvis ville kunne gå videre til Anders Jahre Vestfold stiftelser og i tråd med hans ambisjoner.

Jeg ser frem til ditt snarlige svar.

Med vennlig hilsen
GREGUSSON HETTY ANS

Nils Gregusson

Bjørn Bettum

Fra: "Morits Skaugen Jr" <morits@skaugen.com>
Til: "Bjørn Bettum" <bjorn.bettum@beco-da.no>
Kopi: "Øivin Fjeldstad" <o-fjelds@online.no>
Sendt: 24. desember 2001 08:52
Emne: RE: mail av 15.12.2001/ 21.12.01

Kjære Bjørn,

Jeg beklager sterkt din helse situasjon og er meget lei for at vi legger press på deg.

Jeg ser det dog som en meget viktig "win / win" - og det er du som kan aller mest om dette. Som Øivin sa i møtet - alt kan være viktig for det kan settes sammen med annet og skape helt nye bilder og basis for fortolkninger.

Jeg tror dog at det er meget viktig; for dersom vi sammen klarer å dokumentere dette og derved "bevise vår teori" bedre - er du helt fri for problemer med disse tvistesaker. Det betyr jo derfor at Rettsaken i Drammen faller bort og dersom vi hjelper hverandre er det vi som "partnere" som vinner - og det blir heller ingen problemer for deg med din partner (les Kosmos) somfølge av dette og etter det for deg og dine. Det motsatte er jo beklageligvis for deg at boet forfølger det hele til siste stund. I tillegg blir det penger til Bess som iht det jeg vet skal gå videre til stiftelsene (iht AJ testament).

Morits

-----Original Message-----

From: Bjørn Bettum [mailto:bjorn.bettum@beco-da.no]
Sent: 21. desember 2001 13:44
To: Morits Skaugen Jr
Cc: Øivin Fjeldstad
Subject: Din mail av 15.12.2001

Kjære Morits

Jeg skal gjøre mitt ytterste på å se på files osv.

Dessverre går det litt sent pga helsen.

Anders Jahre hadde ikke noen "skjult aldersdemens" i siste del av 1960 årene. Jeg kom inn i virksomheten ved årsskiftet 1969/1970 og noen mental svekkelse kunne man først merke sent i 70-årene. Han døde, som vi husker, i 1982. Anders Jahre var fullstendig klar over hva som skjedde i 1974/1975/1976 og det var ingen annen som tok de nødvendige og viktige beslutninger.

Det ble avgitt en legeerklæring i forbindelse med brenning av dokumenter på Midtåsen, jeg tror i 1979. Det var spørsmål om straffesak mot Jahre i denne anledning. Overlege Sigurd Johannessen ved Sandefjord sykehus avga da en legeerklæring på anmodning fra Per Brunsvig. På dette tidspunkt ble det konstatert alderdomssvekkelse.

27.12.2001

Jahre hadde en enestående evne til å redusere sin aktivitet og delegere myndighet etterhvert som han ble svært gammel, men de viktige beslutninger tok han selv.

God jul og godt nytt år!

Vennlig hilsen

Bjørn

Bjørn Bettum
Beco DA
Postboks 440
3201 Sandefjord
Tel 33 46 02 90
Fax 33 46 48 60
Mob 91 36 02 90
bjorn.bettum@beco-da.no

-----Original Message-----

VEDLEGG 159

From: Bjørn Bettum [mailto:bjorn.bettum@beco-da.no]

Sent: 21. desember 2001 13:44

To: Morits Skaugen Jr

Cc: Øivin Fjeldstad

Subject: Din mail av 15.12.2001

Kjære Morits

Jeg skal gjøre mitt ytterste på å se på files osv.

Dessverre går det litt sent pga helsen.

Anders Jahre hadde ikke noen "skjult aldersdemens" i siste del av 1960 årene. Jeg kom inn i virksomheten ved årsskiftet 1969/1970 og noen mental svekkelse kunne man først merke sent i 70-årene. Han døde, som vi husker, i 1982. Anders Jahre var fullstendig klar over hva som skjedde i 1974/1975/1976 og det var ingen annen som tok de nødvendige og viktige beslutninger.

Det ble avgitt en legeerklæring i forbindelse med brenning av dokumenter på Midtåsen, jeg tror i 1979. Det var spørsmål om straffesak mot Jahre i denne anledning. Overlege Sigurd Johannessen ved Sandefjord sykehus avga da en legeerklæring på anmodning fra Per Brunsvig. På dette tidspunkt ble det konstatert alderdomssvekkelse.

Jahre hadde en enestående evne til å redusere sin aktivitet og delegere myndighet etterhvert som han ble svært gammel, men de viktige beslutninger tok han selv.

God jul og godt nytt år!

Vennlig hilsen

Bjørn

Bjørn Bettum
Beco DA
Postboks 440
3201 Sandefjord
Tel 33 46 02 90
Fax 33 46 48 60
Mob 91 36 02 90
bjorn.bettum@beco-da.no

Hotel Dagmar

Anno 1581

Hotel Dagmar

161

VEDLEGG 160

Fra: "Bjørn Bettum" <bjorn.bettum@beco-da.no>
Til: <dagmar@hoteldagmar.dk>
Sendt: 30. januar 2002 16:27
Vedhæft: F7187759.TIF
Emne: Bjørn Bettum Rom 103

TORVET - DK 6760 RIBE

☎ +45 7542 0033

☎ +45 7542 3652

www.hoteldagmar.dk

e-mail: dagmar@hoteldagmar.dk

----- Original Message -----

From: "Morits Skaugen Jr" <morits@skaugen.com>

To: "Bjørn Bettum (E-mail)" <bjorn.bettum@beco-da.no>

Cc: "Øivin Fjeldstad (E-mail)" <o-fjelds@online.no>; "Truls Leikvang"

<truls.leikvang@tkgl.no>; "Morits Skaugen Jr" <morits@skaugen.com>

Sent: Wednesday, January 30, 2002 10:16 AM

Subject: div and Pankos mm.

Bjørn,

jeg viser til dine og mine samtaler mm.

For din sak er det åpenbart viktig å kunne påvise at midlene ikke tilhørte
AJ personlig samt å kunne fremheve at dete visste myndighetene på et tidlig
tidspunkt.

Vedlagte brev fra adv Rød til Handelsdepartementet i 1946 burde egne seg
godt for å kunne bidra til dette.

Mye av det som står er riktig det fremstår som velinformert brev.

Jeg forsto via Truls at du nu har tat ut søksmål mot Lazards og det syntes
jeg er taktisk meget klokt.

Dersom du og adv Hans Steenberg Nilesen skulle ønske det stiller Truls og
jeg opp for samtaler om din taktikk og hva vi kan bidra med av info eller
råd.

har du fått utlevert informasjon fra Lazard om dokumenter mm som de har
overlevert til boet ifm rettsforliket?

Morits

THOMMESSEN KREFTING GREVE LUND

Norges Bank
Juridisk avdeling
Postboks 1179, Sentrum
0107 Oslo

Vår ref: 244208/1
Ansvarlig advokat: Truls Leikvang

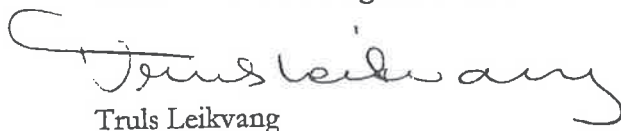
Oslo, 8 februar 2002

ANMODNING OM UTBETALING AV DEPONERT BELØP – KNT NR 0629 09 58251

Det vises til brev fra Norges Bank til Storebrand Livsforsikring AS av 6 februar 2001, hvor det bekreftes at NOK 740.056 er kreditert knt nr 0629 09 58251 med hjemmel i lov om deponering i gjeldshøve av 17 februar 1939 nr 2 § 1 annet ledd siste setning.

Det meddeles herved at Eikland AS frafaller sitt krav på å få utbetalt forsikringsbeløpet og Norges Bank anmodes om å utbetale beløpet i sin helhet til Bjørn Bettum.

Med vennlig hilsen
Thommessen Krefting Greve Lund AS

Truls Leikvang

Bjørn Bettum

Fra: "Morits Skaugen Jr" <morits@skaugen.com>
Til: "Bjørn Bettum" <bjorn.bettum@beco-da.no>
Kopi: "Øivin Fjeldstad" <o-fjelds@online.no>; "Truls Leikvang" <truls.leikvang@tkgl.no>
Sendt: 21. februar 2002 22:06
Emne: RE: AJ-saken

Bjørn,

Jeg viser til vedlagte;

Jeg har noen faa saker paa min agenda;

1. Hvordan gaar det med en affidavit fra deg vedr saken og som ML skulle hjelpe deg med?
2. Fikk du snakket med OGT? - er det mere dokumenter ref din fars arkiver ? Rasmus A ?
3. Kan du be HSN be om at Oekokrim's arkiv blir utlevert nok en gang tiki ham vedr deg (utlevert til ham og paa hans kontor en gang til) for gjennomsyn og kan Truls og evnt jeg se paa dette sammen med deg og HSN?
4. Hva slags hjelp eller dokumenter trenger du (eller HSN) av oss (feks fra Truls L) vedr regress sak mot L og din hovedsak mot boet?

Morits

-----Original Message-----

From: Bjørn Bettum [mailto:bjorn.bettum@beco-da.no]
Sent: 21. februar 2002 17:28
To: Morits Skaugen Jr
Cc: Øivin Fjeldstad; Truls Leikvang
Subject: AJ-saken

Jeg sender kopi av min fax av idag til advokat Hans Stenberg-Nilsen.

Hilsen

Beco DA
Postboks 440
3201 Sandefjord
Tel 33 46 02 90
Fax 33 46 48 60
Mob 91 36 02 90
bjorn.bettum@beco-da.no

Morits Skaugen jr
Eikland AS
Postboks 45 Skøyen
0212 OSLO

Sandefjord, 21. februar 2002

Kjære Morits

KAPITALFORSIKRING / PENSJON

Jeg henviser til min e-mail/brev til deg av 24. oktober 2001 og vedlegger kopi.

Kapitalforsikring

Jeg takker for at det deponerte beløp i Norges Bank er frigitt. Beløpet på kr 740 056 er nå betalt til Hans Stenberg-Nilsens klientkonto. Jeg håper Eikland nå også betaler manglende premiebetaling for 2000 og renter fra 02.11.2000.

Pensjon

Jeg omtalte også manglende pensjon i det ovennevnte brev og håper at Eikland nå igangsetter betaling både med det som hittil ikke er betalt, med renter og den løpende månedlige pensjon.

Jeg er dessverre ikke ved god helse og er på nytt rammet av kreft og er nå svært svekket slik at jeg ville sette pris på om jeg ikke lenger behøver å tenke på denne sak.

Vennlig hilsen
Bjørn

A V T A L E

mellem Bjørn Bettum på den ene side

og Eikland AS (Eikland) på den annen side

er dags dato inngått slik

a v t a l e:

På bakgrunn av:

at Bjørn Bettum er tidligere administrerende direktør i Kosmos AS, tidligere Hvalfangerselskapet Kosmos AS (Kosmos);

at Eikland og Kosmos har fusjonert og Eikland derved er rettsetterfølger av Kosmos;

at Eikland mener at Kosmos var og er rettmessig eier av de midler som ble disponert av Anders Jahre gjennom Pankos/CTC (Utenlandsformuen);

at Anders Jahres dødsbo (Boet) har saksøkt Bjørn Bettum for tap som er lidt som følge av at Bjørn Bettum hevdes å ha unndratt Utenlandsformuen fra Boet;

at Bjørn Bettum vil måtte frifinnes dersom utenlandsformuen ikke var eiet av Anders Jahre slik Bjørn Bettum alltid har hevdet og trodd, og

at Kosmos ønsker å underlegge sin pretensjonsrett, herunder både muntlig og dokumentbevis;

har partene dags dato inngått slik

a v t a l e:

1. Eikland yter til Bjørn Bettum all mulig assistanse for å underbygge at Anders Jahre ikke var eier av Utenlandsformuen ved å gi kopier av dokumenter som Eikland måtte besitte som underbygget Kosmos' eiendomsrett.
2. Bjørn Bettum skal bistå ved å gi en affidavit/erklæring om det han kjenner til om Utenlandsformuen og andre forhold om Anders Jahre.
3. Bjørn Bettum skal bistå med alle dokumenter som han selv måtte besitte eller få tak i gjennom andre og skal gjøre sitt beste for å skaffe mest mulig dokumentasjon, vedrørende Utenlandsformuen, men med de begrensninger som Økokrim fastsetter.

D2

J 003901

#1430

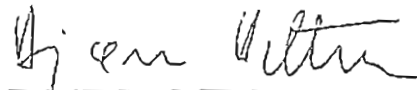
XII

N 2987

4. Partene skal gjensidig bistå hverandre for å oppnå sitt felles mål. Dog skal ingen av partene være forpliktet til å utføre noe som klart skader den posisjon som man søker å etablere.
5. Eikland forplikter seg til å ikke saksøke Bjørn Bettum eller hans bo, i forbindelse med handlinger eller unnlatelser knyttet til Utenlandsformuen. Den sak som er anlagt av Eikland i form av forliksklage, trekkes tilbake og saken heves.
6. Denne avtale er utstedt i 2 - to eksemplarer, ett til hver av partene.

Oslo/Sandefjord, den 5/3 2002.

Eikland AS

Bjørn Bettum

XII

D2

J 003902

#1430

100302

Affidavit

I Bjørn Bettum, of Gogstad gård, Sandefjord, Norway, declare and affirm as follows:-

Background

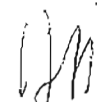
1. I make this affidavit of my own free will. The facts and matters set out in this affidavit are within my own knowledge and belief save where I indicate otherwise. Where those facts and matters are within my own knowledge they are true and where derived from other sources they are true to the best of my information and belief. Before making this statement, I have read through my statement of 16 November 1994.
2. I was born on 2 November 1935 in Sandefjord, Norway. My father Fritjof Bettum was a long time close associate and business partner of Mr. Anders Jahre. He also for most of the time acted as a legal advisor to Anders Jahre and his many shipping companies. Originally he worked with Anders Jahre in their partnership as lawyers in Sandefjord from 1926 until Anders Jahre ceased to practice as a lawyer. From 1930 my father and Anders Jahre were also partners in their work as managers of various shipping companies through the firm Anders Jahre & Co. The main shipping companies were the Kosmos companies, Hvalfangerselskapet Kosmos A/S and Hvalfangerselskapet Kosmos II A/S (Kosmos), which were merged in 1948/49. Later most of the other shipping companies with which Anders Jahre was involved were either purchased by Kosmos or merged into it. To the world outside Norway however the companies were known as "Anders Jahre" and usually not known by any other name during the days of his active management.
3. Alongside with his work in the firm Anders Jahre & Co my father continued to practice law in Sandefjord. He was also active in politics and was a member of the Norwegian parliament (Stortinget) in the period 1945-49. He was also a substitute member in the period 1949-53. In the immediate period after the end of second world war he was also asked to be acting head of the police forces in the county of Vestfold.
4. I first studied medicine in 1954 but later went over to study law at the University of Oslo and received my law degree in 1962. I worked as assistant judge from 1962 to 1963. I was associated with my fathers law firm from 1963. In this connection I took over the responsibility for his files when he ceased to practice.

mm

5. From 1964 to 1969 I was employed in the Scandinavian section of Lazard Brothers & Co Ltd (Lazards) as their Scandinavian manager, responsible primarily for the financing of shipping in the Nordic Region.
6. In 1969 I returned back to Norway and I was employed by the firm Anders Jahre and worked as company secretary of Kosmos. At this time Kosmos was managed and controlled by Anders Jahre through his majority holding in the firm Anders Jahre.
7. Anders Jahre owned at this point 60% of the firm Anders Jahre; my father had 20 % and Jørgen Jahre had 20 % of the firm. I purchased my fathers share (20%) in the firm on his retirement in 1970. According to the statutes of Kosmos the firm Anders Jahre & Co was manager of Kosmos, and therefore entitling it to effective management. The rules of the firm entitled Mr. Anders Jahre at any time to acquire the business interest of the minority partners and at a very nominal value.
8. The firm/partnership between Anders Jahre, my father and later Jørgen Jahre sr began in the form of the firm Anders Jahre, later formed to become a limited company, Anders Jahre & Co A/S. It was Anders Jahre & Co A/S which managed the Kosmos companies until it was purchased by Kosmos in 1985. All employees were hired by the firm Anders Jahre (or its successor with limited liability) until a change of this policy was made in the 1980's. In 1959 a personal and fully liable partnership Anders Jahre & Co was set up to run in parallel with the limited liability company. The firm Anders Jahre & Co managed several shipping companies. This was a common practice in Norwegian shipping in those days.
9. In 1978 I was appointed managing director of Kosmos by the Board of Directors. Anders Jahre was the chairman at that time and was only replaced as Chairman in 1979 by Mr Otto Grieg Tidemand. Otto Grieg Tidemand was the son in law of a former good business partner of Anders Jahre, Mr Jørgen Lorentzen. Mr Lorentzen and Anders Jahre amongst others were co owners of M/T Jaguar in 1938/39. I held the position as managing director of Kosmos until 1989. At the time Anders Jahre retired from the chairman of the board he was 89 years old.

Anders Jahre

10. All through the years that I knew Anders Jahre and through the impression that I received at home from my father, Anders Jahre dominated situations by his very strong personality.
11. Anders Jahre had also a very strong belief in building relationship on trust. Business decisions of all kind such as buying and selling of ships could be made by the

telephone and business commitments could be verbal promises that were expected to last for many years. His attitude to business was coloured in many ways by his modest upbringing, the second world war and also the period of the "cold war". He had partners that he felt he could trust in difficult situations and that would help him in difficult times and not let him down; likewise he helped them out when times were difficult for them. Both Aristotles Onassis and Clifford Carver were such names.

12. Anders Jahre was also a most generous man. He had no children and was genuinely occupied by charity and had a strong wish to make donations to different charitable causes. The actual donations were most often made by different companies that Anders Jahre controlled, but the donations were always made in his name. During his life Anders Jahre made very substantial donations to humanitarian, scientific or other causes and a few times also independently of the companies that he managed.

Kosmos

13. The companies managed by the firm Anders Jahre were amongst Norway's largest shipping groups. Kosmos had been established in 1928 as a whaling company, but had over the years developed into a modern shipping company. Later the company developed into a conglomerate of companies and activities comprising shipping, industry, offshore, oil, real estate, cruise and other activities.
14. He was the unchallenged boss of Kosmos (sometimes President and sometimes Chairman) until he effectively retired in 1979 at the age of 89. He had established the group and was regarded as responsible for the company's immense growth over the years. Anders Jahre's decisions were absolute. He tolerated no opposition and was not given any by the Board of Kosmos. The Kosmos companies were always part of the empire over which he presided.
15. Anders Jahre always identified himself with the companies that he managed, even if he only had a minor ownership parts/shares. I am sure he never saw any distinction between his own interests or those of other companies which he controlled from those of Kosmos although he only owned approximately 10-20% of the company. He always imagined that the shareholders would have some pride in the strength of the empire. He expressed his control over Kosmos and other affiliated companies as being "his" company. He also used the expressions "my ships" and "my shareholders". He often underwrote Kosmos personally. He also did that with other companies that he or his personal management firm managed and would also do the same for Pankos/Continental Trust Company.
16. Because Anders Jahre's personality carried people with him those of us who were within his confidence also fell into this way of thinking. I drew little distinction

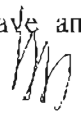
between Anders Jahre and the various companies which he controlled. Anders Jahre was and still is a respected man in the community of Sandefjord including the many shareholders in the Kosmos companies, but it never would have crossed my mind to question Anders Jahre about the manner in which he exercised his management.

17. In addition to having complete control over each individual company that he managed, Anders Jahre also had complete control of the entire group. He acquired vessels and made investments regardless of whether he had made the investment in the name of the personal firm or some other company. In his management he identified himself with the entire group and all of the companies within his control. The choice of corporate entity could be for tax reasons or financial reasons or for no apparent reason to the outside world at all.

Jahre's relationship to Continental Trust Company

18. I of course knew of the existence of Continental Trust Company ("CTC"). It has always been my belief that Anders Jahre was not the real owner of this company or its assets. On several occasions he denied having ownership interests in this company. He had absolute power over CTC, as he indeed also had over Kosmos and other companies. Despite this I am sure that he did not own the shares any more than he owned all the Kosmos shares. It is for this reason that I consistently have denied that Anders Jahre was the owner of the company.
19. Anders Jahre acted as if he did not own the shares in CTC. He was emphatic that he was not to receive personal gain from the shares or its assets. In all the years that I knew him he never gave any hint that the shares were his personal property. He controlled the shares and the company's assets, but did not own them. Anders Jahre was not substantially salaried in his capacity of President of the company. He did make some occasional payments to what might to some be considered to be his own benefit. This was in particular his castle in Sweden, Ousbyholm. Ousbyholm was used by Anders Jahre privately, but to a major extent for representation for the entire group of companies.
20. In the process of writing out his will, I assisted Anders Jahre in setting up a list of all his assets. In this process the CTC shares were not mentioned, and he was expressly asked in my presence by my father and the presence of professor Dr. juris Peter Lødrup if he owned anything other than what had been mentioned in his will. He denied owning anything more than what had been mentioned and CTC shares or the assets owned by this company were not part of this.

21. Anders Jahre never explained or stated who was the owner of these shares in Continental Trust Company. I do not believe I ever really considered the matter in any great detail until the 1970s. To the extent I reflected on the ownership of the shares or assets of CTC at all, I believe that I probably regarded it as a "self owning" company or a type of a trust. I believe at some stage I may even have imagined there were other owners. Clifford Carver's name was associated with CTC and later I have become aware of Gösta Dalman's role under and after the war. It is my understanding that Anders Jahre was able to control CTC all the years after it was established. I also understood from him that neither Mr Dalman nor Mr Carver were the true owners of CTC but that they were persons through whom Anders Jahre exercised control. He was able to direct what happened to the shares and could and did decide when and how the company were to make investments or disposals.
22. Apart from the fact that Anders Jahre throughout the years gave me the impression that this company was not part of his personal estate, the true position was really not known to me. My father never discussed this with me.
23. I have to accept that I never knew how CTC was set up or what arrangements governed its shares. I have for many years been aware that Continental Trust Company originally was established as Pankos Operating Company and that it was established to purchase the vessel Jaguar later named Janko. I have now been made aware of much evidence which shed light on the ownership of the shares of Pankos and the Janko. Part of this evidence has been enclosed in a report written by the law firm Healy and Baillie in 1995 which I recently have been given access to. This report has apparently been written for the Estate of Anders Jahre.
24. I have now seen that in this report there is evidence in the form of documents which obviously originate from my fathers legal files. These legal files were seized from my home by the Norwegian Serious Fraud Office (Økokrim) despite my and my lawyers objections as being privileged documents. I do not know how these documents have come into the possession of Healy and Baillie.
25. The most important of these documents are accounts of the Kosmos companies from the war years, accounts of Pankos from 1940, decision by the Board of Directors of Kosmos to purchase the Janko and the Panamanian company owning the vessel, the balance sheet of Kosmos from 1943/44 showing the Janko as part of the assets of Kosmos and a confidential memo to the Board of Directors of Kosmos discussing the seizure of the Janko. All these documents have been part of the files from my father and are enclosed this statement as Exhibits. My father was a director of Kosmos, concerned in its management and the legal advisor for Kosmos. I inherited these files when my father died but had never focused on them before. I did not have any
-

particular reason to do so either. I can see that these accounts and documents show or indicate that the Janko and/or the shares of Pankos in reality were the property of Kosmos and this has convinced me that the shares of Continental Trust Company originally were owned by Kosmos.

26. I have never seen any evidence in the Company's records that Pankos/CTC shares were at any time sold by Kosmos to any party or to Anders Jahre. Whilst he denied having any personal interest in CTC, Anders Jahre never said whether or not Kosmos itself had any interest.
27. If Mr Jahre or Kosmos had been the owners of the CTC shares I would have realised at least from the 1960s that this would have had serious tax implications in Norway. Had this been the case as is now suggested by the estate and Eikland I do not believe that Anders Jahre or my father, assuming he knew, would have told me so. Neither of them would have wanted me to be in any way implicated.

Continental Foundation

28. As partner of Anders Jahre in the 1970, I assisted Anders Jahre in connection with the plans to maintain the funds outside of Norway. Anders Jahre had decided that the shares should be used to set up some form of charity. He was a generous man and had made numerous charitable donations over the years but often so as to ensure recognition of the fact that he was the donor.
29. In this connection since I had worked with Lazard I asked Lazard to assist Anders Jahre in establishing a trust in an offshore jurisdiction. My files show that by June 1974 there had been an approach by me to Daniel Meinertzhagen of Lazard Brothers in London for help on setting up a Foundation. There is a letter from Meinertzhagen dated 17th June 1974 recommending Liechtenstein. By May 1975 the advice of Lazards had shifted from Liechtenstein to Canada (According to a letter from Meinertzhagen dated 23rd May 1975 recommending Canada). There were several plans, but Lazard through Mr Douglas Gibson, a Canadian lawyer, came up with the plan to establish the Continental foundations. Lazard was considered a specialist in this field of international private banking that required absolute trust and discretion.
30. After initial meetings with Daniel Meinertzhagen, Hugo Kindersley was put in charge by Lazards of the implementation.
31. It was according to Lazards necessary to have an independent person to assist in the establishing of an offshore trust. For this task it was proposed to use Mr Thorleif Monsen, a long time acquaintance of the firm Anders Jahre. Mr Clifford Carver could not be utilized by Mr. Jahre, although he had held the shares previously.

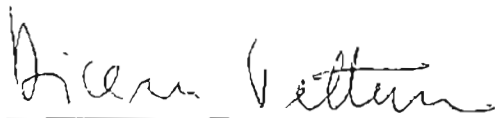

32. Mr Thorleif Monsen had no beneficial or financial interest whatsoever in the shares or assets of CTC, but was only used as a front figure. Monsen was the younger brother of an employee of Kosmos (Commander Monsen) and was regarded as independently very wealthy. He was resident in the Caribbean and holding the shares or being a director of CTC would not have caused him any fiscal embarrassment.
33. Monsen was not involved in the early stage of planning. He only became involved in the summer of 1976 when he attended a meeting at the New Berkeley Hotel in Knightsbridge. Prior to that his role was to appear as natural identifiable person seen to represent the shares. Physically he did not have possession of the bearer shares in CTC. There is absolutely no doubt that he then or at any previous time gave any consideration for the shares. Nor had he any entitlement to any assets of the company.
34. The share certificates were only physically issued in May or June 1976. The share certificates were collected by one of Lazard's employees, Alan Wrigley or Per B Jansson and Monsen never had physical possession of the shares. The letters from him to Lazards are misleading as they suggest that he physically deposited them. In fact they went from Sandefjord to Arthur Hardman at Lazards. Monsen may have "represented" the shares at meetings of the company but this would have been a fiction.
35. At some stage in 1976, I fail to remember when, Monsen ingenuously proposed that Jahre had been inadequately rewarded for his contribution to CTC and that a legal back door should be created to allow Anders Jahre or Bess Jahre to benefit if they left Norway. He proposed to hold back 20% of CTC. I then put this idea forward in June 1976. There was even an attempt at creating the Thorleif Monsen Trust of the Monsen Family. This idea was rejected. However it was agreed that 20% should be held separately in a Trust known as the "secret trust" enabling the trustees to assist Mrs Bess Jahre amongst others in emergencies if they left Norway. Subject to that and on her death the funds were to pass to charitable purposes.
36. In connection with my work as managing director of Kosmos, I was tied up by a heavy work load to handle the transition for the company from Anders Jahre to a more and regular industrial company. As was evidenced by the purchase by Kosmos of the firm Anders Jahre we wanted to change the ways we carried out our business and we wanted to diversify the business interest. A new board was gradually elected that was not associated with the past and we diversified the business interest of the Kosmos group to become one of the more diversified companies in Norway and also one of the larger entities. It was specially hectic for us in the 1980'ies where Kosmos was the target of several attempts of unfriendly acquisition, i.e. by the Blystad group, Kloster

group, Mr Torstein Hagen and others. On this basis, I was unable to prevent Mr Thorleif Monsen and certain of the key persons in Lazards from taking the assets for their own personal use.

37. It was the clear intention that the assets were to be maintained and fully or partly returned back to one or more charitable trust or foundations. The foundations intended were to be similar to, or if not returned directly to the two Norwegian foundations established by Anders Jahre, Anders Jahre's Humanitarian Foundation and Anders Jahre's Foundation to the Advancement of Science. A part of the funds were also designated to Anders Jahre or Mrs Bess Jahre as a sort of pension scheme and to my knowledge she has never received any of the benefit of these funds ("the secret trust"). Also these funds have over time become part of the Monsens family funds.
38. It is also my conviction that Lazard Brothers & Co were clearly grossly negligent when letting Thorleif Monsen obtain control of the assets and embezzle the funds, as these to my knowledge were held by and were to be safeguarded by Lazard until the assets could be brought back to Norway to where it rightfully belonged.

Sandefjord this 10 of March 2002.

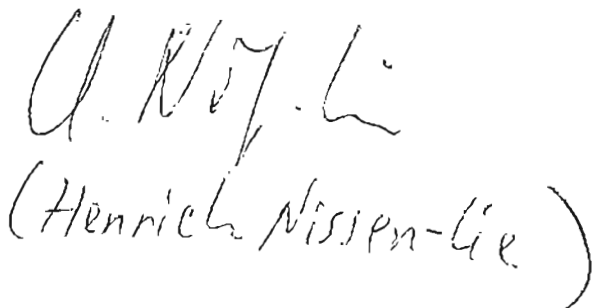

Bjørn Bettum

Mr. Bjørn Bettum has read this affidavit and has declared in our presence that it is the truth as he knows it and signed it.

Witnesses:

Lars Stenby-Nilsen, advocate

(Henrich Nissen-Lie)

TIL: Thommesen m.fl.
 ATT.: Adv. Truls Leikvang; Kopi til adv. Pål Lorentzen
 FAX NR.: 23 11 10 10

Wikborg, Rein & Co.
 Advokatfirma M.N.A.

FRA: Marius M. Gisvold
 DATO: 27. september 2002
 VÅR REF.: mmg/mmg
 ANSVARLIG PARTNER: Leif Petter Madsen
 SAKSBEH. ADVOKAT: Marius M. Gisvold
 E-POST: marius.gisvold@wr.no
 DIR. TLF.: 22 82 76 13
 ANTALL SIDER:

Oslo
 Kronprinsesse Märthas pl. 1
 P.B. 1513 Vika
 0117 Oslo, Norway
 Tel: (+47) 22 82 75 00
 Fax: (+47) 22 82 75 01/02
 e-mail: oslo@wr.no
 Foretaksregisteret:
 NO 947 360 779

Internett: WWW.WR.NO

BJØRN BETTUMS DØDSBO - EIKLAND AS OG BESS JAHRE

Vi viser til de senere dagers korrespondanse og dagens møte.

Vi noterer Deres utsagn om at Bess Jahre vil gå imot et forlik i sin egenskap av loddeier i Anders Jahres Dødsbo. Til tross for at De har gitt uttrykk for at Bess Jahre ville støtte et forlik som sikret visse midler til Martin samt at fellesboet kunne gjøres opp som solvent, er det lite vi kan gjøre med dette. Resultatet får bli som det blir hvis man noen gang kommer så langt at et eventuelt forlik blir gjenstand for uenighet mellom interessentene i Anders Jahres Dødsbo. Vi antar at skifteretten og deretter eventuelle ankeinstanser vil avgjøre dette spørsmål.

Når det gjelder Eikland AS' posisjon er vi som De forstår meget fortørnet på bakgrunn av den kuvending som har funnet sted den siste uke. Vi har gjennomgått all korrespondanse, elektroniske brev, håndskrevne notater og avtaleutkast mellom Eikland AS v/ Morits Skaugen, Nils Gregusson, Øyvind Fjellstad, Herbjørn Hansson og Dem selv, samt alle notater og korrespondanse siden Bjørn Bettums bortgang. På denne bakgrunn er våre observasjoner:

1. Eikland AS har ikke meldt sin fordring i Bjørn Bettums Dødsbo innen proklamafristen.
2. Uansett pkt. 1 over, så har Eikland AS og Bjørn Bettum inngått en avtale som Bjørn Bettum og deretter hans bo har oppfylt fullt ut, og som medfører at Eikland AS ikke har noe krav mot Bjørn Bettums Dødsbo. De har da heller aldri motsagt undertegnede når jeg muntlig i perioden juni – midt i september har gitt uttrykk for det. Denne konklusjon bæres først og fremst av:

- Deres brev med sendt h.r.adv. Stenberg-Nilsen 6. februar 2002, vedlagt "Avtale". Denne avtale (aldri undertegnet) ble riktig nok ikke undertegnet før Bettum døde. Teksten inneholder tre forpliktelser som Bjørn Bettum skulle påta seg: (a) Utarbeidelsen av en erklæring (Utført og undertegnet 10. mars 2002); (b) Bistand med alle dokumenter Bjørn Bettum måtte besitte

Denne telefaks er konfidensiell og kun for adressaten.

Andre kontorer / Other offices

Hvis De har mottatt telefaksen ved en feil, bes De om å kontakte oss umiddelbart.

Bergen
 Olav Kyrresgt. 11
 P.B. 1233 Sentrum
 5811 Bergen, Norway
 Tel: (+47) 55 21 52 00
 Fax: (+47) 55 21 52 01
 e-mail: bergen@wr.no

London
 One Knightbridge Court
 London EC4V 5JP
 England
 Tel: (+44) 20 7236 4598
 Fax: (+44) 20 7236 4599
 e-mail: london@wr.no

Singapore
 16 Stanley Street
 Singapore 068735
 P.O. Box 425, Chinatown Point
 Singapore 910501
 Tel: (+65) 6438 4498
 Fax: (+65) 6438 4496
 e-mail: singapore@wr.no

Kobe
 1-1,5-Chome Minatojima
 Nakamachi Chuo-ku
 Kobe 650-0046, Japan
 Tel: (+81) 78 303 1772
 Fax: (+81) 78 303 1781
 e-mail: kobe@wr.no

Shanghai
 In association with Shanghai JD
 Law Firm, Suite 327,
 12 Zhong Shan Road E. 1
 Shanghai 200002, China
 Tel: (+86) 21 6339 0101
 Fax: (+86) 21 6339 0606
 e-mail: shanghai@wr.no

eller få tak i (Utført i hovedsak av Bjørn Bettum og slutført av undertegnede ved at De fikk tilgang over flere uker til et datarom hos oss hvor alle papirer var plassert) og (c) At "Partene skal gjensidig bistå hverandre for å oppnå sitt felles mål. Dog skal ingen av partene være forpliktet til å utføre noe som klart skader den posisjon man søker å etablere" Motytelsen var i hovedsak avtalens pkt. 5: "Eikland forplikter seg til ikke å saksøke Bjørn Bettum i forbindelse med handlinger eller unnlatelser knyttet til Utenlandsformuen".

- Deres brev til undertegnede av 29. april 2002. I dette brev beskriver De den inngåtte (muntlige) avtale slik (og dette er første gang De nevner den inngåtte avtale for dødsboet):

"For så vidt gjelder dokumenter som Bjørn Bettum var i besittelse ut over de som ble utlånt til oss og som har relevans for de tvister som løper i anledning den såkalte utenlandsformuen, var det inngått en avtale med Bjørn Bettum og Eikland om at disse skulle vi få tilgang til. Motytelsen som Eikland ga i denne forbindelse var en erklæring om at Bjørn Bettum eller hans bo under ingen omstendighet skulle måtte betale noen form for erstatning til Eikland, selv om dokumentene skulle vise at det var grunnlag for slikt krav."

I neste avsnitt i samme brev kommer De inn på hva den informasjon Eikland ga til Bettum var forutsatt brukt til. Deretter sier De at det var en tilleggsforpliktelse (hvilket vi riktignok ikke finner spor av i den avtaletekst De sendte over 6. februar) at

"...Bjørn Bettum gjennomførte regressøksmålet så lenge han var saksøkt. ... Dette hadde sammenheng med at vi ønsket å beholde muligheten for å fremme et krav ovenfor Lazard i Norge, noe som kunne være naturlig å gjøre sammen med Bjørn Bettum."

Undertegnede svarer ved brev av 30. april:

"På vegne av Bjørn Bettums dødsbo bekreftes at dødsboet vil oppfylle den forpliktelse De beskriver at Bjørn Bettum hadde påtatt seg vedrørende dokumentinnsyn og utveksling av informasjon til gjengjeld for det beskrevne løfte om ikke å måtte betale erstatning etter det fremsatte krav."

Vi sier videre:

"Når det gjelder videre samarbeide mellom Dem og boets prosessfullmektig, ber vi om at dette utstår til vi har mottatt en betenkning om saken fra h.r.advokat Stenberg-Nilsen..."

De informerer undertegnede relativt raskt deretter om at De ikke har fått forlenget søksmålsfristen i forhold til Lazard, og har unnlatt å ta ut stevning. Den begrunnelse De ga oss for søksmålet mot Bjørn Bettum er således bortfalt. Ved et eventuelt forlik med Anders Jahres Dødsbo vil for øvrig Bjørn Bettum ikke lenger være saksøkt av dette boet, og enhver forutsetning for å opprettholde regressøksmålet ville da selv etter Deres egen opprinnelige tolkning av avtalen være bortfalt.

På bakgrunn av vårt brev av 30. april får De så tillatelse til det dokumentinnsyn De ber om, og aksepterer avtalen av 30. april ved å gjennomføre det. Vi kan bekrefte at vi ikke har holdt tilbake noe dokumentasjon eller noen informasjon av relevans fra Dem. Etter at dokumentinnsynet ble gjennomført har De og undertegnede flere ganger kommunisert. De har hele – også skriftlig – tiden vært tydelig på at De ikke mente å kunne motsette Dem at regressøksmålet ble frafalt, selv om De frarådet dette. De har også konsekvent støttet

forlikshetrebelsene og gitt uttrykk for at så vel Bess Jahre som Eikland AS ville støtte et forlik.

3. De har beklaget Dem over manglende informasjon i den siste tid. I og med at det aldri ble inngått noen ytterligere avtale om utveksling av informasjon om utviklingen i det søksmålet hvor De for så vidt representerer motparten (Bess Jahre som loddeier i boet), har vi litt vanskelig for å forstå dette når det gjelder rettssaken for Drammen Tingrett. Uansett har De vært informert. Det har ikke vært noen annen utvikling i dette søksmål enn en lang rekke provokasjoner fra motparten som har vært besvart i henhold til tvistemålslovens regler, samt diskusjon om utsettelse som De vitteleg har blitt muntlig løpende informert om. Ut over dette, som i sin helhet har vært håndtert av h.r.adv. Stenberg-Nilsen, har det vært forliksbestrebelsler. Disse sto i bero i to måneder fra slutten av juni, da undertegnede redegjorde for planene for Dem.

Siden slutten av august kom disse bestrebelsler på nytt i gang ved telefaksbrev fra adv. Gundersen med et forslag som ble blankt og direkte avvist av undertegnede. Det var ingen grunn til å forelegge dette for noen. I de siste dagene av august skisserte undertegnede et alternativt forslag, som vi ennå ikke har fått svar på. Tiden fra 30. august til i forgårs gikk med til å fremskaffe dokumentasjon som bobestyrer Wahr Hansen krevte å få før han ville vurdere forslaget og legge det frem for skiftesamlingen i Anders Jahres Dødsbo. De har blitt muntlig informert om hovedpunktene i forliksskissen, hvilket også viser seg ved at De i Deres brev til oss referer til disse, bl.a. utbetalingen til Martin. De erkjente også i dagens møte at De hadde vært orientert om disse muntlig.

For ordens skyld går skissen (som altså ennå ikke foreligger i noe avtaleutkastets form) i hovedsak ut på følgende:

- Pågående rettssak heves ved at Bettumboet formelt aksepterer Jahreboets påstand.
- Jahreboet aksepterer at det ikke skal ha dekning i Bettums kjente formue ut over det som blir igjen etter boomkostninger, "småkreditorer", prioriterte krav, solvent oppgjør av fellesboet med Berit Bettum og dekning av Martin Bettums krav.
- Øvrige familiekreditorer får intet.
- Familien får en "release" fra mulige krav.
- Bettums bo erkjenner hovedansvarene i Jahreboets krav og familien erklærer at de ikke har kunnskap som skulle tilsi at denne erkjennelsen er feilaktig.
- Jahres bo får alle fullmakter og samtykker som er nødvendige for å lete etter midler og opplysninger hva gjelder Bjørn Bettum.

Dersom Eikland AS til tross for dette fastholder å ha et krav mot Bjørn Bettums Dødsbo, vil vi hold Eikland AS erstatningsansvarlig for de konsekvenser det måtte få at forliket av denne grunn ikke lar seg realisere.

Med vennlig hilsen
WIKBORG, REIN & CO.

Marius M. Gisvold

Wikborg, Rein & Co.
Mottakere: Leif Petter Madsen/Marius M. Gisvold

22 82 75 01

Deres ref:

Vår ref:
#130097/1

Dato:
Oslo, 1. oktober 2002

BBB - AJB

Jeg viser til løpende kontakt om forlik den siste tiden.

AJBs rasjonelle basis for et forlik med BBB er hva som kan oppnås ift en rettsavgjørelse slik rettstvisten står pr. i dag – tre/fire rettsdager før saken tas opp til doms. På møtet søndag nevnte jeg hvilke elementer som etter mitt skjønn det kan settes en verdi på for AJB – positiv eller negativ – i tilfelle av et forlik etter de linjer vi har diskutert.

AJB har hatt som forutsetning for et forlik at Eikland ikke ville opprettholde en pretensjon om krav mot BBB. De har bekreftet at forutsetningen ville bli oppfylt. Det er nå kommet frem at Eikland anser seg ubundet av en forståelse og/eller avtale med Dem om kravet. Jeg har ingen grunn til å bebreide Dem denne overraskelsen. Men den rokker ved min analyse av fordeler og ulemper ved et forlik. Ift et krav fra Eikland mot BBB mener jeg at AJB ville være bedre tjent med en dom enn et forlik (forutsatt en dom i AJBs favør om ansvar og adekvans – og den vil følge av BBBs oppgivelse av tvistepunkter utover foreldelse og opplysningsplikt).

Den negative effekten av Eiklands uventede kravspretensjon fører til at jeg ikke kan gå inn for et forlik (gjennom innstilling til skiftesamling) på det laveste beløpsnivå De har forutsatt. Men jeg vil gå inn for forlik på nivåene jeg nevnte på søndag.

Pva. AJB – og med forbehold om aksept av skiftesamlingen i AJB – fremsetter jeg tilbud om forlik i 2 alternativer:

- I. Forlik av rettstvisten med tilkjennelse av saksomkostninger til AJB på MNOK 1,46. AJB aksepterer at BBB dekker opplistede, uprioriterte småkrav 100%. AJB aksepterer at TUSD 100 unntas fra AJBs dekningsmulighet i BBB. Forliksavtale med BBB uten avtalemessig tilslutning fra BBs arvinger.
- II. Forlik med samme saksomkostninger. AJB aksepterer full dekning av nevnte småkreditorer. AJB aksepterer at TUSD 200 unntas fra AJBs dekningsmulighet i BBB. Forliksavtale med BBB med avtalemessig tilslutning fra BBs arvinger.

Siden det ser ut til at noen av BBs arvinger har besværet seg til utenforstående om press, understreker jeg at alt. I står som et fullverdig forlik for AJB. AJB har ikke hatt noen kontakt med arvingene, ønsker heller ikke å ha kontakt med dem, og vil ikke på noen måte influere på deres standpunkt til forlik.

De er kjent med at loddeier Bess Jahre har insistert på forlik med BBB. De må likevel ikke ta som gitt at det kommer en aksept fra skiftesamlingen. Kreditorene i AJB kan mene at fordelene med en dom i vår tvist må tillegges større vekt enn det jeg har lagt inn i min vurdering – og som vil bli lagt til grunn i min innstilling.

Det er ikke hensiktsmessig å angi noen akseptfrist. Men AJB må ha mulighet til å trekke tilbudet når saken tas opp til doms torsdag. – Tilbudet kan ikke påberopes i rettstvisten.

Med vennlig hilsen

Even Wahr-Hansen

Avtale mellom Anders Jahres dødsbo (AJB) og Bjørn Bettums dødsbo (BBB)

1. BBB skal innen 14 dager etter at denne avtale er blitt endelig, levere et komplett sett (i original eller kopi) av de arkiv som befant seg i Bjørn Bettums besittelse ved hans død. BBB skal videre gi fullmakt og bistand til å innhente tilsvarende arkiv som Bjørn Bettum på annen måte hadde adkomst til eller som BBB har adkomst til. Begrepet "arkiv" omfatter også relevant materiale som er eller har vært elektronisk lagret og som er eller kan bli kopiert fra datautstyr som var i Bjørn Bettums besittelse. Det omfatter også de delene av advokatarkivene til bl. a. Thommesen, Krefting Greve Lund, Håkon Løchen, Erling Lyngtveit, Hans Stenberg-Nilsen, Wiersholm, Mellbye & Bech, Deloitte & Touche Advokater, Simonsen Musæus Advokatfirma, Vogt & Co, Per M Hansson, Norton Rose, Michael Lee samt Martin Jennings, som Bjørn Bettum ville ha kunnet kreve kopiert. For unngåelse av uklarhet presiseres at Bjørn Bettums og hans families rent private korrespondanse som ikke berører økonomiske forhold av betydning, ikke omfattes av begrepet "arkiv". AJB kan dog ved hjelp av en fritt valgt person underlagt taushetsplikt forvisse seg om at relevant materiale ikke holdes unna med hjemmel i dette unntak.
2. BBB skal frita for taushetsplikt, hva gjelder ethvert forhold knyttet til den såkalte "Utenlandsformuen" som AJB gjør krav på, den såkalte "Panova-formuen" og den såkalte "Guardian Investment-formuen" og alle Bjørn Bettums økonomiske og juridiske forhold for øvrig, enhver som har hatt slik plikt overfor Bjørn Bettum, det være seg advokater, revisorer eller andre rådgivere, banker, finansinstitusjoner, offentlige myndigheter eller lignende, og oppfordre disse til å samarbeide med AJB. BBB har dog intet ansvar for om og i hvilken utstrekning de enkelte lands rettsregler som måtte være relevante aksepterer et slikt fritak på avdødes vegne. BBB skal på anmodning fra AJB sende og følge opp anmodninger til de av AJB utpekte adressater om arkivkopiering, mot å få godtgjort sine kostnader inkl bruk av egen tid.
3. BBB skal for sitt vedkommende gi AJB ugjenkallelig samtykke og fullmakt til å innhente opplysninger fra advokater, revisorer, banker og andre finansinstitusjoner, firmaregistre og andre relevante offentlige registre om Bjørn Bettum og foretak, stiftelser, "truster" mv som Bettum-familien har kontrollert og som ikke inngår i BBBs kjente masse pr. avtaletidspunktet. Med Bettum-familien menes her Frithjof Bettum og hans avkom i nedstigende linje, og med kontroll menes her rådighet til direkte eller indirekte å bestemme hvordan nevnte foretak, stiftelser, "truster" m.v. skal disponere, uavhengig av formelt eierskap og styrende organer. Tilsvarende samtykke skal gis hva gjelder innsyn i Økokrims saksdokumenter vedrørende strafferettslig etterforskning mot Bjørn Bettum og kontrollerte foretak m v som nevnt her.

BBB har dog intet ansvar for om og i hvilken utstrekning de enkelte lands rettsregler som måtte være relevante aksepterer slike samtykker og fullmakter på avdødes vegne, og har heller intet ansvar for at mulige innsigelser fra Frithjof Bettums øvrige livsarvinger vil bli tillagt vekt av noen det rettes henvendelser til. BBB skal på anmodning fra AJB sende og følge opp anmodninger om opplysninger nevnt her til de av AJB utpekte adressater, mot å få godtgjort sine kostnader inkl bruk av egen tid.

4. BBB anerkjenner som krav i BBB saksomkostningene i regressøksmålet mot Lazard Bank m fl i henhold til saksomkostningsoppgave fra Advokatfirmaet Schjødt AS.
5. BBB inntår for at det er inngått endelig avtale med Berit M M H Bettum om fordelingen av hennes fellesbo med Bjørn Bettum (under offentlig skifte), som innebærer at hun i tillegg til det som allerede er mottatt av fellesboet skal motta 50% av resterende innbo (eller dets verdi ved realisasjon i tilfelle dette avtales) i henhold til vedlagte oversikt (Vedlegg 1), og at de to parter i fellesboskiftet, med forbehold om separatistrett som nevnt i punkt 6, deretter ikke har krav mot hverandre. (Dersom det skulle finnes ytterligere innbo som måtte være utlånt eller lignende, skal dette også deles 50/50 mellom dødsboet og Berit M M H Bettum).
6. BBB inntår for at Eikland AS ikke har innlevert fordringsanmeldelse i BBB innen proklamafristen, og at det er inngått avtale mellom Bjørn Bettum/BBB og Eikland AS som etter BBBs bostyrers skjønn er oppfylt av Bjørn Bettum/BBB med den konsekvens at Eikland AS ikke lenger kan gjøre gjeldende sitt mulige krav mot BBB.

BBB inntår videre for at Gokstad Eiendom AS', Berit M M H Bettums og Martin Chr. Bettums fordringer vil bli gjenstand for ordinær fordringsprøvelse og kun vil motta oppgjør av det som ville blitt dividende i et insolvent bo eller som tilkommer Berit M. M H Bettum gjennom eventuell separatistrett, samt at vedlagte liste over godkjente og ikke prøvde krav meldt innen proklamafristen (Vedlegg 2) for øvrig er korrekt.

Med unntak av forbeholdet om separatistrett, skal disse forhold skal dokumenteres før dette forlik skal anses bindende.

7. AJB skal ikke begjære BBB konkurs. AJB aksepterer at fordringene til e-verk, begravelsesbyrå og sangkor er gjort opp, samt at omkostninger nevnt i pkt. 5 samt eventuell skattegjeld gjøres opp, forutsatt at AJB mottar de overskytende midler i BBB etter at boomkostningene er dekket. AJB skal dog kunne ta ytterligere dekning i midler som pr avtaletidspunktet ikke inngår i BBB masse, men som viser seg å tilhøre BBB. BBB skal gi AJB de nødvendige fullmakter til å inndrive slike midler og på anmodning bistå AJB mot kostnadsdekning.
8. Bjørn Bettums livsarvinger og Berit M M H Bettum erklærer at de ikke har noen formuesrettigheter eller rettslige posisjoner til midler som stammer fra "Utenlandsformuen" som AJB gjør krav på, "Panova-formuen", eller "Guardian Invest-formuen" og at de ikke er kjent med at de i fremtiden vil

tilkomme noen slik rettighet eller posisjon. AJB har lagt avgjørende vekt på deres erklæring overfor BBB.

9. Avtalen er betinget av at godkjenning i de respektive skiftesamlinger eller eventuell beslutning av skifteretten i AJB og BBB. Etter at slik godkjenning foreligger, forlikes den verserende tvist ved Sandefjord tingrett ved et rettsforlik hvor BBB aksepterer AJBs krav i tråd med siste reviderte påstand, inntatt i prosesskrift av 9. september 2002 og saksomkostninger med NOK 1.460.000,-. Saksomkostningene er massekrav av 2. prioritet. Utover dette har avtalepartene ingen krav mot hverandre.
10. Partenes rettigheter og forpliktelser etter denne avtalen kan ikke overføres til andre annet enn ved skifterettens beslutning.
11. Partene skal ha en omforenet pressestrategi og er enige om at Sandefjord tingrett ved dommer Hagelund skal orienteres om avtalen først, for øvrig skal avtalen omtales som vedtatt i vedlegg 3.

Oslo den 8. oktober 2002

Anders Jahres dødsbo
v/bostyrer
Høyesterettsadvokat Even
Wahr-Hansen

Bjørn Bettums dødsbo
v/bostyrer advokat Leif
Petter Madsen

Vedlegg 1: Registreringsforretning

Vedlegg 2: Kreditorliste

Vedlegg 3: Uttalelse til pressen

KJE

AGDER LAGMANNSRETT

DOM**Avsagt:** 30.06.2006**Saksnr.:** 05-123482ASI-ALAG**Dommere:**

lagdommer

lagdommer

ekstraordnær lagdommer

Øistein Langbakk

Espen Ødegaard

Audun Johansen

Ankende part

Leif Petter Madsen

Advokat Per Magne
Ristvedt

Ankemotpart

Anders Jahres dødsbo

Advokat Karstein J.
Espelid

Saken gjelder anke over godkjenning av massefordring i dødsbo, jf. skifteloven § 26 og § 104.

Sakens bakgrunn er i hovedtrekk slik:

Anders Jahres dødsbo (heretter Jahreboet) ble 6. april 1982 tatt under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett. I april 1996 reiste Jahreboet sak mot Bjørn Bettum, Lazard Bank Limited samt Robert Hugo Kindersley med krav om erstatning som følge av de saksøktes forvaltning av Jahres utenlandsformue. Saken ble anlagt ved Sandefjord tingrett, og behandlet med settedommer – tingrettsdommer Hagelund ved Drammen tingrett. Hovedforhandlingen ble påbegynt 20. mars 2000 og fortsatte frem til 18 mai s.å. da den ble utsatt som følge av sykdom hos Bjørn Bettum.

Saken ble forlikt mellom Jahreboet og de to sistnevnte saksøkte ved rettsforlik 23. januar 2002. I tilknytning til dette forliket anla Bjørn Bettum regressøksmål mot Lazard Bank og Kindersley for det tilfellet at han skulle tape søksmålet fra Jahreboet som nå var rettet mot ham alene. Noe senere, den 16. mars samme år, døde imidlertid Bjørn Bettum. Hans dødsbo (heretter Bettumboet) ble tatt under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett 27. mars 2002. Advokat Leif Petter Madsen i advokatfirmaet Wikborg Rein ble oppnevnt som bostyrer etter henvendelse og forespørsel fra sakens skriver Knut Rønning i Sandefjord. Det var videre enighet om at advokat Marius Gisvold i Wikborg Rein skulle bistå Madsen under bobehandlingen.

Saken som var reist av Jahreboet fortsatte deretter mot Bettumboet på grunnlag av tvistemålsloven § 101 første ledd og den alminnelige prosessfullmakt som Bettums advokat Hans Stenberg-Nilsen tidligere var meddelt. Jahreboets krav mot Bettum var i størrelsesorden 1,5 milliarder kroner og baserte seg på to hovedgrunnlag: Mislighold av tilsyns- og kontrollfunksjoner som Bettum hadde påtatt seg i forhold til Jahres utenlandsformue, og mislighold av opplysningsplikt overfor Jahreboet.

Fortsettelse av hovedforhandling i saken mellom boene var berammet til perioden 30. september til 19. desember 2002. Sommeren 2002 ble det imidlertid innledet forliksforhandlinger mellom boene og dette ble meddeit Sandefjord tingrett ved settedommer Hagelund i prosesskrift fra advokat Stenberg-Nilsen 10. juni 2006. Forliksforhandlingene "på initiativ fra Bjørn Bettums dødsbo" ble også bekreftet av Jahreboets prosessfullmektig, advokat Karstein J. Espelid i advokatfirmaet BA-HR, i prosesskrift 11. juni 2002. Av Espelids prosesskrift fremgikk samtidig at Jahreboet uttrykkelig hadde presisert at forliksforhandlingene ikke skulle influere "på fremdriften i prosessen for Sandefjord tingrett".

Ved brev 4. juli 2002 fra advokat Aase Gundersen i advokatfirmaet BA-HR til advokat Marius Gisvold ble Jahreboets forutsetning om at et eventuelt forlik ikke måtte influere på

progresjonen i søksmålet for øvrig, herunder den berammede hovedforhandling, på nytt presisert. Videre tok Jahreboet *"til etterretning Deres opplysninger om Bettum-boets begrensede midler, herunder Deres konklusjon at det neppe finnes midler igjen av Bjørn Bettums utenlandsformue"*. Med utgangspunkt i tidligere meddelte opplysninger fra advokat Gisvold om hva Bettumboet kunne tilby Jahreboet, fremsatte advokat Gundersen deretter i samme brev et forslag til forlik hvor de ikke-økonomiske elementene var sentrale.

I nytt brev 23. august 2002 fremsatte advokat Gundersen ytterligere et forslag til forliksavtale. Av brevet fremgikk bl.a. at alternativet til en avtale *"synes å være en dom hvor Anders Jahres dødsbo tilkjennes saksomkostninger i saken"* og *"ellersom Bjørn Bettums dødsbo har trådt inn i søksmålet, vil saksomkostningskravet ... alene kunne føre til en massekonkurs i Bjørn Bettums dødsbo"*. I utkastet til avtale, pkt. 10 het det:

"Når denne avtale er endelig godkjent av skiftesamlingene i AJB og BBB, skal saken for Sandefjord tingrett forlikas ved et rettsforlik. Partene dekker sine egne omkostninger i hovedsøksmålet."

I telefaks tilbake til advokat Gundersen samme dag meddelte advokat Gisvold at forslaget ikke kunne tas alvorlig som et forlikstilbud da avtalen ville gi Jahreboet en rekke fordeler mens Bettumboet ikke ble tilbudt *"noe som helst av pengemessig eller annen verdi"*.

Den 26. august 2002 avholdt Sandefjord tingrett ved settedommer Hagelund et saksforberedende møte med Jahreboet og Bettumboet. Av rettsboken fremgår bl.a. at advokat Wahr-Hansen uttrykte tvil om en godkjennelse av en eventuell forliksavtale ville være rettskraftig før 30. september 2002 og at han anså det sannsynlig at hovedforhandlingen derfor måtte påbegynnes som berammet til tross for de pågående forliksforhandlinger. Advokat Gisvold opplyste at det var sannsynlig at Bjørn Bettums dødsbo enten ville begrense seg til å prosedere deler av sakskomplekset eller la saken gå til uteblivelsesdom. Hvorledes søksmålet eventuelt skulle begrenses, var imidlertid ikke besluttet.

Dagen etter det forberedende rettsmøtet sendte advokat Gisvold et nytt forslag til forliksavtale til Jahreboet ved bostyrer Even Wahr-Hansen. I utkastet til avtale, punkt 9 het det bl.a.:

"Etter godkjennelse av den endelige avtale i de respektive skiftesamlinger i AJB og BBB forlikas partenes tvist ved Sandefjord tingrett ved et rettsforlik, hvor partene dekker sine egne omkostninger..."

Forliksforhandlingene pågikk fortsatt da advokat Gisvold i notat til advokat Madsen 10. september 2002 foreslo at Madsen overfor Bettumboet skulle innstille på å frafalle regresssøksmålet, ikke bestride ansvarsgrunnlag, adekvans og erstatningsberegning i hovedsøksmålet, men i stedet prosedere saken med påstand om frifinnelse på grunnlag av

foreldelse. I prosesskrift 11. september 2002 meddelte advokat Espelid at Jahreboet på sin side, i mangel av endelige avklaringer fra Bettumboet, innstilte seg på hovedforhandling i saken. Samtidig ble det minnet om at en eventuell dom i Jahreboets favør ville innebære et saksomkostningskrav i Bettumboets masse.

Ved prosesskrift 20. september 2002 fra advokat Stenberg-Nilsen, frafalt Bettumboet regressøksmålet og avgrenset for øvrig sine anførsler i hovedsøksmålet. Regressøksmålet ble deretter hevet ved Sandefjord tingretts kjennelse 7. oktober 2002.

Hovedforhandlingen i hovedsøksmålet ble gjennomført i tiden 30. september til 4. oktober 2002. Forlikforhandlingene pågikk etter det opplyste parallelt med hovedforhandlingen og fortsatte etter dens avslutning. Den 8. oktober 2002, etter at saken var tatt opp til doms, ble det inngått avtale mellom bostyrene Wahr-Hansen og Madsen. Pkt. 9 i avtalen hadde følgende ordlyd:

"Avtalen er betinget av godkjenning i de respektive skiftesamlinger eller eventuell beslutning av skifteretten i AJB og BBB. Etter at slik godkjenning foreligger, forlikes den verserende tvist ved Sandefjord tingrett ved et rettsforlik hvor BBB aksepterer AJBs krav i tråd med sist reviderte påstand, inntatt i prosesskrift av 9. september 2002 og saksomkostninger med kr. 1.460.000,-. Saksomkostningene er massekrev av 2. prioritet. Utover dette har avtalepartene ingen krav mot hverandre."

Den 9. oktober 2002 oversendte advokat Stenberg-Nilsen til advokat Espelid to utkast til felles prosesskrift om heving av saken etter at *"forliksspørsmålet er ferdig behandlet i de to boene"* under henvisning til at partene hadde *"funnet frem til en minnelig løsning av saken"*. Alternativt ble tingretten i utkastene bedt om å vente med å avsi dom. Ingen av utkastene ble benyttet, men i stedet et prosesskrift utformet av advokatfirmaet BA-HR som 10. oktober 2002 ble sendt Sandefjord tingrett. Fra prosesskriftet siteres:

"Retten orienteres med dette om at saksøker og saksoekte ved avtale 8. oktober 2002 har inngått forlik. Forliket er betinget av godkjenninger i skiftesamling i henholdsvis Anders Jahres dødsbo og Bjørn Bettums dødsbo. Slik endelig godkjenning forventes å foreligge innen 1. november 2002.

På denne bakgrunn anmodes retten om å stille domsavgiselsen i bero i påvente av slik endelig beslutning fra de respektive skiftesamlinger innen nevnte frist.

Forutsatt at forliket blir endelig vil partene i fellesskap be om at avtalen bekreftes gjennom rettsforlik, og at saken for Sandefjord tingrett i så fall vil kunne heves. Dette vil partene komme tilbake til."

Sandefjord tingrett ved settedommer Hagelund meddelte deretter ved brev 17. oktober 2002 til partene at dom ville bli avsagt fredag 8. november 2002 *"med mindre retten innen dette tidspunkt har mottatt beskjed om at forliket er endelig og at saken uten betingelser begjæres hevet så snart forliket er formalisert som rettsforlik"*.

I skiftesamling 18. oktober 2002 godkjente Bettumboet den inngåtte avtale. Den 21. oktober 2002 behandlet skiftesamlingen i Jahreboet det samme spørsmålet, men her stemte loddeieren imot. Skifteretten avsa deretter beslutning 29. oktober 2002 om at Jahreboet til tross for loddeierens innstilling, skulle inngå forliket i samsvar med avtalen datert 8. oktober 2002. Begrunnelsen var i hovedsak slik:

"Forliket som er inngått av bobestyrer med forbehold for samtykke av skiftesamlingen eller skifteretten, er etter skifterettens oppfatning et forlik som stiller Anders Jahres dødsbo økonomisk som om boet hadde vunnet saken ved rettskraftig avgjørelse. Det sparer boet for prosessrisiko og eventuelle ankeomganger, og gir dessuten boet rettigheter ut over det som var rammen for rettsaken.

Skifteretten finner det på denne bakgrunn opplagt at kreditorenes tarv tilsier at skifteretten må sette loddeierens beslutning om å trekke saken til side etter skifteloven § 19."

Det fremgår for øvrig av rettsboken at loddeieren i Jahreboet tidligere hadde vært innstilt på at saken skulle forlikes ved at Jahreboet trakk saken mot at hver av partene bar sine egne omkostninger. Etter det opplyste, var loddeierens innstilling utslag av hennes forblindeelse til selskapet Eikeland AS (tidligere Kosmos AS) som i en annen tvist mot Jahreboet på Cayman Islands pretenderte å være rettighetshaver til utenlandsformuen som var funnet.

Samme dag som skifteretten avsa sin beslutning henvendte advokat Gisvold seg - etter først å ha vært i kontakt med advokat Even Wahr-Hansen - til dommer Hagelund og ba om at dom ikke ble avsagt før skiftesamlingens og skifterettens beslutning om forliksinngåelsen ble endelig.

Den 7. november 2002 traff Sandefjord skifterett ny beslutning om at Jahreboet ved advokat Espelid skulle søke om utsettelse med domsavsigelse *"inntil spørsmålet om inngåelse av forlik fra Anders Jahres dødsbos side er rettskraftig avgjort"*. Bakgrunnen var at beslutningen av 29. oktober samme år ennå ikke var rettskraftig og at loddeierens advokat hadde varslet at loddeieren var innstilt på å bruke rettsmidler mot avgjørelsen. Advokat Espelid fulgte opp beslutningen umiddelbart ved prosesskrift til Sandefjord tingrett. Ved brev tilbake 8. november 2002 avsto imidlertid dommer Hagelund søknaden om utsettelse og varslet om at dom ville bli avsagt og utsendt til prosessfullmektigene senere samme dag.

Ved Sandefjord tingretts dom 8. november 2002 vant Jahreboet frem med sitt erstatningskrav. Bettumboet ble således dømt til å betale ca. kr. 1,5 milliarder i erstatning. Videre ble Jahreboet tilkjent saksomkostninger med kr. 9.300.000,-. Dommen ble sendt prosessfullmektigene per telefaks samme dag.

Etter bevisførelsen legges til grunn at Jahreboets advokat Karstein J. Espelid sendte ut en pressemelding mandag 11. november 2002 hvor det under henvisning til dommen ble

meddelt at Jahreboet hadde vunnet saken fullt ut. På bakgrunn av pressemeldingen sendte advokat Gisvold senere samme dag en e-post til advokat Even Wahr-Hansen hvor det bl.a. stod:

"For ordens skyld bekreftes at vi ikke ser at den foreliggende forliksavtale på noen måte blir berørt av domsavsigelsen i forrige uke, jf. ordlyden. Avtalen tar ingen forbehold i så henseende ...

Hvis beslutningen om å akseptere forliket ikke påkjæres anser vi derfor forliket som endelig. Hvis det kommer et kjæremål, og dette ikke er ferdig behandlet innen utløpet av ankefristen vil vi innlevere kortfattet anke. Forliket vil da bli endelig når kjæremålet er endelig behandlet ..."

Advokat Wahr-Hansen svarte i e-post dagen etter bl.a.:

"Takk for e-posten. Det er nyttig å kjenne standpunktet. Oppfatningen er nok en annen på denne siden. Det inkluderer sakenskriver Rønning som skifteforvalter i Jahreboet. I et siste forsøk på å få effektivisert det anbefalte rettsforliket, traff han beslutning sent på kvelden den 7 om at boet skulle anmode Sandefjord tingrett om utsettelse med domsavsigelsen ..."

Loddeieren i Jahreboet påkjærte 29. november 2002 skifterettens beslutning om å godkjenne forliksavtalen. Dette ble meddelt Bettumboet ved e-post fra advokat Wahr-Hansen til advokat Madsen 3. desember 2002. Bettumboet påanket deretter Sandefjord tingretts dom ved ankeerklæring 6. desember 2002. Av ankeerklæringen fremgikk at Bettumboet *"gjør gjeldende at det er inngått bindende forlik mellom partene som helt ut regulerer deres forhold, dersom Sandefjord skifteretts beslutning om å godkjenne forliksavtalen ikke blir endret ved det kjæremål som loddeier i Anders Jahres bo har fremsatt"*.

Ved brev 27. januar 2003 meldte Jahreboet det idømte erstatningskrav som uprioritert dividendefordring samt saksomkostningskravet på 9,3 millioner som massekrav i Bettumboet. Saksomkostningskravets status som massekrav ble begrunnet med at Bettumboet hadde valgt å tre inn i/fortsette søksmålet etter Bettums død og at Bettumboet var insolvent.

Den 25. juni 2003 ble skifterettens beslutning om å godkjenne forliksavtalen rettskraftig idet Høyesteretts kjæremålsutvalg avviste loddeierens videre kjæremål.

Sommeren 2003 fant det sted nye forliksforhandlinger mellom boene. I telefaks 9. juli fra advokat Madsen til advokat Wahr-Hansen fremgikk at partene hadde hatt et møte vedrørende dette dagen før. Videre fremgikk at Madsen fortsatt mente avtalen av 8. oktober 2002 stod ved lag og at denne nå var endelig godkjent gjennom Høyesteretts avvísning av loddeierens kjæremål. Uten at det ble problematisert ytterligere, bemerket Madsen at det ved inngåelse av en ny forliksavtale kunne oppstå visse uoverensstemmelser særlig i forhold til spørsmål om dekning av anmeldte *"fordringer og omkostninger under bobehandlingen"* dersom ikke den nye avtalen ble godkjent av skiftesamlingen i Jahreboet.

Advokat Wahr-Hansen som bobestyrer i Jahreboet ble på denne bakgrunn bedt om å bekrefte *"at Anders Jahres dødsbo uansett vil stå tilbake med sine omkostningskrav til øvrige krav er dekket som forutsatt"*. Med en slik bekreftelse ville Madsen på sin side ikke ha *"innvendinger mot å trekke ankesaken før avtalen formelt er behandlet i skiftesamlingen i Anders Jahres dødsbo"*.

Ved påskrift på nevnte brev erklærte advokat Wahr-Hansen 10. juli 2003 følgende:

"Som bobestyrer bekrefter jeg at Anders Jahres dødsbo – for tilfelle av at det ved rettskraftig kjennelse avgjøres at boet ikke skal inngå den nye forliksavtalen med Bjørn Bettums bo – like fullt vil stå tilbake med sine krav til øvrige krav som er diskutert og klarert mellom oss er dekket."

I den nye forliksavtalen som ble fremforhandlet og underskrevet av bostyrerne 11. juli 2003 fremgikk bl.a. at Jahreboet aksepterte utbetaling av en rekke anmeldte fordringer i Bettumboet og at Jahreboet skulle motta *"de overskytende midler i BBB etter at boomkostningene er dekket"*. Videre fremgikk at Jahreboets tilkjente saksomkostninger skulle *"anerkjennes som massekrav av 2. prioritet"* og at Bettumboet skulle trekke den fremsatte anken.

Den nye forliksavtalen forutsatte tilslutning fra loddeierne i Bettumboet. Slik tilslutning ble ikke gitt, og partene er i dag enige om at denne avtalen aldri ble en realitet. Ved brev til bostyrer Madsen 27. juli 2003 meddelte for øvrig Anders Bettum at *"arvinger og kreditorer i Bjørn Bettums dødsbo har besluttet å trekke, omgående, anken av dommen mot Bjørn Bettum ..."*.

Nytt utkast til forliksavtale ble sendt mellom bostyrerne i august, september og oktober 2003. Uten at ny, bindende forliksavtale ble inngått, trakk Bettumboet sin anke i felles prosesskrift til Agder lagmannsrett 24. oktober samme år. I brev 21. august 2003 til advokat Madsen hadde imidlertid advokat Stenberg-Nilsen argumentert for at anken kunne trekkes alene på bakgrunn av den forliksavtalen som ble inngått 8. oktober 2002 og den senere rettskraftige avvisningen av kjøremålet fra loddeieren i Jahreboet.

I advokat Madsens redegjørelse 10. november 2003 til skiftesamlingen i Bettumboet 11. november samme år, ble det redegjort for forhandlingene med Jahreboet som fortsatt pågikk med sikte på en avtale om at alle massekrav og skattekrav samt tre uprioriterte krav i Bettumboet kunne gjøres opp og at Jahreboet fikk dividende av sitt massekrav. For øvrig fremholdt bostyrer Madsen at dersom *"forhandlingene om den nye forliksavtalen ... viser seg ikke å føre frem, anbefaler bostyrer utbetalinger og avslutning av boet i henhold til de føringer som ligger i den opprinnelige forliksavtale..."*. På skiftesamlingen ble det for øvrig enighet om å videreføre forhandlingene med Jahreboet, men dersom dette ikke førte frem innen 31. januar 2004 skulle Bettumboet begjære oppbud.

I mars 2004 ble det inngått avtale mellom Jahreboet, Bjørn Bettums arvinger og fru Haraldsen Bettum uten medvirkning fra bostyrer i Bettumboet. Avtalen hadde i hovedsak samme innhold som den avtalen boene hadde forhandlet om i 2003, men bettumfamilien var nå ikke villige til å inngå en slik avtale der Bettumboet var part.

I redegjørelse til skifteretten 10. november 2004 innstilte bostyrer Madsen nok en gang på at "fordring nr. 1" – saksomkostningskravet på 9,3 millioner som var idømt av Sandefjord tingrett – skulle godkjennes som massekrav med kr. 1.460.000,- i samsvar med forliksavtalen av 8. oktober 2002. Bostyrers innstilling ble kommentert og imøtegått i advokat Wahr-Hansens notat til skiftesamlingen i Bettumboet datert 7. mars 2005. Jahreboet påstod at hele saksomkostningskravet skulle godkjennes som massekrav.

Skiftesamling i Bettumboet ble avholdt 14. mars 2005, og loddeierne stemte for at fordring nr. 1 skulle godkjennes med kr. 9.300.000,- i strid med bostyrers innstilling. I skiftesamlingen ble advokat Madsen gitt frist til innen 1. april 2005 å gi en utfyllende skriftlig redegjørelse for sin innstilling, noe han gjorde. Jahreboet ved advokat Wahr-Hansen kommenterte advokat Madsens redegjørelse i brev 15. april 2005. Advokat Madsen fratrådte for øvrig formelt som bostyrer i Bettumboet 15. mars 2005.

Ved kjennelse 29. april 2005 godkjente Sandefjord tingrett fordring nr. 1 med Anders Jahres dødsbo som kreditor som massekrav med kr. 9.300.000,-. Advokat Madsen som massekreditor i Bettumboet påanket tingrettens kjennelse 13. juni 2005. Jahreboet ved advokat Wahr-Hansen har tatt til motmæle i tilsvaret til anken. Ankeforhandling fant sted i Tønsberg i tiden 13. til 16. juni 2006. Begge parter møtte sammen med sin prosessfullmektig og forklarte seg. For Anders Jahres dødsbo møtte bomedhjelper, advokat Even Wahr-Hansen. Det ble i tillegg ført tre vitner og for øvrig foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser.

Den ankende part, Leif Petter Madsen, har i det vesentlige anført:

Prinsipielt anføres at forliksavtalen av 8. oktober 2002 er virksom og bindende slik at Jahreboets omkostningskrav i samsvar med denne må godkjennes som massekrav med kr. 1.460.000,-.

Oppspillet/intensjoner:

Advokat Madsen ble oppnevnt som bostyrer 4. april 2002 og orienterte seg naturligvis relativt raskt om den verserende rettssaken som var berammet til perioden 30. september til 19. desember samme år. Tidlig ble det klart at det ikke var tilstrekkelige midler i Bettumboet til å føre denne rettssaken fullt ut, og Madsen/Gisvold hadde derfor som primært siktemål å få saken forlikt. Det vises til advokat Stenberg-Nilsens redegjørelse for saken i brev til Madsen 22. mai 2005 (bilag 6 til s. 342 i utdraget). Både Gisvold og Madsen konkluderte også med at Bettumboet hadde en dårlig sak.

At forliket skulle falle bort dersom det kom en dom i saken, har ikke formodningen for seg. For Bettumboet var det viktig med enklest mulig betingelser. Det vises til advokat Gisvolds forklaring. Dette forsøkte også Gisvold å sikre gjennom endringer i avtaleutkastene. Han ble derfor provosert når han så advokat Espelids pressemelding 11. november om "full seier for Jahreboet". Gisvold skrev umiddelbart en e-post til advokat Wahr-Hansen. Wahr-Hansen svarte ikke med juridisk argumentasjon før i mars 2005.

Det fremgår av den endelige avtaleteksten pkt. 9 at forliket var inngått på én betingelse: Godkjennelse i de respektive skiftesamlinger eller eventuelt beslutning av skifteretten. Videre skulle forliket deretter formaliseres gjennom et rettsforlik. Ingen regnet med at dom ville bli avsagt i mellomtiden og det ble derfor heller ikke tatt høyde for dette direkte i avtaleteksten. Men selv om dette skjedde, hindrer ikke det at forliksavtalen står ved lag. Passusen om formalisering gjennom rettsforlik burde riktignok vært endret, men i dag viser den ikke annet enn at hovedhensikten ved avtaleinngåelsen var å få dette på plass før hovedforhandling og eventuelt dom.

Bettumboet ønsket åpenbart å sette punktum gjennom forliket – de hadde ikke midler til mer. Jahreboet på sin side ble gjennom avtalen spart for ytterligere prosessrisiko, jf. sorenskriver Rønnings rettsbok av 29. oktober 2002 hvor forliket ble godkjent.

Nærmere tolkning av avtalens ordlyd:

Ved den nærmere tolkning av forliksavtalen må det tas utgangspunkt i at det forelå enighet om forståelsen ved avtaleinngåelsen, men at Jahreboet endret oppfatning etter dommen.

Hva kan så utledes av ordlyden i avtalens pkt. 9? Det var kun en betingelse og det var godkjenning i skiftesamlingene eller eventuelt gjennom beslutning av skifteretten. Godkjennelsen måtte i følge ordlyden ikke være kvalifisert som "endelig" eller "rettskraftig". Videre står det intet som tyder på at godkjennelsen måtte treffes på høyere domstolsnivå. At forliket skulle formaliseres som rettsforlik, renter seg kun mot selve gjennomføringen og hvordan dette skal skje. Når godkjennelsen nå er gitt etter at dom er fælt, medfører dette prosessuelt at det nå godkjente utenrettslige forliket får rettskraftvirkninger. Siste setning i pkt. 9 viser for øvrig også at forliket er fullt og endelig, og at ingen av partene kan fremme noen ytterligere krav mot hverandre. Forliket setter endelig punktum.

Ordlyden er som regel avgjørende ved tolkningen, jf. Rt. 1994 s. 1311. Kommersialitet og profesjonalitet, samt velforberedte og grundige kontrakter, er for øvrig forhold som i følge rettspraksis i alminnelighet vil gi ordlyden særlig gjennomslagskraft. Dette gjør seg gjeldende her – profesjonelle parter kombinert med en sterk og klar ordlyd.

Ordlyden støtter således ikke en innfortolkning av et krav om at godkjenning ikke skulle anses gitt ved kjæremål. Partene visste at kjæremål kunne komme, og Jahreboet burde tatt dette inn i avtalen hvis dette var en betingelse. Innfortolker man et krav om at godkjennelsene skulle være rettskraftige, må det for øvrig ha den konsekvens at partene da må anses å ha akseptert å vente til rettsmiddeladgangen var uttømt. Forelå det da godkjenning ble avtalen virksom – hvis ikke falt avtalen bort.

Avtalesituasjonen for øvrig:

Avtalesituasjonen for øvrig tilsier heller ingen annen løsning enn ordlyden. Forbeholdet om "endelig godkjenning" ble tatt ut av advokat Gisvold fordi Bettumboet ønsket å begrense mulighetene for senere angrep på avtalen – altså uavhengig av om loddeieren i Jahreboet spesielt kunne tenkes å påkjøre. Advokat Wahr-Hansens forklaring om at dette ble gjort for ikke å "trigge" loddeieren til å anvende kjæremål står ikke til troende. Loddeierens advokat var godt kjent med de muligheter som ligger i adgangen til å bruke rettsmidler – noe begge parter var innforstått med.

Samtidige og etterfølgende omstendigheter:

Også samtidige og etterfølgende omstendigheter støtter Madsens forståelse av avtalens ordlyd. Det vises bl.a. til advokat Stenberg-Nilsens forklaring, hans brev til advokat Espelid 9. oktober 2002 vedlagt utkast til felles prosesskrift, og til det felles prosesskrift om berostillelse av domsavsigelsen som partene deretter sendte dommer Hagelund umiddelbart etter at forliksavtalen var inngått.

Forliket ble godkjent i Bettumboets skiftesamling 18. oktober 2002 og i Jahreboet av skifteretten 29. oktober 2002. Ved disse beslutninger var forliket bindende for partene. Kjæremål har ikke oppsettende virkning med mindre retten beslutter det, og noe slikt ble ikke besluttet. De påfølgende forsøk fra begge parter mht å få utsatt domsavsigelsen hadde således ingen betydning. Advokat Gisvold henvendte seg dessuten til dommer Hagelund om dette fordi han ble bedt om det av Jahreboet.

Videre vises til e-postutvekslingen mellom advokat Gisvold og advokat Wahr-Hansen 11. og 12. november 2002 etter at advokat Espelid hadde kommet med sin pressemelding (bilag 2 og 3 til utdraget s. 476). Det vises også til Bettumboets ankeerklæring 6. desember 2002 hvor det fremholdes at det før dommen var inngått en bindende forliksavtale mellom partene som fullt ut regulerer deres forhold såfremt det kjæremål som loddeieren i Jahreboet hadde fremsatt ikke førte til endring av skifterettens godkjenning. For øvrig vises igjen til forklaringene fra advokat Gisvold og advokat Stenberg-Nilsen. For sistnevntes del bekreftes hans samtidige oppfatning av dette av hans senere redegjørelse til advokat Madsen i brev 21. august 2003 etter at loddeierens kjæremål var endelig avvist (utdraget s. 342, bilag 7). Bostyrer Madsens oppfatning fremgår klart av partsforklaring og bekreftes av hans tidligere redegjørelser til skifteretten i november 2003 og 2004.

Forholdet til loddeiernes godkjenning av kr. 9,3 millioner som massekrav:

På skiftesamlingen 14. mars 2005 godkjente loddeierne Jahreboets omkostningskrav som massekrav med kr. 9,3 millioner. Skifteretten og bostyreren er i følge skifteloven § 19 normalt bundet av en slik beslutning fra loddeierne. Dette er imidlertid av mindre interesse i foreliggende sak idet spørsmålet om godkjenning og omfanget av Jahreboets krav på dette tidspunkt var bindende avgjort gjennom forliket.

Uansett ble det ved godkjenningen 14. mars 2005 ikke tatt tilbørlig hensyn til de involverte kreditorinteressene (strider mot "kreditorenes tarv"). Det anføres således at tingretten vurderte dette feil da den i sin kjennelse 29. april 2005 ikke satte til side loddeiernes beslutning på dette grunnlag. Loddeiernes beslutning var dessuten irrasjonell idet den brakte boet/bomassen inn i insolvens.

Subsidiære anførsler:

Subsidiært – for det tilfellet at det ikke foreligger en virksom og bindende avtale fra 8. oktober 2002 – anføres at Jahreboets massekrav er begrenset til omkostninger påløpt etter at Bettumboet trådte inn i saken.

Bettumboet trådte ikke frivillig inn i saken mellom Jahreboet og Bjørn Bettum. Det var Jahreboet som trakk Bettumboet inn. Jahreboet krevde at provokasjoner skulle besvares av Bettumboet før noe forlik kunne inngås. Ved avgjørelse av masseansvaret vil det korrekte da være at Bettumboet bare blir masseansvarlig for saksomkostninger tilkjent saksøkeren i den utstrekning omkostningene har påløpt etter at boet ble trukket inn i saken. Dette samstemmer med de omkostninger som fremgår av forliksavtalen 8. oktober 2002.

Det må for øvrig legges til grunn at Bettumboet var og er et insolvent dødsbo der konkurs- og dekningslovens regler om prioritetsrekkefølgen kommer til anvendelse. I lys av dette gjøres det gjeldende at det vil gi et uriktig og urimelig resultat om Bettumboet dømmes til å betale hele omkostningskravet som massekrav. Reelle hensyn tilsier at det insolvente dødsboet ikke stilles dårligere enn dersom konkurs hadde vært åpnet og konkursboet hadde blitt trukket inn eller hadde trådt inn som part i saken.

Atter subsidiært anføres at Wahr-Hansens bekreftelse datert 10. juli 2003 binder Jahreboet slik at omkostningskravet uansett skal stå tilbake for bl.a. Madsens salærkrav. Foranledningen for erklæringen var Wahr-Hansens e-post til Madsen 14. februar 2003 hvor det fremholdes at omkostningskravet på kr. 9,3 millioner "har prioritet og går foran andre fordringer i BBB bortsett fra boomkostningene". Selv om Madsen fikk en erklæring med noe annet innhold enn han hadde bedt om, anføres at Jahreboet er bundet av denne.

Saksomkostninger:

Taper Madsen saken så får han heller ikke dekket sitt salærkrav i Bettumboet. I så fall foreligger slike særlige omstendigheter at han bør fritas for omkostningsansvar, jf. tvistemålsloven § 180 første ledd.

Den ankende part har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:

Fordring nr. 1, Anders Jahres dødsbo NOK 9.300.000, godkjennes som massekrav med NOK 1.460.000 – enmillionfirehundreogsekstitusen.

Subsidiært:

Anders Jahres dødsbos fordring godkjennes som massekrav med NOK 9.300.000, dog slik at kravet skal stå tilbake for krav som nevnt i pkt. 7 i avtale av 8. oktober 2002 mellom Anders Jahres dødsbo og Bjørn Bettums dødsbo.

I begge tilfeller:

Anders Jahres dødsbo tilpliktet å erstatte Leif Petter Madsens saksomkostninger med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall og til betaling skjer."

Ankemotparten, Anders Jahres dødsbo v/Even Wahr-Hansen, har i det vesentlige anført:

Spørsmålet om avtalerettslig regulering av saksomkostningskravet:

Det foreligger ingen avtalerettslig regulering mellom Jahreboet og Bettumboet vedrørende saksomkostningskravet. Avtalen av 8. oktober 2002 som ankende part viser til ble aldri virksom idet avtaleforutsetningene ikke ble oppfylt. Hovedforpliktelsene skulle således etter avtalens pkt. 9 først bli virksomme når

- 1) avtalen var *endelig godkjent* av skifteretten i begge boer, og
- 2) bare dersom de to boene etter dette inngikk *rettsforlik* som hevet saken før dom ble avsagt.

Da dom ble avsagt 8. november 2002 var avtalen ikke endelig godkjent av Jahreboet, og de to boene hadde heller ikke inngått noe rettsforlik som hevet saken.

Så vel subjektive som objektive tolkningsfaktorer tilsier at skifterettens endelige godkjennelse samt inngåelse av rettsforlik før domsavsigelsen var absolutte forutsetninger for at avtalen skulle bli virksom. Det vises i den forbindelse for det første til at dette klart fremgikk av de første avtaleutkast, jf. utkastet av 23. august 2002. At dette senere ble endret/modifisert skyldtes at begge parter var klar over risikoen for at loddeieren i Jahreboet ville kunne benytte sin kjøremålsadgang, og at denne risikoen ville øke dersom det uttrykkelig fremgikk at avtalen ikke ville bli virksom før rettsmiddeladgangen var uttømt. I tillegg var man usikker på om tingretten ville avvente domsavsigelse til etter en

slik kjæremålsrunde. Videre vises til at begge parter forutsatte en slik forståelse i felles prosesskrift av 10. oktober 2002 og i e-postutveksling mellom advokat Gisvold og advokat Wahr-Hansen 29. oktober 2002. Denne korrespondansen ble ikke loddeieren eller hennes advokat gjort kjent med slik at partene kunne uttrykke seg klarere. Det vises også til at dommer Hagelund hadde samme forståelse som partene, jf. hans brev til prosessfullmektigene 17. oktober 2002. Ingen av partene protesterte på Hagelunds forståelse den gang.

Jahreboet har stått fast på sin forståelse hele tiden: Rettsforliket måtte komme før eventuell dom idet usikkerhet rundt domsutfallet og muligheten for ankeomganger var vesentlige hensyn. Det vises i denne sammenheng også til Anders Bettums forklaring om at hvis dommen kom først, forstod han det slik at forlik selvsagt var uaktuelt. Advokat Gisvold forklarte at dette med "rettsforlik" bare ble stående uten at man reflekterte særlig over det. Dette var imidlertid fra Jahreboets side ikke ment bare som en formaliseringsakt, men også som et vilkår for at et forlik skulle kunne tre i stedet for en dom.

Partenes bestrebelser på å søke utsettelse av domsavsigelsen for det tilfellet at forliket ikke ble endelig først, underbygger at partene hadde oppfattet betingelsene for forliket likt. Hvorfor skulle man søke slik utsettelse hvis dommen uansett var uten betydning? Det vises igjen til e-postutvekslingen mellom Wahr-Hansen og Gisvold 29. oktober 2002. Gisvolds henvendelse til dommer Hagelund bekrefter også den subjektive forståelsen av forliket. Også Sandefjord tingrett ved sorenskriveren fant grunn til å søke om domsutsettelse, jf. rettsbok av 7. november 2002.

For det annet vises til at Bettumboets handlinger etter domsavsigelsen den 8. november 2002 bekrefter den subjektive forståelsen. Advokat Gisvold ble sint og sendte e-post til advokat Wahr-Hansen, men det var fordi han måtte erkjenne at Wikborg Rein hadde mislykkes i sin strategi. De hadde lagt ned store ressurser i søksmålet, men hadde samtidig ikke råd til å føre prosessen fullt ut og satset derfor alt på forlik. I stedet for å oppfylle forpliktelsene iht forliket når dommen forelå, valgte imidlertid Bettumboet å påanke. Anken ble for øvrig opprettholdt også etter at Høyesteretts avgjørelse av kjæremålet forelå i juni 2003, og dessuten etter at arvingene i Bettumboet klart hadde gitt til kjenne at de ville trekke anken. Grunnen var at Madsen så at anken nå var eneste mulighet til å sikre hans eget salær.

For øvrig har det formodningen mot seg at advokat Madsen/Wikborg Rein hadde ment å inngå en slik avtale fullstendig uavhengig av et domsutfall. Hva om dommen hadde gått ut på frifinnelse av Bettumboet? Ville Madsen også i en slik situasjon anbefalt Bettumboet å holde fast ved en forliksavtale hvor boet trass i frifinnelsen erkjente erstatningsansvar for 1,5 milliarder og samtidig pådro seg et omkostningsansvar på ca. 1,5 millioner med rett til dekning i boets masse? Dette ville i så fall høyst sannsynlig ha aktualisert advokatens profesjonsansvar.

Anken ble trukket først 22. oktober 2003 med begrunnelsen at "avtalen fra oktober 2002 gjaldt". Men denne oppfatningen var Madsen da alene om.

Senere forhandlinger mellom boene hadde heller ikke ført frem til noen endelig avtale. Avtalen som ble signert av bostyrene 10. juli 2003 ble aldri virksom idet loddeierne i Bettumboet ikke ga sin tilslutning og Bettumboet heller ikke da trakk sin anke over tingrettens dom som forutsatt. At dette må legges til grunn, er partene enige om i dag.

I tillegg til dette kommer at Jahreboets forutsetninger for forliket hele tiden var synbare for Bettumboet; både i forkant av avtaleinngåelsen, da uklarhetene oppstod som følge av domsavsigelsen, og senere. Jahreboet ville ha en hurtig avslutning av saken, jf. at forliksforhandlingene ikke skulle innvirke på progresjonen i saken for øvrig. Hovedgrunnen til det var at boet stod midt oppe i andre tvister, bl.a. i utlandet med konkurrerende pretendenter til utenlandsformuen. I disse andre sakene ville en dom eller et forlik som slo fast Jahreboets rettigheter i forhold til Bettum være nyttig å fremlegge. For å ha den nødvendige tyngde i utlandet, måtte imidlertid et eventuelt forlik i stedet for en dom formaliseres som et rettsforlik. Til tross for disse klare forutsetninger protesterte ikke Bettumboet, og er dermed uansett bundet av Jahreboets forståelse av forliksavtalen.

En objektiv tolkning av avtalens pkt. 9 fører til samme resultat som nevnt. Det må i den forbindelse være riktig å legge til grunn en utvidende tolkning ift ordlyden slik at "endelig" godkjenning innfortolkes. Det vises til de opprinnelige avtaleutkast, partenes subjektive forståelse som redegjort for ovenfor, Jahreboets synbare forutsetninger og den forståelsen som både dommer Hægelund og sorenskriver Rønning la til grunn i hhv brev 17. oktober 2002 og beslutning 7. november 2002.

Jahreboet anfører avslutningsvis i denne sammenheng at Madsen som tredjepart uansett ikke kan påberope seg Bettumboets avtalerettslige eller rettslige posisjoner. Madsen representerer ikke lenger Bettumboet. Han er nå kun en massekreditor i boet. Bettumboet deler ikke Madsens syn på avtalespørsmålene, og det foreligger inter tredjemannsløfte som skaper rett for Madsen.

Loddeiernes beslutning om å godkjenne kr. 9,3 millioner som massekrav:

Loddeierne i Bettumboet godkjente i skiftesamling 14. mars 2005 Jahreboets omkostningskrav som et massekrav med kr. 9,3 millioner. Dette var i samsvar med Sandefjord tingretts dom. Tingretten fant ved sin kjennelse 29. april 2005 ikke grunnlag for å sette denne beslutningen til side, jf. skiftelovens § 19. Jahreboet anfører at dette er en riktig avgjørelse.

Utgangspunktet er at skifteretten er bundet av loddeiernes godkjenning av massekrav uavhengig av om boet er solvent eller insolvent, så fremt kravet ikke åpenbart er

urettmessig. I insolvente boer vil imidlertid en slik beslutning alltid fortrenge de øvrige kreditorer. Likevel har lovgiveren valgt ikke å spesialregulere dette utover å stille krav om at alle kreditorer i alminnelighet bør innkalles, jf. skifteloven § 104 andre ledd. Er kreditorerne uenige, kan det åpnes skiftetvist. Men en kreditor kan også velge å begjære boet konkurs, og ved en konkurs har loddeierne ikke lenger beslutningskompetanse. Når Madsen i dette tilfellet ikke har begjært boet konkurs, må han imidlertid leve med loddeiernes beslutning. Og denne beslutningen er altså bindende for skifteretten.

Under enhver omstendighet strider beslutningen i dette tilfellet ikke mot "kreditorenes tarv", jf. skifteloven § 19. Det er i denne sammenheng massekreditorfellesskapets tarv vi taler om – ikke enkeltstående kreditors tarv. At beslutningen strider mot Madsens særinteresser, kan ikke være avgjørende. Det ville i så fall medført at en kreditor alltid skal ha forrang foran enige loddeiere og øvrige kreditorer. Bestemmelsen er imidlertid ment å skulle ramme beslutninger som påfører kreditorfellesskapet tap eller lignende. Det er ikke tilfelle her.

Motpartens subsidiære anførsler:

Jahreboet har ikke trukket Bettumboet inn i saken. Saken fortsatte etter tvistemålsloven § 101 første ledd etter Bettumboets eget valg. Det vises til advokat Stenberg-Nilsens prosesskrift 21. mars 2002, pkt. 1 i prosesskrift 26. april 2002 fra BA-HR og BA-HRs prosesskrift 11. september 2002 hvor Bettumboets "tilskjæring" av saken kommenteres.

Konsekvensen av Bettumboets valg mht å tre inn i tvisten er at idømte saksomkostninger utgjør massekrav fullt ut. Det vises til dekningsloven § 1-6 og § 7-4. Det er her ikke aktuelt med en analogisk anvendelse av prinsippet i § 7-4 andre ledd om delvis inntreden slik at masseansvaret blir begrenset til de omkostninger som er påløpt etter at boet trådte inn. Det vises for øvrig til tingrettens premisser i kjennelsen 29. april 2005, nederst side 4 og øverst side 5.

Videre vises til Bettumboets egen klassifisering av saksomkostningene påløpt i regresssøksmålet mot Lazard Bank og Lord Kindersley. Her godtok Bettumboet også omkostninger påløpt før boet valgte å videreføre søksmålet som massekrav, jf. rettsbok fra Sandefjord tingrett 11. november 2003.

Når det gjelder motpartens atter subsidiære anførsel om at erklæringen fra Wahr-Hansen 10. juli 2003 forplikter Jahreboet til å stå tilbake med sitt massekrav i Bettumboet, bemerkes at denne ble avgitt i tilknytning til den nye avtalen man håpet å kunne inngå. Erklæringen var i den sammenheng "oljer" i maskineriet. Men avtalen ble aldri noe av, noe vi fikk bekreftet også i vitnemålet fra Anders Bettum. Av samme grunn ble Wahr-Hansens "erklæring" aldri effektiv og virksom. Alene – uten slik avtale – danner erklæringen selvsagt ingen rett for Madsen eller Bettumboet.

Ankemotparten har nedlagt slik påstand:

"1. Fordring nr. 1 – Anders Jahres dødsbo NOK 9.300.000 - ni millioner tre hundre tusen – godkjennes som massekrav i Bjørn Bettums dødsbo.

2. Leif Petter Madsen dømmes til å erstatte Anders Jahres dødsbos saksomkostninger for lagmannsretten med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer."

Lagmannsretten bemerker:

Skifteloven § 104 forutsetter at en kreditor kan bestride både eksistensen og omfanget av en annen kreditors anmeldte fordring i et dødsbo. Videre har konkurrerende kreditorer adgang til å påanke tingrettens avgjørelser om godkjenning av andre kreditors fordringer, jf. skifteloven § 26. Lagmannsretten kan ikke se annet enn at en kreditor i denne forbindelse også må kunne gjøre gjeldende at boet har inngått en bindende avtale om eksistensen og omfanget av en annen kreditors fordring når denne senere anmeldes og påstås å være betydelig større enn det avtalen skulle tilsi. Dette gjelder uavhengig av om den påståtte avtalen kan sies å innebære noe "tredjemannsløfte" for de øvrige kreditorer. Videre må det i prinsippet også gjelde uavhengig av om loddelejerne beslutter å godkjenne den anmeldte fordring fullt ut, dvs. velger ikke å forholde seg til den påståtte avtale.

Det vises i denne sammenheng for så vidt også til skifteloven § 19 hvor det fremgår at tingretten med hensyn til forvaltningen av boets eiendeler bare er bundet av loddelejerne enstemmige beslutning så fremt beslutningen ikke "strider mot umyndige eller fraværende arvingers eller mot kreditorenes tarv". I den utstrekning det er tale om et dødsbo hvor loddelejerne i utgangspunktet har bestemmende myndighet, og den anmeldte fordring eller dens omfang åpenbart er grunnløs på bakgrunn av en bindende avtale som tidligere er inngått, må tingretten således normalt antas å ville sette loddelejerne godkjenning til side.

Den ankende parts prinsipale anførsel er i korthet at forliksavtalen datert 8. oktober 2002 gjelder mellom de to boer uavhengig av sakens utfall i tingrettens dom 8. november 2002. Det hevdes at avtalen er rettslig bindende idet den er godkjent av begge boers skiftesamlinger og kjæremål om tilsidesettelse av avtalen er rettskraftig avvist.

Det sentrale spørsmålet i foreliggende sak blir etter dette om det foreligger en bindende avtalerettslig regulering mellom Jahreboet og Bettumboet vedrørende omfanget av Jahreboets saksomkostningskrav. Det er således ikke uenighet om eksistensen av kravet, kun omfanget. Det er i utgangspunktet heller ikke uenighet om klassifiseringen av kravet som massekrav, men den ankende part påstår subsidiært at kravet må stå tilbake for enkelte andre massekrav i Bettumboet.

Det er i dag utvilsomt uenighet mellom Jahreboet og de som representerte Bettumboet i forhandlingene mht hva som var avtalt eller forutsatt skulle gjelde dersom godkjenningen av forliksavtalen 8. oktober 2002 ikke ble rettskraftig før tingretten avsa sin dom. Hva som var partenes oppfatning om dette ved avtaleinngåelsen blir imidlertid det sentrale spørsmål, og på dette punkt har lagmannsretten delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet, rettens formann og ekstraordinær lagdommer Johansen, har ved denne vurderingen lagt til grunn som alminnelig ved slike forliksforhandlinger mellom profesjonelle aktører, at partene tar sikte på å få i stand et endelig forlik før og dermed i stedet for en domstolsavgjørelse. Uten at tingrettsdommer Hagelund hadde sett selve avtaleteksten, ble for øvrig dette også lagt til grunn av den involverte domstol i foreliggende sak, jf. hans brev til partene 17. oktober 2002.

Spørsmålet kan imidlertid ikke sees regulert direkte i avtalepunkt 9 eller i avtalen for øvrig. Dette til tross for at problemstillingen i alle fall etter at hovedforhandlingen var avsluttet må ha fremstått som høyaktuell for begge parter. Det ble heller ikke gjort noen tilføyelser i eller klargjøringer av avtalen etter at tingretten hadde signalisert at den ikke kom til å vente med dom lenger enn til 8. november 2002. Selv om avtalen ble inngått mellom profesjonelle aktører, er inntrykket således at den kom i stand under betydelig tidspress. Ordlyden har dermed heller ikke blitt så klar som ønskelig på alle sentrale punkter, og dette reduserer den gjennomslagskraft ordlyden ellers ville hatt ved tokningen.

Som den ankende part har anført, oppstiller avtaleteksten i punkt 9 i utgangspunktet kun en betingelse for at forliket skulle bli gyldig og virksomt; "godkjenning" av skiftesamlingene eller av skifteretten. Et slikt forbehold var naturlig og nødvendig idet bostyrene uten loddeierens og/eller skifterettens godkjennelse vanskelig kunne inngå avtaler som bandt boet som sådan. Likeså finner lagmannsrettens flertall det klart at man ved dette ikke kan ha ment å undergrave loddeierens rett til eventuelt å bruke rettsmidler mot, og dermed få overordnet domstols vurdering av, en slik godkjennelse av skifteretten. Det må således være riktig slik ankemotparten har fremholdt, at avtalens ordlyd på dette punkt - og i alle fall i forhold til dette - må tolkes utvidende slik at den godkjenningen det er tale om er en endelig eller rettskraftig godkjenning. Det vises i denne sammenheng for så vidt også til de tidligere utkast til den samme avtaleteksten hvor ordet "endelig" var med. Årsaken til at dette ble tatt ut kommer flertallet tilbake til nedenfor.

Dette løser likevel ikke spørsmålet om avtalen - om enn med en senere rettskraftig avgjørelse av godkjenningsspørsmålet - uansett var ment å skulle gå foran en mellomliggende dom. Rettslig sett er det ingenting i veien for at et eventuelt kjæremål som nevnt mellom partene kun var ment å suspendere virkningen av forliket inntil godkjenningsspørsmålet var rettskraftig avgjort. Ble godkjenningen da opprettholdt, kunne forliket bli virksomt. I motsatt fall ville tingrettens dom få virkning mellom partene

forutsatt at denne da var rettskraftig. Skifterettens godkjenning av forliket for Jahreboets vedkommende, ble som nevnt rettskraftig 25. juni 2003. Tingrettens dom var da påanket, og det var således fortsatt mulighet for partene til å inngå et rettsforlik i ankeinstansen dersom de da hadde vært enige om at virkningen av forliket kun hadde blitt suspendert inntil skifterettens godkjenning var endelig. Partene kunne også blitt enige om en annen løsning på forutsetningen om formalisering gjennom rettsforlik. Hva som var partenes intensjoner på dette punkt, må derfor etter flertallets oppfatning søkes i tolkningsmomenter utenfor avtalens ordlyd. Sentralt blir da hva man kan legge til grunn at partene uttrykte i forkant av, under og i etterkant av avtaleinngåelsen. Også partenes etterfølgende opptreden må tillegges vekt.

Etter bevisførselen må det legges til grunn at Bettumboets representanter på et tidlig stadium ga uttrykk for at et forlik var å foretrekke, og at det ble satt inn relativt betydelige ressurser fra Bettumboets side med dette som siktemål. På den annen side fremstår det like klart at Jahreboet ga uttrykk for at de mente å ha en god sak, og at et forlik ikke i forkant av de avsluttende rettsforhandlinger bare var aktuelt dersom Jahreboet fikk fullt gjennomslag for sine anførsler om realiteten uten at prosessen ble trukket ytterligere ut. Bakgrunnen for dette var også kjent for begge parter; Jahreboet stod midt oppe i andre tvister relatert til utenlandsformuen, og en avgjørelse som ga boet medhold i saken mot Bettum ville styrke dets posisjon i disse sakene.

Også avtaletekstens bestemmelse om at et eventuelt forlik skulle formaliseres som et rettsforlik var mest sannsynlig foranlediget av Jahreboets særskilte behov for et dokument med avgjørelse av tvisten mot Bettum som hadde notoritet og tyngde overfor andre pretendenter til utenlandsformuen og utenlandske domstoler. Samtidig viser passusen om formalisering gjennom rettsforlik og begge parters bestrebelser mht å få utsatt tingrettens domsavsigelse at hovedhensikten ved avtaleinngåelsen var at et forlik skulle komme på plass før hovedforhandling og eventuelt dom i tingretten.

Med ovennevnte som utgangspunkt, kan flertallet vanskelig se annet enn at forbeholdet om "endelig godkjenning" som lå inne i BA-HRs opprinnelige avtaleutkast – i alle fall fra Jahreboets side – ble tatt ut for ikke å "invitere" loddeieren i Jahreboet til å påkjøre den godkjennelsen av forliksavtalen man forventet at skifteretten ville gi. Et slikt kjæremål tidsmessig nært opp til tingrettens bebudede domsavsigelse ville åpenbart forkludre forliksavtalens bindende virkning og utsette tidspunktet for når Jahreboet i andre verserende tvister kunne fremlegge et avslutningsdokument fra tvisten med Bettum. I forhold til de andre tvistene hadde Jahreboet også behov for raskest mulig å gjøre seg nytte av forliksavtalens bestemmelser om rett til innsyn i og opplysninger fra Bettumboet. Også dette forutsatte en rettskraftig godkjenning av forliket.

For Jahreboets vedkommende bekreftes dets oppfatning av at forliket var betinget av rettskraftig godkjenning og formalisering gjennom rettsforlik før tingretten avsa sin dom

også av det felles prosesskrift datert 10. oktober 2002 som ble utarbeidet av Jahreboets advokater. Her fremgår det i klartekst at man avventer en "endelig godkjenning" og "endelig beslutning" innen 1. november 2002. Videre fremgår det uttrykkelig at dersom forliket "blir endelig" vil partene bekrefte avtalen gjennom et rettsforlik slik at "saken for Sandefjord tingrett i så fall vil kunne heves". Jahreboets oppfatning og forståelse på dette punkt er for øvrig den samme som senere er fastholdt fra den siden, bl.a. i e-postutvekslingen mellom advokat Wahr-Hansen og advokat Ghsvold 29. oktober 2002 og umiddelbart etter domsavsigelsen ved e-postutveksling mellom de samme 11. og 12. november 2002.

At representantene for Bettumboet etter tingrettens domsavsigelse hele tiden har fremholdt en annen forståelse av forliksavtalen kan lagmannsrettens flertall vanskelig se er avgjørende. Faktum for øvrig er slik at spørsmålet ikke er uttrykkelig regulert i den skriftlige avtale eller ved senere tillegg til denne. Videre er det ingen holdepunkter for å legge til grunn at avtalemotparten på noe tidspunkt har gitt uttrykk for den samme forståelsen av forliksavtalen på dette punkt som Bettumboets representanter har fremholdt. Tvert i mot: Jahreboets advokater og bostyrer har i alle kjente sammenhenger gitt uttrykk for og forholdt seg til at dersom forliket ikke ble endelig godkjent og formalisert gjennom rettsforlik før dom falt, så var det dommen som skulle legges til grunn. Det tilføyes i denne sammenheng at også Bettumboets loddeiere har forholdt seg til dette spørsmålet på samme måte som Jahreboet.

For øvrig fremstår advokat Madsens forståelse av forliksavtalen etter domsavsigelsen i tingretten som noe situasjonsbetenget. Flertallet viser i denne sammenheng til ankemotpartens bemerkninger om hvilket standpunkt Madsen som bostyrer må antas å ville inntatt dersom utfallet av tingrettens avgjørelse i stedet hadde blitt full frifinnelse av Bettumboet, for eksempel fordi anførselene om foreldelse hadde ført frem.

Mindretallet, lagdommer Ødegaard, har et annet syn på ovennevnte. Basert på en tolkning av avtaleteksten og hensett til partenes forutsetninger, er mindretallet således ut fra en konkret vurdering kommet til at partene i utgangspunktet må anses å ha vært bundet av den tentative avtalen bostyrerne hadde inngått. Mindretallet mener videre at Bettumboet, ved sin anke over tingrettens dom, opprettholdt en rettsusikkerhet og prosessrisiko for begge parter. I forhold til de momentene som hadde motivert partene til en avtaleløsning, var partene da i vesentlig samme situasjon som forut for tingrettsdommen. Avtalens gjennomføring kunne også oppnås på samme vis ved et rettsforlik, men nå for ankedomstolen. Tingrettsdommen medførte dermed etter mindretallets oppfatning ikke noe brudd med en avgjørende betingelse for avtalens gyldighet, selv om domsavsigelsen ikke samsvarte med avtalens opprinnelige formulerte, men ikke helt oppdaterte, ordlyd. Partene hadde like fullt gode grunner til å søke å få domsavsigelsen utsatt. Mindretallet kan imidlertid ikke se at det var noe til hinder for at partene ved en senere forståelse seg i mellom likevel forlot den opprinnelige avtalen – noe som også faktisk synes å ha skjedd.

Under enhver omstendighet mener derfor mindretallet at grunnlaget for å fastholde avtalen bortfalt da anken ble trukket. Det vises for øvrig til lagmannsrettens videre bemerkninger nedenfor som mindretallet slutter seg til.

I samsvar med flertallets vurderinger ovenfor er lagmannsretten etter dette kommet til at avtalen av 8. oktober 2002 ikke kan forstås slik at den var ment å skulle være virksom også selv om skiftesamlingens og/eller skifterettens godkjenning ikke ble rettskraftig før saken ble avgjort ved dom av tingretten.

Den samlede lagmannsrett legger videre til grunn at Bettumboet, etter ytterligere forliksforhandlinger sommeren og høsten 2003, trakk sin anke over tingrettens dom 24. oktober samme år. Selv om godkjenningen av forliksavtalen da var rettskraftig avgjort, var det ikke inngått noen ny, bindende avtale mellom boene mht Jahreboets omkostningskrav som var avgjort ved dommen. Det var heller ikke kommet til uttrykk noen enighet om at avtalen av 8. oktober 2002 etter rettskraftig godkjenning skulle få virkning mellom partene til tross for tingrettens dom. Utgangspunktet for kravet ved Jahreboets fordringsanmeldelse i Bettumboet 27. januar 2003 var dommens fastsettelse av omkostningene til kr. 9.300.000,-, og i mangel av annet kravsgrunnlag ble dette således korrekt lagt til grunn ved skiftesamlingens fordringsprøvelse 14. mars 2005. Det er for øvrig enighet om at Bettumboet er å betraktes som et insolvent dødsbo.

I forlengelsen av ovennevnte problemstilling har ankende part anført at tingretten skulle ha satt til side skiftesamlingens godkjenning av fordringen som stridende mot "kreditorenes tarv", jf. skiftelovens § 19. Lagmannsretten oppfatter ankende parts anførsler slik at dette gjøres gjeldende selv om det legges til grunn at Jahreboets krav ikke reguleres av forliksavtalen datert 8. oktober 2002.

Det rettslige utgangspunkt som følger av skifteloven § 19 er at loddeierens enstemmige beslutning er bindende for tingretten forutsatt at den ikke strider mot hensynet til umyndige eller fraværende arvingers eller kreditorens tarv. Som tingretten har lagt til grunn i sin kjennelse 29. april 2005, vil prøving av fordringer normalt måtte anses å være en del av forvaltningen av boets eiendeler i § 19 sin forstand. Ved insolvente dødsbo hvor kreditorens dekningsmuligheter reduseres ved godkjenning av nye krav, bør videre kreditorene gjennomgående selv gis anledning til å uttale seg om dette før tingretten eventuelt treffer avgjørelse, jf. skifteloven § 104 andre ledd. Dette ble også gjort i forkant av skiftesamlingen i Bettumboet 14. mars 2005 – med unntak for småkreditorer som uansett ikke kunne påregne noen dekning. Etter det som er opplyst, er det ingen andre kreditorer enn Madsen som har gjort gjeldende at en godkjenning av Jahreboets krav med 9,3 millioner strider mot "kreditorens tarv".

Spørsmålet som er reist er derfor om Madsens massekreditorinteresser alene kan gi grunnlag for tilsidesettelse etter skifteloven § 19. Etter lagmannsrettens oppfatning er man

imidlertid da noe på siden av kjerneområdet for nevnte bestemmelse. Det er her tale om prøvelse av massefordringer i et insolvent dødsbo hvor det antas at arvingene ikke har overtatt ansvaret for avdødes gjeld. En godkjennelse av den aktuelle fordring fullt ut vil innebære at også massen blir insolvent. Loddeierne har i en slik situasjon neppe samme beslutningsmyndighet som ved den alminnelige fordringsprøvelse i et bo hvor avdødes gjeldsansvar er overtatt slik at boets kreditorer alternativt kan kreve dekning hos loddeierne. I den utstrekning loddeierne eller øvrige kreditorer bestrider grunnlaget for eller omfanget av en anmeldt fordring, vil tingretten treffe avgjørelse i henhold til skifteloven § 104 første ledd. I denne situasjonen "avgjør tingretten tvisten" ut fra de anførsler og påstander de involverte parter konkret måtte gjøre gjeldende.

Tingrettens kjennelse 29. april 2005 som anken retter seg mot, er nettopp en avgjørelse med hjemmel i skifteloven § 104 første ledd, jf. tingrettens premisser på side 4 i kjennelsen, fjerde avsnitt. Hoveddrøftelsen knytter seg der til det samme spørsmålet som lagmannsretten har vurdert ovenfor.

I den utstrekning vurderingen av forholdet til kreditorenes "tarv" likevel er relevant kan for øvrig lagmannsretten ikke se at skiftelovens § 19 gir grunnlag for tilslutningssettelse av Jahreboets fordring. Det vises for så vidt til tingrettens premisser øverst på side 4 i kjennelsen og til ankemotpartens anførsler referert ovenfor.

Den ankende part har subsidiært anført at Jahreboets krav må begrenses til de saksomkostninger som påløp etter at Bettumboet trådte inn i saken. Så vidt forstås, anføres da at det ut fra rimelighetshensyn må legges til grunn en analogisk anvendelse av prinsippet om delvis inntreden i dekningsloven § 7-4 andre ledd særlig fordi Jahreboet må anses for å ha trukket Bettumboet inn i tvisten. Partene er for øvrig enige om at omkostningskravet som sådan blir å klassifisere som massekrav i Bettumboet.

Etter bevisførselen kan lagmannsretten ikke legge til grunn annet enn at Bettumboet bevisst og på eget initiativ trådte inn i den verserende tvisten mellom Jahreboet og Bjørn Bettum. Det vises til det som er gjengitt foran om faktum mht advokat Stenberg-Nilsen og advokat Gislvolds vurderinger og konklusjoner. Videre vises til at advokat Stenberg-Nilsen var tildelt en alminnelig prosessfullmakt som ikke på noe tidspunkt ble kalt tilbake, jf. tvistemålsloven § 101 første ledd og § 49. Spørsmålet som her er reist må da følge hovedregelen om at boet ikke bare kan pålegges og tilkjennes saksomkostninger som er påløpt etter at boet trådte inn, men også omkostninger som er påløpt tidligere, jf. Skoghøy, Tvistemål, 1998, s. 1009.

Når det gjelder den ankende parts atter subsidiære påstand finner lagmannsretten det klart at erklæringen Wahr-Hansen avga 10. juli 2003 ikke alene kan danne grunnlag for Madsens krav. Erklæringen var både ut fra omstendighetene og sin egen ordlyd betinget av at ny forliksavtale ble inngått mellom boene og ville først bli aktualisert dersom

forliksavtalen senere skulle bortfalle ved "rettskraftig kjennelse". Det er imidlertid på det rene at forliksavtalen ikke fikk den nødvendige tilslutning fra loddeierne i Bettumboet og at den derfor aldri ble noen realitet.

Den samlede lagmannsrett er etter dette blitt stående ved det samme resultat som tingretten. Fordring nr. 1 fra Anders Jahres dødsbo blir å godkjenne som massekrav i Bjørn Bettums dødsbo med kr. 9.300.000,-.

Anken har etter dette vært forgjeves og saksomkostningene for lagmannsretten blir å avgjøre etter tvistemålsloven § 180 første ledd. Lagmannsretten kan ikke se at det foreligger særlige omstendigheter som kan fritta den ankende part for den plikt han har etter denne bestemmelsen til å dekke motpartens saksomkostninger.

Advokat Espelid har levert omkostningsoppgave og krevd sin klient tilkjent i alt kr. 274.554,- hvorav kr. 250 000,- er salær inklusiv mva og kr. 24 554,- refererer seg til omkostninger for øvrig. Inkludert i salæret er det beregnet kr. 50 000,- i salær til partsrepresentanten, advokat Bven Wahr-Hansen, for det "arbeid han som bobestyrer har utført og belastet det insolvente Anders Jahres dødsbo". Denne bistanden anføres å ha vært arbeidsbesparende for prosessfullmektigen, og kreves derfor dekket.

Advokat Ristvedt har på vegne av den ankende part fremsatt innvendinger mot kravet om dekning av advokat Wahr-Hansens salær. Det er i den forbindelse bl.a. vist til at slik dekning forutsetter at parten har nedlagt et omfattende arbeid, og at det ikke synes å være tilfelle for noen av de involverte parter i foreliggende sak. Advokat Madsen på sin side har heller ikke krevd dekket omkostningene for sitt arbeid med saken.

Lagmannsretten er enig med ankende part i at en parts eget arbeid i utgangspunktet ikke kan kreves dekket av motparten som del av saksomkostnadene. Videre synes det å være lagt til grunn relativt strenge kriterier for unntak fra dette utgangspunktet i rettspraksis, jf. Schei, Tvistemålsloven, Bind I, 2. utgave, 1998, siste avsnitt s. 581. Lagmannsretten har derfor ikke funnet grunnlag for å tilkjenne ankemotparten erstatning for omkostningene som relaterer seg til advokat Wahr-Hansens salær.

Saksomkostninger tilkjennes etter dette med kr. 224.554,-.

Dommen er avsagt med den dissens knyttet til begrunnelsen som det er redegjort for ovenfor.

D o m s s l u t n i n g :

1. Fordring nr. 1 – Anders Jahres dødsbo NOK 9.300.000
– kronernimillionertrehundretusen – godkjennes som massekrav i Bjørn Bettums dødsbo.
2. Leif Petter Madaen dømmes til å erstatte Anders Jahres dødsbo kr. 224 554
– kronertohundreogtjuefiretusenfemhundreogfemtifire – i saksomkostninger for lagmannsretten med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer. Oppfyllelsesfristen er to – 2 – uker fra forkynnelsen av denne dom.

[Handwritten signatures]

Rett utskrift
Eva B Christensen
bem.

Avtale 12. mars 2004

m e l l o m

Anders Jahres dødsbo (AJB)

og

**Anders Bettum, Camilla Stavrum og Martin Bettum
(Livsarvingene) og Berit Marta Maria Haraldsen Bettum
(BMMHB), kollektivt kalt Avtalepartene.**

BBB er i henhold til dom av Sandefjord tingrett 081102 dømt til å betale i overkant av kroner 1,5 milliard til Anders Jahres dødsbo. Det har i lengre tid **vært** forhandlet en trekantavtale mellom Avtalepartene og Bjørn Bettums bo (BBB) for å påskynde slutningen av BBB og effektivisere AJBs dekningsmuligheter i eventuelle skjulte midler. BBB har begrensede registrerte verdier tilgjengelig, og har ikke realistisk mulighet til å oppfylle dommen med mindre skjulte midler senere skulle la seg oppspore. Det har ikke latt seg gjøre å slutføre forhandlingene fra BBBs side. På denne bakgrunn har Avtalepartene funnet det riktig å inngå en avtale seg i mellom.

1. Livsarvingene og BMMBH vil innen 14 dager etter at denne avtale er blitt endelig, levere et kopisett av det arkivstoffet vedrørende Bjørn Bettum som de har i sin besittelse. De vil videre gi fullmakt og bistand til å innhente arkiv som Bjørn Bettum på annen måte hadde adkomst til. Begrepet "arkiv" omfatter også relevant materiale som er eller har **vært** elektronisk lagret og som er eller kan bli kopiert fra datautstyr som var i Bjørn Bettums besittelse. Det omfatter også de delene av advokatarkivene til bl.a. Thommessen, Krefting Greve Lund, Håkon Lochen, Erling Lyngtveit, Hans Stenberg-Nilsen, Wiersholm, Mellbye & Bech, Deloitte & Touche Advokater, Simonsen Musæus Advokatfirma, Vogt & Co, Per M Hansson, Norton Rose, Michael Lee samt Martin Jennings, som Bjørn Bettum ville ha kunnet kreve kopiert. For unngåelse av uklarhet presiseres at Bjørn Bettums og hans families rent private korrespondanse som ikke berører økonomiske forhold av betydning, ikke omfattes av begrepet "arkiv". AJB kan dog ved hjelp av en fritt valgt person underlagt taushetsplikt forvise seg om at relevant materiale ikke holdes unna med hjemmel i dette unntak.

AJB dekker Livsarvingenes og BMMHBs kostnader knyttet til kopiering og bistand som nevnt over.

Livsaringene skal frita for taushetsplikt, hva gjelder ethvert forhold knyttet til den såkalte "Utenlandsfornuen" som AJB gjør krav på, den såkalte "Panova-

formuen" og den såkalte "Guardian Investment-formuen" og alle Bjørn Bettums økonomiske og juridiske forhold for øvrig, enhver som har hatt slik plikt overfor Bjørn Bettum, det være seg advokater, revisorer eller andre rådgivere, banker, finansinstitusjoner, offentlige myndigheter eller lignende, og oppfordre disse til å samarbeide med AJB. Livsarvingene har intet ansvar for om, og i hvilken utstrekning de enkelte lands rettsregler som måtte være relevante, aksepterer et slikt fritak på avdødes vegne. Livsarvingene skal på anmodning fra AJB sende og følge opp anmodninger til de av AJB utpekte adressater om arkivkopiering, mot å få godtgjort sine kostnader inkl bruk av egen tid. Livsarvingene gir Anders Bettum ugjenkallelig fullmakt (Vedlegg 1) til å representere dem ved slike henvendelser.

2. Livsarvingene og BMMHB slutter seg til premissene og resultatet i Sandefjord tingretts dom.
3. Livsarvingene skal for sitt vedkommende gi AJB ugjenkallelig samtykke og fullmakt til å innhente opplysninger fra advokater, revisorer, banker og andre finansinstitusjoner, firmaregistre og andre relevante offentlige registre om Bjørn Bettum og foretak, stiftelser, "truster" mv som Bettum-familien har kontrollert og som ikke inngår i BBBs kjente masse pr. avtaletidspunktet. Med Bettum-familien menes her Frithjof Bettum og hans avkom i nedstigende linje, og med kontroll menes her rådighet til direkte eller indirekte å bestemme hvordan nevnte foretak, stiftelser, "truster" m.v. skal disponere, uavhengig av formelt eierskap og styrende organer. Tilsvarende samtykke skal gis hva gjelder innsyn i Økokrims saksdokumenter vedrørende strafferettslig etterforskning mot Bjørn Bettum og kontrollerte foretak m v som nevnt her.

Livsarvingene har intet ansvar for om, og i hvilken utstrekning de enkelte lands rettsregler som måtte være relevante, aksepterer slike samtykker og fullmakter på avdødes vegne, og har heller intet ansvar for at mulige innsigelser fra Frithjof Bettums øvrige livsarvinger vil bli tillagt vekt av noen det rettes henvendelser til. Livsarvingene skal på anmodning fra AJB sende og følge opp anmodninger om opplysninger nevnt her til de av AJB utpekte adressater, mot å få godtgjort sine kostnader inkl bruk av egen tid.

4. BMMHB bekrefter at det er inngått endelig avtale om fordelingen av hennes og Bjørn Bettums fellesbo (under offentlig skifte) og at avtalen omfatter alle krav i fellesboet mellom de tidligere ektefellene hva gjelder inventar og løsøre.

Avtalen mellom BMMHB og BBB går ut på at fellesiet deles og at BMMHB overtar BBBs andel mot å betale et vederlag til BBB på NOK 500.000. Skiftetvisten mellom BBB og BMMHB er hevet som forlikt. AJB aksepterer avtalen og at fellesboet vedrørende inventar og løsøre mellom Bjørn Bettum og BMMHB gjøres opp i h t avtalen.

5. Gokstad Eiendom AS, BMMHBs og Martin Chr. Bettums fordringer er gjenstand for ordinær fordringsprøvelse. De vil kun motta oppgjør av det som vil bli dividende i det insolvente bo.

6. Livsarvingene og BMMHB erklærer at de verken har hatt kjennskap til, eller har noen formuesrettigheter eller rettslige posisjoner til midler som stammer fra "Utenlandsformuen" som AJB gjør krav på, "Panova-formuen" eller "Guardian Invest-formuen" og at de ikke er kjent med at de i fremtiden vil tilkomme noen slik rettighet eller posisjon.

Dersom de senere skulle få noen slik rettighet eller posisjon, eller det skulle vise seg at deres erklæring er ukorrekt, skal enhver slik rettighet eller posisjon tilfalle AJB. For dette formål skal det utferdiges overdragelseserklæring (Vedlegg 2) om eiendomsoverdragelse med nødvendig fullmakter til bruk overfor adressat som forvalter eller har instruksjonsmyndighet i tilknytning til slike rettigheter eller posisjoner.

Hver av livsarvingene og BMMHB forplikter seg til uten opphør å videreformidle til AJB (etter boets slutning til Sandefjord tingrett) opplysning om, eller spor etter slike rettigheter eller posisjoner som vedkommende i fremtiden måtte komme over eller motta. AJB, og etter boets slutning, boets kreditorer uten full dekkning kan av vedkommende kreve erstattet tap som er påført ved mislighold av plikten til videreformidling.

7. Utover det som framgår foran, har ingen av avtalepartene krav mot hverandre.
8. Avtalepartenes rettigheter og forpliktelser etter denne avtalen kan ikke overføres til andre annet enn ved tingrettens beslutning.
9. Avtalen er underskrevet i to originaler.

ANDERS JAHRES DØDSBO

Even Wahr-Hansen (s)

Anders Bettum (s)

Camilla Stavrum (s)

Martin Bettum (s)

Berit Marta Maria Haraldsen Bettum (s)

OVERDRAGELSESERKLÆRING

Undertegnede livsarvinger etter Bjørn Bettum ("BB")

- Anders Bettum
- Camilla Stavrum
- Martin Chr. Bettum

samt tidligere ektefelle

- Berit Marta Maria Haraldsen Bettum

har ikke kjennskap til, og har heller ikke indikasjoner på at noen av oss har eller er tillagt formuesrettigheter eller rettslige posisjoner til midler som har sin opprinnelse i Anders Jahres utenlandsformue eller BBs/Bettum-familiens midler i Panova Investment Trust SA, Guardian Investment Trust SA eller deres suksessorer.

I den grad det senere viser seg at noen av oss har slike rettigheter eller posisjoner, overdras de med dette vederlagsfritt og betingelsesløst til Anders Jahres dødsbo. Overdragelsen er ugjenkallelig.

Vi gir bobestyrer i Anders Jahres dødsbo ugjenkallelig fullmakt til å opptre på våre vegne og overføre slike rettigheter og posisjoner overført til Anders Jahres dødsbo. Etter boets slutning går fullmakten over til departementsråd i Finansdepartementet eller den Finansråden utpeker.

Overdragelsen skjer uten økonomisk ansvar for oss og forutsetter at vi ikke påføres kostnader.

San Francisco, 12. mars 2004
Anders Bettum (s)

Oslo, 12.mars 2004
Camilla Stavrum (s)

Oslo, 12.mars 2004
Berit Marta Maria Haraldsen Bettum (s)

Oslo, 12.mars 2004
Martin Chr. Bettum (s)

UNDERSØKELSER I ANLEDNING MULIGE SKJULTE MIDLER I BJØRN BETTUMS DØDSBO

- et sammendrag av det arbeide som er utført og de funn som er gjort

Fra: M M Gisvold

Til: L P Madsen

Dato: Mai/Juni 2004

1. De utførte arbeidsoppgaver

Relativt snart etter åpningen av dødsbobehandlingen fikk undertegnede i oppdrag av bobestyrer å foreta de nødvendige undersøkelser for å klarlegge hvorvidt det fantes midler eller eiendeler/rettigheter som dødsboet kunne gjøre krav på, og som ikke var en del av boets kjente formue slik den fremkom gjennom registrering og selvangivelser.

Dette arbeidet har vært svært omfattende, og på bakgrunn av boets meget anstrengte økonomi ble det besluttet å dokumenter og forfølge bare de spor som var løfterike i den forstand at man med rimelighet måtte anta at en forfølgning ville kaste av seg mer enn den ville koste.

Den første, og på mange måter mest omfattende arbeidsoppgave som ble utført våren/sommeren 2002 var å systematisere og gjennomgå alle dokumenter og opplysninger som var i boets varetekt. Dokumentene befant seg i all hovedsak på Gokstad Gård, dels lagret i arkiv, kasser og hyller i garasje og på låve, dels i de rom som Bjørn Bettum benyttet som sine kontorer, dels i Bjørn Bettums private soverom og tilstøtende rom og dels på loftet i våningshuset. I tillegg ble det iverksatt en fullstendig rekonstruksjon av slettede dokumenter på Bjørn Bettums PC og samtlige banker ble kontaktet med forespørsel om konti og kontoopplysninger. Transaksjonsoversikter ble innhentet i så stor utstrekning som bankene klarte å reprodusere disse tilbake i tid.

Dokumentene omfattet til slutt ca. 50 store kasser. Alle dokumenter ble gjennomgått av undertegnede, hvilket tok flere måneder.

Ut av denne gjennomgang, samt oppfølgende samtaler med familiemedlemmer, så vel barn som ektefelle, nevø og søster, samt sekretær og advokatforbindelse, forela undertegnede tre hovedspor for bobestyreren, som det ble anbefalt å gjøre videre undersøkelser i anledning av:

- (a) Mulige rester av "Panovaformuen".
- (b) Mulige krav mot Anne Bettum Bugge og Ole Bettum i anledning Indotank og den skattesak som fulgte etter Indotank .

- (c) Kunstsalg og pengcoverføringer gjennom adv. Per Hansson, en venn og tidligere kollega av avdøde

Ut over dette var det undertegneds vurdering at det ikke fantes spor som med noen fornuftig grad av sannsynlighet ville lede til at boet ble tilført netto midler. I denne forbindelse gikk vi særlig inn på spørsmål knyttet til eventuelt økonomisk samkvem med familien Monsen og selskap/stiftelser knyttet til disse, i forbindelse med hvilke det innledningsvis kunne konstateres at Bettums familie hadde mottatt enkelte -- dog relativt sett mindre -- ytelser, og med hvilke Bettum hadde drøftet engasjementer som kunne ført til overføring av midler til ham og/eller hans familie. I 1985 ble det bl.a. drøftet en mulig stilling for Bettum i "Monsen-systemet", og det finnes notater som reflekterer Bettums krav i denne forbindelse. Det synes imidlertid klart at det ikke ble noe av dette. Det er ingen konkrete indikasjoner på at de drøftelser som hadde vært ført hadde ledet til noen form for overføring av formue eller rettigheter til Bettum som kunne eksistere som verdier for boet i dag. De drøftelser som hadde forekommet syntes å lede til intet.

Vi foretok også en studie av dokumenter funnet hos Bjørn Bettum knyttet til eventuelle formuer tilhørende Anders Jahre (hans dødsbo) og Fridtjof Bettum (hans dødsbo) og sammenholdt disse med de rapporter som forelå om status i Anders Jahres dødsbo, for å se om det fantes indikasjoner på at det eksisterte verdier eller rettigheter som Bjørn Bettum kunne ha fått kontroll over gjennom disse to (hans arbeidsgiver og hans far) og som kunne tenkes å eksistere i dag. Vi fant noe dokumentasjon som kunne støtte de konklusjoner og teorier som Anders Jahres Dødsbo arbeider ut fra, bl.a. knyttet til "Elias Foundation", men ingen andre utnyttbare spor etter andre separate formuer/rettigheter enn de som skal omtales nedenfor i dette sammendrag.

I sine siste år brukte Bjørn Bettum mye energi på å drive inn beløp fra to av sine søsken, Anne og Ole, som han mente var medansvarlige for den skatteregning han betalte midt på nittitallet etter tvist med Staten. Han påbegynte også en realisering av den private kunst som hørte til hans og hans fraseparerte hustru (uskiftede) fellesbo. Alle korrespondanse rundt dette, sammenholdt med mange hundre brev, e-mails og lignende, tegner et bilde av en mann på nærmest desperat jakt etter penger, men uten noen lett tilgjengelige midler.

Bjørn Bettum brukte masse energi på å søke behandling, nær sagt over hele verden, for sin kreftsykdom. I korrespondanse, e-mail, brosjyrer og notater fra denne perioden tegnes et klart bilde av en mann som konstant er på jakt etter rimelige reiser, billige hoteller og måter å spare og skaffe seg penger på. Man løper selvsagt en betydelig risiko for å bli betegnet som naiv, sett i lys av alle de fordekte forretninger Bjørn Bettum uomtvistelig hadde deltatt i knyttet til Anders Jahre, men vår konklusjon var og er nå uansett at Bjørn Bettum ved sin død ikke hadde noen andre for ham realiserbare verdier eller rettigheter enn de boet etter hvert skaffet seg kontroll over. Bjørn Bettum -- og hans far før ham -- var åpenbart personer som sparte på alle typer papirer. Den dokumentmengde vi gjennomgikk, som spente over mer enn 70 år, inneholdt en mengde mer og mindre "kompromitterende" materiale, slik at man må kunne si at det var lite sannsynlig at det skulle finnes enkelte emner som var holdt helt utenfor dokumentasjonen av denne grunn. Bettums korrespondanse, også privat, forelå i stor grad i original (innkommende) eller kopier/avskrift (utgående). Ofte ville en forretning som ikke "burde" omtales i klartekst bli omtalt i omskrevet form. Vi har imidlertid ikke funnet noen indikasjoner i brev som skulle peke mot noen nå eksisterende formue eller rettighet som Bjørn Bettum (eller hans etterlatte) nå kan legge sin hånd på.

2. "Panovaformuen"

Panova Investment Trust S.A ble stiftet 20. mai 1966, og Frithjof Bettum og Thorleif Monsen virker å ha vært de som hadde forretningsmessig kontroll over selskapet fra starten.

Innledningsvis var selskapet ikke særlig aktivt, men korrespondanse tyder på at det var ment som et redskap for en investering hvor Monsen skulle stå som eier som en ren front for Frithjof Bettum og hans barn, som skulle ha opsjon til å løfte ut Monsen til pari kurs. Avtale inngås 24. februar/6. mars 1968, med Swiss Banking Corporation som deponthaver for aksjene i Panova. Etter hvert forsvinner Bettums navn fra selskapspapirene, og Monsen står igjen. Håndskrevne notater fra Frithjof Bettum viser at Bjørn Bettum var sin fars fortrolige i denne sak fra starten.

I 1968/69 kom det opp en forretningsmulighet som etter hvert blir forfulgt gjennom stiftelsen av det liberianske selskap Indotanker Enterprise Inc., nemlig en 10-års certepartiforretning for en 15.000-tons tankbåt til det indonesiske oljeselskap Pertamina. I et notat av 17. april 1969 beskrives det at forretningen skal gi et likviditetsoverskudd over 10årsperioden på ca. NOK 28 millioner. Denne forretning er den eneste vi har kunnet knytte til Panova.

I et "Fortrolig" notat av 26. oktober 1972 beskrives forretningen mellom de fire deltagerne, hvorav Panova Investment Trust S.A. altså er en, som "eier" av 1/4 av forretningen.

Skipet bygges ferdig og settes i drift.

Den 7. mars 1977 sendes brev til Swiss Banking Corporation hvorefter opsjonen til aksjene i Panova fordel for Bettum-familien oppgis. På en kopi av brevet signerer imidlertid Thorleif Monsen og Frithjof Bettum på at opsjonen fortsatt består den imellom. Arrangementet gjøres altså for ytterligere å skjule det reelle forhold.

Notater og regnskaper vi har funnet, i stor grad uten kjent forfatter, indikerer at forretningen gikk omtrent som ventet frem til den ble avsluttet ved at skipet ble overført til befrakterne høsten 1978.

Vi har ikke funnet noen spor av utbyttet for denne forretning før i forbindelse med oppgjøret etter Frithjof Bettums bortgang. Regnskapene indikerer at bare en mindre del ble tatt ut løpende. Informasjon i e-mail fra Bjørn Bettum til Ole Bettum jr. av 15. september 2000 kan tyde på at Thorleif Monsen hadde holdt fast på disse midlene, og at han endelig ga slipp på dem i begynnelsen av 1990-årene. I 1989/1990 foretas en deling av de kjente norske verdier mellom Frithjof Bettums gjenlevende barn og den ene brorens enke. Ca. samtidig foretas en fordeling av midler i utlandet som med ganske stor grad av sannsynlighet kan antas å være fordelingen av en "Frithjof Bettum-formue" basert på utkommet fra Panova. Ca. USD 2,4 millioner tilfløt på en eller annen måte familien Bettum gjennom Lazard Brothers i London, og disse pengene var kontrollert av Bjørn Bettum. Totalt sett må det ha vært noe mer penger, ettersom brev fra Per M. Hansson til Ole Bettum jr. av 21. juli 2000 beskriver to stiftelser opprettet for Anne og Ole som "tidlig på 90-tallet" besto av hhv USD 1.368.000 og USD 1.744.000,-. Disse pengene ble delt på en måte som ut fra brokker av informasjon her og der i korrespondanse indikerer at delingen (en viss skjevdeling) skal kompensere for at delingen av den "norske" delen av Frithjof Bettums formue ikke var lik barna imellom.

Bjørn Bettums andel av disse pengene var antagelig USD 700.000,-, som ble overført til en sveitsisk bank (til tross for at Per M. Hansson i over nevnte brev sier at "Bjørn Bettum aldri har mottatt sin del av likvidasjonsoppgjøret for Indotankprosjektet"). Dette kan være sagt argumentativt for å overtale Ole til å betale sin del av skatteregningen. Disse pengene har ikke Bjørn Bettums dødsbo gjort ytterligere forsøk på å spore, ettersom kravet er overdratt til Anders Jahres dødsbo som del av den avtale som ble inngått med dette boet høsten 2002.

3. Krav mot Anne Bettum Bugge og Ole Bettum

Bjørn Bettum ble av norske skattemyndigheter liknet for overskuddet av Panovas forretning med Indotanker. Han reiste opprinnelig tvist, men oppga senere motstanden da skattemyndighetene reduserte skattekravet til ca. NOK 6,4 millioner.

Korrespondanse som Bjørn Bettums dødsbo sitter på mellom Bjørn og hans to gjenværende søsken demonstrerer klart både familien Bettums reelle eierskap til Panova og det faktum at Bjørn mente at hans to søsken der mellom var medansvarlig for den skatt han endte opp med å betale.

Etter omfattende korrespondanse og mellomkomst av bl.a. Per Hansson betalte Anne B. Bugge i slutten av 1999 NOK 2,25 millioner til Per Hanssons klientkonto, og det var deretter klart mellom bror og søster at hun hadde "gjort opp for seg".

Broren Ole betalte innledningsvis bare NOK 1,2 millioner (i mars 2001 til Per M. Hanssons klientkonto, hvorav NOK 1.080.000,- ble "gitt videre til din (Bjørn Bettums) konto i DnB Sandefjord", og det var enighet om at han – like før Bjørns død – skyldte ytterligere NOK 1,2 millioner inkl. renter. Disse pengene har dødsboet drevet inn. Dermed har de to søsken innbetalt hver seg 1/3 av skatteregningen med tillegg av noe renter, og boet kan ikke se at det har ytterligere tilgodehavende hos Ole Bettum eller Anne Bettum Bugge.

4. Per M. Hansson – kunst, verdipapirer og oppgjør

Per M. Hansson, utdannet norsk jurist, hadde som Bjørn Bettum vært ansatt i Lazard. I Bjørns siste år var Per M. Hansson hans fortrolige hjelper i forbindelse med innkassering av penger fra søskenene, salg av kunst og investeringer.

De undersøkelser Bjørn Bettums dødsbo har foretatt mot Hansson har vært delt mellom undertegnede og bobestyrer. For et totalt "regnskap" henvises til bobestyrers rapporter. Undertegnede har begrenset seg til å verifisere at penger mottatt fra Ole Bettum er viderebetalt til DnB Sandefjord (minus avtalt "honorar") samt at det senere (22. oktober 2001) er overført ett større beløp (NOK 1.612.246), som antas å representere et restoppgjør som omfatter de pengene som opprinnelig kom fra Anne.

FORLIKSAVTALE

Mellom Bjørn Bettum, hans dødsbo ("BBB") v/bostyrer Erling Opdal, advokat Leif Petter Madsen ("Madsen"), Wikborg, Rein & Co. ("WR"), Berit Marta Maria Haraldsen Bettum ("BMMHB") og Anders Jahre, hans dødsbo v/bostyrer Even Wahr-Hansen ("AJB") er det i dag, etter forhandlinger mellom partene, inngått slikt utenrettslig forlik:

1. BMMHB mener å ha krav mot BBB vedrørende fellesboet etter Bjørn Bettum og at hun i den forbindelse har en separatistrett basert på et fortsatt uskiftet sameie som ikke er gjort opp. Det påståtte kravet i relasjon til BMMHBs nevnte mulige separatistrett forlikes herved ved at BMMHB mottar en utbetaling på NOK 1 million fra BBB, som gjøres opp ved at AJB og WR forskutterer dette beløpet for BBB. Oppgjør av forliksbeløpet på NOK 1 million til BMMHB foretas innen fem virkedager etter at forliksavtalen er godkjent av styret i WR, og slik godkjenning, som må gis før denne forliksavtalen skal anses bindende inngått av Madsen og WR, skal være innhentet senest innen 15. januar 2008 og meddelt AJB, BMMHB samt BBB skriftlig (e-post anses som skriftlig i denne forbindelse) innen samme tidspunkt.
2. I tillegg til forliksbeløpet nevnt i punkt 1 ovenfor, vil BBB utbetale NOK 260 000 til BMMHB innen samme oppgjørsfrist som nevnt i punkt 1 ovenfor. AJB og WR forskutterer også dette beløpet for BBB. De NOK 260 000 dekker advokatombudsninger etc., inkludert merverdiavgift, som BMMHB har hatt. Ved mottak av de NOK 260 000 skal alle BMMHBs omkostninger anses gjort opp av BBB og for øvrig alle andre parter etter denne forliksavtalen, slik at ingen ytterligere krav om dekning av omkostninger av noe slag kan fremsføres fra BMMHB.
3. BBB har foretatt noen utbetalinger som skal tilbakeføres av mottagerne idet bomassen i BBB er insolvent. Dette omfatter NOK 119 705 utbetalt til Anders Bettum (sønn etter Bjørn Bettum og BMMHB), NOK 225 550 utbetalt til AJB og NOK 1 720 159 (inkl. mva.) utbetalt til Madsen/WR. Anders Bettum må tilbakebetale det beløp han har mottatt (NOK 119 705) til BBB innen 1. juli 2008. AJB har allerede betalt tilbake sitt mottatte beløp på 225 550 til BBB. Madsen/WR vil tilbakebetale NOK 1 720 159 (som inkluderer mva.) innen fem kalenderdager fra godkjent forliksavtale (se punkt 1 in fine). Når det gjelder Madsen, WR og BBB og forholdet til mva. vedrørende beløpet på NOK 1 720 159, skal det håndteres i henhold til merverdiavgiftsreglene, således at WR kan kreve refusjon av merverdiavgift i relasjon til beløpet på NOK 1 720 159 fra myndighetene straks dette er betalt tilbake til BBB.
4. BBB har anlagt søksmål mot Madsen og WR ved Oslo tingrett og gjør gjeldende krav om erstatning inntil NOK 6 millioner for påstått uaktsom håndtering av avtalen i 2002 med AJB samt at det i tillegg kreves NOK 900 000 for påstått uaktsomhet i forbindelse med avviklingen av Beco Securities DA ved at Madsen og WR angivelig burde ha krevet Lie Solberg for tap som følge av at hun avvirket selskapet på en mulig kritikkverdig måte. Dette søksmålet fra BBB mot

AB
BMMHB
CBS. *[Signature]* *[Signature]*

Madsen og WR forlikes ved denne forliksavtalen ved at søksmålet frafalles. Partene inngir felles prosesskrift til Oslo tingrett umiddelbart etter godkjenningen av denne forliksavtalen (se punkt 1 in fine), hvorfra det skal fremgå at saken er forlikt og at forliket også omfatter sakskostnadsspørsmålet.

5. BBB mener å ha krav mot Anne-Merethe Lie Solberg ("Lie Solberg") i forbindelse med utviklingen av Beco DA, og Madsen og WR er i den forbindelse prosessvarsløst mht. mulig påstått ansvar. Tvisten er anlagt for Sandefjord tingrett, og er nylig rettsmeklet. BBB antar at denne tvisten kan forlikes med Lie Solberg og skal stå fritt til å forlike denne tvisten på ethvert beløp BBB anser akseptabelt. Dersom denne forliksavtalen blir bindende inngått av Madsen og WR (se punkt 1 in fine), frafaller BBB ved denne forliksavtalen prosessvarselet og alle mulige krav mot Madsen og WR. I den forbindelse skal det umiddelbart etter godkjenning av denne forliksavtalen (jf. punkt 1 in fine) inngis et felles prosesskrift fra BBB, Madsen og WR til Sandefjord tingrett hvorfra det fremgår at saken er forlikt mht. Madsen og WR, samt at forliket også omfatter sakskostnadsspørsmålet.
6. Partene etter denne forliksavtalen erklærer herved ugjenkallelig at alle mulige krav mot BBB, dets bobestyrere og øvrige medhjelpere av enhver karakter, herunder revisor, frafalles ved dette forliket og skal anses endelig oppgjort ved denne forliksavtalen, herunder erklærer BMMIIB at alle anmeldte krav fra hennes side i BBB frafalles ved inngåelsen og oppgjør i henhold til denne forliksavtalen.
7. Partene etter denne forliksavtalen erklærer herved ugjenkallelig at alle mulige krav mot BMMHB samt loddeierne i BBB, som er Anders Bettum, Camilla Bettum Stavrum, Lars C. Bettum og Martin C. Bettum, frafalles ved dette forliket og skal anses endelig oppgjort ved denne forliksavtalen.
8. Partene etter denne forliksavtalen erklærer herved ugjenkallelig at alle mulige krav mot Madsen, WR, partnere i WR, ansatte i WR (herunder ansatte advokater) samt forsikringsselskapene til Madsen som bobestyrer i BBB og WR som advokatfirma, frafalles og skal anses endelig oppgjort ved dette forliket. Inkludert i dette er alle mulige krav fra AJB overfor Madsen og/eller WR i enhver relasjon til BBB, herunder påståtte krav i forbindelse med at Madsen og/eller andre advokater i WR ikke kontaktet Bjørn Bettums advokater i London slik AJB mener Madsen og/eller WR burde ha gjort.
9. Ingen av partene i henhold til denne forliksavtalen, med unntak for BMMHB som nevnt i punkt 6 ovenfor, frafaller med dette noen del av sine respektive mulige dividendekrav i BBB. BBB skal arbeide for at boet tas opp til snarlig slutning og at det uansett så snart som mulig foretas utbetaling av dividende til massekreditorene.
10. Samtlige parter, med unntak for BMMIIB som nevnt i punkt 2 ovenfor, bærer sine respektive sakskostnader ved ovennevnte tvister og krav, kostnadene

vedrørende forhandlinger om tvistene og kravene samt kostnadene forbundet med inngåelsen av denne forliksavtalen. Alle rentemessige forhold skal anses gjort opp mellom samtlige parter (inkludert BMMHB) ved inngåelsen av denne forliksavtalen, dog slik at forsinkelsesrenteloven gis anvendelse dersom oppgjør under denne forliksavtalen betales etter forfall.

11. Enhver tvist om forståelsen eller gjennomføringen av denne forliksavtalen skal søkes løst i minnelighet innen en måned fra tvisten oppsto. Dersom tvisten ikke løses i minnelighet som nevnt, skal den avgjøres endelig ved voldgift i henhold til lov 14. mai 2004 nr. 25 om voldgift. Voldgiftsstedet skal være Oslo og voldgiftsspråket skal være norsk. Tvisten, voldgiftsbehandlingen og voldgiftsrettens avgjørelse skal være konfidensiell og de involverte parter og personer skal være underlagt taushetsplikt.

* * *

Denne forliksavtalen er utformet i fem originale eksemplarer, hvorav hver av partene har beholdt sin original etter undertegning. Advokat Morten Steenstrup bekrefter ved sin signatur nedenfor at han har fullmakt og full bemyndigelse fra BMMHB til å inngå denne forliksavtalen på hennes vegne.

* * *

Oslo/Sandefjord, 6. januar 2008

BJØRN BETTUM, HANS DØDSBO

Erling Opdal
Advokat (H)/bostyrer

WIKBORG REIN & CO.

Per M. Ristvedt, Managing Partner
Advokat (H)

LEIF PETTER MADSEN

Leif Petter Madsen
Advokat, tidligere bostyrer

ANDERS JAHRE, HANS DØDSBO

Even Wahr-Hansen, bostyrer
Advokat (H)

BERIT MARTA MARIA HARALDSEN BETTUM

Advokat (H) Morten Steenstrup, i henhold til fullmakt
fra Berit Marta Maria Haraldsen Bettum

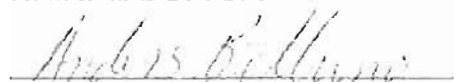
Berit H H Haraldsen Bettum

ERKLÆRING FRA LODDEIERNE I BBB
(med unntak for Lars C. Bettum)

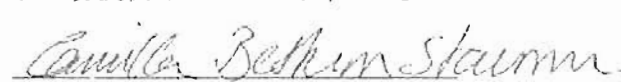
Vi erklærer med dette å være kjent med og ha lest ovennevnte forliksavtale. Vi slutter oss til forliket i sin helhet og vi erklærer for øvrig at anmeldte krav i BBB frafalles av oss i sin helhet. (Lars C. Bettum signerer ikke denne erklæringen idet han ikke har vist noen interesse i BBB.)

Sandefjord, 7. januar 2008

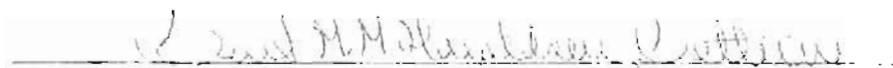
ANDERS BETTUM

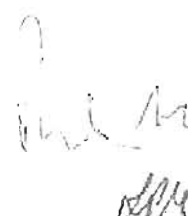

Anders Bettum

CAMILLA BETTUM STAVRUM

Camilla Bettum Stavrum

MARTIN C. BETTUM

Berit Marta Maria Haraldsen Bettum, i henhold til fullmakt
fra Martin C. Bettum

Anders Jahres dødsbo
v/Advokat Even Wahr-Hansen
BA-HR
Postboks 1524, Vika
0117 Oslo

SLUTTINNBERETNING

TIL

SANDEFJORD TINGRETT

I

D-BO NR. 02-231 U. OFFENTLIG SKIFTE:

BJØRN BETTUMS DØDSBO AV SANDEFJORD

Vår ref: 10662/152412.doc

Saksansvarlig advokat: Erling Opdal

Oslo, 13. juni 2008

INNHOILDSFORTEGNELSE

1	ADRESSATER FOR INNBERETNINGEN	4
2	INNLEDING	4
2.1	DØDSFALLSTIDSPUNKT	4
2.2	BOBESTYRELSEN	4
2.3	SKIFTESAMLINGER, ÅRSREDEGJØRELSE OG BOMØTER	4
2.4	ANNET	5
2.5	KORTVERSJON	5
3	BOBEHANDLINGEN FREM TIL 15. MARS 2005	5
4	BOBEHANDLINGEN ETTER 15. MARS 2005	5
4.1	GENERELT	5
4.2	BERIT M.M.H. BETTUMS KRAV OM SEPARATISTRETT TIL VERDIER I BOET/(USKIFTEDE SAMPIEMIDLER)	6
4.2.1	<i>Generelt</i>	6
4.2.2	<i>Omfang</i>	7
4.2.3	<i>Forliksforhandlinger</i>	7
4.3	PENSJONSKRAV	7
4.4	KRAV MOT ANNE-MERETHE LIE SOLBERG	7
4.4.1	<i>Generelt</i>	7
4.4.2	<i>Beco Securities DA</i>	8
4.4.3	<i>Kjartan Slettemark-bilder</i>	8
4.4.4	<i>Beco DA</i>	8
4.4.5	<i>Forliksforhandlinger</i>	8
4.5	KRAV MOT ADVOKATFIRMA WIKBORG, REIN & CO/LEIF PETTER MADSEN	8
4.5.1	<i>Generelt</i>	8
4.5.2	<i>Twisten med Anders Jahres dødsbo</i>	9
4.5.3	<i>Beco Securities DA</i>	9
4.5.4	<i>Forlik</i>	9
4.6	ANDRE FORHOLD	9
5	BOETS ØKONOMISKE STILLING	10
5.1	BOETS EFNDELER	10
5.2	ETABLERTE PANT- OG SIKKERHETSSILLUFELSER	10
5.3	KOSTNADER TIL EKSTERN BISTAND M.V.	10
5.4	GARANTIER FOR BOBEHANDLINGEN	10
5.5	BOSTYRERHJONORARER	10
6	BOETS GJELD/KREDITORENES STILLING	11
6.1	ANMELDTE KRAV	11
6.2	FORDRINGSPRØVELSE	11
6.3	DIVIDENDE	11
6.4	VIDERE OPPFØLGING/TRANSPORT AV KRAV	11
7	BOSTYRETS ARBEIDE	12
7.1	GENERELT	12
7.2	TVISTER	12
7.3	HONORARKRAV	12
8	DIVIDENDE	12
8.1	GRUNNLAG	12
8.2	DIVIDENDEBEREGNING	13
8.3	UTBETALING	13

9	AVSLUTNING	13
9.1	LONDEIERNES KOMMENTARER	13
9.2	BOSTYRERS OPPSUMMERING	14

Vedlegg: 1. Sluttregnskap av 13. juni 2008

1 ADRESSATER FOR INNBERETNINGEN

- Sandefjord tingrett
- Loddeiere
- Berit M.M.H. Bettum
- Kreditorer

2 INNLEDING

2.1 Dødsfallstidspunkt

Bjørn Bettum, født 2. november 1935, døde den 16. mars 2002.

2.2 Bobestyrelsen

Bjørn Bettums bo ble tatt under offentlig skifte den 4. april 2002, basert på en begjæring fra en av Bettums livsarvinger, Anders Bettum.

Som bostyrer ble oppnevnt

Advokat Leif Petter Madsen
Advokatfirma Wikborg Rein & Co
Postboks 1513 Vika
0117 Oslo

I skiftesamling av 15. mars 2005 ble det foretatt et skifte av bostyrer og som ny bostyrer ble oppnevnt

Advokat Erling Opdal
Advokatfirma Ræder DA
Postboks 1600 Vika
0119 Oslo

2.3 Skiftesamlinger, årsredegjørelse og bomøter

Det har under bobehandlingen blitt avholdt 7 skiftesamlinger.

Det er etter oppnevning av ny bostyrer innsendt årsredegjørelser for 2005 og 2006. Tingretten har akseptert at årsredegjørelsen for 2007 anses inkludert i nærværende sluttinnberetning.

Av praktiske årsaker har bostyrer hatt behov for en mer uformell måte å møte loddeiere på, for der å kunne behandle sentrale spørsmål under bobehandlingen. Loddeiere og massekreditorer er av den grunn innkalt til såkalte bomøter, som har blitt avholdt med ujevne mellomrom, første gang 18. april 2005 og siste gang 9. juni 2008. Det er til sammen avholdt 14 bomøter.

2.4 Annet

Advokat Erling Opdal engasjerte statsaut. revisor Liv Ørbeck til å bistå i forbindelse med diverse forhold under bobehandlingen. Dette engasjement ble godkjent av loddeiere og massekreditorer. Statsaut. rev. Liv Ørbeck har etter 15. mars 2005 således bistått bostyrer løpende under bobehandlingen. Hun har også deltatt i bomøter, i en skiftesamling og i rettsmøter. Hun har også revidert borgegnskapet.

Det har for øvrig vært en løpende dialog mellom bostyrer og loddeiere og kreditorer under bobehandlingen. Det har i tillegg vært avholdt særmøter med loddeiere og de største kreditorene.

2.5 Kortversjon

Bobehandlingen har vært omfattende, både før og etter 15. mars 2005. En fullstendig og/eller fullverdig gjengivelse av alle forhold ville ha ført til en sluttinnberetning på et betydelig antall sider. I og med at Sandefjord tingrett, loddeiere og kreditorer har vært løpende orientert om bobehandlingen og de forhold som til enhver tid har vært under behandling, vil redegjørelsen i denne innberetning være kortfattet og til dels stikkordpreget. Bobehandlingen har pågått over 6 år. Denne innberetning omhandler de forhold som er behandlet i perioden etter 15. mars 2005.

3 BOBEHANDLINGEN FREM TIL 15. MARS 2005

Bobehandlingen i perioden fra 4. april 2002 og frem til 15. mars 2005 omfattet særlig arbeidet med å klarlegge Bjørn Bettums økonomiske situasjon ved dødsfall, å avdekke og realisere aktiva, samt å følge opp den allerede pågående domstolsbehandling av tvisten mellom Anders Jahres dødsbo og Bjørn Bettum. Det for boet uheldige utfall av sistnevnte tvist fikk store negative konsekvenser for både den etterfølgende bobehandling og for boets økonomi.

Under den første del av bobehandlingen hadde det oppstått uenighet om sentrale deler av bobehandlingen mellom bostyrer og loddeiere, mellom bostyrer og Berit M.M.H. Bettum samt mellom bostyrer og boets desidert største kreditor, Anders Jahres dødsbo. Dette førte til at bostyrer, advokat Leif Petter Madsen, anmodet Sandefjord tingrett om å få fratre som bostyrer.

Sandefjord tingrett tok bostyrers anmodning til følge den 15. mars 2005 og oppnevnte advokat Erling Opdal som ny bostyrer.

Det vises til de innberetninger som er utarbeidet av tidligere bostyrer, advokat Leif Petter Madsen, samt til hans orienteringer i skiftesamlinger.

4 BOBEHANDLINGEN ETTER 15. MARS 2005

4.1 Generelt

En hovedutfordring i forbindelse med bobehandlingen etter 15. mars 2005 har vært boets økonomiske stilling. Boets "masse" ble insolvent som en konsekvens av Sandefjord tingretts kjennelse av 29. april 2005, hvor Anders Jahres dødsbo

fikk godkjent et massekrav på kr 9,3 millioner i boet. I Sandefjord tingretts kjennelse av 15. mars 2005 fikk tidligere bostyrer, advokat Leif Petter Madsen, godkjent et honorar på kr 2 336 100 + mva, totalt kr 2 896 764 som massekrav. De samlede massekrav i boet utgjorde våren 2005 ca kr 12,5 millioner. Boets realiserte og potensielle aktiva utgjorde et vesentlig lavere beløp. Selv om tingrettens godkjennelse av Anders Jahres dødsbos krav som massekrav først ble rettskraftig den 30. juni 2006, da Agder lagmannsrett stadfestet tingrettens avgjørelse, måtte bostyrer etter 29. april 2005 legge til grunn at boets masse etter all sannsynlighet var insolvent. Dette førte som nevnt også til at bobehandlingen i enda større grad enn tidligere måtte konsentreres om forhold som ville kunne tilføre boet midler.

I første bomøte, den 7. april 2005, ble det oppnådd enighet mellom loddeiere og kreditorer om å prioritere krav på pensjon samt krav relatert til Beco-selskaper. I et senere bomøte var det enighet om å begrense bobehandlingen til følgende prioriterte saker:

- Krav mot Eikland AS på pensjon
- Krav mot Anne-Merethe Lie Solberg relatert til avslutning av og oppgjør fra de to selskapene Beco DA og Beco Securities DA samt krav om utlevering av to malerier av Kjartan Slettemark
- Krav fra Berit M.M.H. Bettum på sameiebidler
- Krav mot tidligere bostyrer, advokat Leif Petter Madsen, relatert til hans behandling av oppgjør fra selskapene Beco DA og Beco Securities DA, samt hans håndtering av tvisten med Anders Jahres dødsbo

Ettersporing av eventuelle skjulte midler i utlandet ble ikke prioritert. Hovedårsaken til dette var at bostyrer fikk opplyst av bostyrer i Anders Jahres dødsbo at Bjørn Bettums dødsbos tidligere bostyrer hadde utvist en påstått passivitet som hadde gitt Bjørn Bettums sentrale rådgivere påskudd til å foreta rutinemessig arkivmakulering i 2004 samt at boets begrensede midler førte til prioritering av de forhold som er nevnt foran.

Boets økonomiske stilling førte til at Anders Jahres dødsbo stilte garanti for omkostningene ved bobehandlingen etter 15. mars 2005. I tillegg avga loddeiere, Berit M.M.H. Bettum samt de to største massekreditorene tilbakeståelseserklæringer overfor bostyrer, hvor de med sine krav står tilbake for omkostningene ved bobehandlingen etter 15. mars 2005.

4.2 Berit M.M.H. Bettums krav om separatistrett til verdier i boet/(uskiptede sameiebidler)

4.2.1 *Generelt*

Berit M.M.H. Bettum varslet forut for Bjørn Bettums bortgang at verdier i hans besittelse tilhørte henne. De tidligere ektefeller var skilt. Ektefellene hadde særskilt. Det var åpnet offentlig skifte av ektefellenes bo og bobehandlingen var ikke avsluttet ved Bjørn Bettums død.

Bjørn Bettums dødsbo v/bostyrer Leif Petter Madsen og Berit M.M.H. Bettum inngikk en avtale den 20. februar 2003. Da det ble oppnevnt ny bostyrer i dødsboet i mars 2005, ble det klarlagt at det var uenighet om hva avtalen av 20. februar 2003 egentlig omfattet. Berit M.M.H. Bettum hevdet at avtalen kun omfattet løssøre og konkrete gjenstander, mens tidligere bostyrer hevdet at avtalen dekket alle forhold.

4.2.2 *Omfang*

Berit M.M.H. Bettums krav har variert i omfang og beløp. Etter at hun engasjerte advokat Morten Steenstrup til å bistå seg, ble kravet konkretisert til ca kr 4 millioner.

4.2.3 *Forliksforhandlinger*

Det ble sommeren og høsten 2007 ført forliksforhandlinger mellom boet og Berit M.M.H. Bettum. Det ble i den anledning utarbeidet flere betenkninger etter felles anmodning fra partene. De to største massekreditorene var også aktive i og med at en eventuell utbetaling til Berit M.M.H. Bettum måtte dekkes av massekreditorenes potensielle dividende. Etter mange møter, utredninger m.v. ble det til slutt inngått en avtale den 6. januar 2008. Parter i avtalen er Berit M.M.H. Bettum, Bjørn Bettums dødsbo, de to største massekreditorene samt loddeierne. Forliket innebærer en utbetaling på kr 1 million til Berit M.M.H. Bettum samt kr 260 000 til dekning av hennes advokats honorarkrav.

4.3 Pensjonskrav

Tidligere bostyrer hadde i forbindelse med Bjørn Bettums krav på pensjon tatt ut en fristavbrytende forliksklage mot Eikland ASA for Oslo forliksråd. Kravet ble behandlet i Oslo forliksråd den 18. januar 2005 og ble der henvist til behandling i Oslo tingrett. Berit M.M.H. Bettum har overfor bostyrer påpekt at det er hun som tok initiativ til at Bjørn Bettums krav på penger ble fulgt opp av boet.

Etter at det sommeren 2005 forgeries var avholdt flere forhandlingsmøter med Eikland AS, tok boet ut stevning for Oslo tingrett den 24. oktober 2005. Hovedforhandling i saken ble gjennomført den 16. og 17. oktober 2006. I tingrettens dom ble boet tilkjent etterbetaling av pensjon på kr 722 232,12 med tillegg av renter på kr 417 658,28, totalt kr 1 139 885,20. Ingen av partene ble tilkjent saksomkostninger, i og med at Eikland ASA nedla en påstand noenlunde overensstemmende med domsslutningen få dager forut for hovedforhandlingen. Ingen av partene påanket Oslo tingretts avgjørelse og Eikland ASA har innbetalt til boet totalbeløpet inklusive renter frem til betalingsdato, totalt kr 1 139 885.

4.4 Krav mot Anne-Merethe Lie Solberg

4.4.1 *Generelt*

- Bjørn Bettums dødsbo fremmet tre krav mot Anne-Merethe Lie Solberg:
 - Et krav relatert til disposisjoner Anne-Merethe Lie Solberg hadde foretatt i Beco DA
 - Et krav relatert til oppgjør av verdier i Beco Securities DA
 - Krav på to bilder av Kjartan Slettemark

4.4.2 *Beco Securities DA*

Boet tok den 24. februar 2006 ut forliksklage mot Anne-Merethe Lie Solberg basert på manglende oppgjør av korrekt utløsningssum for avdøde Bjørn Bettums deltakerandel i Beco Securities DA. Etter at boets krav var behandlet i Sandefjord forliksråd, foretok boet en ny gjennomgang av kravet. Boet konkluderte da med at det var en forholdsvis høy prosessrisiko om kravet skulle bringes inn for domstolene. Av den grunn ble dette krav i realiteten frafalt overfor Anne-Merethe Lie Solberg, men forfulgt videre overfor advokat Leif Petter Madsen, se pkt. 4.5 nedenfor.

4.4.3 *Kjartan Slettemark-bilder*

Anders Bettum avdekket at to Kjartan Slettemark-bilder var flyttet fra Bjørn Bettums bolig kort tid etter Bjørn Bettums død. Anne-Merethe Lie Solberg erkjente at hun hadde hentet bildene, som hun mente var en gave fra Bjørn Bettum til henne. Boet bestred dette og anførte at bildene tilhørte dødsboet. Dersom bildene var å anse som en gave, måtte dette uansett være en dødsdisposisjon. Boets krav er omfattet av det forlik boet inngikk med Anne-Merethe Lie Solberg i februar 2008. Se pkt. 4.3.5 nedenfor.

4.4.4 *Beco DA*

Boet tok ut forliksklage mot Anne-Merethe Lie Solberg relatert til hennes regnskapsmessige håndtering av uttak av kr 400 000 like etter at Beco DA ble etablert samt for at hun feilaktig ble godskrevet med kr 70 782 av et bankinnskudd foretatt av Bjørn Bettum. Boets samlede krav utgjorde kr 470 782 med tillegg av renter. Boets krav ble feilaktig avvist av Sandefjord forliksråd. Agder lagmannsrett omgjorde forliksrådets avgjørelse og tilkjente boet saksomkostninger. Høyesteretts kjæremålsutvalg stadfestet lagmannsrettens avgjørelse. Boets krav ble deretter på ny behandlet i Sandefjord forliksråd og der henvist til behandling i Sandefjord tingrett. Boet tok ut stevning for tingretten og saken ble senere forlikt, se pkt. 4.3.5 nedenfor.

4.4.5 *Forliksforhandlinger*

Rettsmekling ble forgjeves gjennomført den 11. desember 2007 i anledning boets krav mot Anne-Merethe Lie Solberg. Etterfølgende kontakt mellom partene førte til avtale av 14./20. februar 2008, hvor Anne-Merethe Lie Solberg forpliktet seg til å betale kr 400 000 til boet som fullt og endelig oppgjør av boets krav mot henne. Beløpet er betalt.

4.5 Krav mot Advokatfirma Wikborg, Rein & co/Leif Petter Madsen

4.5.1 *Generelt*

Etter skifte av bostyrer i Bjørn Bettums dødsbo i mars 2005 ble det foretatt en gjennomgang av flere av de disposisjoner som den opprinnelige bostyrer hadde foretatt. Det var særlig to forhold som da ble vurdert:

1. Tidligere bostyrers håndtering av tvisten mellom Bjørn Bettums dødsbo og Anders Jahres dødsbo samt
2. tidligere bostyrers håndtering av oppgjør i forbindelse med avviklingen av Beco Securities DA.

4.5.2 *Twisten med Anders Jahres dødsbo*

Bjørn Bettums dødsbo var av den oppfatning at tidligere bostyrers håndtering av tvisten med Anders Jahres dødsbo hadde vært svært uheldig. Konsekvensen var at Bjørn Bettums dødsbo hadde blitt påført et unødig tap. Tapet ble estimert til kr 6 millioner. Disse uheldige disposisjoner hadde også ført til at dødsboets masse ble insolvent.

Bjørn Bettums dødsbo tok ut forliksklage mot både Advokat Leif Petter Madsen og mot advokatfirma Wikborg Rein & Co. Kravet ble behandlet i forliksrådet og der henvist til tingretten. Boet tok ut søksmål mot de to foranncvnte den 4. mai 2007. Kravet ble begrunnet med et uaktsomt pådratt masseansvar.

4.5.3 *Beco Securities DA*

Bjørn Bettums dødsbo var av den oppfatning at tidligere bostyrer hadde håndtert avviklingen av Beco Securities DA på en kritikkverdig måte. Dette hadde påført dødsboet et tap estimert til kr 900 000.

Bjørn Bettums dødsbos forliksklage ble behandlet av forliksrådet og henvist til tingretten. Krav relatert til Beco Securities DA mot advokat Leif Petter Madsen og advokatfirma Wikborg Rein & Co. inngikk i det søksmål som er omtalt i pkt. 4.5.2 foran.

4.5.4 *Forlik*

Twisten mellom Bjørn Bettums dødsbo, advokat Leif Petter Madsen/advokatfirma Wikborg Rein & Co. ble forlikt den 6. januar 2008. Det ble da inngått en omfattende avtale som bl.a. også omfattet Berit M.M.H. Bettums krav, se pkt. 4.4.3 foran. Avtalen er også undertegnet av loddciere, Berit M.M.H. Bettum, Anders Jahres dødsbo samt Bjørn Bettums dødsbo. Anders Jahres dødsbo undertegnet avtalen fordi advokat Leif Petter Madsen/advokatfirma Wikborg Rein & Co og Anders Jahres dødsbo noenlunde samtidig hadde forhandlet frem en avtale som regulerte en del omtvistede forhold disse imellom, basert på tidligere fremsatt krav fra Anders Jahres dødsbo mot advokat Leif Petter Madsen/advokatfirmaet.

4.6 Andre forhold

Bobehandlingen har også omfattet flere forhold av mindre omfang, derunder krav om tilbakebetaling av beløp utbetalt under bobehandlingen. Boets opprinnelige bostyrer foretok flere utbetalinger som etter boets oppfatning ikke skulle ha vært foretatt fra et insolvent dødsbo. Boet fremmet derfor krav om tilbakebetaling av allerede utbetalte beløp og har fått tilbakebetalt eller har inngått avtale med de som har mottatt de høyeste utbetalingene.

Anders Jahres dødsbo har også påpekt at tidligere bostyrer har hatt en urettmessig rentefordel ved å ha mottatt et for høyt a konto honorar. Dette forhold er ikke fulgt opp p.g.a. et uklart avtaleforhold.

5 BOETS ØKONOMISKE STILLING

5.1 Boets eiendeler

Det vises til vedlagte boregnskap, hvor det fremgår at boets vesentligste aktiva består av bankinnskudd på dødsfallstidspunktet på ca kr 3 millioner, oppgjør ved salg av innbo på ca kr 500 000, oppgjør i forbindelse med oppløsning av Beco Securities DA på ca kr 750 000, en innbetaling fra Ole Bettum på kr 1,2 millioner, et innbetaft pensjonskrav fra Eikeland AS på ca kr 1 140 000, samt innbetaling på kr 400 000 fra Anne-Merethe Lie Solberg. For øvrig følger flere mindre innbetalinger, slik at de samlede innbetalinger til boet utgjør ca 7,4 millioner inklusive renter.

5.2 Etablerte pant- og sikkerhetsstillelser

Det er ikke avdekket at det var etablert sikkerhet i boets aktiva. Det er imidlertid foretatt en motregning i innbetalt beløp av advokat Hans Steenberg-Nilsen basert på at dette var midler han disponerte over på dødsfallstidspunktet. Boet har ment at beløpet bør betales til Bjørn Bettums dødsbo, men har konkludert med at det neppe vil være regningssvarende å forfølge kravet videre.

5.3 Kostnader til ekstern bistand m.v.

Under bobehandlingen til den opprinnelige bostyrer har den eksterne bistand bestått i registrering og taksering, bistand fra Advokatfirma Steenberg-Nilsen i forbindelse med oppfølgingen av tvisten med Anders Jahres dødsbo, regnskapsføring, gjennomgang av data fra Ibas, revisorgjennomgang av regnskaper, husleie og endel omkostninger forbundet med begravelse m.v.

Etter 15. mars 2005 har den eksterne bistand hovedsakelig omfattet kostnader til revisorbistand på ca kr 330 000 samt diverse sakkyndige vurderinger i forbindelse med pensjonskravet.

Sandefjord tingrett har gitt uttrykk for at de ønsker at honorar for arbeide utført av andre på bostyrers kontor skal inngå i bostyrers totale honorarkrav.

5.4 Garantier for bobehandlingen

Som tidligere nevnt var boets masse insolvent. For å kunne fortsette bobehandlingen ble det inngått avtale om garanti for omkostningene for den videre bobehandling fra Anders Jahres dødsbo. Loddeiere, de to største kreditorene samt Berit M.M.H. Bettum avga erklæring om tilbakeståelse for boomkostninger påløpt etter 15. mars 2005. Se også foran under pkt. 4.1.

5.5 Bostyrerhonorarer

Det vises til pkt. 7 nedenfor.

6 BOETS GJELD/KREDITORENES STILLING

6.1 Anmeldte krav

Det gjenstår 4 krav i boet på kr 1 758 923 700, som fordeles slik:

Massekrav på	kr	12 457 736
Prioriterte krav av kl I	kr	0
Prioriterte krav av kl II	kr	335 003
Uprioriterte krav	kr	1 754 935 366
Etterprioriterte krav	kr	195 595
Totalt	kr	<u>1 767 923 700</u>

Se vedlagte fordringsliste i **vedlegg 2**.

6.2 Fordringsprøvelse

Boets masse er insolvent. Dette innebærer at kun massekreditorer vil oppnå delvis dekning. De øvrige kreditorer oppnår ingen dekning.

Bostyrer har gjennomgått anmeldte massekrav. Enkelte mindre beløp er utbetalt og er ikke krevd tilbakebetalt. Børst M.M.H. Bettum og Anders Bettum har frafalt sine massekrav i boet. Det gjenstår derfor to massekrav; et krav fra Anders Jahres dødsbo på kr 9 525 550 og et krav fra advokat Leif Petter Madsen/advokatfirma Wikborg, Rein & Co. på kr 2 898 592. Begge krav relaterer seg til rettskraftige domstolsavgjørelser. Bostyrer har derfor ikke hatt behov for å foreta noen konkret fordringsprøvelse av disse og kravene er således godkjent som massekrav i boet.

6.3 Dividende

Det vil bli dividende til massekreditorene. Øvrige kreditorer oppnår ingen dekning, se pkt. 8 samt boregnskapet, vedlegg 1.

6.4 Videre oppfølging/transport av krav

Anders Jahres dødsbo har gitt uttrykk for at de i forbindelse med den videre bobehandling fortsatt vil søke etter eventuelle midler tilhørende Bjørn Bettum i utlandet. Tre kreditorer, Skagerak Nett, Kemneren i Sandefjord og Gokstad Eiendom AS har i den forbindelse transportert sine krav til Anders Jahres dødsbo under forutsetning av at eventuelle beløp som tilføres Anders Jahres dødsbo fordeles mellom kreditorne iht. fremgangsmåten i dekningsloven kap. 9. Også advokat Leif Petter Madsen/advokatfirma Wikborg Rein & Co har transport sitt krav i Bjørn Bettums dødsbo til Anders Jahres dødsbo, basert på at transporten finner sted etter at utbetaling av dividende er foretatt og bobehandlingen av Bjørn Bettums dødsbo er avsluttet.

7 BOSTYRETS ARBEIDE

7.1 Generelt

Når det gjelder bobehandlingen forut for 15. mars 2005, er det bl.a. redegjort for denne i Sandefjord tingretts kjennelse av 15. mars 2005.

Den etterfølgende bobehandling har blitt omfattende. Dette skyldes flere forhold, som bl.a.:

- ulike forventninger til bobehandlingen og utfallet av denne
- krav som av ulike årsaker ikke var fulgt opp av tidligere bostyrer
- arbeide med å avdekke forhold som det var grunn til å tro kunne tilføre boet midler
- oppfølging av allerede påbegynte saker
- tvister -- se pkt. 7.2
- generell bobehandling

7.2 Tvister

Boet har vært involvert i flere tvister etter 15. mars 2005. Dette omfatter:

- tvist med Eikeland angående krav på pensjon, se pkt. 4.2
- tvist med Berit M.M.H. Bettum angående krav på uoppgjorte verdier, se pkt. 4.4
- tvist med Anne-Merethe Lie Solberg angående flere forhold, se pkt. 4.3
- tvist med advokat Leif Petter Madsen/advokatfirma Wikborg, Rein & Co, se pkt. 4.5

De forannevnte tvister har alle vært forholdsvis kompliserte og arbeidskrevende. Tvistene er imidlertid løst under bobehandlingen.

7.3 Honorarkrav

Honorar til bostyrer under første del av bobehandlingen er fastsatt til kr 2 336 100 + mva, totalt kr 2 898 592.

Bostyrers honorarkrav for arbeide utført etter 15. mars 2005, som også inkluderer arbeid utført av partnere og advokater i Advokatfirma Ræder, utgjør samlet kr 2 526 616 + mva, totalt kr. 3 158 270. Det er utarbeidet en egen redegjørelse for det arbeid som har gått med til bobehandlingen etter 15. mars 2005. Denne redegjørelse er vedlagt denne innberetning som **vedlegg nr 3**.

8 DIVIDENDE

8.1 Grunnlag

Det vises her til det som fremkommer under pkt. 6.1 og 6.2 foran.

8.2 Dividendeberegning

Til dekning av massekrav foreligger kr 2 609 263. Anmeldte massekrav utgjør kr 12 424 142, slik at dividende til massekrav utgjør kr 21,0 %, se vedlagte boregnskap i vedlegg 1.

8.3 Utbetaling

Dividendebeløpene vil bli utbetalt så snart Sandefjord tingrett har godkjent boregnskapet og avsagt kjennelse som avslutter bobehandling. Eventuelt rentetillegg vil bli fordelt på de dividende berettigede.

9 AVSLUTNING

9.1 Loddeiernes kommentarer

Loddeierne i Bjørn Bettums dødsbo har mottatt til orientering bostyrer Erling Opdals sluttinnberetning til Sandefjord tingrett, datert 13. juni 2008. Loddeierne har forstått det slik at denne sluttinnberetning konsentrerer seg hovedsakelig om Opdals bostyreperiode fra og med 15. mars 2005.

Loddeiernes mening er at sluttinnberetningen ikke gir tilstrekkelig uttrykk for de reelle økonomiske og rettslige konflikter og uregelmessige forhold som har preget boprosessen i Bjørn Bettums dødsbo i de seks år som boarbeidet har pågått.

Tingrettens og tidligere bostyrer L.P. Madsens vilje til å ta fatt i Bjørn Bettums mange bysantinske avtaler og tilslørte økonomiske forhold var usedvanlig unnvikende. Det var tydelig allerede ved åpningen av det offentlige dødsboet til Bjørn Bettum at det var fire hovedoppgaver som boarbeidet skulle løse. Disse var:

- 1) Et raskt forlik mellom Anders Jahres dødsbo og Bjørn Bettums dødsbo i søksmålet som Jahreboet hadde reist mot Bjørn Bettum i 1996.
- 2) Et rettmessig skifte av et fortsatt uskiftet sameie mellom Bjørn Bettums dødsbo og Berit M.M.H. Bettum. Dette skiftet var allerede ved dødsboåpningen satt under offentlig skifte med h.adv. Sven Haraldsen som bostyrer.
- 3) En omgående og konsekvent inndriving av fordringer tilhørende dødsboet.
- 4) En rettmessig og effektiv organisering og ressursbruk av booppgjøret, dvs. med klart definerte ansvars- og beslutningsroller, respekt for formaliteter og fakta og sterkt styring av advokatkostnader.

Disse fire hovedoppgaver var de fire kategorier som arbeidet i boet burde vært organisert etter. Det samme gjelder for strukturen i redogjørelsen og sluttinnberetningen til tingretten.

Loddeierne velger å skrive en egen oppsummering til Sandefjord tingrett om boprosessen i Bjørn Bettums dødsbo organisert om de viktigste oppgavene og fakta i boet og om de krefter som har styrt arbeidet.

Loddeierne viser forøvrig til sine tidligere redegjørelser til Sandefjord tingrett i løpet av perioden 01.04.2002 – 15.04.2005, i sum 27 henvendelser. I tillegg vises til protokoller fra skiftesamlingene i Bjørn Bettums dødsbo.

9.2 Bostyrers oppsummering

Bobehandlingen har vært krevende med flere sentrale og aktive aktører med ulike oppfatninger samt at boets masse har vært insolvent.

De tvister boet har vært involvert i etter 15. mars 2005, har – utover krav mot Eikeland AS på pensjon - latt seg løse gjennom forhandlinger ved at de involverte parter har bidratt til å finne frem til minnelige ordninger.

Oslo, den 13. juni 2008

Erling Opdal
Advokat, bostyrer